19
Roman

Refik Halid Karay

Yüzen Bahçe

İNKILÂP

Refik Halid Karay

●

Yüzen Bahçe

Yüzen Bahçe / Refik Halid Karay

© *2009,* İnkılâp Kitabevi
Yayın Sanayi ve Ticaret A.Ş

Sertifika No: 10614

Bu kitabın her türlü yayın hakları Fikir ve Sanat Eserleri Yasası gereğince İnkılâp Kitabevi Yayın Sanayi ve Ticaret A.Ş.'ye aittir.

Dizgi Ümit Yavuz
Sayfa tasarım Derya Balcı
Kapak tasarım Okan Koç
Redaksiyon Ayşegül Oral
Yayına hazırlayan Aslıhan Karay Özdaş

ISBN: 978-975-10-2978-2

10 11 12 13 14 9 8 7 6 5 4 3 2 1

Baskı
İNKILÂP KİTABEVİ BASKI TESİSLERİ

İNKILÂP
Çobançeşme Mah. Sanayi Cad. Altay Sk. No. 8
34196 Yenibosna - İstanbul
Tel : (0212) 496 11 11 (Pbx)
Faks : (0212) 496 11 12
posta@inkilap.com
www.inkilap.com

Refik Halid Karay

Yüzen Bahçe

roman

İNKILÂP

Refik Halid Karay

1888 yılında Beylerbeyi'nde Serveznedar Mehmed Halid'in oğlu olarak doğan Refik Halid'in anne tarafı Kırım Giraylarına dayanmaktadır; baba tarafı ise 18. yüzyıl sonlarında bir kolu Mudurnu'dan İstanbul'a göçen Karakayış ailesindendir. "Galatasaray Sultanisi" ve "Mekteb-i Hukuk"ta okuyan yazar, Meşrutiyet sıralarında gazeteciliğe başlamıştır. Kısa sürede hiciv yazılarıyla üne kavuşmuş, "Fecri Âti" edebiyat topluluğunun kurucularından olmuştur. "Kirpi" adıyla yazdığı taşlamaları ve siyasal yazıları sonucu İttihat Terakki hükümetince Anadolu'nun çeşitli illerinde beş yıl sürgüne gönderilmiş, ancak I. Dünya Savaşı'nın son yılı İstanbul'a dönebilmiştir. Dönüşünde Robert Kolej'de öğretmenlik, Sabah gazetesi başyazarlığı, iki kez Posta-Telgraf Genel Müdürlüğü yapan Refik Halid, bu süreçte "Aydede" mizah dergisini çıkarmıştır.
Siyasal yazıları ve görüşleri nedeniyle memleketten ayrılmak zorunda kalan yazar, Halep'e yerleşerek yayımladığı "Vahdet" gazetesindeki yazıları ve çalışmalarıyla Hatay'ın Türkiye'ye bağlanmasına katkıda bulunmuştur. 1938'de yurda dönen Refik Halid, dergi ve gazetelerde günlük yazılar yazmış ve 20 kadar roman kaleme almıştır.

Meşrutiyet'ten Cumhuriyet'e uzanan zaman dilimini, güçlü gözlem yeteneği ve dilinin zenginliğiyle farklı türlerdeki eserlerine taşıyan Refik Halid, Memleket Hikâyeleri'nde Anadolu gerçeğini; Gurbet Hikâyeleri ve Sürgün gibi eserlerinde, derin memleket hasretini edebiyatla buluşturmuştur. Yazarın, Ago Paşa'nın Hatıratı, Kirpinin Dedikleri gibi mizah eserlerinde; Bir Avuç Saçma, Makyajlı Kadın gibi kroniklerinde; Minelbab İlelmihrab ve Bir Ömür Boyunca adlı hatıratlarında, çok yönlü ve renkli anlatımı, sosyal-siyasal ortamın resimlendirilmesini sağlar. Anahtar, Nilgün, İki Cisimli Kadın, 2000 Yılın Sevgilisi, Bugünün Saraylısı gibi romanlarında ise sürükleyici kurgular içinde tasvir yeteneğiyle yaratıcılığını birleştirerek, genel olarak bireysel ilişkileri ve özel olarak da kadın-erkek ilişkilerini mekân-zaman boyutlarında derinlemesine ele alır, romanların geçtiği dönem ve mekânlara ait ince detaylara yer vererek anlatımını zenginleştirir.

18.7.1965 tarihinde İstanbul'da ölen yazar Refik Halid, muhalif kaleminin keskinliği, temiz İstanbul Türkçesi, renkli anlatımı, tasvir gücü ve yaratıcılığıyla, Türk edebiyatının en güçlü isimlerinden biridir.

Kitap yayına hazırlanırken yapıtın edebi niteliği göz önünde tutularak yazarın özgün anlatımı korunmuş, gençlerin de yararlanması amacıyla bazı sözcükler dipnotlarla açıklanmıştır.

BİRİNCİ KISIM

GÜLREVAN İLE LALEGÜL

1

Napoli'nin gösterişli yolcu salonu o gün rıhtıma aynı zamanda karşılıklı yanaşmış, ayrı bandıralı iki vapurdan çıkan turistlerle dolup taşıyordu.

Bereket Rıdvan'ın yanında yeteri kadar liret vardı; para değiştirmek için ne salondaki şanj[1] gişesi önünde kuyruk yapıp bekleyecek ne de şehre ayak basınca ilk iş olarak sarraf dükkânlarına, yahut bankalara koşacaktı.

İhtiyatlı davranmış olmanın verdiği azıcık gururlu bir yürüyüşle, çoğunu kadınların teşkil ettiği kalabalık arasından yol bulup geniş merdivenlerden ağır ağır indi. Turist kılığında değildi; boynundan aşağı bir fotoğraf makinesi veya dürbün kılıfı sarkmadığı gibi pantolon dışına salıverilmiş alaca bulaca gömleği; çıplak bacaklarını meydanda bırakan şortu da yoktu. Fresko bir elbise giymiş, başına da evvelki gezilerinden kalma

1 şanj (Fr. change): para değişimi

bir panama[1] geçirmişti. Yolda görenlerin onu hali vakti yerinde bir şehirliden ayırt edemeyeceklerini sanıyordu.

Taksilerle otogarların dizildiği meydana çıkınca durakladı. Bu meydan haddinden fazla geniş, dümdüz, sıkıcı denilecek bir ferahlıkta uzayıp gidiyor. Ta uzaktaki kapıya doğru yürüyen insan kümeleri görüyor ama bunlar düzlüğün ortasında küçülmüşler, böcekleşmişler... Telaşlı davranışlarına uymayan ağır bir gidişleri var. Kendisi de tek başına o boşlukta ne kadar cüce kalacak!

"Keşke vapurda birkaç ahbap peyda etseydim!" diye düşündü, "daima böyle olur, yabancılarla çarçabuk kaynaşamıyorum. Başkaları ilk tanışmada birbirleriyle kırk yıllık ahbap kesiliyorlar. İstanbul'dan çıkalı dördüncü gün. Kimseye yakınlık duymadım; yakınlık duymak şöyle dursun her yüz bana antipatik geldi... Hatta pek de yabana atılmayacak genç kızlar, mihrapları yerinde olgun kadınlar bile!"

"Mihrapları yerinde" derken gülümsedi. Böyleleri vapurda epeyce kalabalık bir yekûn tutuyordu, çoğu da yapılı idi; limana girerlerken sıra sıra küpeşteye dayanıp şehri seyre daldıkları zaman bu yan yana dizilmiş renk renk incecik kumaşlara sarılı iri kalçalar acayip bir sergi görüntüsü almıştı. Rıdvan hafifçe utanarak, biraz da dikkati çekmeyi ciddiliğine yakıştıramadığından açık deniz tarafına kaçmıştı.

Halbuki şu 1954 yılı Temmuz'unda bir gezi acentesinin tertiplediği kuzey gezisine çıkarken serüven hülyasına kapılmamış değildi; hatta bu serüvenin bir evlenme ile sonuçlanması da mümkündü. Zira Rıdvan otuz beş yaşında olmakla

1 panama: Orta Amerika'da yetişen bir bitkinin yapraklarından örülmüş, yumuşak hasır şapka

beraber henüz bekârdı; başından bir nişan olayı geçmişti ama tam evlenme kararlaşacağı sırada genç kızın göründüğü gibi hanım hanımcık olmadığını öğrenmiş, yüzüğü geriye yollamıştı. Şayet vapurda gözüne bir yenisini kestirirse onu otuz beş gün sürecek olan bu gezide hiç sezdirmeden iyice gözlem altında tutma olanağını bulacaktı.

Rıdvan sıkılgan, cesaretsiz, teşebbüs kabiliyetinden yoksun, kısacası pısırık bir adam mıdır? Ödevinde ve günlük hayatında pek de öyle sayılmaz. Mevki sahibi olduğunu etrafındakilere derhal sezdirir; alıştığı yerlerde, alıştığı insanlara karşı tutukluk göstermez, başkaları arasında silik kalmaz. Zaten yakışıklı, vücut yapısı sağlam bir erkektir, iyi de giyinir. Şu var ki, aklından geçirip de gizlemek istediği bir şey olunca çekingenliği bir kompleks mahiyetini alır; yeni durumları ve yeni yüzleri benimsemekte ve bunlara uymakta güçlük çeker.

"Hele şehre gireyim; ondan sonra ne yapacağımı kararlaştırırım. Buradan bir taksiye binsem hangi adresi vereceğim ki! Bir cadde tutturur, yürürüm. Esasen yabancı memleketlerde gelişigüzel dolaşmanın keyfi vardır," diyerek meydana açıldı.

Yaya yolcular kapı ödevi gören tek katlı bir binadan girip gümrük kolcuları önünden dışarıya çıkıyorlardı. Memurlar, kendisine bir şey sormadılar. Kadınlı bir grubu durdurmuşlar, bazısının haddinden fazla şişkin görünen çantalarında sigara arıyorlardı. Bizim kulüp paketlerinin İtalya'da para yerine kullanıldığını, mağaza ve lokantalarda para gibi sürüldüğünü biliyordu. Bildiği ve kaçakçı yerine konulmak istemediği içindir ki yanına aldığı bir tek paketin ambalajını bile açmıştı.

İşte Galata'dakileri hatırlatan küçük, yalınkat dükkânlar ve içinde karışık işler görüldüğü hissini veren loş, gösterişsiz

yazıhaneler. Birkaçının camekânına her ulusun kâğıt paralarından örnekler dizilmiş, aralarında bizimkiler ve kulüp sigara paketleri de yer almış. Ellerinde mercan kolyeler, incik boncuk şeyler, stilo ve pırıl pırıl kaplama kol saatleri gezdiren ayak satıcıları, mesleklerinin icabı bir anlayışla Rıdvan'ın vapurdan çıkmış bir turist olduğunu kavrayıverdiklerinden yolunu kesiyorlar, mallarını övüyorlar, sigara karşılığı uyuşacaklarını söylüyorlardı. O, bunları ve sakat dilencileri başından savarak, yürümesine güçlükle devam ediyor. Napoli'ye gelmişken biraz da vakit geçirmek ve bir iş yapmış olmak için şapka ve kravat almayı düşündü. Fakat civardaki dükkânlar hep fakir yüzlü, vitrinlerine zevksizce eşya yığılmış, çoğu mezeci ve bakkal, aşağı sınıf ticarethanelerdi; köşe başlarında kılık züğürdü bir halk, satıcının oracıkta açtığı midyeleri bir hokkabazlık yaparcasına çiğ çiğ yutuyor, yoluna gidiyordu. Kibar semt neredeydi?

Tam bu sırada karşısına midye yiyenler arasından kıranta bir adam çıktı; rengi uçmuş, kurdelesi buruşuk fötr şapkasını kaldırıp selam verdikten sonra İngilizce bir şeyler söyledi; Rıdvan Fransızcayı tercih ettiğinden o lisanla konuşmasını isteyince öbürü sözü hemen Fransızcaya çevirdi:

"Sizi gezdireyim," dedi, "nereye, nasıl bir yer isterseniz götürürüm efendim."

Kılığı dikkati çekecek kadar kötü olmadığından bu teklifi kabul edebilirdi. Kendisini kim tanıyacak? Hem tanısalar da ne çıkar? Bir şapka markası söyledi. Öbürü:

"Sağ tarafa geçelim," dedi, "arkamdan geliniz. Güzel eşya satan mağazalar Via Roma üzerindedir. Bu markanın asıl depoziterine gideceğiz. Bana bir sigara lütfeder misiniz?"

Kendisine uzatılan ihracat malı İzmir sigarasını sevinçle aldı, kokladı, yakıp hemen içmeye gönlü razı olamıyor gibi parmakları arasında evirip çeviriyor, nihayet cebinden cüzdanını çıkarıp arasına koydu, mırıldandı:

"Yemekten sonra tadını çıkarırım."

Rıdvan ona bir sigara daha verdi, dedi ki:

"İçiniz; vapura dönerken kalanları da size bırakırım."

Saat on bir; temmuz güneşi tepelerinde. Gidecekleri yer uzakta ise bir taksiye binmeleri lazımdı; rehber lüzum görmedi. Gittikçe zenginleşen geniş vitrinlere bakmayı ihmal etmeden Rıdvan kılavuzunu izliyor, ara sıra bir şaşkınlık da geçiriyor. Zira o vitrinler önünde Türkçe konuşan telaşlı, heyecanlı, kolları ve koltukları paketlerle yüklü kadın gruplarına rastlamaktadır. Tuhafı, bunlar, kendisinin de içinde bulunduğu vapur yolcuları oldukları halde hiçbirine tanışık çıkamıyor.

"Yüzleri hatırımda tutamıyorum. Kabahat yalnız bende değil, akılda kalacak gibisi yok da ondan. Şu pembe benekli organtin bluzu altından kombinezonunun brötelleri görünen tilki burunlu, ince uzun kızı gözüm ısırıyor, yanındaki içkili gazino muganniyesi[1] tavırlı kurumlusunu da hatırladım. Ötekiler büsbütün yabancı. Vapur karınca yuvası gibi kaynıyor; yemek saatlerinde aşağı katlardan merdivenlere doğru bu irili ufaklı karıncaların bir hücumu var, beni yakaladıkları gibi ötemden berimden çekip koparak parça parça ağızlarına alıp yuvalarına taşıyacaklar sanıyorum, ürküyorum."

Via Roma'ya sapmışlardı. Kılavuz sanatının ehli; önde gidiyor, arkasında bir müşteri olduğunu belli etmiyor, dönüp konuşmuyor. Rıdvan, caddeye girince iyi giyinmiş,

1 muganniye: kadın şarkıcı

kibar yapılı, güzelden ziyade zarafetleriyle dikkati çeken kadınlara rastlamaktan memnun. Her biri pahalı bir parfümün gözle görünürcesine seyredilen rayiha işlemeli bahar şalını sürüyüp geçiyor. Sıra sıra parfümeri mağazalarından dışarıya öğle sıcağının etkisiyle vücut ısısı almış, kıvamını bulmuş, bir esans buğusu da yayılmaktadır.

Via Roma baştan başa yüksek koket çamaşırı kokuyor. Vitrin zenginliğinde de israf var, sanki "Ali Baba ve 40 Haramiler" hazinesini ele geçirip modern şekilde sergilemişler.

Dayanamadı, kılavuzunu durdurdu, bir mağazaya girdi. Camekânında çoktandır yokluğunu çektiği bir kolonya markasını görmüştü. Fakat içeriye ayak atar atmaz geriye döndü. Burada da Türkçe konuşan dört beş hanım vardı... Neden dönmüştü? Belki de onlarla veya onlardan birkaçı ile ahbap olabilirdi; mağazadan birlikte çıkarlar, caddeleri birlikte dolaşırlardı; buzlar çözülürdü.

"Hem," dedi, "oldukça iyi şeylerdi; hele bir tanesi adeta hoştu; orta yaşta, hazzettiğim vardakosta[1] bir hanımdı. Nasıl olmuş da vapurda gözüme ilişmemiş? Bizim vapur adeta kırk ambar 'Mahmudiye' gemisi... İçinde iki kardeş birbirinden haberi olmadan ta Kuzey Kutbuna gidip dönecek."

Kılavuz bir mağazayı gösterdi:

"İşte burası. Siz giriniz, ben kapıda beklerim."

Birinci bölümdeki yazıhane başında oturan iyi giyinmiş bir adam müşterisini süzdü, beğenmişti ki ayağa kalktı, yerli olmadığını da anlamış olacak.

O da İngilizce konuşuyor. Rıdvan Fransızca cevap verdi, şapka alacağını söyledi. Masadaki adam ayağa kalkarak ikinci bölmeyi işaret ediyor ve bir satıcı kıza emir veriyor.

1 vardakosta: iriyarı ve gösterişli

Rıdvan şimdiye kadar Napoli'ye gelmemiş olmakla beraber yüksek öğrenimini Belçika'da yaptığı ve Orta Avrupa'yı çok iyi tanıdığı için mağazacı kızın kendisini salon kadını vakarıyla yürüyüp gülümseyerek misafirmişçesine karşılamasını pek tabii buldu. Beyaz yakalı, düz siyah ipekten, vücuduna sımsıkı sarılmış bir elbise giymişti; endamlı ve bir sosyete topluluğunda derhal göze çarpacak kibar hatlı, ayrıca sevimli, pek körpe olmadığına göre belki de evli bir kadındı.

Müşterisine bir değil, iki şapka beğendirmişti; derme çatma Fransızcası ile bunların deri şeridine hangi markaların basılacağını sordu; yanlışlık olmasın diye, uzattığı kâğıda yazmasını da rica etti. Kadın sanki kocasına, yahut aşkına mal beğendiriyordu; o kadar candan çalışıyor, şapkasının yakışıp yakışmadığına bakıyor, değiştiriyor, tetkik ediyor, bir başkasını veriyordu. Bakışlarında sempati sezen Rıdvan, hoşa gitmekten memnun, içinden diyordu ki:

"Belki de evinde, aksi, şirret bir yaratıktır, ama büyük bir aktris gibi satıcı rolünü ne mükemmel oynuyor. Aldığı malları olduklarından güzel gösteren gülümseyişi yok mu, işte bana hiç de niyet etmediğim halde ikinci şapkayı da aldırtan odur. Kerem'in otuz iki dişini söktürmesi gibi mağazayı boşalttıracak bu hanımefendi tebessümü!"

Kadın tarafından iyice beğenildiğine emniyet getirdiği için şunu düşündü:

"Gidip bir lokantada öğle yemeğini birlikte yememizi teklif etsem acaba razı olur mu? Karşılıklı oturur, Chianti içer, spagetti yerdik. Hatta Pompei'ye de gider, dönerdik, mağazalar burada ikindi üzeri kapalıdır, akşama doğru açılır."

Rıdvan fiiliyattan ziyade hülyasıyla avunup oyalanan ve bundan rahatlık duyan bir adamdı; yapmaya cesaret edeme-

yeceği hemen hemen imkânsız şeyleri aklından geçirdiği, hayalinde yaşadığı zaman onu kendisine kazandıran hayal kuvvetiyle de övünür, "Hülyaca güdük olanlar ne zevklerden yoksun kalıyorlar!" diye öylelerine acırdı.

Satıcı kadına birdenbire tutulduğunu, karşılık gördüğünü, vapur seferinden vazgeçerek birlikte İtalya turuna çıktığını, Venedik, Floransa gibi özellikleri olan şehirleri dolaştığını, Como Gölü civarında haftalarca kaldığını ve sınırı aşarak Tirol Dağlarında kayak eğlencelerine katıldığını düşündü. Isınamadığı turistlerden de kurtulmuş olacaktı.

"Yok," diye söylendi, "vapurda birine karşı ilgi duymazsak bu can sıkıcı seferden vazgeçmeliyim. Biz turistten ziyade siyasi bir olay nedeniyle milletlerarası muhacir bürosu tarafından başka bir memlekete götürülen azınlık gruplarına benziyoruz, tıka basa doluyuz; kafalarımız da yüklü. Herkesin aklı eşya almakta... Bu düşünce ile kendimizi yiyoruz, eğlenmiyoruz. Ayrıca para, döviz, şanj, hesap kitap derdi yolculara göz açtırmıyor. Ayrılsam iyi ederim."

Böyle diyordu ama ayrılamayacağını da pek iyi biliyor, tutamayacağı kararları alacak gibi davranmak onu oyalıyordu ya...

Mağaza, şapka paketlerini vapura yollayacaktı. Adresi verince kadın şaşmış görünmemeye çalışarak sordu:

"Türk müsünüz?"

Başıyla tasdik etti. Bu şaşkınlıktan memnun mu olmalıydı, yoksa incinmeli miydi? Birden kestiremiyor. Bereket öbürü diplomatça ilave etti:

"Bizim Türk müşterilerimiz çoktur. Hep buraya gelirler, hepsi de bizim gibi centilmen insanlardır. Durunuz, kasaya küçük bir indirim yaptıralım."

"Lüzum yok."

"Niçin? Bu, ticarethanemizin bir usulüdür. Yerliye olamaz, ama markamızı özellikle üstün gören yabancı müşterilere memnuniyetle yaparız."

Hesabı indirimli olarak ödedi, çıkarken masa başındaki adam yine ayağa kalktı, satıcı güzeli de kapıya kadar uğurladı. Kılavuzun ona bir göz işareti yaptığını Rıdvan görmüştü. Belki sonra gelip komisyonunu alacaktı. Yahut...

"... Yahut bizim kılavuz aynı zamanda muhabbet tellalı... Şaşılmaz," diye düşündü, yürürlerken ona:

"Pek nazik bir satıcı... Güzel de!" der, bir başlangıç açabilirdi; açınca da adamın:

"Beğendinizse kolay. Size bir hizmette bulunabilirim," cevabını vermesi mümkündü.

Ya kızı veya gelini ise? Bunun da İtalya'da engel teşkil etmemesi beklenirdi; fakat düşündükleri yine tasavvurda kaldı.

Yoluna rastlayan beğenilecek kadınlardan bazısının bakışlarında kendisini yakışıklı bir erkek yerine koyduklarını okumanın verdiği memnunlukla Via Roma'dan ayrılmak istemiyordu. Kılavuz tam öğle zamanının geldiğini hesapladığından sordu:

"İyi bir lokantaya gitmek ister misiniz?"

"Taksiye binip vapura dönmeyi düşünüyorum, yok yere para harcamalara dövizimiz yetmez. Bir taksi çevirsek."

"Şurada taksi parkı vardır; oradan bineceksiniz."

"Size borcum ne kadar?"

"Arzu ettiğim kadar hizmetinizde bulunamadım. Yemekten sonra yine çıkacaksanız demin karşılaştığımız yerde bekleyeyim."

Rıdvan cebinden iki yüz liretle sigara paketini çıkarıp adama uzattı ve:

"Benimki belli olmaz," dedi, "şayet rastlarsak yine konuşuruz."

Kılavuz parktaki taksilerden birinin kapısını açtı, müşterisini bindirdi, şoföre, vapurun Napoli'de pek tanınan ismini söyledi. Araba giderken Rıdvan kendine kızıyordu. Ne vardı dönecek? Yemek salonu altışar kişilik masalara sekizer sandalye koydukları için çok rahatsızdı; gemi rıhtıma yanaşmış bulunduğundan salonun sıcağına tahammül güç olacaktı; masa komşuları da yavan insanlardı.

"Paranın olur olmaz harcamalara yetişmeyeceği laf," diye söylendi, "bunu da nereden çıkardım? Kılavuzun götüreceği lokantaya gitmeliydim; herhalde şehrin en iyisi idi. Yeni bir şey görür, değişik şeyler yerdim. Satıcı kız pek tatlı idi, doğrusu! Kılavuzla işaretleşmişti, muhakkak benimle gelirdi, denize bakan orta sınıf bir lokantada onunla küçük bir serüven geçireceğim yerde koyun gibi ağıla dönüyorum. Ayrıca kılavuzu da kaçırdım, 'bekle, şu saatte geleceğim!' demeli idim; adamcağız 'Nasıl bir yer isterseniz sizi götürürüm!' demişti. Daha ne diyebilirdi?"

Taksi, yolcu salonunun alt katı önünde durdu. Üstü kapalı ve aksisedalı[1] taş merdivenler vapurlarına dönen kalabalık bir turist kafilesinin ayak sesleri, bağırtılı konuşmaları ile çınlayıp ötüyor. Rıdvan geride kaldı, onlara karışmak istemediği gibi aralarında bulunuyormuş sanılmaktan da kaçınıyordu.

Önündeki basamakta kafilenin sonuncuları iki erkekle bir kadın... Bunları arkadan görüyor. Konuşmadan, ağır ağır çıkıyorlar. Asıl dikkatini kadın çekti. Fevkalade bir şeydi.

---

1 aksiseda: yankı

"Evet," diye kendi kanaatini kendisi tasdik ediyor, "hakikaten fevkalade! Ne kadar boylu! Ne boy, ne endam bu! Yok, vücut azıcık kusurlu. Belinin inceliğine, kalçalarının dolgunluğu pek uymuyor. Hayır, merdiven çıktığı için öyle görünüyor. Zaten omuzları da geniş. Fazla azman, haşmetli bir güzellik. Yanında değme erkek ufakça kalır. Nitekim solundaki adam iriyarı, boylu boslu olduğu halde pek de öyle görünmüyor. Sağındaki esasen cılız."

Kadın çorapsızdı; örme parlak hasırdan her tarafı açık, yepyeni, gıcır gıcır ayakkabıları adım attıkça topuklarını meydana çıkarıyor. Rıdvan bu kabil ayakkabı giyen hanımların nasırlı topuk altlarını görmekten tiksinir; çorapsız bacaklardaki lekelerden ve sivilcelerden de. Çorap taraftarıdır, fakat öndeki kadının topukları hepsininki gibi az çok nasırlı olmakla beraber tiksinti vermiyor.

"Vermemesinin sebebi belli! Bu topuklar çok biçimli, tertemiz. Suyu tamamıyla çekilmemiş, ne sert ne yumuşak, yuvarlak kayısıları hatırlatıyor. Ayak bilekleri de zarif. Bacaklar lekesiz, pürüzsüz. Anlaşılan ne denize girmiş ne de güneşte yanmış, teni beyaz kalmış ama çiğ beyazlık değil bereket... Bu ten şarkıdaki gibi pembelikle uyuşmuş... Cidden pek mükemmel uyuşmuş!..."

Üzerinde buruşmaz ketenden beyaz bir etek ve kısa kollu saman rengi ajurlu bir bluz var, bluz, siyah kemerinden epeyce taşmış, belinin üzerinde kabarmış, hatta yan tarafından açılmış, içindekini gösteriyor. Fakat hoş etki yapıyor, insana bunu eliyle düzeltmek arzusu ve küçük bir heyecan veriyor. Elinden sarkan çanta, ayakkabılarının hasırından, Rıdvan düşündü.

"Şapkasız nasıl çıkmış? Güneş pek keskindi, yanmıştır. Beyaz tenliler pek çabuk yanarlar; yüzü şimdi muhakkak kıpkırmızıdır. Belki yolda başına bir eşarp bağladı, çantasındadır. O kadar hoyrat kullanılacak güzellik değil onunki!"

Yanmış, yahut yanmamış, bu yüzü görmesi lazımdı. Arkadan görünüşüne hiç uymayan çirkinlikte ise, geçkin bir kadınsa? Önde giden endam güzelliklerinin kaç kez sürprizine uğramıştı, kocakarılarla burun buruna gelmişti.

Adımlarını hızlandırdı ama yaklaşınca yine durakladı. Üçü de konuşmamakta devam ederek merdiveni bitirdiler, salondalar. Yürüyüp gidecekler mi, yoksa öteberi satan dükkâna, bara, yahut postaneye mi girecekler?

Kadın birdenbire çevrildi; dükkânın vitrinine doğru ilerliyor. Erkekler de takip ettiler. Artık profilden yüzünü görebiliyor, yüzü de güzel... Hem de çok güzel. Bir genç kız yüzü değil. Yirmi beşinin içinde olmalı. Erkeklere de bir göz attı, ikisini de o kadına yakıştıramadı.

"Bunlara bizim vapurda rastlamadım. Galiba şu koca transatlantik yolcularından, Güney Amerikalı falan. Kadın dükkâna girerse ben de sokulurum, yakından görürüm. Gözlerinin rengini merak ettim. Açık menekşe veya koyu gri olacak. Mavi ise biraz adi düşer!"

Birden fikrinden caydı. Yeter derecede meşgul olmuştu, fazla bile. Onu bir daha göremeyecekti, mavi veya yeşil gözlü imiş, ne çıkar?

"Affedersiniz beyefendi, bir şey soracaktım."

Döndü, karşısındaki delikanlıyı vapurdan tanıyor, dinamik bir genç.

"Buyurun."

"Pompei'ye gidecekseniz otokar[1] seferi tertip ettik. Her masraf dahil adam başına 30 Türk Lirası. Saat 16.00'da hareket, 19.00'da dönüş."

"Bilmem ki... Ben ayrı gitmek niyetindeyim."

"Çok pahalıya gelir; ama siz bilirsiniz; hiç değilse üç dört misline! Harabeleri kafilelerle gezmek mecburiyetinde değilsiniz ki... Ben de orada ayrılacağım, kendi başıma fotoğraflar çekeceğim. Vapurda görmüştüm, sizin de mükemmel bir apareyiniz[2] var. Objektifi 1:2,8/45 olacak... 200 ile çekebilirsiniz."

Fotoğraf makinesinin methinden dolayı gence yakınlık duyan Rıdvan:

"Doğru," dedi, "ben de otokarla gideyim. Parasını size mi vereceğim?"

"Evet... İşte isminizi yazıyorum."

"Rıdvan Ayaroğlu."

"Biliyorum, ağabeyim bir ara sizin bürolardan birinde çalışmıştı, umum müdür muavini idiniz o zaman. Hasan Kartalcık... Tanıdınız mı?"

Hatırlamamakla beraber tanıdığını söyledi ve şimdi ne iş yaptığını sordu, konuşma uzuyor.

Delikanlı ayrılınca kayısı topuklu güzeli ne vitrin önünde buldu, ne dükkân içerisinde ne de salonda. Biraz üzüldü:

"Beğenmiştim," dedi, "son günlerde en hoşuma giden kadın tipi idi. Şapka satıcısını Via Roma havası bana hoş göstermişti; halbuki bunun güzelliği eski romanlardan birinde okuduğum tarifle kalbimde bir yara açıp geçti. Yara

1 otokar: toplu geziler için yapılmış büyük otobüs
2 aparey: çeşitli parçalardan oluşan alet

sözü mübalağalı... Bir çizik bıraktı; yerini hâlâ duyuyorum, izini de görür gibi oluyorum. Sevimli, öpülecek bir iz! Bu o kadınlardan idi ki, bir tek çiçek bir tek meyve ve bir tek Sevr vazosu değildi. Muazzam, muhteşem bir şeydi; bir çiçek ve meyve sergisi, bir vitrin dolusu fağfur, göz kamaştırıcı ve göz doyurucu bir varlıktı. İşin maddi tarafı böyle. Manevisi aynı zenginlikte olmayabilir. Uzaktan bir seyirci için aranacak evvela cismaniliktir. Bizim yolcular arasında bulunsaydı gözlerimin ziyafeti muhayyile motorumun tebrik kuvveti olacaktı; seyahat aleladelikten sıyrılacaktı. Yazık!"

Vapurun merdiven uzattığı üst kat rıhtımında ilerlerken sol tarafa yanaşmış duran transatlantiğe baktı. O iç bahçeyi bu bembeyaz, pırıl pırıl, azametli gemi götürüyor, onun varlığıyla gemi yüzen bahçe oluyor.

"Evet, yazık... Bizimki daha ziyade zerzevat yüklü... Yüzen bostan!" dedi; fakat bir yabancı kadına hayranlık duyup kendininkileri küçültmekten üzüldüğü için fikrini değiştirdi.

Vapurda rastladığı genç kızlara zihninde bir geçit resmi yaptırdıktan sonra:

"İçlerinde cicileri de var," diye söylendi; "annesinin uzaklardan ikide bir ismiyle çağırıp çığırtkanlığını yaptığı şu Nevnihal müstesna. Bir bakıma Ilgın isimlisi daha seksapelli. Lalegül de pek hanım hanımcık. Tanıdığım isimler bunlar. Anneleri çağırmasa hiçbirininkini bilmiyorum. Lüzum da yok. İsim öğrenmek arzusu alakanın ilk belirtisi, işaretidir. Deminki bahçe hanımın adını öğrenmek isterdim. Elizabeth, Catherine, Marie Antoinette, Marie Thérèse, en aşağı Natalie nevinden bir kraliçe ismi olmalıydı. O, daha ziyade kumral bir Slav güzelini andırıyor. Esmer Güney Amerika turistlerine nasıl karışmış?"

Böyle söylenerek kamarasına girdi, elini yüzünü yıkadı, umumi merdiveni bir tarafa bırakıp tenha koridorlar seçerek yemek salonuna tenhadan ulaştı. Kendisini tenkit ediyordu:

"Deminden beri aklım fikrim kadınlarda... Deniz havası mı yapıyor bunu, yoksa yeni bir şehre inmenin tesiri, yahut işsizlik mi? Başka meşguliyetler bulmalıyım. Yemekten sonra Pompei saati gelinceye kadar kamaramda 'Selection'ı[1] okuyayım; unutturur."

Sofradaki yer salondakileri kavrayacağı şekilde görmeye elverişli değildi. Karşısına duvar, yanına pencere geliyor; gerilere düşen ve asıl kalabalık olan kısmı, içine almıyor. Vantilatörlerin işlemesine rağmen hava bunaltıcı. Bar salonunda çalınıp buraya hoparlörlerle nakledilen müzik, makine iyi ayarlanmadığı için şamatalı. Esasen dinleyen de yok. Müziği bastıran bir konuşma uğultusu, her kafadan bir ses.

Kan ter içinde kalan Rıdvan masasındakilerin kulak kabarttığı alışveriş lafından da bunalıyor. Ermeni bir tuhafiyeci, şişman karısı, Rum bir radyo ithalatçısı, peltek konuşmasından başka hoş tarafı olmayan kızı, Fransızcasıyla ve Paris'i tanımasıyla övünen ve hiçbir şeyi beğenmeyen bir Madam Mordano... Çok zengin oldukları söylenen Ceyhanlı bir karı koca. Erkeği sade kur ve şanj lafı ediyor ve aldatıldığını söyleyerek kalem kâğıtla rakamlar dökerek bunu tuhafiyeciye ispata uğraşıyor. Henüz on dört yaşındaki oğlu gelen nefis yemeklere ağzını sürmemektedir. Ona daima peynir, reçel, zeytin getiriyorlar. Bulgur aşı, çiğköfte, lahmacun severmiş; mönüye girmesi imkânsız şeyler...

---

1 Selection: Darwin'in kısaca Natural Selection olarak adlandırılan kitabı

Yemek sonunda masaya iri muzlar kondu, çocuk bunlardan birbiri üstüne dört tanesini soluk almadan yuttu.

Rıdvan sinirli, yorgun halde kendisini kamarasına güç atmıştı. Gömlek değiştirdi, yatağına uzanıp kararlaştırdığı gibi mecmuasını okumaya hazırlandı. Yazılar ilgisini çekmiyor, gözünün önünde hep merdivendeki vücut, topuklar ve bilekler, gözlerinin rengini hâlâ merak ettiği sevimli yüz. Hatta şimdi bunları sanki daha iyi, daha yakından görüyor.

"Uyuyorum, kusurlarını örtüp ayrıca süslüyorum, olduğundan çekici hale sokuyorum. Şu dakikada kafamda canlandırdığım yaratık tamamıyla hayal... İcadım. Asıl modele benzediğinde şüpheliyim."

Bir ümide kapıldı. İki vapurun turistleri ikindi üstü Pompei harabelerine, geceleyin de ismini unuttuğu bir yerdeki deniz kenarı lokantalarına gideceklerdi, yani gitmeleri icap ediyordu, sofrada lakırdısı geçmişti, akşam yemeği ve eğlencesi için ekipleri hazırlanmakta idi, şahıs başına bilmem kaç liret... Niyeti olmadığından fiyat hatırında kalmamıştı.

"Oraya da gitmeliyim. Zaten gitmeyip de ne yapacağım? Vapurda kalıp bahtsız âşık rolünde şehrin denize vuran ışıklarını seyre mi dalacağım?" diye söylendi.

Saatine baktı. Pencereden rıhtıma göz atınca yolcu salonunun yolunu tutmuş gruplar gördü. Aralarında kol kola girmiş Lalegül ile Ilgın da var. Belli ki, modern endamlarını muhafaza uğrunda vapur kumpanyasına yük olmuyorlar.

"Bu yaştakiler bana yavan geliyor; körpelik diye süslediğimiz hamlığın tatsız yavanlığı, henüz kıvamını bulmamış muzlar gibi ham kokuyorlar sanki... Biraz da ekşi!"

Meydanda dört otokar bekliyor; gelenleri geliş sırasına göre bindiriyorlar.

Fotoğraf meraklısı genç tertip heyetinden. Rıdvan'ı görünce henüz boş olan bir arabanın ön tarafında iltimas edip yer gösterdi. Bununla kalmadı, yanına Madam Mordano' nun oturmasını ustalıkla önledi. Lalegül'ü geçirdi.

"Size benim yerimi vereyim, pencere önü..." diyen Rıdvan'a küçük hanım lüzumsuz bir sertlikle:

"Burası daha iyi," dedi, "rahatsız olmayınız."

"Nasıl isterseniz."

Ahbaplık etmekten çekindiğini belli eden bir davranışla başını aksi tarafa çevirmiş, sürünmemeye çalışarak çekingen oturuyordu. Yaptığı hamlıktı, cemiyet görmezlik. Acaba öyle miydi? Belki de kızcağız tesadüften pek memnundu ama daha önce vapurda iyi bir kısmet diye annelerin bahsettiği hem yakışıklı, hem varlıklı erkeğin yanına düşmekten duyduğu heyecanı ancak sertlikle ve somurtkanlıkla örtebiliyordu. Yavaş yavaş, heyecan geçince değişmeyeceği, sokulganlık göstermeyeceği ne malum! Kendisini büyük bir ihtimalle üç gündür vapurda ümitle tetkik de etmiş olabilirdi. Bir ara göz göze geldiklerini, gözlerinin üzerinde durduğunu şimdi hatırlıyor.

Tahmininde aldanmadığını, araba yola düzülünce anladı. Rehber gayet acayip bir Fransızca, arkasından da yine acayip olması gereken bir İngilizce ile mikrofonda konuşmaya başlamıştı. Lalegül biraz da lisan bildiğini anlatmak istediği için kıkır kıkır gülüyor. Rıdvan yeni bir deneme yapmalıydı; kendisini bir süre daha ağır satmak istedi, bekledi.

Bakımlı, muntazam, gösterişli binaların sıralandığı caddelerden geçiyorlar. Rehber yollarına rastlayan abidelerin,

heykellerin, havuzlu meydanların isimlerini söylüyor. Nihayet şehirden çıktılar, otostratta[1] gidiyorlar. Etrafta fabrikalar... Bazısının bacalarından duman yerine alev fışkırıyor. Bunlar da arkada kaldı. Artık villalar, bahçeler, meyvelikler arasından uçup gidiyorlar. Açık pencerelerden giren rüzgâr saç baş bırakmıyor. Lalegül ellerini kaldırmış, sarı kehribar rengindeki parlak, adeta ışık geçiren kısa kesilmiş, yazık edilmiş güzel saçlarını bastırıyor. Rıdvan da, uçar korkusuyla, panamasını dizlerinin üzerinde tutuyor. Genç kız bir süredir sağ kolunun yanındaki erkeğin omzuna dayandığını fark etmiyor görünmektedir. Nihayet onun konuşma yolları aradığını deniz tarafına eğilmelerinden:

"Öf; bu kâfir rüzgâr!" gibi yüksek sesle şikâyetlerinden anlayan Rıdvan yarı cevap olarak:

"Sahi, sersem etti bizi..." diye mırıldandı.

Lalegül soruyor:

"Camı indirsek nasıl olur?"

"Yolcular belki istemezler. Bakınız kimsenin aldırdığı yok. Hepsi memnun."

"Rüzgârı sevmem de."

"Ben de hiç hoşlanmam."

Bu karşılıklı rüzgâr antipatisi onları birbirlerine manen de yaklaştırdı.

Konuşmanın kesilmemesi için küçük hanım:

"Gid'in[2] sesi de rüzgâr kadar rahatsız edici, değil mi?" dedi, öbürü o sözü de tasdik fırsatını kaçırmadı ve ilave etti:

"Harabelerde de durmadan söyleyecek. Uzak kaçmalı."

---

1 otostrat: otoyol

2 guide: (Fr.): rehber

"Çantamda 'Gid Blö' var, ben onu okuyarak gezeceğim."

"İyi edersiniz. Ben de kendi başıma, vaktiyle okuduklarımı hatırlamaya çalışarak dolaşacağım. Umumi bir fikir edinmek yeterlidir, arkeolog değilim."

"Pek meraklısı olmadığım için benim de üzerine fazla düşeceğimi sanmayınız."

"Âlâ... Bunda da uyuştuk."

Lalegül'ün yüzü biraz pembelendi; uyuşmak sözüne birtakım manalar vermiş olacaktı, sözün ölçüsünü galiba genişletmiş, çok ileriye götürmüştü; götürmek işine gelmiş, hoşuna gitmişti. Belki de arkadaşlarının kendisini Rıdvan gibi gözde bir parti ile konuşur görmelerini de istiyordu. Genç kızlar bu masum ambisyonlara[1] büyük kıymet verirler; görünmek yarı olmuş kadar zevklidir.

"Valide hanım vapurda mı kaldılar?"

"O teyzemdir, öbür arabada... Bana yer bulunmadı, buraya soktular."

Tatlı gülümsemesi yüzüne ferahlık veriyor, ela gözleri de aynı zamanda gülümsüyor gibi.

"Benim şansım!" diyecekti, çapkın bir erkeğin muhakkak yapacağı bu galanteriyi[2] ağırbaşlılığına yakıştıramadı.

Sadece şunu söyledi:

"O arabada arkaya düşerdiniz, fazla sarsılırdınız."

"Şikâyet etmiyorum ki..."

"Memnunum" demenin bir çeşidi. Hissini bu kadar belli edebilirdi; genç adam haz içinde kaldı. Lalegül'ü daha alıcı gözle süzüyor, güneş vuran çıplak kollarının süsü incecik,

1 ambition (Fr.): tutku, heves
2 galantérie (Fr.): çapkınlık

buğu gibi dağılıp gidecek sanılan tüylere sanki rüzgâr altın tozu serpiyor, serptikçe tüyler ürperip dikleşiyor. "Yatıştırınız, teskin ediniz bizi" diyen bir halleri var. Rıdvan kendiliğinden davete koşan ellerini güç zapt etmektedir.

Rehber mikrofonda haber veriyor: "Şimdi Napoli'nin en büyük mercan işleri atölyesine geliyoruz. Yirmi dakika duracağız. Gezebilirsiniz. Satış da yapılır."

Atölye okaliptüs ve palmiyelerle gölgeli bir bahçe içinde daha ziyade gazino görünüşlü tek kat, teraslı bir bina. Otokar boşandı. Geriye kalan Rıdvan hemen atlayıp atölyeye doğru koşan Lalegül'ü seyrediyor. Zarif yapılı bir kız... Ne uzun ne kısa ne de zayıf veya dolgun; karar bir vücut. Ancak oksijenin Fransızca tarifi gibi "Sans Saveur, inodoré, incoloré" bir şey... Renksiz, kokusuz ve lezzetsiz!

Binanın tek salonuna bir müzenin meskukat[1] ve küçük boy antikalar bölümünde görülen vitrinler ve içleri antika cam ve sedef birçok elişleriyle tıka basa dolu kapaklı dolaplar dizilmiş. Alışveriş başlamıştır. Rıdvan uzak duruyor. Lalegül ile arkadaşı Ilgın'ın bir köşede camekânlara bakar görünüp fısıldaşmalarına bakıyor. Kendisinden bahsediyorlardı, ettiklerini başlarını kaldırıp etrafı ararlarken Rıdvan ile göz göze gelince şaşırmaları bunu büsbütün meydana koydu.

Otokara tekrar bindiler. Genç kıza bir şey satın alıp almadığını sordu. O, çantasından çıkardığı küçük bir kutuyu gösteriyor, diyor ki:

"Ağabeyime kol düğmeleri aldım. La Havre'da bizi karşılamaya gelecek. Orada stajını yapıyor da."

---

1 meskukat: sikkeler

Kızcağız daha bir şeyler söylüyor ama Rıdvan dinlemiyor. Zira bindikleri otokar hareket ederken bahçeye bir başkası girmiştir ve bunun penceresinde gözüne ilişen çehreyi sabahleyin gördüğü o güzel kadınınkine benzetmiştir.

"Evet," diye içinden söyleniyor, "o idi muhakkak. Demek ki harabelerde tekrar göreceğim; hem de yakından, uzun uzun seyredeceğim. Ama yol sonradan ayrılacakmış. Transatlantik kendisini alıp başka memleketlere götürecekmiş. Kalbimde izini bırakan güzelliğini tekrar doya doya görmek az şey mi?"

Bu sevinçle dili çözüldü. Lalegül'e neler anlatmıyor ki! Esasta az konuşan her adam gibi şimdi gevezelere meydan okuyan geçici bir lafazanlık buhranına tutulmuştur. İki çiçek isimli kız, erkeğin o halini kendisinden hazzettiği[1] manasına almış olabilir, "Durgunluğunu giderdim, çekiciliğime kapıldı, çantada keklik artık..." diyordur belki de.

Bir ara şunu da düşündü:

"Yabancı güzelini iyice gördükten sonra hayranlığının geçmesi ihtimali de var. Çok kez böyle olmamış mıdır? Zihnimden ve gönlümden tamamıyla çıkarmış halde geri dönersem 'iki çiçek' ile avunmaya bakarım. Elimde şimdi ihtiyat[2] bir meşguliyet var. Kendisine alıştıkça yavanlığını eskisi kadar duymuyorum."

Araba, su şehrini andıran bahçeli ve gazinolu bir yerde durdu. Gelmişlerdi. Köylü kadınlar geziş sırasında turistleri güneşten muhafaza edecek kaba hasırdan şapkalar satıyorlar. Hanımlardan alan dolu. Kafile merdivenli bir yokuşa tırmanıyor, giriş bir Hıristiyan mezarlığı etkisi yapıyor; Rıd-

1 hazzetmek: hoşlanmak
2 ihtiyat: yedek

van: "İleride durur, gelecek otokar yolcularını beklerim," kararıyla yürürken bu sefer yanında, Lalegül'e ilaveten Ilgın'ı buldu.

Rehberin Fransızca izahatına gülmekten kırılıyorlardı; kendisi de gülmeye başladı. Yokuş devam ediyor. Sağda müze... Dönüşte gezeceklermiş. İşte harabelerin ilk belirtileri; tavansız bölmeler... Evmiş bunlar. Bir de oyuk taş, zeytinin yağını çıkarmakta kullanılırmış. Yine sağda bir meydana girdiler. Sütunlar, başlıklar, granit cendereler...

Fotoğraf makineleri işliyor.

"Şu dağa bakınız; Vezüv galiba... Bugün tepesinde dumanı yok. Kartpostalları daima vardır."

Rıdvan genç kızlarla konuşarak dolaşıyor. Transatlantik güzelinin yolunu kesmekten vazgeçmiştir, elbette bir tarafta karşısına çıkacaktı. Dar sokaklar, meydanlar, her taraf çeşitli milletlerin turistleri ile dolu. Kucakta taşınan veya ellerinden çekilerek götürülen çocuklara bile rastlanıyor. Görüntü heybetli değil. Dükkânsız ve eğlencesiz henüz tamamlanmamış bir panayır yeri. Güneş bu damsız ölü şehirde yalnız gökten aksetmiyor; zeminden de ışık salıyor gibi. İnsanlar güneşe basarak yürüyorlar; güneş tepelerine çullandıkça onlar da yerdeki parçasını hırsla, kin ile eziyorlar, tepeliyorlar sanki!

Gezenlerin çoğunluğu esasen tarihî malumattan mahrum. Bunu Rıdvan, rehberi dinleyenlerin aval aval yüzüne bakışlarından ve lisan bilmeyenlerin birbirlerine suallerinden anlıyor. Ceyhanlı çiftlik sahibi bir sütun başlığında oturmuş not tutuyor. Ilgın çirkin, fakat zeki, çapkın bir kız:

"Hayır," diyor, "bugünkü resmî kur ile karaborsa üzerinden mukayeseli bir liret hesabı çıkarıyordur. Gözü dün-

yayı görmüyor. İddiaya girer misiniz? Usulcacık gidip arkasından bakarız. Öyle dalmış ki, farkında olmaz."

Araya bir küçük hanım daha katıldı, cazibesiz ve küt. Gelişse acaba bir şeye benzer mi? Henüz yeşerememiş, tutacağı şüpheli, ne idüğü meçhul, yarı sopa, yol kenarı ağacı gibi kuru bir kız... Ama edebiyatçı...

"'Pompei'nin Son Günleri' romanını yaşıyorum," diye bilgiçlilik taslıyor. "Glaucus ile Ione gözlerimin önünde. Fakat asıl âmâ kız 'Nyria'yı görüyorum; bembeyaz 'Tunik'i, incecik endamı ile salınarak sevgilisini ölümden kurtarmaya gidiyor."

"Kurtarıyor mu bari?" diye soran Ilgın'a acıyarak baktı:

"Bu eseri okumadın mı?" diye çıkıştı, "zaten Mayk Hammer'den başka ne okursun ki!"

Rıdvan, üç taze kızla dolaşmasının dikkati çektiğini fark etti. Yine yolculardan birkaç delikanlı da bu inhisardan[1] memnun görünmeyen tavırlarla nöbet kollamaktadır; usulcacık uzaklaştı. Girdiği sokak şehrin en büyük ve mühim caddesi olacak; turistler oraya akın ediyor. Nihayet kalabalık bir kapı önünde durdu.

"Tamam," dedi, "meşhur Vettiler Sarayı burası."

Pompei'nin başına gelenleri, lavlarla örtünmeden önceki tarihini, küller altında keşfini, hatta bu Vetti kasrındaki su yollarının temizlenmesi üzerine iç bahçe fıskiyelerinin 20 yüzyıl gömülü kaldıktan sonra tekrar ve kendiliğinden fışkırmaya başladığını bilmiyor değildi.

Burada bir eski zaman şehri duvar tezyinatıyla,[2] fırınlarda satışa yeni sürülmüş ekmekleriyle, umumi mahallerdeki

1 inhisar: tekel
2 tezyinat: süslemeler

seçim reklamlarıyla, tiyatrosunda o gün oynanacak piyesin madenî biletleriyle, bir fahişenin evinde ocağa konmuş fasulye tenceresiyle, en büyüğünden en küçüğüne kadar hayat ve hareketini gösteren sahneleriyle yüzyılımızın karşısına olduğu gibi çıkıvermişti. Şu var ki, turist dolu sokaklarından ve meydanlarından dolayı mazisini yaşıyordu.

Eski zaman şehrinin ne olduğunu, yaya kaldırımlı dokuz metrelik geometrik düzende sokaklarıyla, iki katlı evlerin sokak tarafına düşen dükkânları, iç avluları ve iç bahçeleriyle, mabetleri, tiyatroları, havuzları, çeşmeleri ve sirkleri ile Pompei öğretmiş, sadece noksan bilgimizi tamamlamaya yaramıştı.

"Şimdi evler tek katlı... Anlaşılan üst katlardan eser kalmamış," diye Rıdvan kasrın kapısından başını uzatıp baktı.

Birinci bölmede kartpostallar, albümler, öteberi hatıralar satılan bir sergi. Daha ötesinde bir bar ve lokanta. Asıl bina daha geride. Ucunda da turist kaynıyor.

Fotoğraf meraklısı genç burada da karşısına çıktı:

"Kadınların girmesi yasak olan odaya bakmayı unutmayınız, sağ tarafta, diptedir. Bayanlara yasak diyorlar. Ama demin İngilizce konuşan kakavan bir karı bekçiye uçlandı, daldı içeriye!"

"Pek mi müstehcen şeyler var orada?"

"Yok canım. Duvarda bir çiftin soluk, yer yer boyaları dökülmüş muhabbet tablosu... Bir de münasebetsiz bir erkek heykeli. Saçma şeyler! Öbür odalardaki duvar resimlerine diyecek yok, görmeye değer; kalabalıktan görebilirseniz..."

Ayakta, bakalit kaşığını, atmaya kıyamayacağı bir Eskimo yiyen Rıdvan, heykelleri, havuzları, ağaçlarıyla gözü çeken kasra doğru ilerlerken mıhlanıp kaldı; sabahki kadın,

yanında yine o adamlar karşısında idi, yazık ki göreceğini görmüş, buradan gidiyordu. İşte ta önünde duruyor, yol tıkandığından bekliyor.

Gözlerine iyice bakmak fırsatını kaçırmayan Rıdvan içinden söylendi:

"Her yerinden daha güzel... Ne mavi, ne de yeşil... Bilemediğim bir renk... Altın sarısı diyeceğim geliyor. Hayır daha açık, safran rengi, belki hiçbir renge benzemiyor, kendine mahsus, görülmemiş renklerden biri. Kirpikleri de aynı renkte midir? Doğru teşhis etmişim, Slav'dır bu kadın!"

Bunları fikrinden geçirerek arkalarından yürüyor. Kasırdan çıkacak. Ah, bir de sesini işitse! Üçü de konuşmuyor. Ne kadar sükûtî insanlar. Latin Amerikalı konuşmadan duramaz. Nordik milletlere benzeyen durgunlukları, heyecansızlıkları var.

Kapının önüne böylece geldiler. Orada acayip bir sahne geçti; erkeklerden biri başını çevirdi, Rıdvan'a baktı, sonra erkeği dürttü, bir şeyler fısıldaştılar. Bu sefer dönüp kendisini süzen ötekidir. İkisinin de bakışlarını Rıdvan beğenmedi, durdu. Acele yürüyüp uzaklaşmaları da manidardı.

"Beni tanımış olamazlar. Tanımadıkları bir adamdan kaçışları, bakıp aralarında fısıldaşmaları kadar tuhaf."

Durmakla beraber yine de kadını gözleriyle takip ediyor. Sabahki elbisesini de değiştirmiş, beyaz üstüne sarı desenli emprime bir küçük rop giymiş. Ayakkabıları aynı, çantası da. Harabe methalindeki[1] satıcılardan alınmış şapkayı elinde sallaya sallaya acele etmeden yürüyor. Durdular, sıska erkek cebinden bir şey çıkarıyor, kadına verdi. Verilen

1 methal: giriş

bir sigara. Öbür iri erkek de çakmağı yakıp uzattı. Üçü de ferahlamış gibi sigaralarını tüttürdüler. Rıdvan da hatırlayıp bir tane yaktı; içerken:

"Doğrusunu istersen bu adamlar benimle meşgul değil. Başka bir sebeple arkalarına bakıp başka bir mesele konuştular; üzerime aldım. Yoluma devam etmeliyim. Kadınların sokulmadığı esrarlı odayı, Süleymaniye'deki İslam Sanatları Akademisi'nin mimari tarzını hatırlatan Vettiler Sarayı'nı da görmeyiveririm. Dönüşte ne bir makama rapor vereceğim ne de gazetelere makale yazacağım. Aşağıda satılan renkli Pompei albümlerinden bir tane alır, daha rahat seyrederim."

Yürüyor, yaklaşıyor; zira ötekiler sokağı geçip köşedeki bir sütun başlığına dayanıp Vezüv'ü uzaktan seyrediyorlar. Yüzyıllar öncesi patlayışta, yarların arasından kızgın lavların kül yağmuru altında kararmış vadiyi dumanlı alevleriyle yakıp yıkarak, örtüp kaplayarak kendilerine doğru kükreye kabara gelişimini görüyorlarmışçasına sanki korkudan taş kesilmişler; böylesine donmuş, kaskatı haldeler.

"Bunlarınki neşeli bir grup değil. Kimseye karışmıyorlar. Hem iki erkeğin, kadını sıyanet ediyor,[1] yahut göz hapsine almış gibi bir tavırları var ki, cidden şayanı dikkat.[2] Hele goril yapılısı bir gangsteri akla getiriyor, yahut bir muhafızı."

Yeni düşüncesi yüzünden yine adımlarını yavaşlattı. Zaten aklına gelenler ve kadına karşı duyduğu ilgi dolayısıyla önlerinden kayıtsızca geçmesine, yürüyüşüne normal ve tabii ahengi vermesine imkân yoktu, ayakları birbirine dolaşır, kendisine çevrilen üç çift gözün altında sendeleyebilirdi.

---

1 sıyanet etmek: korumak
2 şayanı dikkat: dikkate değer

Arkadan gelen bir gruba karışmak için de vakit kazanmaya mecbur oldu, kapısına demir parmaklık çekilmiş avlulu bir ev kalıntısını arkeolog ciddiyetiyle tetkike koyuldu.

Şimdi grup arasında ilerliyor. Ötekiler hâlâ eski yerlerinde. Tam hizalarına geldiler. Rıdvan üçüzlerin bulunduğu tarafa bakamıyor, bakmıyor ama işitti. Gangster, yanındaki adama Türkçe diyor ki:

"Biz de yürüyelim. Otokarı kaçırırız sonra!"

Rıdvan şaşaladı; sevinç şaşkınlığı idi bu. Yerinden kımıldanmayan bir şaşkınlık. Turistler önünden akıp gidiyorlar. Neden sonra onlara katıldı, pek farkında olmadan peşleri sıra gidiyor, sağdaki müzeye böylece girdi, söyleniyor:

"Meğerse onlar da bizden, bizim vapur yolcularından imiş; dört günden beri farkına varmamışım. Meydana hiç mi çıkmadılar? İkinci mevkidekilerin, hatta turist kısmındakilerin bile, yemek zamanı hariç, tıpkı birinciler gibi karmakarışık bütün vapurdan istifade ettikleri düşünülürse gözüme ilişmeli idiler. Hele kadını görseydim muhakkak unutmazdım. Demek oluyor ki, kamaralarına kapanıp kalmışlar. O havada, o güzel manzaralara rağmen yapılır iş değil!"

Bir noktayı merak ediyor: Haşmetli güzelin kocası o iki erkekten hangisi?

Al Capone yapılısı mı, yoksa Peter Lorre mu? Ekseriya aksi olduğuna göre ikinci ihtimali kabul eden Rıdvan diyor ki:

"İriyarısı âşığı belki... Sıska adam buna göz yumuyor; üçü de uyuşmuş. Fakat ne olsa anormal bir durum... İnsan içine karışmaktan çekiniyorlar. Vapurda ilk işim isimlerini öğrenmek olsun. Sonra gider, ofiste asılı yolcu listelerine bakarım, kamara numaralarından gerçek meydana çıkar."

Müzedeki vitrine yüzükoyun yatırılan taş kesilmiş insan vücudunu, şehir planlarını, şunu bunu inceden inceye seyretmeden, kendisini dışarıya attı. Gezenlerin akustiği mübalağalı binayı çınlatıp inleten gürültüsünden sersemlemişti.

Önünü kesen ayak satıcıları Pompei albümleri uzatıyorlar. Bunlardan biri ürkek ürkek yanına sokuldu, bir albüm işaret ediyor:

"İki bin liret..." diyor, müşterisini kenara çekiyor.

Rıdvan eline sıkıştırılan deftere göz gezdirdi, yüzünü buruşturup geri verdi. Açık saçık resimlerden hoşlanmazdı, övündüğü muhayyile[1] kuvvetinin kendisini aksesuar ihtiyacından kurtardığına inanmıştı.

Bugün kilometrelerce uzağa çekilmiş olan deniz Pompei'nin mamur zamanında Rıdvan'ın bulunduğu yere kadar gelirmiş, şu kapı şehrin iskelesi imiş. Durup çeşitli ağaçlar, palmiyeler sıralanmış, yollarla ve zarif villalarla süslü, gür yeşilliği güneş altında tirşeleşmiş uzaktaki sahilleri beyaz köpüklü "Kampana" Ovası'na tepeden bakıyor; içinde yaşadığı yüzyılın o övgüsü göklere çıkarılan eski çağlardan daha ferah olduğuna hükmediyor. Denizde azametli bir yolcu vapuru yol alırken gökten bir uçak geçiyor; asfaltta otomobiller ve otokarlar koşuşuyor. Dünya genişlemiştir.

"Düşün," diye söyleniyor, "şimdi ben o kayısı topuklu esrarengiz kadının yanı başında ve Vettiler kasrından daha konforlu bir gemi ile ta Oslo'ya gideceğim."

Birden içine bir şüphe düştü: Ya kadın vapurda değilse? Yolcu salonuna sadece vapuru görmek için gelmiş, şimdi de harabelere uğrayan geçici bir kara yolcusu ise? Esasen bindi-

1 muhayyile: hayal gücü

ği otokarın Türk turistlerine ayrılmış olduğuna emin değildi. Emin olması için beklemesi, gözleriyle görmesi lazımdı.

"Pompei'nin başka çıkış yeri yok, ille önümden geçecek," dedi.

Yokuş aşağı akan turist kafilelerini beklemeye başladı. Esasen üçüzlerin Türkçe konuştuklarını öğrendikten sonra biraz daha cesaretli olmuştu, eskisi kadar ürkmüyordu.

Ürkmediğinden ve bu sefer kendisinin durup onların geçmesinden istifade ederek üçünü de iyice süzdü, kadını süzen yalnız kendisi miydi? Öyle gösterişli, havalı, etrafını süsleyici, karşıdan vuran ikindi güneşi altında bile bambaşka ışığıyla öyle aydınlık ve bambaşka sıcaklığıyla öyle kavrayıcı idi ki, mahut[1] kartpostalcı bile satışını unutmuş, hayran hayran onu seyre dalmıştı. Rıdvan, aklından mı geçiriyor, yoksa mırıldanıyor mu farkında değil!

"Napoli bir Lady Hamilton daha gördü, bir yeni Prenses Caroline daha! Edebiyatçı kızın harabelerde andığı roman kahramanı Ione, sanki mevkibi[2] ile şehirden çıkıyor, bir kayığa binip koyda dolaşmaya gidecek ve bu manzara feraceli ve yaşmaklı olmamakla beraber bana Nedim'in şiirlerini düşündürdü. Onu hem beyaz tunik ile Pompei'li kılığında, hem atlas ferace ve tül yaşmağı ile Sadabad dilberi şeklinde görüyorum.

"Sevdiğim gönlüm süruru, ömrümün sermayesi,
Gül yanaklı gülgülî kerrakeli mor hâreli."

diye beyitler okuyacağım geliyor."

1 mahut: sözü geçen
2 mevkib: alay, kafile

Muhakkak ayak satıcısı da içinden İtalyanca türküler mırıldanıyordur. Serseri çapkın, kadından anlıyor; sattığı resimlere baka baka keçi ayaklı, teke sakallı bir Pan kesilmiş.

Kadının yürüyüşünde daha ziyade şarkkâri[1] bir salınma, Fransızların "Langoureuse" dedikleri hoş bir bitkinlik, aşk yorgunluğu ve sürüklenişi, bir bitaplık var. Bu hal vücudunun diriliğine, göğüs gerginliğine bir tezat teşkil ediyor ve ondan dolayı da tesirli oluyor.

Rengini tayin edemediği gözlerini güneşten korumak için azıcık yummuş, kirpiklerinin gölgesine sığındırmış. Bu gölgeler yanaklarının üzerine kadar düşüyor, rüzgârdan kıpırdıyor. Rıdvan bunu bile gözünden kaçırmayacak bir dikkatle bakmıştı. Gölgelikten altın zerrecikleri, hafif bir çil de sezmişti; öyle belli belirsiz, gününe göre renk değiştiren, bir görünüp bir silinen çil hoşuna giderdi.

Araya üç beş turist girince köşesinden ayrılıp takibe başladı. Kadın o kadınlardandı ki, elbisesi çoğundan daha açık ve pek de ince olmadığı halde romantik şiirleri süsleyen kitap resimlerindeki gibi çıplak tenine bir tül sarmış, bahçede tek başına geziniyor hissini verir, yahut Fransız İhtilali zamanının gravürlerde seyrettiğimiz şeffaf entarili, elbise hürriyetine de kavuşmuş bir terörist mahbubesini,[2] mesela Madame Tallien'i düşündürüyor.

"Bu, bazı vücutların ve yürüyüş tarzının gereğidir; her kadında olmaz. Kürkün örtmediği kadınlar yok mudur? İnsan onun altında bile elbisesizlik sezer, tuhaflaşır. Zaten kürk çok defa çıplaklığı düşündüren tahrikçi bir kılıktır; ka-

1 şarkkâri: doğulu biçimde
2 mahbube: sevilen (kadın)

dınlar bunu bildikleri için kürke düşkündürler. Yalnız lüks bir kılık olduğu için değil!"

Zihninden bunları geçirerek otokarların bulunduğu meydancığa geldi. İsminin Çetin olduğunu, ahbaplarının kendisini çağırmalarından öğrenen Rıdvan, fotoğraf meraklısı gence soruyor:

"Şu iki otokara binenler bizim vapurdakiler mi, Çetin Bey?"

"Evet. Üçüncüsü de vardı, gitti. Sizin araba öndeki. Herkes geldiği yere oturacak."

Üçlü aile arkadakine biniyordu. Artık şüphesi kalmamıştı, onlar da aynı vapurun yolcusu. Tam bir ay beraber yaşayacaklar, şehirlerde, gezintilerde, her yerde, her zaman. Aralarında mukadderat birliği olmuştu. Rakslı İspanyol diyarını, şen Paris'i, sisli Londra'yı, Norveç fiyortlarını, kuzeyin Hamburg, Amsterdam, Anvers gibi muazzam limanlarını, Atlantik ve Kuzey Denizi'ni birlikte göreceklerdi; gecesi bu mevsimde ancak iki saat süren, o da alacakaranlık geçen Oslo'yu da!

"Erkeklerin yabancı duruşlarına bakmamalı, belki pek munis, nazik insanlardır; benim gibi çevreye güç uyuyorlardır, alışınca açılırlar, ahbap oluruz, gezintileri beraber yaparız. Kadının seyircisi olmak yeter; günlerim aydınlanır, çiçeklenir; seyahat zevkli bir hal alır. Hoşuma gitmesi ille âşık olmamı gerektirmez a!" diyerek arabaya girdi; baktı ki, Lalegül Hanım daha önce yerine geçmiş.

Ona tekrar pencere önünü teklif etti; bu sefer nazlanmayınca sordu:

"Ee, anlatınız bakalım, nedir intibaınız?"[1]

---

1 intiba: izlenim

"İçinden çıkamadım. Herhalde gördüğüme memnunum. Fakat yolculardan çoğu, hele hanımlar pişman. Zaten bu saatte mağazalar kapalı olduğu için gelmişler; bir de dönüşte 'orayı da gördüm' diyebilmeleri için! Zevkini çıkaran içimizde Fahire var; hani bir romandan bahsediyordu, işte o; Ione, Glokus, Nydia diye her köşeye saldırdı. Hepsini yazacakmış."

"Muharrir[1] demek?"

"Öyle... avangard muharrirlerden... 'Kaldırım' diye bir mecmua çıkarıyormuş, ona yazarmış. Ilgın, alay etti durdu."

Her şeyden konuşuyorlar. Rıdvan huyunu değiştirmiş. Bu sefer çabuk ehlileşmiş. Ağzından söz kapmak ümidiyle lakırdıyı vapur yolcularına getirdi:

"Ne kadar kalabalık imişiz," dedi. "Şu arabadakilerin çoğunu görmemiş gibiyim. Arkamızda bir araba daha var, önden de bir tanesi gitmiş. Demin arkadakine, iki erkekle bir hanım girdi; şaştım. Hiç de gözüme ilişmemişler."

"Öylesi çok. Sizin dediğiniz sarı emprimeli, gösterişli hanım mı?"

"Belki o... Elbisesine dikkat etmedim. Gösterişli olmasına gösterişli... Hatta fazla gösterişli galiba!"

"Onlar pek meydana çıkmıyorlar. İnsancıl adamlar değil; yemeğe de çokluk inmiyorlar. Doğu illerinden birinin zenginlerinden olduklarını işittik, ama belki tahmin. Tanıyan yok."

Rıdvan, ehemmiyet veriyor görünmemek için sözü değiştirdi:

"Şehre inince ne yapacaksınız?"

---

1 muharrir: yazar

"Karar vermedik. Teyzem, cadde üstü bir açık kahvede oturup gelen geçeni seyredelim, diyordu."

"İyi düşünmüşler. Ben de o niyetteyim."

"Bir arada otururuz" demenin tam sırası idi, çekindi. Fakat, Lalegül beklediği teklifin gelmediğini görünce kendisi cesaret verdi:

"O halde üçümüz birlikte yaparız bu işi."

"Memnuniyetle."

"Ama takılmasınlar diye etrafa belli etmeden sıvışıvermeliyiz. Bundan böyle şehirlere çıkarken ahbapları dikkatle seçmek lazım geliyor, insanı rahatsız ediyorlar."

Lalegül, gittikçe tatlılaşıyordu. Teyzeyi harabelerde bir ara gözden geçiren Rıdvan, onu yaşına göre giyinmiş, hali ve vakti yerinde, yanına sokulan kadınlara karşı biraz küçümseyici, mazbut bir aile hanımı olarak teşhis etmişti.

"Acaba kayısı topuklu kadın, filan diyerek kendimi ötekiyle aldatırken, bununla daha ciddi bir münasebete doğru mu gidiyorum? Kızın önce bana fazla cicili bicili gelen ismini şimdi acayip bulmuyorum. Daha lalesi de, gülü de gonca halinde. Açılmışını hiç sevmediğim lalenin incecik büklüm şeklindeki kapanık şekli, çok zariftir. Küçük hanım da henüz o çağda," diye düşündü; Lalegül'e ilgisi artmıştı.

"Kendisini güle benzeten ağzı... Lalenin zarif büklümü de endamında. Halbuki mercan atölyesine koşarken zavallıyı renksiz, kokusuz ve lezzetsiz oksijene benzetmiştim; hükmümde acele etmişim. Hepsinden yeteri kadar mevcut kızcağızda. Kız böyle olur, öteki gösterişli güzelde, renkte, kokuda, lezzette haddinden fazla hissini veriyor. Zaten onda ne varsa, taşkın ve aşırı. Bir bağ bekçisi ki bir gül istersen, bir

gülistan veriyor. Lalegül, sabah kahvaltısı: Azıcık süt, bir kıvrım tereyağı, iki tane kızarmış francala dilimi, bir sürümlük frenküzümü reçeli... Öbürü eski Rus grandüklerinin gümüş şamdanlar ve billur jartiyerlerle süslü muazzam içki sofrası! Biri bir aplik, öteki avize! Lalegül, çekirdeksiz İzmir tanesi; beriki bir salkım pembeçavuş.

Hep yemek içmekle ilgili bu maddi buluşlarına şaşıyor, kabahati seyahate yüklüyor, kendisini büsbütün değiştiren, daha da değiştirip aç kurt haline getireceği anlaşılan deniz yolculuğuna!

"Eğer," diyor; "kadınlarda aynı etkiyi yapıyorsa, gezi olaylı geçecek."

Lalegül çantasından çıkardığı eşarbı başına sımsıkı bağladı ve sebebini anlatmak için de gidişteki gibi:

"Ah, bu kâfir rüzgâr!" diye yine şikâyet etti.

Eşarp yüzünün sevimliliğini artırmış, kızı bir operet "Subret"i kadar çekici yapmıştı. Hatta onu, Brüksel'de seyrettiği "Ta Bouche" piyesindeki kıza bile benzetti; o günleri hatırladı ve o günlerde acemice tutkunluklarına söyleniyor:

"Hoş, şimdi de pek değişmiş sayılmaz! Yine beceriksizim."

Lalegül ile fazla beceriksiz davranmamasının sebebi, onun çok körpe, masum davranışlı, belki de masum ruhlu bir kız olmasından... Bunun yerine şimdi yanında öteki haşmetli kadın bulunsaydı, aklından geçirdiklerinin tesiri altında kalacağından kabil değil açılamaz, tabiiliğini muhafaza edemezdi.

Otokar, şehir meydanında durunca Rıdvan daha evvel yere atladı ve filiz yoldaşına elini uzatıp, inmesine yardım etti.

Yaptığından memnundu, kendisine bir güven geldi. O güvenle, biraz da yaşlı bulunduğundan teyze hanıma pek zorluk çekmeden yanaştı. Arzuladıkları gibi bir cadde üstü kahvesine girdiler, tretuvara dizilmiş hasır koltuklu masalardan birine yerleştiler, "Gelato" yani dondurma ısmarladılar. Bu ismi sabah gezintisinde Lalegül öğrenmişti.

Önlerine pasta biçiminde, üstü buğulu, renk renk, hoş görünüşlü bir şey koymuşlardı; taze krem, kakao, süt, meyve, bisküvi ile yapılmış bir dondurma. Hanımlar beğendiler, Rıdvan dedi ki:

"Artık uğrayacağımız şehirlerde dondurmaların hep bu çeşitleri, çok nefislerini yiyeceğiz. Batılı dondurma ülkesine girdik, asıl ekmeklere bayılacaksınız. Abdülhak Hâmid'in dediği gibi, yalnız kadın değil, ekmek de bir milletin miyarı terakkisidir."[1]

Genç kızın miyar sözüne zihnen takıldığını gören teyze:

"Yani halis mi, değil mi, bunu anlamak için kullanılan araç," dedi, Rıdvan'ı okumuşluğuna hayran bıraktı.

Sezgin kadın, onu da cevaplandırdı:

"Eski Kız Öğretmen Okulu mezunuyum," dedi. "Maarif müfettişliğinde bulundum."

Fakat, bu izahtan muhtemel damadın seyahat süresince yerli yersiz bilgi taslamaları ile tedirgin olması endişesine kapıldığını fark edemedi.

Yemek vakti vapura döndüler ve birbirlerine uzak düşen masalarına oturdular. Oturmadan evvel Rıdvan, bahaneler yaratarak, bütün salonu gözleriyle taramak cesaretini göster-

1 miyarı terakki: ilerleme ölçüsü

di; üçüzleri bulamadı; sebep aradı: "Dışarıda kalmışlardır," dedi, "lokantada yiyeceklerdir."

Lalegül'ün vapurda bulunması, ötekinin boşluğunu dolduramamıştı.

2

Barselona'da bir gece kulübü: "Emperium", sabahın biri. Sadri Sarp spor otomobilini kapıda durdurdu, Rıdvan'a:

"Haydi in bakalım," dedi, "biraz erken geldik ama vapurun dörtte kalkacağı için vaktin var, sen sabahlayamazsın."

Sadri bir armatör oğludur, ömrünü seyahatte geçirir, onun dövize ihtiyacı yoktur; Avrupa'nın belli başlı bütün limanlarındaki acentelerde istediği parayı bulur. Rıdvan ile akrabadırlar. Tesadüfen Barselona'ya gelmiş, vapuru konsoloshanede haber almış, kimler var diye merak ederek içini gezerken Rıdvan'a rastlamıştı. Memleketinde olsa bu rastlama selam sabahtan ibaret kalırdı, ayakta hoşbeş ederler, ayrılırlardı. Gurbette birbirlerine takıldılar. Zaten Sadri gösterişi severdi, akrabasına Avrupa'da nasıl yaşadığı, eğlendiği hakkında bir fikir vermek istiyordu. Birlikte çıktılar. Bununla beraber Rıdvan'ın aklı vapurda kalmıştı; hatta başlangıçta epeyce nazlanmıştı da... Zira Napoli'den sonra hırçınlaşan deniz, yemek salonunu bomboş hale getirdiği için masadaki yerini değiştirmiş, kendisi gibi deniz tutmayan üçüzleri görmeye elverişli bir uca oturmuştu. Biri öğle, öteki akşam, iki yemekte muhteşem sevgilisini, kaçamaklı bakışlarla da olsa, uzun süre seyre imkân bulmuştu. Bulunca da büsbütün

cazibesine kapılmış, duyduğu ilginin marazi[1] bir şekil almak istidadını[2] göstermesine bakarak kendi kendine:

"Eyvah," demişti, "nasıl biteceği kestirilemeyen, karışık bir serüvenin eşiğindeyim; irademe hâkim olamıyorum; bu kadını muhakkak sevdim; gözüm başkasını görmüyor. Deniz kabarınca ilk düşüncem şu oldu: 'Acaba onu rahatsız eder mi?' Lalegül hatırıma gelmedi."

Âşıklığına rağmen, daha doğrusu âşık olmasından dolayı beceriksizliği artmıştı; zihninden geçeni anlamaları korkusuyla üçüzlere dair bilgi elde edememişti. Yalnız tenhalığı fırsat bularak yolcu listesinin asıldığı camekân önünde lüks ve birinci mevki yolcularının isimlerini birer birer okumuş, çiftler üzerinde durmuş, tabiatıyla işin içinden çıkamamıştı. Fakat dün gece güvertede kahve dağıtan mahcup davranışlı genç kamarota, etrafın loşluğundan cesaret alıp onları arkadan usulcacık göstermiş:

"Kimler bunlar? Maşallah deniz tutmamış," diyebilmişti; kamarot cevap vermişti:

"Evet efendim, tutmamış. Benim servisimde değiller ama şu irisinin ismini işittim. Bir tuhaf... Velud Bey mi, Vedut mu? Öyle bir şey. Çokluk görünmezler."

Bu isme mim koyan Rıdvan az sonra yine listeye koştu. Evet, bir Vedut adı var, Naim isimli biriyle kamara arkadaşı. Sakın Naim denilen o Peter Lorre suratlı sinsi adam olmasın? Eğer o ise kadın yan bir kamaradadır; ya bir başına yahut başka bir hanımla yatıyordur. Vedut Bey'in soyadı Seyrek, öbürününki Hansu. Şimdi kadın soyadlarını araştıracak.

---

1 marazi: hastalıklı
2 istidat: yetenek

Nihayet bir Hansu buldu: Gülrevan Hansu... Artık şüphe yok, güzel hanım o Peter Lorre'un karısıdır. Peki ama niçin ikisi bir kamarada kalmıyorlar da Gülrevan ayrı yatıyor?

Rıdvan bunu düşüneceğine ismin cazibesine kapıldı, içinde boyuna tekrarlıyor:

"Gülrevan... Çok latif doğrusu. Öztürkçecilik cereyanından evvel konmuş, iyi de olmuş, adeta bir sultan ismi... 'Binbir Gece Masalları'ndan alınmışa benzeyen ve Hint hükümdarının Çin hakanına gelin gitmiş dünya güzeli kızını hatırlatan da bir isim. Acayibi benim ismime de kafiye oluyor. Sanki 'Rıdvan ile Gülrevan' adı ile meşhur bir aşk masalı var, Şarkın büyük bir şairi bundan bir destan çıkarmış, aşk destanı! Naim isimli bir koca kendisine hiç yakışmıyor, ayrıca gangster yamağı şekilli, kötü işlerde kullanılan bir tip. Yazık!"

Dikkatini çeken bir nokta da şu: Kadın epeyce dalgın. Dış âlemle çokluk meşgul olmuyor. Masa arkadaşlarının sohbetini ara sıra dinliyor, bazen gülümsüyor ama etrafındakilere aldırmıyor. Yemek yiyişi de mekanik. Belli, sofra adabına vukufu, usulü yadırgamıyor, garsonun uzattığı büyük tabaktan yemek almasını, çatalla kaşığı tekrar yerine yan yana koymasını, hafifçe "mersi" demesini vesaireyi, hepsini biliyor.

"Görgülü olduğu muhakkak... Ancak, bulunduğu çevrede bir noksanlık seziyor, bir tatsızlık. Benim gibi kendi iç âlemini daha zevkli mi buluyor, nedir? Galiba onun da işlek bir muhayyilesi var; dünyadaki eksikleri bununla tamamlıyor, erişilemezleri bununla avlıyor, hayalleriyle avunuyor. Gözleri birkaç defa karşılaşmamış değildi. Onunkiler ilgi duymadan hemen öbür tarafa çevrilivermişlerdi. Rıdvan

buna önce üzüldü, sonra dikkat etti: Gözlerine duygusunu belli etmeyen diplomat ve kraliçe bakışı terbiyesi verebilmişti. Görüyor, gördüğüne ayrı seçi yaptığını gösteriyordu."

"Halbuki yeri gelince, zamanı mahremiyetinde o gözlerin manadan, duygudan ibaret, olağanüstü düzgün ve iyi konuşur olacağına şüphe yok. Hele bir istemesin!" diye o bakışı da sevgilisinin lehine tefsir eden[1] Rıdvan, yemeğini mahsus geciktirmişti, salondan çıkışını kaçıramazdı.

Vapur yalpa vuruyordu; kadın gayet dengeli yürüyerek önde sendelemeden, tam bir sağlık içinde yürüyor. Yürüyemeyeceğini anlayınca büyük dalgayı geçiştirmek için bir sütuna dayandı, bekledi.

"Bu görüntü hepsinden mükemmel! Sütuna dayanıp bekleyişi letafetini tamamıyla meydana koydu; antik bir heykele döndü. Yok, doğrusu boylu boslu, gösterişli, güzellik başka şey, saltanatlı şey. Şimdi onun yerine Lalegül dayansaydı yine hoş dururdu ama ancak bir biblo olurdu; cici bir şey! 'Joli' ile 'Belle'i karıştırmamalı; bizim lisanda ikisine de 'güzel' diyoruz. 'La Beauté' denilen ne alelade güzellik, ne letafet, ne 'hüsnü an'[2] hiçbiri değildir; 'Beauté' yalnız göz zevki uyandırmaz, yüksek ve azametli bir sanat eserine karşı duyulan hayranlığı vermesi de lazımdır, yaratanın kudretine karşı şaşkınlık duyurmalı. Aristo güzelliklerde 'azamet'i şart koşar. Kadında o var, 'nizamı kâinat'ı kuran yaratıcının azametine, sonsuz kudretin ululuğuna şahadet eden hem düşündürücü, hem hayran bırakıcı, hem de kendisine aşk ile bağlayıcı bir varlık, tasavvuf ehlinin 'cemal' dediği ve

1 tefsir etmek: yorumlamak
2 hüsnü an: güzellik ve alımlılık

'kemal'e bağladığı güzellik budur; 'Beauté'nin karşılığı olsa olsa 'cemal'dir. Çerden çöpten şey değil!"

İlave etti:

"Lalegül ve emsali gibi. Karacaoğlan bunlara 'şeker, şerbet kızlar' der, geçer."

Rıdvan akrabasının peşine takılarak vapurdan gitmek istememişti, zira bir saat evvel öğrendiğinin henüz heyecanı içinde idi. Lalegül yanına gelmiş, demişti ki:

"Hani siz şu üçüzleri merak ediyordunuz ya..."

"Hangi üçüzler?... Kimseyi merak ettiğim yok..."

"Unutmuşsunuz; Pompei'den dönerken sormuştunuz. Şu dalyan gibi kadınla yanındakiler."

"Ee?"

"İri adam o hanımın ağabeyi imiş, çelimsizi de kayınbiraderi... Kocası seyahate gelmemiş. İsimlerini de öğrendim. Ağabeyi Vedut Bey. Korkunç bir isim değil mi? Ama sahibine uyuyor. Kayınbiraderininki Naim."

Rıdvan dikkat kesilmişti, sıra sevgilinin ismine gelmişti:

"Vardakosta hanımın isminde benimkinden var."

"O ne demek?"

"Yani 'Gül'den. Hoşuma gitti, ahenkli buldum."

"Fikir yürütmeyi bırak, çabuk söyle!" diyemeyen Rıdvan dişlerini sıkıyor.

"Gülrevan imiş... 'revan' ne demektir? Teyzemi görüp de soramadım. Siz biliyor musunuz?"

"Hayır! Belki de biliyorum... Şimdi aklıma gelmedi... Durun bakayım! 'revan' öyle mi? 'Gülrevan' canım, nasıl bilmiyorsunuz? 'Yola revan olduk!' demez miyiz? 'Tahtırevan' yürüyen taht değil midir? Divan edebiyatında boyuna tek-

rarlanan, bir 'âb-ı revan' yok mu? Akarsu yani! Hepsi yürüyücü, gidici, akıcı anlamına, 'Akıp gidici gül' bunun anlamı. Doğrusunun "gül-i revan" olması gerek. 'İ'yi atmışlar."

Şüpheyi önlemek için alay da etmişti:

"'Akıp gidici gül' tuhaf düşüyor ona. Pek azman bir gül... Ayçiçeği iriliğinde. Daha yakışığı 'akıp giden gül bahçesi = Gülistan-ı revan' olmak gerekir."

Yapmacık, zoraki bir gülme tutturmuştu. Fakat Lalegül'ün yüzüne acayip acayip baktığını görünce heyecanının farkına vardığına hükmederek gülüşünü birdenbire kesmiş, ağzı yarıda kalan kahkahasıyla bir süre açık kalmıştı.

Genç kız gezinti güvertesinde yürüyüş yapan arkadaşlarına katılmak üzere koşup gidince Rıdvan ferahlamış halde bir sigara yakmıştı, yatarken:

"Dün gece arka güvertede gördüm, Gülrevan da sigara içiyor. Masasının üstünde tabla yoktu. Kalanı herkes gibi yere atmadı, kalktı, kenara kadar gitti, bir nefes daha çekti, denize fırlattı, arkasından da uzun uzun baktı, bir şeyler düşündü. Hareketleri çok ahenkli, açılıp kapanan koltuklarda hiçbir kadın onun kadar rahat, yerleşmiş oturamıyor. Nasıl ahenkli yürüdü. Yürürken sanki kulaklarıma bir müzik geliyordu; hafif, tatlı, adımlarını besteleyen bir sahne müziği!" diye söylenmişti.

Kendisini hiç tanımayan bu kadından bahsederken küçük adını serbestçe benimsemiş halde söylemesi tuhaftı, demin 'Gülrevan da sigara içiyor!' dememiş miydi? O da kim? Bu ismi öğreneli beş dakika geçmemiştir bile!

Kaç kızın ve kadının ismi erkek ağızlarında böyle tekrarlanır, durur, haberleri olmaz.

Gülrevan'ın yanındakiler hiç de tahmin ettiğine uymamıştı, ne koca ne âşık... Bir ağabey ile bir kayınbirader. Rıdvan'ın sevincine son yok.

"Aferin küçük Lalegül," demişti, "büyük bir iyilik etti. Talihim bu seyahatte gülden, laleden, çiçeklerden açılmış. İlgi duyduğum iki güzel de Lale ve Gül. Benim için bu vapur asıl şimdi bir yüzen bahçe oldu."

Sadri ile karşılaşmadan az evvel "iki çiçek" ismini verdiği "Lalegül"ü bulup övgüsünü turistlerin göklere çıkardığı "Barselona"da bir gezinti teklif edecekti, akşam yemeğine kibar bir lokantaya davet niyetinde idi de. Hatta bu şehri tanıyan bir turistten deniz böcekleriyle hazırlanmış pilavı meşhur bir lokanta ismi de almıştı:

Cantabrico... Bir de mahalli tatlılarıyla meşhur bir pastane: Los Carcoles. Sokak isimlerini bile yazmıştı.

Fakat "Söyleyeyim mi, söylemeyeyim mi? Ayıp mı olur?" gibi kararsızlıklar içinde teyzenin bulunduğu tarafa bir gidip bir dönerken Sadri karşısına çıkıvermişti; hatta ona şehri gezdirmekten daha mühim bir şey teklif etmişti: Otomobiliyle Paris'e gitmek, vapura "La Havre"da tekrar binmek. Bu suretle açık denizde günlerce sürecek sıkıntılı bir yolculuktan kurtulmuş ve Paris'te gün kazanmış olacaktı. Rıdvan "Yüzen Bahçe"den ayrılmaya katlanamazdı; içinden:

"Beş gün, geceli gündüzlü soluk almadan zirzop Sadri ile o bar senin bu bar benim, kibar serserilik içinde neden rahatımı kaçıracakmışım? Deliliğin lüzumu yok. Huyu huyuma uymayan küstah çapkından zaten hoşlanmam," diye kendisini üstelik haklı da çıkarmıştı.

Barselona'yı gezerlerken bir mağazada, bir lokantada, yahut büyük bir ihtimalle gece kulüplerinin birinde Gülrevan'a rastlamak ümidi vardı.

Şehri Sadri ile akşama kadar bu ümitle dolaştı. Hiçbir yerde karşılaşmadılar, dolaşmadıkları yer bırakmadıkları halde. Bereket uçak ile hemen Paris'e gidecek olan turistlerin listesini tesadüfen okumuş, burada onun ve yanındakilerin ismini görmemişti. Deniz tutmayanlar için o masrafa ve zahmete katlanmak lüzumsuzdu da... Bir ara:

"Peki ama bir şeyler beklediğim şu beş gün içinde Gülrevan'ı ne kadarcık görebileceğim? Her zaman meydana çıkmıyor ki... Sadri ile yola revan olsam isabet edecekmişim. Ama iki çiçek üzülecekti; ben ötekine hayalen nasıl bağlandım, sarıldımsa, kızcağız da galiba öylece benimle meşgul. Napoli'den sonra başkalaştı, ruh tarafından serpildi, gelişti, mesut. Keşke Santa Düsa'da bir yemek yedirseydim! Uğrayacağımız şehirlerden birinde, mesela Hamburg'da, yahut 'Küçük Paris' dedikleri 'Kopenhag'ın meşhur Tivoli Bahçesinde bu işi yaparın, yapmalıyım. Kendim fazla ilgi duymasam da birini, hele cici bir kızı memnun etmenin keyfi var."

İşte şehre ve denizine hâkim "Miramar" tepesinden etrafı seyrettikten sonra "Montjuich"deki ünlü "El Ast" lokantasında bunları düşünmüştü. Çeşitli yerlere girip çıkmışlar, nihayet "Emperium"un kapısında durmuşlardı.

Küçük bir antre. Oradaki birkaç kişi Sadri Sarp'ı saygı ile selamladılar ve kadife perdeyi araladılar: Üst katı localarla çevrili "bonbonier" denilen küçük, zarif tiyatroları andırıyor ama sahne salonun yarısına kadar uzanıyor. Uzanan kısmı üç taraftan açık. Metrdotel önlerine düştü ta ileride,

artistlerin girip çıktıkları koridorun yanında işgal edilmiş bir masayı gösterince bu adam usulcacık kalktı, kayboldu. Sadri izah ediyor:

"Bu kısım hep başkonsoloslara, ecnebi misafirlere ayrılmıştır. Resmen değil, bunların adamları önceden muhakkak gelirler, efendilerinin gelmesini beklerler; şayet görünürlerse yerlerini onlara bırakıp giderler. Bizimkini dün geceden kapattım."

Müzik bir İspanyol havası çalmaya başlayınca koridordan sahneye doğru iki düzinelik körpe bir kız kervanı sökün etti; tabii hepsi de bir örnek giyinmişlerdi, daha doğrusu aynı çıplaklıkta idiler. Rıdvan, İspanyol danslarının çeşidini görmüştü ama birbirinden seçme yirmi dört kızı bir arada seyretmek fırsatını henüz ele geçirememişti.

Onlar gitti, yeni ve daha çekici, daha hünerli bir grup geldi. Sadri artistlerden birçoğunu kendisine çekiyor, çenelerini okşayıp saçlarını karıştırıyor, konuşuyor, bu laubali hareketleri daima şakalaşmaya vesile olarak güler yüzle karşılanıyor. Rıdvan içinden:

"Küstah bizim akraba," diye söyleniyor, "vapurda olsaydı çoktan Gülrevan'ın ahbabı olmuş, Lalegül'ü kendisine âşık etmişti. Acaba onlar da şu seyircilerin arasında mı? Turistlerden tanıdık çehreler seçiyorum."

Etrafını araştırdı, göremedi. Barselona burası... Daha ne haberler var. Rio, Bolero. Gordijo... sayısız... Birer birer dolaşsalar mı? Sadri'ye teklifte bulunmak üzere başını çevirince onun yanında, dizine oturmuş, kollarını erkeğin boynuna dolamış lüle lüle sarı saçlı bir kızı buldu. En kuytu, loş, ön tarafı müşterilerle örtülü, ayrıca büsbütün arkasına

rastlayan bu yerde sahnedeki dansözler bütün nazarları kendilerine çevirmişken dikkati çekmek ihtimali yok gibi idi.

Mamafih Rıdvan yine de işten hoşlanmadı, çiftten azıcık uzaklaşarak numaraları seyre koyuldu. Epeyce içkili idi; gösterilen Andaluzya dansları ekibinin baş artistine gözleri takılınca bu boylu boslu kadında Gülrevan'a benzerlik buldu. Aynı vücut, aynı ahenkli hareketler ve altın rengine çalan sarı ela gözlerinde konduğu yerden hemen uzaklaşan aynı kelebek uçuşlu bakışlar, az sonra artist başı dumanlı âşığına tamamıyla maşukası[1] suretinde görünmeye başladı.

Müziğin ancak tempo tuttuğu bir kastanyet fırtınası içinde bukle bukle saçlar savruluyor, ince beller kıvrılıp geriliyor, biçimli kalçalar sarsılıyor, çıplak vücutlar birbirinden güzel şekiller alıyor, yatıyor, kalkıyor, titriyor ve birden hem bunlar taş kesiliyor, hem de müzik kopmuş bir tel gibi nağmesini kesiyor, o zaman bir alkıştır gürlüyor.

Şu küçücük yerde sanki bir yıldız kırıntısından yepyeni bir dünya kuruluyormuşçasına o kırıntı mütemadiyen dönerek etrafa ateşler püskürüyor, kaynar madenler akıtıyor, göz kamaştırıcı şimşekler fırlatıyor, alev alev gazlar serpiştiriyor ve nihayet bütün bunlar çiçek şekillerine giriyor ve birden donup kalıyor. Yüzen Bahçe yolcusu, alkollü kafasından pek memnun.

Sadri sordu:

"Nasıl? Fevkalade değil mi?"

Rıdvan onun tarafına dönünce akrabasını bu sefer tek başına oturur buldu.

"Cidden mükemmel. Şimdiye kadar sahneye üç ayrı ekip çıktı, hepsinde de yirmi kızdan eksiği yok. Seninki nerede?"

---

1 maşuka: (kadın) sevgili

"Giyiniyor, bizi kapıda bekleyecek, birlikte gideceğiz. Sana da arkadaşını getirmesini söyledim. Gözü kapalı alabilirsin; onu da tanırım."

"Benim vapur vaktim gelmek üzere."

"Dörtte kalkacağınıza göre daha iki saatimiz var. Zaten belli bir yere gidecek değiliz, araba ile dolaşacağız. Şehri geçer, tepelere çıkar, deniz kenarlarına ineriz. Barselona gibi şehir yoktur dünya yüzünde. Görün dümdüz caddeleri, mağazaları, zenginliği ve intizamı! Dedikleri kadar varmış."

Kapı tarafından gelen bir işaret üzerine kalktılar. Sadri'nin teklifine nasıl olup da karşı koymadığına, arkadaşının önüne düşüp yürüdüğüne Rıdvan neden sonra dikkat etti; tuhaflaştı; fakat durmadı. Zira günlerdir Lalegül ve özellikle Gülrevan ile hayaller kura kura arzularla dolmuş olduğunu, bunları yatıştırmak ihtiyacında bulunduğunu şimdi fark etmişti. Numara yapan kız ekiplerinin, İspanyol müziğinin, içkinin, deniz böcekli yemeklerin de etkisi altında idi. İklimi de hesaba katmalı idi, bu iklimin sıcak gecesini.

"Bir şey daha var," diye düşündü, "belki en önemlisi: Deniz yolculuğu. Hele bu seyahat kadın yolcusu çok turistik bir vapurla yapılınca..."

Kadife perdenin arkasında -İspanyol olmalarına rağmen- sarışın iki kız, çıplaklıklarını file ve püskülden ibaret şeffaf birer atkı ile daha göz alıcı hale getirmiş, bekliyor. Dördü de hemen kapıdan çıktılar ve gizli bir iş yaparmışçasına telaşlı telaşlı, görünmemeye çalışarak arabaya doğru koştular, sarışınlardan biri öne, Sadri'nin yanına atladı, öteki arkaya girip köşeye büzüldü.

Hareket edince bir çift kolun boynuna dolandığını ve bir ağzın dudaklarına yapıştığını anlayan Rıdvan hayal ile gerçek arasındaki farkın gerçek lehine tecellisinden şikâyet etmeye vakit bulamadı.

Hepsi de aydınlık, birbirine benzeyen, çınarların sıralandığı geniş caddelerden kayıp gidiyorlar. Süratin yaptığı rüzgâr önde oturan kızın çeşitli tuvalet ve makyaj kokusunu arkaya savuruyor, arkadakiler bir parfümeri mağazasının rayihası içindeler. Ama çırpıntısından sersemliyorlar. Sadri bunu sezmiş olacak ki biraz da arabasının marifetini göstermek için:

"Durun çocuklar," dedi, "sizi kuytuya sokayım."

Bir düğmeye bastı, spor otomobilin yan taraflarından çerçevesiz camlar yükseldi; rahatlandılar. Bir caddeden öbürüne çevrilerek biteviye koşuyorlar.

Rıdvan'a hiç değişmeyen görüntü aynı caddede çılgıncasına gidip geldikleri kanısını veriyor. Daima genişlik, daima çınarlı tretuvarlar, daima bir hizada binalar ve ara sıra kapıları fazla ışıklı gece kulüpleri, kabareler, eğlence yerleri.

Sadri ani bir kararla arabayı durdurdu:

"Şuraya girip bir şey içelim. Daha doğrusu küçük yıldızlara şampanya ikram edelim. Evvelki gece orada sabahlamıştım. Çabucak içer, kaçarız."

Yanında gezdirdiği arkadaşının fikrini sormamak armatör oğlunun âdetiydi; gece yarısından sonra mirasyedice ikramlarda bulunur, fakat despot kesilir, itiraz kabul etmezdi. Kaprislerine uyulmadıkça kavga çıkarır, başını alıp giderdi. Huyunu bilen Rıdvan gecesini berbat etmemek için sesini çıkarmadı. Sadri galiba yanındaki pek pahalıya mal olan iki kızla kabarede başarılarını sergilemek arzusuna kapılmıştı.

Bu arada da kadife perdeyi garsonlar araladılar. Fakat gireceklerden önce içeriden çıkacak olan müşteriler için isminin Pamela olduğunu öğrendiği körpe, hatta çok körpe kız Rıdvan'ın koluna girmiş, omzuna yaslanmış, belki de sahte bir kendinden geçmişlik halindeydi. Çıkacakları durup bekliyorlar.

İlk görünen Gülrevan.

Acaba o mu? Rıdvan'a mı öyle göründü. Hayır! Gülrevan idi, tuvaletinin açıklığını muhakkak bu şehirden satın aldığı altın tel işlemeli ipek bir şal ile yarı gizlemiş, haşmeti artmış, büsbütün leventleşmiş bir Gülrevan. İki muhafızı da peşinde. Bakışı önce Rıdvan'a, sonra Pamela'ya bir kondu, hemen başka tarafa çevrildi. Fakat âşığa öyle geldi ki bakışında bu sefer bir mana var, şu mana:

"Kendi halinde görünen bu durgun, melankolik adam da çapkınlık eder miymiş? Tuhaf şey!"

Galiba Rıdvan gözlerde, hiçbir mana sezmediği halde kendisine o manayı yakıştırmış, manayı kendisi uydurmuştu.

Al Capone ile Peter Lorre bu sefer birer baş eğişle vapur yoldaşlarına bir selam lütfetmişlerdi. Rıdvan telaşa kapılarak selamlara haddinden fazla bir hürmetle, kabahatini affettirircesine mukabele ettiğine neden sonra kızdı.

"İyi oldu," diye de söylendi, "beni pısırık, dünyasına küskün bir adam sanmazlar artık. 'Hovardanın biri imiş ama vapurda kendisini tutuyor...' derler. Öbürlerinin ne düşündükleri umurumda değil. Gülrevan'ın nazarında kıymetlendimse ne âlâ! Sadri kırk yılda bir işe yaradı."

Kolunu Pamela'nın beline götürdü, Lalegül'ü hatırladı.

"İyi ki onunla ve müfettiş kızıyla burun buruna gelmedim," diye düşündü. "İkisine de üzüntü olurdu. Varsın ümitleriyle, hayalleriyle avunsunlar."

Girdikleri kabarenin sahnesi de dansözlerle dolu; kastanyet ve şarkı sesleri, ayak vuruşlar, müşterilere öptürmek istercesine ayak uzatıp bekleyişler, sonra hırçın tepinişler.

Yeni gelenlere izbe bir köşe ikram ettiler. İki çift de birbirlerinin lisanını anlamadıklarından konuşamamanın eksikliğini el ve dudak hareketleriyle, okşamalar ve öpüşmelerle tamamlıyorlar. Rıdvan pek memnun değil, zira gözlerini kapadığı zaman Pamela'nın vücudu ona Gülrevan yerine daima Lalegül hissini veriyor, kolları arasında fazla küçük, fazla körpe kalıyor.

Numaralara ara verilmesi üzerine müşterilerin çoğu gibi bunlar da yanlarındaki kızlarla dansa kalktılar. Rıdvan içinden:

"Keşke ötekine gideceğimize doğruca buraya gelseydik," diyor, "Gülrevan'ı daha çok görürdüm, belki dans edişini de seyrederdim. Vapurda iki baloya da katılmamıştı; o da benim gibi çekingen."

Bir ay birlikte bulunacağı insanlarla senli benli olmak istemediğinden arada mesafe bırakıyor, topluma uzaktan bakıyor. Çekingen değil, onurlu!

Masalarına döndükleri zaman saatine baktı: Üçü geçiyor. Sadri'ye dedi ki:

"Sen kal, fakat söyle bana bir taksi çağırsınlar, hemen gideceğim."

"Biz seni vapura kadar götürüp döneriz. İkisinden de ayrılmaya niyetim yok... Albülfera'ye götürürüm onları, pla-

ja... Manzara hele güneş çıkarken seher vakti pek latiftir. Barselona'yı gördün mü sayılırsın? Yalnız civardaki kiliseleri ziyaret için dört beş saat gün lazım. Dünyanın en eski ve en değerli mabetleri bu şehirde, şehrin etrafındadır. Vazgeç vapurdan... Hepsini, her yeri sana gezdiririm, Paris'e kadar da götürürüz."

"Olamaz."

"Yoksa vapurda bir alakan mı var?"

"Evet... Hem sen onu demin gördün de... Buraya girerken, kapı önünde... Biz girerken çıkıyordu. Gözüne ilişmemesi imkânsız. Zira çok güzel, çok gösterişlidir; olağanüstüdür. Olağanüstü bir kadındır."

Daha söyleyecekti, Sadri sözünü kesti:

"Gördüm," dedi, "omzuna şal atmıştı..."

"Hah, işte o!"

"Fena değildi ama bana fazla boylu boslu, adeta iriyarı geldi."

"Hoşuma giden tarafı da bu... Şahaneliği! Turist vapuruna hiç biner miydim? O gidiyor diye bindim, onunla bulunmak için..."

"Eskiden tanıyordun, demek?"

"Tabii! Senelerdir tanışırız."

"Şimdi iş değişti. Söyleyeyim artık: Ben sana vapuru kaçırtacaktım; limana gidiyoruz diye Albufera yolunu tutacaktım. Haydi, durmayalım, ancak vaktimiz var. Peki ama seni şu kızla kol kola gördü, kızmamış mıdır?"

Rıdvan yalan üzerine yalan atma kabiliyetine şaşıyor, hemen cevap yetiştiriyor:

"Tersine, sevinmiştir; zira o hanım yanındaki adamlara -biri kocasıdır, öbürü kuzeni- büsbütün emniyet vermiştir.

'Zarif, keyfinde. Anlaşılan uğradığı her şehirde kızlarla, karılarla eğlenecek' diye düşünmüşlerdir; başkasıyla ciddi bir ilgim olmadığına hükmetmişlerdir."

"Vapurda gizlice buluşmanız mümkün oluyor mu bari?"

"Bunu sağlama bağlasaydık, Kuzey Kutbu yolunda işimiz neydi?"

Böyle cevap verdi ama cevabından utandı da... Zira Gülrevan hakkında tek bilgisi yoktu; aldığı izlenim daha ziyade, derli toplu ahlaklı bir kadın.

Şu var ki, öyle görünmesini bilen, hatta avlayıcı olduğunu bildiği için öyle görünmeyi bir taktik olarak kullanan kadın da vardır, değil mi?

"Herhalde Gülrevan bu kategoriden olmasa gerek. Belki hayatında pek önemli bir serüven geçirmiştir, onun yaralısıdır; fakat bir ikincisini, hele üçüncüsünü denememiştir."

Rıhtıma geldikleri vakit vapuru ışıklar içinde harekete hazır buldular. Yolcuların çoğu eğlence yerlerinde geciktiklerinden belli ki yeni dönmüşler, uykuları açıldığından, yatmaya gideceklerine biraz daha oyalanmak için küpeştelere dayanmışlar, kalkışı seyrediyorlar. Ayrıca geminin projektörleri de, rıhtıma, uğurlamaya gelenlerin üzerine çevrilmiş, tabiidir ki, delikanlıların çakırkeyif halde iki dansözle en iyi marka, son model bir arabadan inişleri seyre değer bir sahne teşkil etti.

Rıdvan bereket tamamıyla ayık değildi, ışığa da seyredilmeye de fazla aldırmadı, kızlarla ayakta uzun uzun vedalaştı. Sanki bir stüdyoda idiler, baş erkek rolünü kendisi oynuyor, bir veda sahnesi çekiliyordu. Şüphe yok, vapurdaki erkekler şimdi projektör altında yalazlanan iki körpe dansöze hayran hayran bakakalmışlardır. Kaldı ki, bunlara pek de giyinmiş

denilemezdi; bütün elbiseleri çıplak vücuda geçirilmiş incecik, daracık bir nevi cepken ile geniş bir etekten ibaretti. Bütün yün ve tek örtü başlarında: Gür lüle lüle, ışık kaynağı, akıp gittiğine şaşılacak nur seli saçlar!

Merdiveni çıkarken hem üzerine çevrilmiş yüzlerce gözün, hem de içkinin tek etkisiyle sendelemekten, kapanmaktan korkar gibi oldu, durdu; sonra cesaretini topladı. Yukarıdaki seyirci kalabalığı arasında büyük bir ihtimalle Gülrevan da vardı; hatta iki çiçek de... Mevkiini yapmış, dikkati çekmişken bunu sarsaklık ve pısırıklıkla elden kaçırmamalı.

Kendinde bir kanaat uyandı: Vapurda bu geceden sonra erkek veya kadın kimsenin kayıtsız kalamayacağı bir şahsiyet olup çıkmıştır. Evet, öyle olduğu şimdiden belli: Kalabalık Rıdvan'ın önünde açıldı; yol veriyorlar. İçinden söylendi:

"Hem de hürmetle!"

3

Cebel'üt-Tarık göründü! Cebel'üt-Tarık'a geliyoruz!

Haber bütün vapuru sardı; herkes güvertelere koşuyor. En önde koşanların ellerinde fotoğraf makineleri var; Rıdvan da bunların arasında. Eski valilerden altmışını geçmiş bir zat, Ahmet Meran Bey galiba valiliği zamanında sünnet hediyesi olarak çocuğuna verdiği, onun da kullanmadığı kutu biçimi bir makineyi bu sefer seyahat hazırlığı esnasında bulmuş, yanına almış. Ağır ağır, değişmeyen ihtiyatlı yürüyüşü ile geldi; Rıdvan'a çevresinden şikâyet ederek meşhur kayanın objektif sahasına girmesini bekliyor, konuşuyor:

"Cehl[1] içinde yüzüyoruz beyefendi. Bizim turistlerin çoğunda coğrafi bilginin 'ce'si yok. Öyle konuşmalara, sorulara, cevaplara şahit oluyorum ki dilsiz kalıyorum. Demin bir hanım 'Atlantik Denizi'ne çıktık, değil mi?' diye birisine soruyordu. Öbürü ne cevap verse beğenirsiniz? 'Londra'dan sonra gireceğiz!' demez mi? Parmağım ağzımda kaldı."

"Bari bilmiyorum deseydi."

"Nerede öyle insaflı cahil? Emin olunuz şu Cebel'üt-Tarık hakkında doğru bilgisi olan pek azdır. Koca Hâmid'in meşhur kahramanını bile tanımazlar. Akılları fikirleri kayaların üzerinde sere serbest dolaştıklarını işittikleri maymunlarda! Ha, birisi gördüğü bir casusluk filmini hatırladı, onu hikâye ediyordu. Bilirsiniz elbette, İbniziyad kayaya 30 Nisan 711 mali yılında ayak basmıştır. 'Fütûhül-Büldan' o koca olaydan pek kısa bahseder, kendisiyle askerlerinin gemilerle Endülüs tarafına geçebilmeleri şartıyla Afrika'daki İspanyol valisine aman verdiğini ve böylece karşı sahile ayak bastığını söyler. Hicri tarih 92. Kayanın eski adı Calpe idi."

"Vallahi efendim, ne yalan söyleyeyim, o kadarını ben de bilmem."

Eski vali, "Estağfurullah, tevazu buyuruyorsunuz" dedikten sonra yanında taşıdığı kitaplardan yeni okuduğu anlaşılan Cibraltar[2] faslını anlatmaya koyuldu. Meram Bey, turistik geziyi ciddiye almış tek yolcu idi. Önünden geçilip şöyle hayal meyal görülecek şehirlerin bile kroki ve planlarını inceliyor, siyasi ve coğrafi durumunu iyice öğreniyor, ayrıca gezerken not tutuyordu. Asıl kusuru konuşurken, elinde

1 cehl: cahillik, bilgisizlik
2 Cibraltar: Cebelitarık

tabağına dökülmüş bir kahve fincanı varmış da içerken üstüne damlatmaktan korkar gibi zahmet çekişi, dinleyenleri ağız hareketlerini takibe mecbur etmesiydi.

Rıdvan dinler görünerek kendi hayal ve düşünce âlemine dalmıştı. Barselona'dan ayrılalı bir bütün gün ve bir de bugünün yarısından fazlası geçtiği halde Gülrevan'ı, ancak bir kere yemek salonuna girerken, bir kerecik de büyük salondan çıkarken görebilmiştir. Fenası şu ki kadın Rıdvan'ın orada bulunduğuna dikkat bile etmemişti, geçip gidivermişti.

Bununla beraber, hiç görmemesi ihtimalini bile düşündüğünden o rastlayışlarla epeyce avunmuş, heyecanını tazelemiş ve:

"Sanki her gün güzelliğine yeni bir unsur daha katılıyor; deniz havası içinde hem gelişen, hem de tazeliği artan bir çiçek, yüzen bahçenin sihirli çiçeği!" diye söylenmişti.

Ne kararlar almamıştı ki? Birader Bey'le, kayınbiraderle ahbap olacaktı. Onlar karşılıklı bezik oynarlarken, gidip yanlarında oturacak, yavaş yavaş söze karışacak, bir partide kendisiyle oynamalarını teklif edecekti; böylece dostluk başlayacaktı.

Yapamamıştı.

Yapabildiği şeyler biraz çocuksu, biraz dedektifçe şeylerdi: Kadının kamarası hangi koridor üzerindedir, pencereleri hangi tarafa açılıyor, artık biliyor.

Bir defasında, herkes çayda iken gezinti güvertesinde durmuş, açık kalmış pencereden içeriye göz atmış, yatak yerini, aynalı masayı, koltuğu, hepsini görmüş, kamara teşkilatını öğrenmişti.

Neye yarayacaktı bunlar?

Hayal kurarken, hiç değilse kamara tertibatı hakikate uymuş olacaktı. Bir de şu vardı: Sevgilisinin yatıp kalktığı, so-

yunup giyindiği yeri bilmek! Bu suretle onun mahremiyetine azıcık daha sızabilmenin zevkini duyacaktı. İki erkeğin kamaralarına da mim koymuş, epeyce uzağa düştüklerine sevinmişti.

Neden sanki?

Kendisi de o ciheti izah edemiyordu. Gülrevan "buyur, kamarama geliver" mi diyecekti? Bir ara:

"Belli olmaz, seyahatin sürprizlerinden her şey beklenir, hem de hiç beklenmedik, umulmadık zamanda! Eğer o, böyle bir kadınsa, şu vapurda seçeceği en münasip erkek benim. Bekârım, olgunum, yakışıklıyım, mevki sahibiyim. Üstelik çekingen, ağırbaşlı durmakla beraber, isteyince ne kadar zevk düşkünü, cüretli olduğumu da kabareden çıkarken ve rıhtımda iki dansözle, projektörlerin altında vedalaşırken gördü. Arkadaşımın arabasını da!" gibi, teselli ve ümit yolları da bulmuştu.

Acaba Gülrevan şimdi, turistlerin Cebel'üt-Tarık seyrine çıktıkları şu anda nerede? Fırsatı kaçıramazdı, aramalı idi. İçinde bir his var, ilk tanışma, yahut bakış yakınlığı meşhur kaya önünde olacak. Sabık valinin sözünü kesti:

"Affedersiniz," dedi; "makinemin gölgeliğini kamaramda unutmuşum; ışığa karşı kullanmak lazım; müsaade buyurunuz."

Küpeşteye eğilmiş manzara seyrine dalan grupları ve sıraları gözleriyle araştırıyor. Aradığı siluet boyca, bosça, gösterişçe ötekilerden çok farklı olduğundan yüzlerini görmeye hacet yok. Hem dolaşıyor, hem söyleniyor:

"Şu dolgun arkalıları, şu cılızları ve fasulye sırıklarını, hele şu bodurları geçelim. Bak, önümdekine söz yok, ama benimki değil, mevcudun bir biçimlisi ve gösterişlicesi.

Bunu tanıdım, güzel bir mahalle kızı, öbürü de malum: Binnaz Hanım... Asıl adı bu değil. Kırım kırım kırıtmasına ve süzüm süzüm süzülmesine bakarak ben yakıştırdım."

Aramakta devam ediyor.

"Lalegül de yok. Nerede bunlar? Sakın kaptan köprüsünde olmasınlar?"

Merdivenlere doğru yürüyor. Aklına bir şey geldi: Şimdiye kadar gezinin Cebel'üt-Tarık sahiline bakan sancak tarafını araştırmıştı; bir de sola baksa. Belki de Gülrevan kalabalığa katılmamıştır, açık denize dalıp kalmıştır; tenhalığın zevkinden faydalanıyordur. Belki de tek başınadır, erkekler meraka kapılıp yukarı fırlamış; kadıncağızı kendi haline bırakmış olabilirler.

Eğildi; kimse yok, kaptan güvertesine seğirtti, Lalegül orada; o Lalegül ki, Barselona rıhtımı hadisesinden sonra kendisine uzak durmaktadır. Ama sadece bedenen uzak... Aklı fikri Rıdvan'da. Yapmacık küskünlüğü ile daha şirin olmuş, ne hoş dudak büküyor! Teyzenin baskısı altında bu vaziyeti takınmaya mecbur kaldığı muhakkak.

"Azıcık hizmet etsem aramız düzelir. Teyzeyi pohpohladım mı olur biter," diye düşündü; yarın teşebbüse geçecek. Atlantik sularında, turistler başka renkte suları, başka şekilde dalgaları olan bir başka dünya denizine gireceklermiş gibi Atlantik heyecanı içindedirler; Cebel'üt-Tarık Boğazı'ndan çıkınca sanki derhal fırtınalar kopacak; gök gürültüleri ve şimşekler altında yol almaya başlayacaklar; vapuru köpek balığı ve balina sürüleri çevirecek; fevkalade şeyler olacak...

Eski zaman gemicilerinin içinde deniz kızları ve deniz ejderhaları yer alan uzak sefer hikâyelerindeki esrarlı, korkunç vakalar!

Filika güvertesinde de aradığına rastlayamayınca geri döndü, dar koridora saptı: merdivenden orta kata inecek. İşte merdiven: Sahanlıkta tırabzana dayanmış; tek başına aşağıyı gözetleyen bir kadın var; birini mi arıyor, yahut bekliyor? Arkadan görüyor. Bu Gülrevan'dır! İnmek için onun yanından geçmek lazım; sürünmek, yahut "Affedersiniz!" diyerek yol açtırmak şartıyla!

Rıdvan karar almak mecburiyetinde. Ona "Affedersiniz" dedikten sonra durarak şöyle bir şey söyleyebilir:

"Hanımefendi! Cebel'üt-Tarık'ı görmek isterseniz acele ediniz; çok defa vapurlar bunun önünden geceleyin geçerler. Bizimki tam vaktini seçti. Her yolculukta bu fırsat zuhur etmez."

Belki kısaca cevap vereceğine sözü o da uzatmak isterdi, ilk görüşme bu suretle tahakkuk etmiş[1] olurdu. Al Capone ve Peter Lorre ile her gün karşılaştıkça selamlaşan Rıdvan, şayet kadın isterse bunların meclisine gireceğini sanmaktadır. Nitekim turistlerden bir avukat şimdi ara sıra onlarla hoşbeş ediyor! Şu var ki, bu adam evlidir, karısı da sohbete katılıyor.

Gülrevan hâlâ aynı vaziyette. Üzerinde beline kadar dar, aşağısı geniş piliseli, üstü şekerlenmiş hissini veren naneli ve mentollü öksürük pastilleri renginde bir elbise. Ayakları yine çıplak... Birisini oynatıyor; oynatırken de bir topuğu yine görünüyor... Ama Rıdvan'ın gözlerini çeken tarafı bükülmüş ince bel ve dayandığı için fazla tecessüm eden[2] bel altı.

"Pilise etekler zaten gergin kumaştan ziyade şekli belirtir, hatta şekli biçimleştirir; vücuda esans kutularındaki bük-

1 tahakkuk etmek: gerçekleşmek
2 tecessüm etmek: cisim halinde ortaya çıkmak

lüm büklüm kâğıtlar gibi zarif bir ambalaj olur," diye ahkâm çıkarmanın, durup kıyafet tarifleri yapmanın sırası mı?

Birkaç adım attı. Oralara kimsenin uğradığı yok. Kamarotlara kadar bütün vapur Cebel'üt-Tarık temaşasında.

Öksürmek, ayak sesi çıkarmak arzusunu güç yendi. Artık basamaktadır, hem iniyor, hem de kravatını ve gömlek yakasını kararlama düzeltiyor. Belki de düzelttiğini sanarak büsbütün çarpıtıyor.

Arada iki basamak kaldı... Sahanlıktadır. Gülrevan'ın daha doğrusu süründüğü pudra ve esansın çemberi içine girmiştir. Nihayet kendinin olmadığına yemin edeceği bir sesle yol istemek için:

"Affedersiniz hanımefendi!" dediğini biliyor.

Döner, yüzüne bakarsa cesarete gelip hazırladığı cümleyi söyleyebilecek mi? Gülrevan başını çevirmeden doğruldu. Doğrulunca bir başkasının istemedikçe kendisine sürünmeden geçeceği yolu açmış oluyordu.

Rıdvan bu yoldan geçip arkasına bakmadan merdivenleri kös kös inmektedir. Birden irkildi:

"Beyefendi! Beyefendi!" diyen bir kadın sesi duyuyor; çağıran bir kadındır.

Bir kadın mı? Hayır, o! Yukarıya baktı: Çağıran hakikaten Gülrevan... Diyor ki:

"Çok rica ederim, beyefendi... Kamaramın anahtarı yanımda değilmiş, kamarotu da bulamıyorum. Bizimkiler de meydanda yok... Şayet onlara rastlarsanız burada beklediğimi söyler misiniz? Ayaklarımın bağı koptu, yürüyemiyorum. Biraderi tanırsınız zannederim. Vedut Bey..."

"Tanırım efendim, tanışırız, bilhassa arar, bulur, haber veririm."

"Çok zahmet olacak size... Naim Bey'e de söyleseniz olur."

"Ne zahmeti? Muhakkak söylerim, birinden birini yakalarım elbet."

Artık sırası gelmişti. Demin hazırladığı sözleri, hiç de aykırı düşmeden ona tekrar edebilir; gülümseyen nazikleşmiş yüzünden bir cesaret alması lazımdı. Hayır! Rıdvan yoluna devam etti. Sırtında Gülrevan'ın bakışını duyarak, hem de emir almış hamarat bir garson gibi lüzumsuzca koşarak gidiyor. Böylece gitti; açık kapıdan güverteye çıkınca hızını kaybederek birdenbire mıhlanıp kaldı, elini alnına götürdü, terli idi.

"Eyvah," dedi, "kaçırılacak fırsat mıydı bu? Hayatımın en büyük, hiç affedilmez beceriksizliğini yaptım. Ne vardı koşup uzaklaşacak? Hay Allah müstahakkımı versin! Halime çocuklar güler."

Tekrar yürümeye başladı; kendi kendine konuşuyor:

"Ses daha ahenkli olamaz, gösterişli vücuduna uygun tok bir ses. İnce, cırlak yahut kuvvetsiz olsaydı cazibesi eksilirdi. Şivesi de kusursuz; tam İstanbul ağzı konuşuyor. Onun nedense taşralı gibi konuşacağına ihtimal veriyordum, fena tesir etmesinden korkuyordum. Bu kadında kusur yok. Muhakkak bir ecnebi lisanı da biliyor."

Vapuru araştırıyor. Neden sonra Peter Lorre, kaçamaklı bakışlarıyla karşısına çıktı; dudaklarında her zamanki sinsi tebessüm. Rıdvan ona diyor ki:

"Hanımefendi, şu arka taraftaki merdivende sizi istiyor. Anahtarını yanına almayı unutmuş, kamarotu da bulamamış."

Öbürü hiç telaşlanmadı, konuşmadı da... Tebessümünü biraz genişletti, peki manasına başını eğdi, denilen tarafa doğru yürüdü gitti. Rıdvan için artık herkes gibi Cebel'üt-Tarık kayalığını seyirden başka yapacak bir şey kalmamıştı.

"Şimdi onun yüzünü daha iyi görüyorum, hatta geçerken duyduğum pudra rayihasını[1] bile daha yakından kokluyordum sanki! Elbisesinin rengi ne güzeldi, üzeri buzlu idi. Dokunamamanın acısını parmaklarımda hissettim; parmaklarımın uçları hâlâ yanıyor. Temas etselerdi bana serinlerlerdi gibi geliyor."

Kayanın önündeler. Doğu tarafı tamamıyla sarp, dikine uzanmış, beton ile takviye edilmiş tabii bir kale; meşhur maymunlarının bile oralara tırmanacakları şüpheli. Liman öbür tarafta, kasvetli hissini veriyor, hareketlilik de yok. Şehrin Aljeziras Körfezi'ni çeviren vahşi güzelliğe karşı kayadan zırhına bürünmüş sinsi bir bakışı var, lisanı hal ile;

"Altım üstüm cephane; ben kocaman bir cephaneliğim; bir volkan gibi patlayabilirim, civarımdan sakınınız. İşiniz mi yok? Haydi, uzaklaşınız ve keyfinize devam ediniz!" diyor.

Vali Meram Bey'in rehberinde, bu tahassüs[2] ve intibaya yer verilmemiştir. O sadece bu şehrin 21.000 nüfusu olduğunu, İspanya arazisinden 500 metrelik tarafsız bir bölge ile ve tel örgülerle ayrıldığını, gecelemek için özel izin almak gerektiğini, lüks otelleri, büyük caddeleri ve camiden çevrilmiş bir kilisesi bulunduğunu yazar. Haritası da eklidir; dolama çıkarmış, şişip morarmış, tırnağı düşmüş, yamru yumru bir başparmağa benzer, çirkindir.

Rehber bu teşbihi yapmaz, Vali Bey'in de aklından geçmez.

Kıyıdan keskin güneş altında bile göz kamaştıran projektörlerle vapura verilen işaretlerin "uzaklaş, fazla sokul-

1 rahiya: koku, güzel koku
2 tahassüs: duygulanma

ma!" demesine geldiğini sonradan öğrendiler. Rota değişti: İşte Akdeniz'in koca Atlantik'e açılan geniş ağzı!

"Gülrevan merdiven sahanlıklarında vakit geçirip bunları görmekten kendisini niçin mahrum ediyor? İnsan az çok heyecan verici manzaralar karşısında sevdiğinin de bulunmasını, hislerine ortak etmesini istiyor. Onun da baktığını görsem zevkim artacak. Beş duygumuzun daha işlek hale gelmesi için aşka ve daha tatlı olması için de sevilenin huzuruna ihtiyaç var," diyen Rıdvan hatırladı ki, kendisine hitap ederken Gülrevan'ın bakışları yine kayıtsız, ilgisizdi; nezaketle konuşmasına rağmen gözleri karşısındakini herhangi bir şahıstan ayırt etmemişti.

Sızlanıyor:

"Ha ben, ha kamarot, ha bir başkası! Güzellikte kusur bulmadığım bu kadında pek mühim bir şey eksik: Hislilik. O bulunmadıktan sonra neye yarar? Küçük Lalegül'de kalp durmadan çarpıyor, çırpınıyor ve gözlerinde heyecanın notası okunuyor."

İlave etti:

"Halbuki ötekinin lezar[1] derisi gibi yeşil ve gri pullu gözlerine okunaklılık ne kadar yaraşırdı! Kemalini bulmuş bir kadının gözleri nasıl oluyor da bu derece kayıtsız olabilir? Hiç de mi teessüre kapılmıyor? Kapılsa bebeklerinin içine vurmaması, okunmaması imkânsızdır. Yoksa ben mi şifresini çözemiyorum?"

Birden Lalegül'ü aradı; ihtiyacını hiçbir zaman olmadığı kadar duyarak, adeta açlığından içi bayılarak!... Kaptan

1 lezar (Fr. lézard): sepilenmiş kertenkele derisi

güvertesine çıkan merdivenlere gidiyor. Giderken bir keşifte bulundu:

"Hayır," dedi, "Gülrevan tahminim kadar kayıtsız değil, hiç değil, kayıtsız, etrafına ilgisiz olsaydı Vedut ile Naim'i tanıdığımı bilmemesi lazım gelirdi. Demek ki, benim hareketlerime dikkat etmiş, daha doğrusu dikkatini çekmişim. Çekmeseydim, konuşmaya layık bulmasaydı, yani az çok bir yakınlık duymamış olsaydı bana hitap edemezdi; büsbütün yabancı saymadı. Kim bilir, belki tahminimin hilafına meşgul de olmuştu; kendisine karşı neler duyduğumu pekâlâ bilmektedir. Hangi kadın vardır ki, bunu hissetmesin? En cahili, basit kafalısı, işçisi, köylüsü, büsbütün vahşisi, hepsi bir erkeğin kendisiyle ilgilendiğini derhal sezer."

Meseleyi biraz daha inceleyen Rıdvan vaziyetini ümitli buluyor. Şimdiye kadar gerçeği görememiş, hatalı fikirlerin telkini altında bedbinliğe kapılmıştır. Gülrevan kendisine hayran olduğunu bildiği erkekle meşguldür ama anlamış görünmemekle -kadınlık muzipliği bu!- onu üzmekten zevk almaktadır; yahut da esasta hoppa olmadığından bir onur tepkisi; hakkında beslenen şehvetli arzuları sezen benliği direniyor, gözleri de yabancının ümitlenmesini önleme gayretiyle, farkına vardıklarını belli etmemek için kendiliğinden kayıtsızlaşıyor, ona yardımı reddediyor.

"Koket, maceracı, kolay elde edilir bir kadın olmadığı muhakkak, hele nemfoman hiç değil. Erkek asıl böylesinin sempatisini kazanmakla övünebilir. Esasen beni 'güç kadın' heyecana getirir; kokotlardan ve isteriklerden hazzedemiyorum; etmemekle kalmıyorum, tiksiniyorum. Hatta şu körpe Pamela'dan bile mesleğe yeni girmiş, henüz yıpranmamış

olduğu halde, benliğim irkilmişti. Barselona'da kalsaydım az sonra tek başıma otelin yolunu tutardım. Kadın hiç değilse Napoli'deki şapkacı kız kadar olsun fahişe damgasını alnında taşımamalıdır."

Bu muhakemelerle kafasını işleterek üst güverteye çıktı. Lalegül yetişkin bir çocukla yan yana, küpeşteye dayanmış Aljeziras Körfezi'ni seyrediyor, konuşmuyor; dalgın. Farkına varmamış gibi yaparak sağ tarafındaki boş yere sokuldu. Güya manzaranın fotoğrafını alacak... Makinesini ayarlıyor, birden görüvermiş taklidi yaptı:

"Vay siz burada mısınız, Lalegül Hanım?"

"Herkes gibi buradayım."

Başını çevirmeden körfez tarafına bakmakta devam ediyor.

"Cebel'üt-Tarık'ı nasıl buldunuz?"

"Herkes gibi... Enteresan."

"Arkadaşınızla beraber resminizi çekmeme müsaade eder misiniz?"

Lalegül vaziyetini bozmadan cevap verdi:

"Koleksiyonunuza bir kıymet ilave etmez, zahmet etmeyin."

"Buradan gidelim!" anlamına gencin koluna dokundu; yürüdüler. Rıdvan kızmadı. Esasen demin Gülrevan'ın kendisiyle ilgilendiğine hükmetmesinden dolayı içi ferahtı. Lalegül de küskün davranmakla yine bir ilgi göstermiş oluyordu; ayrıca küskünlüğünü şirin, sevimli şekle sokmasını bilmişti. Sevimli ve tuhaftı, kızcağızı canına sokacağı geliyordu. Şunu da biliyordu: Biraz daha ısrar etse ağlayacak, kriz geçirecek. Son cümlesini gözyaşlarından evvelki boğukluk-

ta, güçlükle söylemişti. Belki de ağlayacağını anladığından, yaşlarını göstermek istemediğinden çekilip gitmişti.

"Cici kız, şeker kız..." diye mırıldanarak arkasından baktı.

Fikrince eğer yer müsait olsaydı küskünlüğü ne tatlı bir barışma takip ederdi... Önce ağlardı, sonra hıçkırıkların sarstığı başını Rıdvan'ın omzuna dayar, iç çekmeleri gittikçe seyrekleşip azalarak sükûna ererdi. Hele şefkatle öpülseydi çarçabuk nasıl da yatışır, memnunluk duyardı! Barış busesi lokman ruhu ve kordiyal ilaçlardan daha acısıdır ve nadide bir likör kadar hem tatlı, hem dirilticidir.

"Lalegül şu dakikada o gençle ne konuştuğunu bilemez," diyerek bir tahmin tutturdu, sevimli kafasını düşüncelerle yoruyordur. İyi mi etti, fena mı? Yumuşak mı davranmalı idi, daha sert mi? Yoksa bunu fırsat bilip barıştırmalı mıydı? Yanındaki erişkin çocuğun bir şeyler anlaması da mümkündür: "Soğuk bir yaratık. Kalıbına, kıyafetine, uslu akıllı duruşuna bakmıştık da adam sanmıştık. Mahiyetini Barselona'da açığa vurdu. Rıhtıma yanında iki çıplak dansözle körkütük sarhoş geldi, âleme rezil oldu."

Rıdvan'ın muhayyilesi işliyor. Bu müddet zarfında vapur hayli yol aldığından Atlantik kapısından geçmiştir.

Turistler şimdi de sol tarafa dizilmişler, Tanca şehrini seçmeye çalışıyorlar. Tekrar karşısına dikilen Vali Bey yine dert yanıyor:

"Burası hakkında bizimkilerdeki bilgi sıfır, beyefendi. Fas arazisinden koparılan şehrin iki denize hâkim önemli bir sevkülceyş[1] noktası olduğunu ve Belçika, İspanya, Amerika, Fransa, İngiltere konsolosları meclisi tarafından idare

1 sevkülceyş: strateji

edildiğini bilmezler. Tanca Arapların istilası sırasında Vizigotların elindeydi. Daha evvel Roma ve Bizans sömürgesi olduğu bilinmektedir. Musa Bin Nâsır orada on dokuz bin kişilik bir garnizon bırakarak geçip gitti. Müslümanlardan alan Portekizlilerdir, İspanyollar sanılmasın. İngilizler buraya da göz koydular, şehre girdiler, fakat barınma zorluğu yüzünden Tanca'yı Fas hâkimiyetine fark ettiler. Turist bayanlarımıza şehrin adı meçhul değil, bir o tarafa, bir de ayakkabılarına bakıp düşünüyorlar!"

"II. Guillaume da Tanca'ya göz koymuştu."

"Evet, az daha Birinci Dünya Savaşı o yüzden 1906 yılında kopacaktı. Aljeziras muahedesiyle[1] önlendi. Turist beylerimiz az sonra çok tarihi bir mevki önünden geçeceğimizin farkında değiller."

"Turiste tarihçi, arkeolog, ilmi araştırma heyeti üyesi gözü ile bakmamalıyız. Maksatları gezinti, eğlence, biraz da Avrupa'ya göz gezdirme..."

"Baş gaye bavulları doldurmak efendim! Ha, ne diyordum? Tamam, önemli bir mevkiye daha yaklaşıyoruz, sağda. Nereden söz edeceğimi keşif buyurmuşsunuzdur."

"Bulamadım. İspanya sahilinde mi?"

"Evet... Bir şehir değil, bir burun ve bir deniz savaşı."

"Ne, şu Trafalgar savaşı!"

"Var olun beyefendi. Bu vapurda siz de olmasanız..."

"Estağfurullah!"

"'O mahiler ki derya içredir, deryayı bilmezler!' sözüne tam uygunluk halindeyiz. Haydi balıklar bilemezler, bildikleri onlara yeter. İnsanlara şu sulardan geçerken Trafalgar'ı

1 muahede: antlaşma

ve savaşını hatırlamamak yaraşır mı? Tek kişi lafını etmedi. Kumardan, kadın peşinde koşmaktan, karılarının önüne düşüp mağaza mağaza dolaşmaktan göz açmıyorlar ki!"

Ahmet Meram Bey acayip bir gülümseme ile Rıdvan'ı süzdü:

"Barselona güzel şehirdi, değil mi efendim? Epeyce dolaştınız; tetkikleriniz geç vakitlere kadar sürdü; vapura ancak yetişebildiniz."

Rıdvan da gülümseyince emekli vali cesaret buldu, benliğinin gizlediği tarafını açığa vurdu, sesini alçaltarak dedi ki:

"Haspalar pek körpe yaratıklardı. Hoş, vapurumuzda hamdolsun bir miktar genç ve güzel kadın ve kız var. Bekârsınız zannederim."

Rıdvan başıyla tasdik etti.

"O halde seyahatiniz emrü hayra vesile olabilir. Demin bir hanım kızla görüşüyordunuz. Baştan başa saflık ve tazelik dolu. Bendeniz ara sıra çevremle meşgul olurum."

"İsabet edersiniz."

"Olduğum için de yoldaşlarımız hakkında fikir ve bilgi sahibiyimdir. Lalegül Hanım sağlam ahlaklı bir kızımız. Öbürlerinden bambaşka."

"Hepsini tetkik ettiniz mi?"

"Şöyle böyle... Kalbur üstüne gelen beyleri, özellikle bayanları az çok tanıyorum. Kadın yolculardan sizce en seçilmişi hangisidir diye bir soru sorulsa vereceğiniz cevabı da biliyorum."

"Emin misiniz?"

"Yüzde yüz! Haddim olmayarak bendeniz de aynı hisle doluyum. Zannımca o küçük hanım mı?"

"Yok efendim, ne münasebet! Üstünlük, beğendiğiniz kerli ferli bir hanımefendidir. Yoo! Fena manaya yormayınız. Beğenmek ne bir suçtur ne de muhakkak kötü maksada delalet eden bir his. Hepimize bahşolunmuş bir haktır."

Şaşalayan Rıdvan karşısındaki yaşlı çapkının Gülrevan'ı kastettiğine isim söylenmişçesine emindi. Açıkça soramazdı; gevezeliğin devamını bekliyor.

"Güzelliği takdir etmemek hatadır, beyefendi oğlum! Teessüf olunur ki, bu güzellik kendisini dirhem dirhem satıyor, topluma pek karışmıyor, çok az görünüyor."

"Doğrusunu isterseniz kimden söz ettiğinizi henüz anlayamadım."

"Anladınız. Yüksek seviyeniz itibarıyla anlamış görünmekten kaçınıyorsunuz ki, usul ve adap da bunu gerektirir. Asıl acayibi vapur halkından onları tanıyan kimse yok. Siz bilgi elde edebildiniz mi? Zannetmem. Esasen sorup soruşturmayı sevmiyorsunuz."

Ahmet Meram Bey dost, babacan bir tavırla Rıdvan'ın sırtını okşadı:

"Mâni olmayayım," dedi, "başınızı ağrıttım. Şöyle arka güverteye bir bakınız. Orada ilginizi çekecek simalar bulacağınızı tahmin ediyorum. Bu fırsat nadir düşer."

Rıdvan sinirli halde söylenerek gidiyor.

"Demek ki işi sezdirmişim... Bakışlarımla mı? Öyle olacak. Yaşlı tilkinin gözünden kaçmamış. Ne yaman adam! Bereket başkaları onun kadar mütecessis[1] değil, kendi âlemine dalmış. Peki ama vali görüyor, anlıyor da Gülrevan'ın ken-

1 mütecessis: meraklı

disi ve yanındakiler farkında olmamışlar mı? İmkânsız. Bundan sonra çok dikkatli davranmalıyım."

Bir cihetten endişeli, bir cihetten de memnundu; zira artık hislerini anladığı muhakkak olan Gülrevan, bundan hazzetmeseydi yanından geçse bile, ihtiyacı bulunsa da Rıdvan ile konuşmaya yanaşmazdı. Peter Lorre'un büsbütün sinsileşmiş tebessümü acaba yengesine karşı duyulan hayranlığa vâkıf olduğu anlamına mı geliyordu?

Valinin arka güverteyi tavsiye edişi Gülrevan'ın orada bulunduğunu anlatıyor; tabii iki bekçi de yanındadır. Olan bütün bu işlerden sonra görünmesi doğru mu? Ya bir başına ise? Önce kolaçan etmeli idi, yavaşladı, yan koridora saptı. Usulcacık bakacak.

Güneşin Atlantik sularına indiği saat.

Ani bir kararla yolunu değiştiren Rıdvan bara girdi ve ayakta çarçabuk bir martini yuvarladı. Al Capone ile Peter Lorre iskemlelere tünemişler; çoğu taşralı gibi içki değiştirmekten ve içkiye içki karıştırmaktan ürktüklerinden ötürü her zamanki gibi önlerinde rakı kadehi. Başka yolcular ise memlekette güç tedarik edilen ecnebi marka alkollerin birini bırakıp ötekine saldırıyorlar.

Akrabaları barda tünediklerine göre Gülrevan yalnızdır.

Şaraptan aldığı cüretle Rıdvan arka güverteye yürüdü; hem de salondan dik, azimli bir yürüyüşle geçerek, pervasızca ama oraya girmedi, kapı kanadını siper olarak kolaçan ediyor. Masaların etrafı dolu. Gülrevan kenarda duran masasız bir koltuğa uzanmış, gözleri vapurun durgun akşam denizinde bıraktığı köpüklü izde, sigara içiyor. Yandan görünmektedir; görünen profiline ufuktan uzanan turuncu

bir ışık vurmuş, yüz hatlarını gayet tatlı aydınlatan, netleştiren, ustalıklı bir sahne ışığı.

Rıdvan kim bilir nasıl çekici, emici, ispritizmacı gözlerle bakmıştı ki dalgın kadın etkisi altında kalarak başını birdenbire ona çevirdi. Göz göze geldiler ve bir süre öylece, gözler gözlerin içinde Rıdvan'ı tılsımlayan buluşma ile kalakaldılar.

Gülrevan hafifçe, dostça gülümsüyor. Karşılıklı gülümsediler. Ayarı bozuk hoparlörde bir ses Atlantik, Kadiz, Trafalgar isimleri geçen bir şeyler söylüyor ama anlamak imkânsız. Herkesin kulak vermesinden istifade eden Rıdvan masalar arasına sokuldu, ilerledi, genç kadına en yakın olan küpeşteye dayandı; güya kendisi de denizi, denizdeki vapur izini seyrediyor, başka şeyle meşgul değil.

Teşebbüs yine Gülrevan'dan geldi; kanepesinden azıcık doğrulmuş, soruyor:

"Siz söylenenlerden bir şey anladınız mı beyefendi?"

"Zannederim Atlantik sularına girdiğimizi söyledi, Kadiz şehrini geceleyin, açıktan geçeceğimiz için görmeyeceğimizi, şimdi sancak tarafında Trafalgar Körfezi bulunduğunu falan da karıştırdı, ama ben de iyi anlayamadım."

"Porto'ya uğramaktan vazgeçildi diyorlar."

"Evet, doğru. La Havre'a gidiyoruz."

Söz kesildi; kabahat de Rıdvan'da. Neler söylemezdi ki? Porto'ya uğramadıklarına canı sıkıldığını, zira üç yüz bin kişilik bayındır şehrin bağlar, bahçeler arasında sayısız villalarıyla, civarının güzelliğiyle, yerli kadın elbiselerinin özellikle görülmeye layık olduğunu, "Portekiz" ismini de memlekete bu şehrin verdiğini, falan filan anlatmaya başlar. Porto şarabını da överdi.

Cerbezeli[1] olması, bilgili görünmesi, kendini beğendirmesi lazım, fırsat eline geçmişken kesik cümleler ve sükûtlarla sorgu hâkimi önüne çıkmış bir suçlu gibi şaşırıp kalmıştı. Hâlâ vakit müsaitti, kendisini toparlamalı idi. Neden sonra:

"Paris'e gidecek misiniz?" demeyi düşündü.

Fazla işe karışma sayarak başka bir konu aradı, bulamadı. Nihayet Gülrevan'ı yan masadaki bir hanımın sorusuna cevap vermekle meşgul görünce tekrar denizi seyrediyormuş durumuna girdi. Tuhafı denize bakmaya da başlamıştı.

"Bura sularında Akdeniz'deki o koyu çivit rengi, o latif lacivertlik, derinine şeffaflık yok; gri ve mat, ilikleri donmuş, beti benzi solmuş bir deniz bu!" diye kendi kendine söyleniyordu.

Birden aklına geldi:

"Peki, ama" dedi. "bunları ona söyleyecektim. Söyleyince de belki koltuğundan kalkacak, eğilip denize bakacak, suyunun rengini Akdeniz'inki ile mukayeseye kalkışacaktı. Yan yana, akşam denizine karşı konuşacaktı. Böyle yapan öbür çiftler gibi... Hani arkalarından bakıp da kendimin yapamadığıma alındığım çiftler."

Başını oturanların tarafına döndürdü. Gülrevan yerinde değildi. Gördü: Yan geçitten ağır ağır gidiyor. Koşsa, yetişse, önemli bir şey bulup söylese... Bu sözü henüz bulamamakla beraber arkasından acele acele yürüyor. Aralarında mesafe kalmadı gibi... Merdiven başındaki divanhanedeler, bunu geçtiler. Kadın bir merdiven daha iniyor... Koridora saptı. Şimdi ışığı yetersiz, iki tarafı kamaralar ve kamara kapılarıyla duvarlanmış koridorlar. Kamarası oradadır.

---

1 cerbeze: beceriklilik

Rıdvan takip etsin mi? Aksi gibi, arkasından birinin ve hatta kendisinin geldiğini anlamakla beraber -anlamaması kabil mi?- dönüp bakmıyor. Dönse, baksa ona şöyle diyecek:

"Demin soramamıştım. Kayınbirader beyefendiye emrinizi bildirmiştim. Anahtar bulundu mu?"

Hayır, bu aptalca söz olurdu. Anahtar kaybolmamıştı, kamarada unutulmuştu. Kamarot kendisindeki anahtarla kapıyı açmıştır. Esasen şimdi kamaraya gidişine göre yanında anahtarı vardır, işte budalalığını yüzüne vuracak üç cevap!

Birkaç metre ötede konuşmuşçasına soluyarak Gülrevan'ı seyrediyor. Kapısı önünde durdu, elinde hazır bulundurduğu anahtarı deliğe soktu, giriyor. Hayır, hemen girmedi, başını Rıdvan'a çevirdi. Koridorun tam lambası altındadır; yüzü iyice seçiliyor. Dudaklarında bir tebessüm var ama Rıdvan bu tebessümde bir alay sezdi:

"Ne kadar da beceriksiz adammışsın meğerse... Kaç para eder yakışıklı olman?" anlamına bir gülümseme, hatta başını da şaşıp kaldığını anlatan bir hareketle sallamıştı galiba. Belki de hiçbiri olmamıştı. Bu anlamları veren yine kendisidir.

Geri dönmeyi uygun bulmadığı için, güya esas yolunu takip ediyormuşçasına yürüyor. Kapısının önüne gelirken aklından delice bir ihtimal geçti: Birdenbire o kapı açılacak ve Gülrevan kolunu uzatıp kendisini içeriye çekecek! Birdenbire, bir lahzada olacak bu iş ve Rıdvan bakacak ki kilidi vurulan kamarada, karanlıkta, sevgilisi göğsünün üzerindedir; saçları yüzüne dokunuyor, önce saçlarını öpüp kokluyor.

Tabiidir ki kapı açılmadı, kol uzanmadı, saçlar yüzüne dokunmadı. Rıdvan çoktan baş taraf merdivenine gelmiş, ka-

rarsız, şaşkın etrafına bakınıyor... Hemen hemen hayalindeki sahne olmuş da kamaradan çıkmış kadar heyecanlı halde!

Havaya kavuşmak ihtiyacıyla dışarıya fırladı. Akşam yemeği gongu uzaklı yakınlı bütün vapuru, çocuksu nağmeleriyle dolaşıyor; kafileler salona yollanmışlar, konuşa gülüşe yanından geçiyorlar.

"Siz gelmiyor musunuz? Pek dalmışsınız beyefendi... Sizde şairlik var galiba."

Bunu diyen Lalegül'ün teyzesi Dilara Hanım. Barselona'dan sonra ilk kez konuşuyor.

"Geliyorum," diye cevap verdi, "şairlikle ilgim yok efendim. Şiiri pek sevmem de."

Merdivenlerden beraber iniyorlar.

"Lale'yi gördünüz mü? Yemeğe daima gecikir. Sizin şiirle ilginiz olmadığı gibi onun da yemekle arası iyi değil. Bu gece balo var. 'Atlantik Balosu.' Yine bulunmayacak mısınız?"

"Henüz karar veremedim. Salon pek sıcak oluyor, pek havasız ve sıkışık."

"Artık Akdeniz bitti, serin denizlere girdik, sıcağı arayacağız."

Masalarına ayrılacakları sırada pembemsi bir tuvalet giymiş, suareye hazır kılıkta Lalegül geldi; Rıdvan'a başıyla kuru bir selam verip teyzesine aldırmadan içeriye girdi. Dilara Hanım arkasından anlamlı anlamlı gülümsemişti: "Çocuk daha!" dercesine.

Anlaşılan arabuluculuk ödevini üstüne alacaktı. Bunu sezen Rıdvan, barışma vesilesi vermek istedi, dedi ki:

"Dans salonunda buluşuruz. Hava gerçekten değişti, eski boğucu sıcaklık yok."

"Kalabalıkta yer bulabilirsek!"

Yemekte tüccar ile çiftçi yine para ve şans bahsine daldılar. Madam Mordano yanındakilere Amerika seyahatini, Astoria Oteli'ndeki hayatı ve muaşeret kurallarını anlattı. Çocuk sadece dört dondurma yedi, başka şeye el sürmedi. Yok, Gülrevan, biraz da Lalegül olmasa bu topluluğa dayanabilmek Rıdvan için imkânsızdı.

Dilara Hanım iyi tahmin etmişti, salon çoktan tıka basa dolmuş. Ancak yemeklerini çarçabuk bitirip koşanlar, yahut dans hatırı yemekten vazgeçenler yerleşmişler. Rıdvan dışarıda durup içerisini açık pencereden seyrediyor. Vali Meram Bey de aynı durumda yanındaki avukata caz gürültüsünden diyapazonun bulamadığı kalınlı inceli, bir yükselip bir alçalan sesiyle valiliği sırasındaki başarılarını anlatmaktadır.

Az sonra avukat sıvıştı, bu sefer Rıdvan yakalandı:

"Kulağınızı veriniz, yaklaşınız bana. Sizi salondakiler hakkında aydınlatacağım. Gençleri bırakalım, henüz enteresan olmamışlar; belirsiz bir seks buhranı içinde sağa sola koşuyorlar, o yaşta böyledir, nefis uyanmıştır, kendilerini mizaçlarına göre az veya çok rahatsız eder, rehavete ihtiyaçları vardır, yani yatışmaya. Dans bunu şöyle böyle gidermeye yarar. Düşkünlüklerini iyimser gözle görmeli."

"Bir şey dediğimiz yok."

"Beyazlı kız nasıl? Aldanmayınız, evli idi, kocasından ayrılmıştır, dört yaşında bir de çocuğu var, nurtopu gibi."

"Ne diyorsunuz?"

"Ben de aldanmıştım. Yanındaki o siyah tuvaletli hanımı tanırım. Otuz beşinin içindedir. Şimdi birlikte seyahat eden üçüncü kocası imiş, fakat beyin de o dördüncü karısıdır. Ya-

şını göstermez, ellisini aşmıştır. İyi bir huyu vardır, ayrıldığı bayanlara bir apartman katı bağışlar. Hibeye ayırdığı Şişli Caddesi'ndeki apartman susol[1] dahil yedi katlı olduğuna göre üç zevce dahi almasına elverişli sayılır. Her evlenişte gördüğünüz gibi bir turistik sefere çıkmak da âdetidir. Muntazam adamdır vesselam! Yalnız servet değil, tabiat sahibi ehlizevktir[2] de doğrusu! Kadın çamaşırlarının en pahalısını seçer, bayanlarını her seyahatinde ipek ve naylon çamaşırlara gark eder."

Ahmet Meram Bey sesini birdenbire alçalttı, diyor ki:

"Köşeye, müziğin arkasındaki masaya bakınız beyefendi. Nasıl oldu da ikimiz de farkına varamadık. Gözlerimizi olur olmaz şeylerle yorup durduk. Gördünüz ya, Gülrevan hanımefendi orada, tam tuvalet giymemiş olmakla beraber bizlere hiç değilse açık duran omuzlarını şal ile örtmemek ihsanında bulunmuş! Mırıldanıyor:"

"Subhane men tahayyere fi sun'ihül ukûl"

Yeter bulmuyor, bir mısra okuyor:

"Salınsa tutar âlemi kavga-yı kıyamet!"

İlave ediyor:

"Bereket oturuyor. Salınarak kalkıp yürüse, hele dansa girişse Nef'î'nin dediği o kıyamet kavgası vallahi kopar, billahi kopar, âlem birbirine girer. Öyle değil mi, efendim?"

Rıdvan valinin coşkunluğunu senli belli bulmakla beraber içinden tasdik etti. Gülrevan'ın bu geceki güzelliği karşısında insanın nefesi tutuluyordu. Gerçekten kalksa, kendisine doğru ağır ağır yürüyüp gelse kalbi durabilirdi. Kudret ölçüsünü aşmış, yıkıcı bir dereceyi bulmuş bir güzellik ışığı yayımlıyordu.

---

1 susol: bodrum

2 ehlizevk: zevk sahibi

Vali dedi ki:

"Deminden beri görmeyişimizin nedeni anlaşılıyor. Bayan Flika önünü kapatıyormuş. Dansa kalkmış da manzara açılmış, "hüsufi tam"[1] sona ermiş. Şeyh Galip ne latif söylemiştir:"

"Mehtab ederiz yâr ile çün devr-i kamerdir."

"Bayan Flika da kim?"

"Asıl soyadı bu değildir. Söylentiye inanılırsa eski gezilerinden birinde şu tekneye asılı duran üstleri örtülü kocaman kurtarıcı sandalları yok mudur, bir gece onlardan birinin içinde kendisini görmüşler de bu ismi takmışlar. Tabii kadıncağız tek başına oturup o mağarada istiğrak, inziva ve tefekkür devresi geçiren nebiler, veliler gibi hayallere dalmış bir halde değilmiş!"

"Dedikodu olmalı."

"Ne buyurdunuz? Ha, evet... Şüphesiz düpedüz iftiradır, iltifattan mahrum olan herzelerin[2] uydurması. Malum ya, bir fena âdetimiz vardır, 'birine mi, bize de!' Her neyse, mehtaba bakalım, yine hüsufa uğrayacak, dakikalar sayılı. Dans uzun sürse, çiftler şımarık şımarık alkışlasalar da gürültü tekrar edilse, hem de yüz kere... O heyula dönemez olsa! Ne yazık ki, yol göstericileri donuk insanlar. Gülrevan Hanım'ı dansa kaldırmıyorlar. Hatta benim aciz fikrimi sorarsanız kaldırmaktan başka yanına kimsenin yanaşmasına da razı olmuyorlar. Kadıncağızı adeta göz hapsine almışlar. Buna siz ne dersiniz?"

"Bir fikrim yok."

---

1 hüsufi tam: tam ay tutulması

2 herze: saçma söz, zevzeklik

"Öyle diyelim, öyle olsun. Ben, düşündüğümü emniyet ettiğime söylemekten çekinmem. Bu işte bir acayiplik var, bir sır. Hanım hafifçe mahzun... Dertli demeyeceğim, ama bir düşüncesi var; daha doğrusu, başından hoş olmayan bir şey geçmiş. Bunu unutamıyor. 'Unuturum' diye geziye çıkmış olabilir; yahut bu ümitle çıkarmışlar, çıkmaya zorlamışlar. Kocası niçin gelmemiş, karısının yanına neden hanımın biraderini, yetmiyormuş gibi ayrıca, kendi kardeşini katmış? Bari yol arkadaşlığına yakışsalar... Biri zenci cüsseli, öbürü tüy sıklet iki yabani boksör! Yol arkadaşı değil, muhafız bunlar. Bir hazineyi koruyorlar. Ah, hazinenin tılsımını bulan olsa hiçbiri işe yaramaz, uyuyakalırlar."

Rıdvan güldü, gülüşüyle valiyi tasdik etmiş oldu. O soruyor:

"İkindi üzeri ve sonra arka güvertede konuştuğunuz zaman Gülrevan Hanım'da bir çekingenlik sezdiniz mi?"

Meram Bey'in sivil bir polis gibi kendini göstermeden peşinden geldiğine şüphesi kalmayan Rıdvan, ufak bir duralama geçirdikten sonra, sonuç çıkar ümidiyle cevap verdi:

"Hayır, normal konuştu, çekinmiyordu."

"Gözlerinde size karşı bir ilgi görmediniz mi?"

"Dikkat etmedim."

"Etmediğinizi farz edelim. Fakat ben size haber vereyim, daha doğrusu müjdeleyeyim ki inceleme ve gözetlemelerinizin sonucunda vasıl olduğum[1] kanaat müspettir;[2] kendileri, sizinle meşguldüler. Fark ettirmemekle beraber, gözlerinin daima sizi aradığına şahidim. Elhak aranmayacak bir erkek değilsiniz."

---

1 vasıl olmak: ulaşmak
2 müspet: olumlu

"Fakat... Affedersiniz beyefendi...

"Dinliyorum, bekliyorum, söyleyiniz."

"Siz bu işle neden ilgilisiniz?"

"Tamam! Ben de kısaca cevap vereyim: Yirmi sekiz yaşında idim. Paris'ten tahsil dönüşü Marsilya - İstanbul arası deniz yolculuğunda başımdan bir serüven geçmişti; bir fırsatı kararsızlıklarım, beceriksizliklerim, hatalı görüşlerim yüzünden kaybetmiştim; yıllarca yanıp durdum. Şimdi büsbütün yanmaktayım. Sebebi? Tam otuz yedi yıl yüzünü görmediğim ve aşkımdan haberdar edemediğim sevgiliye evvelki yıl rastladım, o kendisini tanıtmasa tanıyamazdım. Bir düğünde idi. İçmiştik, geçmişi andık, nihayet iki yaşlı karşılıklı itirafta bulunduk. Vapurda bana can ve gönülden vurulmuş olduğunu saklamadı. Hatta şunu söyledi: 'Azıcık cesaret gösterseydiniz kendimi alıkoyamazdım.' Bir şey daha ilave etti: 'Senelerce beni düşündüğünü, bir türlü unutamadığını!'"

Vali Bey içini çekti: "Sizi aynı akıbete düşmekten koruyabilirsem vicdanen huzura kavuşacağım," dedi, sustu.

Sonra salonun köşesine baktı, mırıldandı:

"Bu ona çok benziyor, hem pek çok... Bir ikinci kopyası, belki biraz daha güzeli. İşte meşgul oluşumun nedeni? Size bakıp gençliğimi yaşıyorum. Anladınız mı şimdi? Anladınız mı genç dostum? Maksadım benim düştüğüm gaflete düşmekten sizi korumak!"

Rıdvan'ın içi sızladı. Öbürü mendiliyle alnını siliyordu. Bitirince:

"Yürüyelim," dedi, "yanındaki pencerenin önüne gidelim. Bayan Flika yerine döndü, kaba, kalın bir bulut mehtabımızı örttü."

Birbirlerine ısınmış, bağlanmış halde konuşmadan, fakat daha mükemmel anlaşarak omuz omuza yürüyorlar, Pencereye henüz varmamışlardı, arkalarından bir hışırtı duydular. Konuşarak gelen Lalegül... Rıdvan'a diyor ki:

"Deminden beri teyzem size içerden işaret ediyor, görmediniz. Masamızda bir yer var, sizi çağırıyor... Söz vermişsiniz de... Beni zorla arkanızdan koşturdu."

Bir an sözünü kesti; küskün sesle ekledi:

"Çağıran o... Geliyor musunuz?"

Genç adam cevap vermeye vakit bulamadan Meram Bey lafa karıştı:

"Elbette geliyor. Hatta sizden bir de ricası olacak, ilk dansı kendisine lütuf buyurmanız. Değil mi Rıdvan beyefendi? Demin bunu konuşmuyor muyduk?"

İki çiçeğe döndü:

"Dostum sizden söz ediyordu, dansınızı seyrederek sizi konuşup duruyorduk; tabiidir ki methüsenanızda[1] bulunuyorduk. Vapurumuzun biricik süsüsünüz hanım kızım!"

"Siz de içeriye buyurmaz mısınız? Ben zaten nasıl olsa oturuyorum."

"Teşekkürler... Fakat yaşlı adamım, kapanık yere gelemiyorum. Ben dansınızı pencereden seyredip bitince yatacağım. Böyle güzel bir hatıra ile uyumak isterim. Beklediğimi unutmayınız, fazla bekletmeyeceğinize eminim."

Ayrıldılar. Lalegül yumuşamıştı:

"Göründüğü gibi değilmiş," dedi, "tatlı adam."

"Sizde fena tesir mi bırakmıştı?"

---

1 methüsena: övme, yüceltme

"Vapuru ıvıl ıvıl dolaşıyor, herkesin ne yaptığına bakıyordu; sinirleniyordum."

"Adamcağızı bekletmeyelim, yatıp uyusun. İlk dansa kalkalım."

"Sizinle dans etmeye niyetim yoktu ama onu kırmamak, boşuna bekletmemek için razı olacağım."

"Çok iyi kalplisiniz."

"Yalnız iyi kalplilere karşı!"

Rıdvan gülümsedi, içinden diyor ki:

"Sevsinler! Yetişkin kadın rollerine özeniyor, bir haller takınıyor; bütün bu hallerin 'seninle meşgulüm, hep seni düşünüyorum, gözüm sende' demesine geldiğini idrak edemiyor. Genç kızların hoşluğu bu hallerindedir! Fazlasına gitmemek, bezdirmemek şartıyla."

Dansta gayet ciddi davrandılar, birbirlerine ne fazla sokuldular ne de fısıl fısıl konuştular. Kendinden geçmişlik de taslamadılar. Turist vapurunun karmakarışıklığı içinde değil de bir elçilikte verilen suarenin başlangıcında imiş gibi. İşin tuhaflığı erkeklerden hiçbirinin elbiseli olmaması, kadınlardan çoğunun tuvaletli bulunması. Rıdvan oyun icabı ara sıra Gülrevan'ın masasına yaklaşıyor, önünde durduğu da oluyor, fakat o tarafa bakmıyor, bakmamakla beraber -zahir Meram Bey'in sözleri tesir etmişti- kadının kendisinden gözlerini ayırmadığına inanıyor; görmediği bakışların heyecanı içindedir. Ayrıca Lalegül'ün eli altındaki diriliği ve açılmazlığı da hoşuna gitmektedir.

"Körpe bir vücuda temas etmiş halde olduğunu düşünen acayip bir adam oldum. Bu vapurda muhakkak bir serü-

ven geçireceğim; belki de bir metres veya eş ile döneceğim," diye söylendi.

Ertesi günü sabah kahvaltısında henüz vakit erken, salon tenha iken Ahmet Meram Bey Rıdvan'ın masasına gelip boş sandalyelerden birini çekip oturdu. Salonun en rahat zamanıdır, erkenciler ağırbaşlı, yüksek sesle konuşmayı sevmeyen ve garsonları ikide bir çağırmayan görgülü insanlardır. Bayanlar, gençler, hele genç kızlar çok kez kahvaltıya inmezler, rejim yaparlar veya geç kalkarlar.

Önce havadan, sudan, şundan, bundan konuştular. Sonra sabık vali, sesinin tonunu ve yüzünün hatlarını değiştirip ahbabına sokuldu:

"Elbette görememişsinizdir," dedi, "ben gözlerimi ayırmadım. Gülrevan Hanım sizin dansı büyük bir ilgi ile takip etti. Sigara içişinin tarzından anladım, azıcık sinirlenmişti, galiba Lalegül'ü hafifçe kıskandı..."

"Ne dikkat, ne görüş bu beyefendi!"

"Bir şey daha oldu, üçü aralarında sizi konuştular. İşitmedim, ama bu konuşmadan bir mana çıkardım: O sinsi Naim'in hakkınızda epeyce bilgisi var, anlattı durdu."

Gülrevan can kulağıyla dinliyordu.

"La Havre'a ne günü varacaktık?"

"Sözü değiştirmek istiyorsunuz. Ben de uzatacak değilim. Ancak önemli ve yepyeni bir haberim var, onu da söyleyeyim, bahsi keseriz."

"Nasıl bir haber?"

"Bir dakika bekleyin... Sırasıyla anlatacağım. Ben pencere önünden içeriyi seyrederken bir hazine ele geçirdim. Yanımda şöyle otuz yaşlarında bir kimse belirdi, elimi öptü,

hal ve hatır sordu. Vaktiyle benim maiyetimde[1] bulunan vilayet polis müdürünün oğlu olduğunu söyledikten sonra kendisinin de emniyet hizmetinde çalıştığını saklamadı; saklamadan durabileni esasen pek azdır."

Meram Bey sesini fısıltı haline getirmişti, dedi ki:

"Vapurda görevli imiş, bütün yolcular hakkında esaslı bilgi onda! Hepimizin geçmişini biliyor. İhtiyat ettim, hemen sorguya çekmedim. Tekrar buluştuğumuzda ilk işim şu olacak: Gülrevan Hanım'la muhafızlarını öğrenmek, çilek reçelini tavsiye ederim. Biraz daha alınız, nasılsa reçele benziyor."

4

Atlantik sularına girdiklerinin üçüncü günü vapur yükselip alçalan kanallardan geçerek şirin manzaralı La Havre şehrinin rıhtımlarından birine yanaştı.

Rıdvan açık denizde geçen üç günün ne uzunluğunu hissetmiş ne de sıkıcı olduğunu anlamaya vakit bulmuştu. Deniz, en ufak bir sallantı yüzü görmeyen, sanki şimal[2] memleketlerindeki gibi, kuğu kuşları ve nilüfer tarlaları ile çevrili bir masal gölü idi, vapur bir âşıklar sandalı... Buğulu, durgun, romantik bir gezinti olmuştu bu.

Okyanus fobisine müptela yolcular bu kırışıksız sular üzerinde kayıp gitmekten, biteviye şilepler, tankerler ve transatlantiklerle karşılaşmaktan memnun olmamışlar, zira korkuya kapılmak için sisten başka sebep bulamamışlardı.

---

1 maiyet: bir üst görevlinin yanında bulunan kimseler
2 şimal: kuzey

Nerede o korkunç fırtınalar ve dağ gibi dalgalar? Balina ve köpekbalığı sürüleri? Hatta yürüyen buz adaları? Hiçbiri yoktu. Yelkenli zamanında olsaydı gemi rüzgârsızlıktan yerinde sayacaktı.

Ahmet Meram Bey'in gizli emniyet memuru hakkındaki ifşaatından sonra Rıdvan bütün gün haber beklemişti. Fakat yaşlı vali, kaç defa karşılaştıkları halde, konuşmaya yanaşmıyor gülümseyip geçiyor, başkalarıyla gevezelik ediyordu.

"Beni merakta bırakmaktan, üzmekten adeta marazî bir zevk duyuyor," diye söylenen Rıdvan o gün Gülrevan'ı bir defacık, o da arkadan, koridorda giderken görebilmişti.

Göremediği günleri kaybolmuş, seyahatinden eksilmiş farz ediyor, hiç değilse Vedut ve Naim beylere rastlamaktan teselli buluyordu. Bu manasız adamlar kendisi için vapurun en önemli şahsiyetleri olmuşlardı; çocukluk devri aşklarında sevgilinin babasına, anasına, hatta hizmetçisine ve uşağına, apartmanının kapıcısına, bütün yakınlarına ve yaklaşabilenlerine karşı duyulan ilgi nevinden bir şey!

Halbuki barıştığı Lalegül'e karşı aynı ilgiyi duyamıyordu; onu başından savdığı bile oluyor, bunu yapabilmesine şaşıyordu. Teyzesinin sırasını getirip anlattığına göre kız varlıklı bir ailenin tek çocuğu idi, bir dairesinde oturdukları koca apartmandan başka Boğaz'da yalıları, bir de çorap ve trikotaj fabrikaları vardı. Teyze şunu demek istiyordu:

"Kuzey gezisinden kolun boş dönmemeye bak delikanlı! Birbirinize her hususta denk sözüne tamamıyla uygun bulunmaktasınız. Günler geçiyor, acele ediniz, bir de bakacaksınız dönüş yolundasınız, fırsat elden gitmiş!"

Eğer Gülrevan işini bilseydi ilave ederdi:

"Evli, olgun, ayrıca bir muamma olan o kadından ne bekliyorsun? Başına bela mı alacaksın?"

Rıdvan işitmişçesine bu sözleri biliyor, kendi kendisine tekrar ediyor, nefsine telkin de yapıyordu; etki kısa sürüyor, fikri hep Gülrevan'a kayıyordu. Neden? Âşık mı oluvermişti?

"Hayır," diyordu, "ortada aşk yok; müthiş bir arzu var. Kadın beni dişiliği yönünden yakaladı, heyecan içinde bıraktı. Onun ne sevgisini, ne meclisini, ne ruhunu arıyorum; özlediğim vücuddur; maddesine tutkunum. Müthiş bir cinsiyet buhranı geçiriyorum."

Kanaatine göre asıl sebep ve amil[1] denizdi; kadınlarla dolu vapurdu; çıktıkları şehirlerde rastladıkları çeşitli kadın tipleri, mağaza kızları, dansözler ve caddelerde acele acele yürüyüp uzaklaştıklarını gördüğü kadın siluetleri idi; Rıdvan'ı bu hale getiren kafile halindeki seyahatti.

Gülrevan en kuvvetli arzuya cevap verecek yapıda bir kadın; tabiat hiçbir hususta cimrilik etmemiş, ölçülerini tam tutmuş, kadın güzeli bir 'örnek tip' yaratmış. Adeta onu göstererek bize diyor ki:

"İşte, keyfime gelirse böylesini de yaparım. Siz ötekilere bakmayın; aralarında sevimlileri ve zarifleri de bulunur ama onlar asıl eserim değil, meyhane masasının mermerine çizdiğim desenlerdir. Ne çizsem canlanıverdikleri için etrafta koşuşup duruyorlar."

Atlantik yolculuğunun ikinci günü Gülrevan'ı görmeden duramaz oldu. Bütün gece hayali gözünün önünden gitmemişti, duyduğu açlık da arttıkça artmış, uyutmaz hale gelmişti. O kadar ki, bir defasında ropdöşambrına sarılıp

1 amil: etken

güverteye çıktı. El ayak çekildiği bir saat idi. Az sonra tanyeri ağaracaktı. Kâh dolaşarak, kâh küpeşteye dayanıp denizi sisler içinde seyrederek sabahı etti.

Şurada burada, tek tük elektrik fanusları yanar kalmış, insandan eser bulunmayan vapurun gece karanlığından sabah ışığına geçişi Rıdvan'ı büsbütün heyecanlandırdı; alacakaranlığın daha da hareketlendirdiği muhayyilesinde Gülrevan elle tutulacak kadar cisimlenmişti. Hem de öyle hünerli bir cisimlenme ki, gerçekte hiçbir göz onun bu derece mahremiyetine nüfuz ederek, çıplaklıktan da ileri, bambaşka, ancak en esrarlı bir insan fakültesi olan muhayyilenin başarabileceği netlikte göremezdi. Ayrıca bu görüşte görülene istenilen şekli ve kıyafeti vermek, istenileni yaptırmak, onu keyfine uydurmak, arzusuna ram ettirmek[1] de mümkündü.

Rıdvan bir keresinde olduğu gibi yine korkuya kapıldı.

"Devam ederse bu bir hastalığa çevrilebilir, bir kompleks olur. İlerlemesini önlemeliyim. Daha olmazsa La Havre'da vapuru bırakır, yolu değiştirir, tek başıma gezer, dolaşırım, turistik sefer bana yaramadı. Vapurun durmadan işleyen makinesi sanki yine durmadan çalışan beynimin sesi!" diye söylenerek loş koridora daldı.

Kamarasına girince hemen ılık suyun altına girdi. Azıcık sakinleştiği için tekrar yattı ve bu sefer uyuyakaldı. Şayet kesifleşen sis yüzünden vapur biteviye düdük çalmasaydı belki öğleye kadar da uyanamayacaktı.

Gözlerini açar açmaz ilk düşüncesi yine Gülrevan! Akıl ve mantıkla izahı mümkün olmayan fikir ve hislerin tesiri

1 ram ettirmek: boyun eğdirmek

altındadır; bugün onu uzun müddet göreceğini, belki de konuşacaklarını umuyor, içinde bir sevinç var. Bu sevinçle giyindi, kahvaltı yerine getirdiği meyvelerden yedi, bir sigara yaktı, kamarasından şansına güvenerek çıktı. Sağlam adımlarla yürüyor; hem de biri çekip götürmüşçesine, önceden kararlaşmış gibi dosdoğru uskur üstü güvertesine yürümektedir. Yolcular sisten çekindikleri için masaların çoğu boş. Birinin önündeki koltuğa yerleşti, garsona kahve ısmarladı. Fırtınalarıyla meşhur Gaskonya Körfezi'ni kıpırdamadan geçiyorlar; geceleyin Manş Denizi'ne girecekler; öbür gün La Havre ve isterse Paris...

"Acaba Gülrevan ekibi de Paris'e gidecekler arasında mı? Turistlerin bir kısmı, mevsimi olduğundan Deuville ve Trouville'i görmek istiyor." Benim niyetim de bu. Fakat onun gideceği yeri tercih edeceğim. Ne malum, belki de trende bir vagona düşeriz; düşmeye çalışırım. Böyle olunca aşağı yukarı üç saat beraber oluruz, Paris'i bilmiyorlarsa rehberlik ederim. Lalegül'ü de atlatmak lazım.

Randevulaşmışlar gibi Lezar güzel kadının yolunu bekliyor.

Tuhafı şu ki, biraz sonra onun bir başına güverteye doğru gelmekte olduğunu gördü, hayretler içinde kaldı. Hava epeyce serinlemişti. Gülrevan narçiçeği renginde bir hırka giymiş ama bu hırka bir ceket gibi hem dardır, hem de belini geçmektedir. Elindeki sarı eşarbı boynuna dolamakla meşgul olduğundan etrafına bakmıyor. İşte, tam Rıdvan'ın hizasında. Şimdi bakmıyor, münasip bir yer seçecek. Seçti. Bu yer yanındaki masadır.

"Beni görmemiş gibi yaptı; fakat görmüştür. Yanımdaki koltuğa oturacağı için görmezlikten gelmeyi tercih etti. Az sonra yeni farkına varmış taklidi yapacak, selam verecek."

Öyle de oldu, baş eğerek selamlaştılar. Ayrı masalarda oturmakla beraber aralarındaki mesafe rahat rahat konuşmaya müsait. Rıdvan mülahazalar[1] yapıyor:

"Güzel bir kadının sabah halinde başka bir letafet var. Belki değişiklik fazla değildir, fakat insana daha taze, daha diri, henüz yıkanmış olduğundan daha serin ve birçok erkeğin bakışlarıyla örselenmediğinden dolayı da daha bakir hissini veriyor. Hele geceyi tek başına geçirdi, hayalleri ve rüyalarıyla avundu ise büsbütün çekici oluyor."

Artık konuşmaya vesile teşkil edecek ilk sözü bulmak ve söylemek Rıdvan'a düşmektedir. Gülrevan enginlere bakıyor, konuşmak istediğini açığa vurmak istemez görünüyor ama beklediği muhakkak, dakikalar geçiyor. Al Capone yahut Peter Lorre çıkagelir, fırsat kaçar. Nihayet cesaretini topladı:

"Paris'e gidecek misiniz hanımefendi?" diye sordu.

Sesi pek hafif, ürkek çıkmıştı; o sırada sis düdüğü de çaldığından işitmemiş olması mümkündü. Kadın başını çevirdi; soruyor:

"Bir şey mi söylediniz?"

"Evet, 'Paris'e gidecek misiniz?' dedim."

Bu sefer de sesi lüzumsuzcasına yüksek, hatta sertti:

"Gitmek istiyoruz."

"Önce gitmiş miydiniz?"

"İki kere... Birincisinde dört ay kalmıştım."

---

1 mülahaza: düşünce

Lakırdı bitti. O kısa süren konuşma arasında ilk defa birbirlerini yakından görmüşlerdi; konuşurken ikisinin de gözleri merakla birbirlerinin yüzünde dolaşmıştı. Gülrevan'ın gözleri bir ara dile gelmiş, şöyle bir şey söylemişti:

"Günlerdir beni meşgul eden insan bu imiş meğerse... Hiç de fena değilmiş. Aldanmış sayılmam."

Rıdvan kendinden soruyor:

Gözler gerçekten öyle mi konuştu? Yoksa Meram Bey'in etkisi altında kalarak benimle ilgilendiğine inandığım için mi öyle sandım? Konuşmanın kesilmemesi lazımdı. O da hemen sormalıydı: "Siz Paris'e gitmeyecek misiniz?" Neden sustu?

Gülrevan masanın üzerine koyduğu çantasını açmış, içini karıştırıyor. Bir Gelincik paketi çıkardı; sigarayı ağzına aldı, eli yine çantada. Herhalde kibrit, yahut çakmak arıyor. Rıdvan için bir fırsat: Derhal çakmağı uzatmalı. Yazık ki, boş kahve fincanını almaya gelen garson daha atik davrandı, bir anda kibriti yaktı. Sigarasından istekli istekli bir nefes çekip dumanını denize doğru zevkle üfüren kadın konuşmaya devam niyetinde değil gibi kayıtsız bir hal almıştır.

Ne yapacağını, ne tavır takınacağını bilmeyen Rıdvan da iş olsun diye bir sigara yakmaya mecbur oldu; sonra yerinden kalktı, gidip küpeşteye dayandı. O da kayıtsızlık taslıyor, içinden de söyleniyor:

"Niye sanki? Böyle yapmakla ne kazanıyorum? Hepsi beceriksizlik; hepsi münasebetsizlik! Bütün gece hayali ile uğraştığım kadın şuracıkta, elimin altında hakikat âlemine girmiş, sabah güzelliğiyle duruyor, tek başına bekliyor da ondan uzaklaşıp sisleri seyrediyorum. Budalanın biriyim! Beni

ancak Lalegül gibi kendisinden ürkmeyeceğim, kendimden beceriksiz bir kızcağız açar. Gülrevan'ın haşmetli güzelliği, ilgisiz davranışları, vakar ve heybetiyle eziliyorum."

Az sonra fikrini değiştirdi:

"Bahane bunlar," dedi; "aklımdan geçirdiklerimi, hülya ve tasavvurlarımı sezecekmiş sanıyorum da utanıyorum. Demin çantasını karıştıran ellerine bakarken onların dün gece alnımda, saçlarımda, vücudumda dolaşan, okşayan eller olduğunu hatırlarken başıma kan çıktı. Yabancı bir kadını benim yaptığım gibi hayalinde o derece mahrem yaşatmak ayıp... Adeta seksüel bir kusur, cinsi bir sapıklık."

Tedavi çaresini de buluyor:

"Muhayyilemin marazi işlemesini ancak Gülrevan'ı yakından tanımak, hayali ilavelerden sıyırıp olduğu gibi görerek herkesten pek fazla bir özelliği, bir olağanüstülüğü olmadığına kanaat getirmekle durdurabilirim, işi normal şekline sokmalıyım."

Dönüp yerine tekrar oturdu. Söylenecek sözü ararken Gülrevan'ın gözlerini kapadığını gördü. Artık onu etrafta oturanların dikkatini çekmeden, mesela elini siper alarak iyice seyredebilirdi. Öyle yaptı, dirseğini koltuğa dayayıp avcunu açtı, yüzünü sağ taraftan gizledi, sol tarafta bulunan kadına baktığını artık anlayamazlardı. Bugün çoraplıydı, ayakkabıları da kapalı. Ayağını ayağının üstüne attığı için sağ kalçasının biçimliliği zihninde yer edecek kadar meydanda, yanında, o kapalı gözler birdenbire açıldı, göz göze geldiler. Kaçmadan bakınıyorlar.

Gülrevan'ın gözleri -şimdi çok iyi görüyor- hakikaten kertenkele derisi gibi açıklı koyulu; karışık desende parlak

gri. Hayır, yağmur yemiş çağla bademi rengine de kaçıyor, ışığa gelince yeşil ile sedefi renkler arasında şanjanlaşıyor. Ayırmadan inat ederek Rıdvan'ı süzerken siyah gözbebekleri de bir fotoğraf objektifinin iris denilen yerde mekanizması nasıl kapanıp açılırsa sanki aynı hareketleri yapıyor, büyüyüp küçülüyor.

Bakışma devam ediyor, hatta Rıdvan onun bebeklerinde kendi çehresinin aksini görür gibi oldu; ikisinin de gözleri o derece birbirinin içlerine dikilip kalmıştı. Esasen azıcık hafiflemiş olan sis ardından güneşin ışığı her şeyin gayet net görülmesine yardım ediyordu. Âşık o elverişli ışık sayesinde Gülrevan'ın kirpiklerini de tetkike imkân buldu. Bu kirpikler uçlarına doğru açılarak altın sarısı bir renk bağlıyor, fakat yine koyulaşarak siyah birer nokta ile bitiyordu.

Kadını ne zaman düşünse, kafasında canlandırmak istese kirpiklerini de oldukları gibi gözünün önüne getirebilecek, hayalinde artık eksiklik yok; hele gözlerini hiç unutamayacak. Ama bütün bunlar süs tarafı. Asıl iz bırakan kısımlar -itiraf etmekten kaçınıyor- onun doğrudan doğruya etli canlı, gergin veya toparlak, uzun yahut ince vücut şeklidir; ele gelen, avuca sığan, temasından haz duyulacak olan fizik varlığı, gösterişli güzelliğidir.

Karşılıklı bakış esnasında Rıdvan'ın zihninden bunlar geçti; kadın acaba neler düşünmüştü? O da erkeği eşit isteklere kapılarak mı gözden geçirmişti? Gülrevan da seyahatin etkisini duymuş, cinsi iştah nöbetine o da mı tutulmuştu? Yolculuk devam ettikçe Rıdvan herkeste bir değişiklik fark ediyordu. Ona öyle geliyordu ki vapurda genel bir arzu ha-

vası esmektedir, kadınların yürüyüşü daha salıntılı ve çağırıcı, erkeklerin bakışı daha ısrarlı ve soyucu olmuştur.

"Bu 'kafile halinde seyahat'in yarattığı psikolojik bir olay," diye hüküm veriyor, hani filmler Amerika'nın kuruluş yıllarında kuzeye doğru yol alan kadınlı erkekli muhacir kafilelerini gösterirler, mihnet ve meşakkat içinde arabalar sarp dağlardan, coşkun nehirlerden, ıssız çöllerden geçer, Kızılderililerle çarpıştıkları da olur; bu serüven arasında sevişmeler başlar, ölümü bile göze aldıran felaketli, fedakâr aşklar! İşte o aşklar kafile halindeki yolculuğun şahlandırdığı cinsiyet iştahının belirtilerinden başka bir şey değildir; daha ziyade cinsin cinse karşı duyduğu seksüel bir ihtiyaç ve bu ihtiyaçtan hasıl olan patolojik bir sonuç, belki bir psikoz!

Rıdvan'a göre modern ve medeni araçlarla yapılan şu turistik gezilerde tehlike ve mihnet yoksa da kafile halinde bulunmaktan meydana gelen cinsiyet sarhoşluğu mevcuttur. Çevrenin cinsi hayat üzerindeki etkisini kim inkâr edebilir. Küçük kasaba, atölye ve fabrika, plaj, kamp nevinden birbirine yabancı ve karışık toplulukların bir arada bulunduğu yerlerdeki sosyal ilişkilerin cinsi istekleri kamçıladığı muhakkaktı. Biz de burada aynı durumdayız. Ayrıca bol gıda, deniz havası, değişik görüntüler, girintili çıkıntılı loş koridorlar, dar kamaralar, dans, içki, makinelerin dinmeyen ve değişmeyen sesi... Başka ne beklenir? Elbette hepimiz değiştik; tecavüzler ve taarruzlar olmadığına şaşılır.

Gülrevan gözlerini tekrar kapadı; zaten bakış esnasında uzanmış durumunu değiştirmemiş, en küçük bir davranışta bile bulunmamıştı. Yalnız göğsünün kabarıp inmesi durmamıştı. Bu göğüs öyle Lalegül'ünki gibi düzlük üzerinde

birdenbire, etrafına hiç etek vermeden fırlamış ham iki tepecikten ibaret basit bir kabartı değildi; dantelli sutyene sokulmuş, daha yayvan, daha muğlak[1] görünüşlü olduğundan insanı meraka düşürüyordu.

Rıdvan yine kalkıp bu sefer bir aşağı bir yukarı dolaşmaya koyuldu. Bakmadığı zaman yine bakıyormuşçasına zihninde tecessüm edip duran kadının civarından ayrılamıyor, arkasını çevirip yürürken az sonra döneceğini ve tekrar onu göreceğini düşünerek heyecanlanıyordu. Dönüşlerinin birinde boş bıraktığı koltuğa Vedut Bey'in yerleşmiş olduğunu gördü, görmezlikten gelerek yoluna devam edip salona girdi. Kendi kendine:

"Vallahi," diyordu, "orada otururken düğüne gönderilmek üzere hazırlanmış çok büyük bir çiçek sepeti gibi duruyordu... Öyle, Lalegül gibi beyaz pelür kâğıda sarılmış küçücük, mütevazı; üç karanfilden ibaret bir buket değildi."

Büyük salondakilerin çoğu bezik oynuyor. Bunlar yaşını başını almış insanlardır; gençler meydanda yok. Bar iskemleleri de henüz kuşluk saati olduğundan boş. Orta salondakiler sohbete dalmışlar; hanımların bazısı yün örüyor. Oyun odalarında poker başlamadığından birkaç yolcu mektup yazmakla meşgul. Bunlardan biri de Meram Bey. Başını kaldırdı, baktı, selam verdi:

"Gitmeyiniz," dedi, "işim bitti, biraz yürüyelim, konuşuruz, vakit bir türlü geçmek bilmiyor."

Vapurun rüzgâr tutmayan sancak tarafına geçtiler; bir süre konuşmadan yürüdüler. Emniyet memurundan almış olması lazım gelen haberleri yine bildirmeyecek mi? Rıdvan

1 muğlak: anlaşılması güç

bir türlü soramıyor. Karşı taraftan ciddi tavırla, ince güzel bir kadın geliyordu; hafif bir baş selamı verip geçti. Vali söze başlıyor:

"Ne kadar ağırbaşlı, vakarlı, hoş bir hanım, değil mi efendim? İki şehirde de hep müzeleri dolaştı, hem de elinde tuttuğu kitaplardan takip ede ede, bir ilim adamı gibi. Esasen bir ilim kuruluşuna bağlı imiş. Mağazalara uğradığını görmedim. Halbuki pek zarif ve pahalı da giyinir. Demek böyle hanımlar da var, iftihar ederiz."

Meram Bey bunları söyledikten sonra kıs kıs bir gülme tutturdu, gülüş öksürüğe çevrildi. Öksürükler arasında tekrarlıyor:

"İftihar ederiz, gurur duyarız..."

Öksürük krizini atlatınca değişik bir sesle diyor ki:

"Evet ama kazın ayağı öyle değilmiş beyefendi! Sizce de bilinen kaynaklardan öğrendiğime göre kendileri vapurumuzda tek başına bulunmuyorlar. Kocaları yanında mı? Hayır. Esasen evli bulunmadıkları pasaportlarında yazılı..."

"Yani?"

"Yani dostu da aramızdadır, 'gizli dost' tabir edelim o kişiyi! 'Güzel Dost' romanını okumuşsunuzdur, 'Belle Amie' demek istiyorum. Bu da 'Gizli Dost!' Daha bir kişi ikisini bir arada görememiştir, bendeniz bile göremedim... Varınız, kıyas ediniz."

"İyi ama faydası?"

"İlahi beyefendi oğlum! Gizliliğin ayrı bir keyfi olduğunu inkâr mı edeceksiniz? Hem gizli tutmayıp ne yapsınlar? Sayın beyin memlekette kalan sayın eşleri şu anda kocasını Hakkâri taraflarında yol inşaatıyla meşgul sanıyor. Kuş

uçmaz, kervan geçmez memleketlere uygarlık ve hayranlık götürecek yollar onun nezareti altında yapılmaktadır. Müteahhitlik kolay mı?"

"Peki, haberleşme?"

"Düşündüğünüz şeye bakın. Bir ay, beş gün içinde müteahhit bey evine kaç mektup ve ne yazar? Bunlar önceden hazırlanmış ve mutemet[1] bir adama tevdi edilmiştir;[2] muntazaman yollanıyordur."

"İş muhakkak patlak verir."

"Ben de aynı fikirdeyim. Şayet ilişki seziliverirse sayın eşinin vapurda bulunan ahbabı hanıma telsizle bu haberi ulaştırmakta gecikmez. Zira müteahhit beyden beklediği iltifatı görmemekten acı duymaktadır. Size o hanımı da gösteririm. Turistik seferlerden hiçbirini kaçırmadığına göre ya bavul doldurma meraklısıdır, yahut gönül avutma. İkisi olursa ne âlâ! Âşık ile maşukanın fazla tedbirli davranmaları da bundan."

Meram Bey yine gülüyor:

"Fakat," diyor, "La Havre'dan bir defa Paris yolunu tuttular mı kekâ! İki serbest gece kazanırlar. Londra ve Hamburg şehirlerinde de zaman aynı kaçamağı yapmaya elverişlidir; küçümseyemez. Ha! Gelelim öbür meseleye..."

Rıdvan'ın yüreği çarptı:

"Hani şu bizim meseleye. O hepsinden önemli, beklenmedik bir haberle karşılaşacaksınız."

Yine öksürmeler, bekletişler.

"Gülrevan Hanım, pasaportunda 'dul' gösterilmektedir."

---

1 mutemet: güvenilir
2 tevdi etmek: bırakmak

"Ne söylüyorsunuz?"

"Gözlerimle görüp okuduğumu söylüyorum; resmîsi bu. Özel bilgiye gelince: Eşinin iki yıl önce bir traktör kazasında ölmüş çok zengin bir arazi sahibi olduğu merkezindedir. O kişiden hanımın üç yaşında bir çocuğu vardır, servet de elbette ki çocukla annesine geçmiştir. Araziyi birader beyle kayınbirader idare ediyorlar. Pamuklarla tütünlerin satış zamanında dönmüş bulunacaklar. Gelsin deste deste binlikler! Vergiden de bağışık... Ama benim emekli maaşımdan yüzde on beş kesilmektedir."

Rıdvan sersemlemiş halde dinliyor. Vali ilave etti:

"İşte Gülrevan Hanım'ın sosyal durumu bu. Daha elverişlisi can sağlığı! Kendisi için olduğu kadar sizin için de. Ha! Evvelki geceki işe karışmamı size anlatmalıyım."

"Hangi işe karışma?"

"Sizi Lalegül Hanım'la dansa zorlayışım bir işe karışma idi. İstemiştim ki Gülrevan Hanım kıskançlığın da etkisiyle size daha ziyade ilgi duysun. Ne derece isabet ettiğimi şimdi anladım. Sanırım o, her anlamıyla haşmetli varlığı şu çingene maşası Naim Bey'e kaptırmak gafletinde bulunmazsınız. Bilirsiniz ya, arazi sahipleri mal ve mülkün yabancıya geçmemesi için ne mümkünse yaparlar. Naim'in gayesi hoş görünerek yengesiyle evlenmektir; Kara Davut kadar korkunç isimli Vedut Bey de sezişime nazaran buna taraftar. İkisinin birbirlerinden ve Gülrevan Hanım'ın peşinden ayrılmamaları yeter bir işaret!

"Doğru söylüyorsunuz ama..."

"İyice düşünmeden cevap vermeyiniz... Bahsi burada bırakalım. Sonra yine görüşürüz. Bara gidip birer konyak içelim mi? Sisli havaların koruyucusudur."

"Viskiyi tercih ederim, bar raflarına en nefis markaları dizmişler."

"Öyle olsun, seyahat sayesinde bizim kursağımıza da biraz viski girsin! Bu 'yüksek sosyete' içkisi memlekette her kula nasip olmuyor. Halbuki duyduklarımıza göre içinde ördek gibi yüzüyorlarmış. Şair rakı şişesinde balık olacağına viski gölünde ördek olsa, ördekler sürüsüne katılabilseydi genç yaşında ecel şerbetini içmezdi, sapasağlam yaşayıp giderdi. Haklısınız, viski üzerine içki yoktur."

İki sırdaş barın yolunu tuttular.

Rıdvan çok çıkarlı, fakat az çok kirli bir işe girmiş gibi vicdanında bir huzursuzluk duyuyordu. Bereket kadehini boşaltınca bu rahatsızlıktan kurtuldu; bir ara elini Meram Bey'in omzuna koydu, dedi ki:

"Şu gezide en büyük kazancım sizinle tanışmak oldu, beyefendi."

Yemek zamanı yaklaştığından yolcu hanımlar her taraftan salona sökün ediyorlar. Vapurun içi tekrar hareketlenmiştir. İşte Ilgın ve Fahriye yan yana dışarıda hızlı adımlarla yürüyüşe başlamışlar. Madam Mordano kapıdan başını uzatmış, çevresini beğenmeyen bakışlarla içeriyi süzüyor, çekiliyor. Ceyhanlı arazi sahibi Ruşen Bey göründü, bir masaya ilişti, stilosunu çıkarıp hemen hesaba koyuldu. Daha başka erkekler de birer ikişer bar tezgâhına diziliyorlar. Meram Bey sordu:

"Şu sağda kravatını düzelten esmer adamı tanıyor musunuz?"

"Hayır, fakat selamlaşıyoruz."

"Bahsettiğim âşık odur; hani karısının kendisini Hakkâri'de sandığı metresli koca. Yakışıklı, dinç bir adam. Bana

sorarsanız hayatımıza birkaç sayılı serüven katmak ve bunun kargaşalıklarına katlanmak lazımdır. Öyle yapmadığınız takdirde yaşlanınca eksikliğini duyuyorsanız teselli sermayesi kalmıyor. Mal, mülk, şöhret ve mevki sahibi olmamaktan daha acı bir ıstırap bu! Son nefesinize kadar ötekilere kavuşmak, mesela miras yemek, piyangoda büyük ikramiye kazanmak veya politikada bir parti oyunu ile vekil falan olmak ihtimali mevcuttur, ama aşk serüvenine imkân ve ihtimal kalmamıştır. Sonuncu ve en büyük bilançoyu çıkarırken aşk hanesindeki boşluk karşısında düşeceğiniz kederden Allah sizi saklasın."

"Haklısınız."

"Mademki hak veriyorsunuz, vakit kaybetmeyiniz. İkiniz de imkânların hepsine sahipsiniz, paralısınız ve birbirinize layıksınız."

"Fakat beyefendi, onun tarafından en ufak bir ilgi görülmedi ki... Demin yan yana oturduk, azıcık konuştuk da... Ümit verici bir emare belirmedi."

"Öyle mi zan buyuruyorsunuz? Başınızı sol tarafa çevirirseniz bugüne kadar bar tezgâhına yaklaşmamış olan hanımefendimizin sırf size yakın bulunmak için biraderinin yanına geldiğini, hatta ayakta yudum yudum gayet zarif surette bir martini içtiğini görürsünüz."

Rıdvan işaret edilen tarafa ihtiyatla baktı. Yüreği çarptı; birer viski daha ısmarladı. Gülrevan hakikaten değişmişe, hayattan zevk almaya başlamışa benziyordu; asıl fark yüzünde okunuyordu. Biraz da duruşlarında ve davranışlarında, sanki günlerdir sabah mahmurluğu içindeydi, artık uyanıklık devrine girmişti.

Onun tezgâh başına sokulması üzerine, aperitifçi erkeklerde de bir değişiklik hasıl olduğunu Rıdvan derhal sezdi. Bu kadar güzel ve şimdiye kadar çekingen bir kadını aralarına karışmış bulmanın neşesiyle hemen hepsi, evvelce pek niyetli görünmedikleri halde kadehlerini çarçabuk bitirmişler ve yenisini istemişlerdi. Sis bir köşesinden yırtılmış, fırlayan güneş ışığı gelip tezgâhın çevresine düşmüş, bir film çevrilmesinde yıldızın bulunduğu yere projektör çevrilmiş gibi aydınlık içine girivermişlerdi. Gülrevan'ın gelişi meclise şevk getirmişti. Esasen Rıdvan'ın kendisini inandırdığı o, toplu halde bulunma ve turistik gezi anomalisine tutulmuş olan bu adamlarca daha değersiz, orta güzellikte bir kadının, hatta basbayağısının huzuru hoş karşılanacağına göre Gülrevan'ınki elbette ki yürek çarpıntıları ile kutlanacak bir olay teşkil ediyordu.

"Bu seyahate daha ziyade orta güzellikte ve orta yaştakiler rağbet ediyor. Sebebi de kimsenin fazlasını aramayacak bir cinsiyet sarhoşluğu içinde bulunması, herkesin herkeste daima hoş bir taraf vehmetmesi!"[1] diye düşünen Rıdvan'ı, zihninden geçenleri anlamış gibi Meram Bey teyit etti:[2]

"Hepimiz sarhoş haldeyiz beyefendi," dedi. "İçmediğimiz zaman da sarhoşuz. Hele şöyle bir kadeh attık mı büsbütün çileden çıkıyoruz. Eski bir kanto vardı; şantöz elinde siyah bir şişe sahneye sallana sallana çıkar, 'Sarhoşum ama falso yapmam!' diye bir şeyler söyledi; güzel, çirkin aramadığını da ilave ederdi. Burada da aynı hal. Falso yapmıyoruz, güzelle çirkini de ayırt etmiyoruz, çoğumuz bakışlar ve hayallerle avunup hayatımızdan memnun geçinip gidiyoruz."

---

1 vehmetmek: kurgulamak, zihinde canlandırmak
2 teyit etmek: doğrulamak

Barın devamlı müşterilerinden vali emeklisi ile araları iyi idi, ara sıra iltifatlı karşılıklı konuşmalarda bulunuyorlar, kadehlerini şerefine kaldırıyorlar, hal ve hatır soruyorlardı. O da cevap yetiştiriyor, kadehini ağzına götürmeden önce havada bir devir yaptırıp hepsine birden:

"Afiyete!" diyor ve hepsini karşılık vermeye mecbur ediyordu.

Hatta bu içki yarenliğine şimdi Al Capone ile Peter Lorre da gülümseyerek katılmaya başlamışlardı. Gülrevan artık cıvıklaşmaya başlayan meclisten kadehini alıp çekildi, gidip yakındaki masalardan birinin başına geçti. Rıdvan da büsbütün kaçmadığına, yine gözü altında bulunmasına memnundu; memnundu ama bakamıyordu. Bakmamakla beraber kendisine bakıldığı kanısında idi. Baksa göz göze geleceklerine emindi.

Nihayet o cesareti gösterdi, asılı duvar saatine bakmak vesilesiyle başını çevirdi, hakikaten göz göze geldiler. Başka bir şey de yoktu; Gülrevan masa üzerindeki yarı dolu kadehini tam o sırada eline aldı! Meram Bey'in yaptığı gibi havaya kaldırmadı ama dudakları hizasında bir süre tuttu, tutarken de tanıdık bir bakışla Rıdvan'ı kavradı, sonra yudum yudum, göz kapakları yarı kapalı, süze süze içkisini son damlasına kadar bitirdi ve kadehi 'Bir taneden ne çıkar? Birçok içmeli, sarhoş oluncaya kadar, kendini kaybedip dünyaya meydan okuyacak hale gelinceye kadar...' anlamı verilecek bir davranışla masaya bıraktı; kalkıp yürüdü, salondan gitti."

Rıdvan ayıp olmasa Meram Bey'in boynuna sarılacak ve:

"Haklı imişsin, bu kadın benimle ilgileniyor, ilgilenmeye başladı. Gözümü açan sensin; kendime kalsaydı hiç

farkına varmayacaktım, büsbütün aksi bir kanıya saplanıp küsecek, uzaklaşacaktım... Yaşa, varol!" diyecekti; diyemedi, onun yerine üçüncü viskileri ısmarlamaya kalkıştı.

Fakat vali bey kabul etmedi, kulağına fısıldarcasına dedi ki:

"Bir iltifata uğradı galiba. Siz o tarafa dönünce ben de yardımda kusur etmedim, muhafızları söze tuttum. Gonk çalıyor, haydi yemeğe!"

Kuruntulu ve işkilli olan Rıdvan yemeğini yerken neşesini zorla tavsattı; kadının içiş sahnesini hayalinde bir revizyona tabi tutunca abartmaya kapıldığı hükmüne varmıştı. Bu içişte bir olağanüstülük yoktu; başka türlü nasıl içerdi? İçmeden önce kadehi ağız hizasında tutmak tabii hareketlerdendi; hele o içki martini gibi berraklığı hoşa gidecek lezzetli bir şarap olursa evvela rengine bakılırdı; sonra da elbette lup diye birdenbire içilmezdi; yudum, yudum, süze süze içmek yalnız zevk değil, terbiye icabı idi de...

"'Birçok içmeli, sarhoş oluncaya kadar,' falan gibi verdiğim anlamlar esassız. Daha doğrusu sarhoşluğumun icabı. Meram Bey'in bunaklığına uyup kendimi aldatıyorum. Bir ay değil bu hal bir yıl devam etse yine sonuç çıkmaz. Ayrıca Lalegül'ün tertemiz, terütaze dostluğundan da uzak kalıyorum. Demin biz tezgâh başında iken pencereden bakmıştı, görmezlikten gelmiştim; çekip gitti; belki de görmezlik manevrasını anladı. Yaptığım budalalıkların haddi hesabı yok," diyerek yeni baştan üzüntüye düştü; şunları düşünüyor:

"Gülrevan muhafaza altında, muhafızlar bir maksat peşindedirler, servetini elde etmeye çalışıyorlar. Onu bunların elinden ben de nasıl kurtarabilirim? Serüven meraklısı bir

adam olsam belki, âşık da sayılmam. Kendisine karşı duyduğum cinsel arzu belki zamanla değişir, aşk mahiyetini alır, yani onu şefkatle de severim, sınırsız bir fedakârlık hissiyle her şeyi göze alacak hale gelirim; artık engel tanımam. Fakat gönlümde henüz böyle bir inkılap olmadı. Kolay elde edilir bir kadın değilse -ki değildir- yolundan çekilmem en doğru davranıştır. Dul, çocuklu ve servetine tamah etmiş bir adamın göz koyduğu kadın için serüvene atılmaya ne karakterim elverişli ne de aile durumum. Aşk gibi bir özrüm de yok. Şu seyahat sona ersin, eski çevreme ve yaşantıma döneyim, ona verdiğim öneme gülümsemeyeceğim ne malum?"

Yemek masası arkadaşlarının sohbetine katılmak için Ruşen Bey'e sordu:

"Affedersiniz beyefendi. Fransız Frangı ile Belçika Frangı arasındaki fark nedir?"

Çiftçi esasen para ve şanj bahsinin açılmasını dört gözle bekliyor, konuşmalara ilgi duymuyordu. Yüzü güldü, açıklamaya koyuldu. Ağzını şapırdata şapırdata bir şeyler anlatıyor ama Rıdvan'ın dinlediği yok. Tekrar Gülrevan'ı düşünüyor:

"Sağlam, sağlıklı bir kadın. Belli ki, hastalık yüzü görmeden yetişip gelişmiş; tertemiz bir kan, tertemiz ciğerler; her uzvu vazifesini aksamadan yapacak sağlamlıkta... Güzelliğine sıhhat güzelliği de katıldığı için etkisi büsbütün başka oluyor. Hatta daha güzel de olsa bu sağlamlık onu çürük bir güzele üstün gördürür. Nitekim yolda rastlayıp beğendiğimiz bazı kızlar ve kadınlar güzelliklerinden ziyade sapasağlam yürüyüşleri, yine sağlamlıktan ileri gelen parlak bakışları, sağlık renkleri ve levent halleriyle hoşumuza giderler. Sanki kalplerinin, ciğerlerinin zehirlenmiş, duru bir kanla

nasıl muntazam ve aydınlık, lekesiz, beneksiz işlediklerini görürüz. Bu organlar platinden yapılmış, paslanmaz ve karıncalanmaz en modern araçlar gibidir, çalıştıklarını seyretmeye doyamayacağını biliriz."

Rıdvan kan kusan ve teri hasta kokan bir "Kamelyalı Kadın"a bu yüzyılda âşık olunamayacağı fikrindedir. Yine fikrince soğuk duşun altına girip ürpermeden yıkanan ve yıkandıktan sonra bornoza bürünmeden rüzgâr cereyanlarında pervasızca dolaşan kadın günün maşuka tipidir.

"Gülrevan işte bu tip bir kadın!" diye hüküm verdi.

Zaten deminden beri yürüttüğü fikirler hep onun methiyesini teşkil ediyordu, hep onu düşünerek birtakım nazariyeler[1] ortaya koymuştu. Masadan kalkarken biraz evvel aklından geçirdiği bir noktaya takıldı:

"Tam manasıyla âşık olsaydım," dedi, "böyle mütemadiyen seksüel tarafına kıymet vermezdim. Aradığım sapasağlam, geçici bir kadın. Benimki düpedüz bir scksüalite açlığı. La Havre'a inince hemen Paris yolunu tutmalıyım. Sadri oradaki adresini vermişti, bir telsiz çekeyim, yarın akşam geleceğimi bildireyim."

Yine fikir değiştirmeye kalkışmamak için doğru telsiz dairesine çıktı; küçük bölmeye elinde kâğıt girdiği vakit tesadüfün yardımına şaşakaldı. Zira bütün seksüel üstünlükleri kendisinde gördüğü Gülrevan orada idi, arkası kapıya dönük durumda memura bir şeyler söylüyordu.

Rıdvan çekilir gibi bir harekette bulununca telsizci yerinden kımıldadı, saygıyla dedi ki:

"Veriniz beyefendi, telsiziniz şimdi gider."

---

1 nazariye: kuram, teori

Gülrevan başını çevirdi, gelenin kim olduğunu görünce yana çekildi. Bir konuşma fırsatı daha çıkmıştı. Rıdvan lüzumu olmadığı halde ona izahat veriyor:

"Paris'te bir arkadaşıma geleceğimi haber veriyorum da hanımefendi... Bildiğim yer ama Sadri kadar değil... Otomobili de var."

"Çok iyi ediyorsunuz... Ben çıkayım."

Yolu kapayan Rıdvan bu daracık, loş bölme içinde Gülrevan'a sürünür. Gerçekte belki de duymadığı halde havadan ısınmış bir gül kokusu sezmekte... Fakat kımıldanamıyor, hatta:

"Buyurunuz, geçiniz!" dediği halde mıhlanmış duruyor.

Kadın da adımını atmış, geçecek yer bulamadığı için bekliyor. Rıdvan azıcık kımıldadı, öbürü de... Birbirlerine dokundular; ikisi de irkildi; gayritabii bir telaşla geri çekildiler. Nihayet Gülrevan yürüdü, erkeğin göğsüne sürünerek yine gayritabii bir sertlikle sıyrılıp güverteye çıktı.

Neden hareketleri gayritabii olmuştu?

"Benimki malum. Hep kendisini düşünmemden! Eğer onunki bundansa Meram Bey hak kazanıyor. Belki karşılıklı durup susmamızın, kolaylıkla herkes gibi konuşma tutturmamızın sebebi de o... Aynı ruh durumu içindeyiz. Aklımızdan geçirdiklerimiz çekingenlik veriyor; yoksa birbirlerini hayallerinde uzun uzun, mahrem arzularla yaşatmayanlar için bu rastlantı pek tabii, bir konuşma vesilesi olurdu, biraz gevezelik ederler, çıkıp giderlerdi; birlikte çıkıp gitmeleri de mümkündü. Biz yapamadık, demek ki, birbirimize karşı gizli isteklerimiz var."

Bu düşünceden kuvvet bulan Rıdvan acele dışarıya fırladı. Gülrevan, aşağı güverteye inen merdivenin henüz başında idi, eteklerini topluyor, inmeye hazırlanıyordu. Arkasından seslendi:

"Hanımefendi! Hanımefendi!"

Gülrevan basamakta durup bakıyor, duruşu ürkek. Muhafızlarının görmesinden mi korkuyor? Aralarında konuşulmuş mu? Şimdi ne diyecek? Sözünü hazırlamadan birdenbire onu durdurmuştu. Yüzünü kan bastı:

"Şey," diye kekeledi, "şey... Şunu söyleyecektim..."

Kadın itaatli bir halde beklemektedir. Nihayet bahaneyi buldu:

"Sis basamakları ıslatmış... Dikkat etmelisiniz, kayıverirsiniz," dedi; elleriyle de yaş tahtaları gösteriyor.

"Teşekkür ederim, biliyorum."

Hanım bir eliyle korkuluğa dayanıp ilk adımını attı, ikincisini de... Artık görünmüyor. Görünmüyor ama Rıdvan, ıslak basamaklara dikkat tavsiyesini dinlerken onun dudaklarında beliren muammalı büklümü hâlâ görmektedir. Büklüme alaycı anlamını veremiyor, safdilliğine karşı acıma da ifade etmiyordu. Neydi öyleyse?

"Bir anlayıştı," dedi, "ilgimi anlama! Zira kendisi de telsiz odasından çıkınca geri dönmeyi yahut çağırmak gibi bir harekette bulunmayı istedi; bir daha karşılaşmak, bir daha bakışmak arzusu duydu, karar veremedi. Çok ağır yürüdü, adeta bekledi. Fakat beklediği olunca yine duramadı. Sebebi, utanç ve muhafızlarından çekinme!"

Rıdvan kaçırdığı bu yeni fırsata fazla üzülmemek çaresini bulmuştur.

"Artık anlaştık," demektedir, "ilgimizi gizlice söyleştik. Birbirimizi aynı arzularla düşünüyoruz. Düşüne düşüne bir an gelecek, daha münasebetli, büsbütün tenha, tehlikesiz bir yerde, mesela kamaralarımızdan çıkıp dolaşırken geceleyin bir güverte köşesinde karşılaşınca hazırlık yapmadan, konuşmaya bile lüzum görmeden, dayanılmaz bir kudrete uyup hemen kucaklaşacağız; onu göğsümde, kollarımın arasında bulacağım. Belki fısıldaşacağız: 'Geç kaldık! Bu daha önce olmalıydı. Geçen günlere yazık!'"

Oracıktaki tahta bir sıraya oturdu, daha iyi düşünüp bu hayale tam ölçüde tat verebilmek için gözlerini kapadı. Yine hayalinin icadı, kaloriferli salon vazosunda ısınmış, vücuttan geliyor hissini veren o gül kokusunu duyuyordu.

"Peki," diyor, "sonrası? Gülrevan'ı tanıdıktan sonra nasıl ayrılınır? Serüven devam edecek ve muhakkak evlenmeye kadar gidecek. Gelecek yıl bir başka vapur gezisinde evli olarak bulunacağız."

Hayalin sıcak suyuna burada azıcık soğuk su katılıyor; gözlerini açıp gerçek dünyasına bakıyor; birden hatırına Lalegül geliyor. Eşi odur, kadınlaşmış bir Lalegül.

"Ne tuhaf," diye söyleniyor, "eşliğe daha ziyade yakışan bu genç kızdır; öbürü mükemmel, ihtişamlı bir metres!"

Vapurun hoparlörleri haber veriyor:

"Manş Denizi'ne giriyoruz. Yarın saat dokuzda La Havre'a varacağız. Sis dağılıyor."

İKİNCİ KISIM

PARİS VE LONDRA

1

Tren çiseleyen yağmur altında Saint Lazare Garı'na vardı. La Havre ile Paris arası, Seine Nehri'ni çevire dolana, mahrumluk, ferah ve şirinlik ülkesinde geçtikleri yerlerin huzur içindeki tertemizliği, yaz ortasında yağmurlu ılık hava, sessiz ve sarsıntısız vagonlar, hepsi hoştu. Fakat Rıdvan'a bütün bunları olduklarından hoş gösteren, aynı kompartımanda değilse de aynı vagonda Gülrevan'ın bulunuşu idi; hem de Paris'te o akşam buluşmayı sözleştikleri bir Gülrevan...

Vapurda azıcık uzun süren pasaport muayenesi yapılırken çıkış merdivenini görebilecek vaziyette bir tarafa gizlenerek onu beklemişti. Kararı şu idi: Nereye gideceklerse peşlerinden ayrılmamak. Belki sadece La Havre'ı gezip döneceklerdi, belki karadan yahut motobotla Danville'e gideceklerdi. Belki de tren veya otokarla Paris yolunu tutacaklardı. Gizlenmesinin sebebi de Lalegül ile teyzesine, hele Meram Bey'e yakalanmamak, onlara: "Beni Sadri gelip alacak, Barselona'da sözleşmiştik," demiş olmakla beraber, bu

yalanın verdiği çekingenlikten dolayı gözlerine görünmeyi istememişti.

Önce vali merdivenden indi, bir kafileye karışıp gitti. Arkasından bir hanımlar grubu arasında genç kızla teyze hanım uzaklaştılar. Turist dizileri seyrekleşince Rıdvan'ı bir üzüntü aldı. Acaba vapurda mı kalacaklardı?

"Mümkün," diye söylendi, "vakit ikindi... Olabilir ki, gemiden ayrılmayacaklar, Paris'e yarın sabah gitmeyi kararlaştırmadıkları ne malum! Esasen kalabalığa karışmaktan ve herkesin yaptığına uymaktan haz etmiyorlar."

Öyle düşünürken Vedut Bey'le Naim göründüler; Gülrevan yanlarında değil. Bu bir hadise idi; nasıl oluyor da kadını vapurda tek başına bırakıp gidiyorlar? Nereye? Şehri biraz dolaşıp hemen dönebilirler. Herhalde uzun müddet ayrılmamaları lazım. Şunu da düşünüyor:

"Eğer korktukları ben isem vakit kaybetmeden Paris'e gideceğime hükmetmişlerdir. Vapurda kalıp pineklemeyeceğimi bilirler; zira Barselona'da neler yaptığımı görmüşlerdi. Esasen benden şüphelendikleri de bir tahmin, bir kuruntu!"

İki ahbap çavuşlar şimdi rıhtımdadırlar, köşeyi döndüler, antrepoların arkasında görünmez oldular. Gittiklerine ve hiç değilse birkaç saat dönmeyeceklerine artık şüphe yok.

"Galiba" dedi, "yarın için trende yer tutacaklar, peki ama bunu bir kişi de yapabilir, neden ikisi birden gitsin?"

Rıdvan heyecan içindedir; zira vapur boşalmış gibidir, hatta kamarotlar bile elbiselerini değiştirerek birer ikişer karaya çıkıyor. Az sonra hemen hemen kimse kalmayacak. Fevkalade bir fırsat. Şayet Gülrevan yanındakilerden ve de-

dikodudan çekindiği için uzak durmayı tercih etmişse artık o mahzur ortadan kalkmıştır.

Biraz daha bekledi; nihayet inenlerin arkası kesildi. Vapur büsbütün terk edilmiş kadar sessiz, hareketsiz. Deminki uğultu öylesine dinmiş ki doklarda tamir gören teknelere vurulan çekiç sesleri ve kanallarda mazot taşıyan sahrınç[1] gemilerinin motor hırıltıları işitiliyor.

Yürüdü; bar vazifesini de gören büyük salonun kapıları kilitli, içeride kimse yok. Orta salonda yaşlı bir tüccar uyukluyor; orası da bomboş sayılır. Filika güvertesinde iki vapur hizmetlisi karşılıklı oturmuş, konuşuyorlar. Arka güvertelerde koltuklar yan yana dizilmiş, belli ki uğrayan olmayacak.

Gülrevan nerede? Herkesten önce çıkıp gitti, göremedi mi? Merdiven sahanlığında rastladığı ikinci süvari soruyor:

"Neden çıkmadınız beyefendi?"

"Bir ahbap gelip beni arayacak... Onu bekliyorum." Kolaylıkla bir yalan uydurabilmesinden memnun, adama gülümsedi. Şimdi soran kendisidir:

"Vapurda kimse kalmamış, bütün yolcular gitti mi, nedir?"

"Çoğu gitti. Kalanlar da belki kamaralarında Paris için hazırlanıyorlardır. Görmediniz mi? Çıkanlar iki dirhem bir çekirdek idi; hanımların hepsi de şapkalı, 'grantuvalet'. Valizlerini de götürdüler."

Süvari ayrıldı; bir ümit vermişti: Gülrevan kamarasında olabilirdi. Bu kamaranın açık koridora rastlayan penceresini biliyor ya... Önünden geçecek, içeriye göz atacak, şu var

1 sahrınç: sarnıç, gemilerde tatlı su deposu

ki vapurun tenha hali işi daha da güçleştiriyor. Meğerse kalabalıkta daha serbest, daha rahatmış. Şimdi her hareketini sanki boşluğun görünmeyen gözleri ısrarla takip ediyor. Anlıyor ki, karşılaşsalar da umduğu olamayacak, tenhalık daha ağır bir baskı yapacak, birbirlerinden kaçacaklar.

Böyle düşünmekle beraber yine de pencere tarafına gidiyor. Panjuru kapalı değil... İşte önüne yaklaştı perde ve cam da açık; hatta içeride, ta geride, galiba aynalı komodinin hizasındaki lamba da yanıyor. Işık olduğuna göre Gülrevan oradadır muhakkak giyiniyor, tuvaletini yapıyor.

Rıdvan bakmadan geçti, ilerlerken söyleniyor:

"Yürür, yine dönerim, dolaşıyormuşum gibi yaparım dikkatini çekmeye çalışırım. İsterse kendisi teşebbüse geçer. Pencerede görünür, o zaman konuşurum. Her şey şimdi anlaşılacak. Cam örtülü, panjur inerse, bir işaret olmazsa durmak abes. Hemen giderim, hem de doğru Paris'e... Ne bulursam, tren, otokar veya otomobil... Delilik yeter artık!"

Vapurun baş tarafına kadar yürümüştü; tekrar dönmesi, yahut yürümesine devam ederek tam bir tur yapması lazımdı. Bunu daha muvafık[1] buldu, Gülrevan'a bir karar alması için vakit kazandırmış olacaktı. Yürüyüşünü ağırlaştırdı, durup limanı seyrediyor. Kanallar vasıtasıyla sıra sıra kilometrelerce içeriye, karaya sokulmuş ne çok vapur var, birkaç tanesi de transatlantik. Onlara bakarken kendisinin bulunduğu altı katlı koca tekneyi Üsküdar - Beşiktaş arası işleyen ufacık vapurlar kadar küçük, dar, oyuncak görüyor.

Sevgilinin penceresine yaklaşmıştır.

---

1 muvaffık: uygun

Panjur kapanmamış, cam ve perde de... Rıdvan içeriye göz atmadan geçip gideceğinden korktu, öyle bir ürkeklik duyuyor ki! Nefsini zorlayıp başını çevirebildi: Gülrevan pencere önünde duruyor. Bakıştılar; hâlâ bakışıyorlar. Önce kim konuşacak? Birbirlerinden bekliyorlar. Nihayet karşılıklı gülümsediler. Sanki bu kadarı kâfi imiş gibi Rıdvan yürüdü; pencere geride kaldı. Hırsından dişlerini sıkıyor, kabahati de kadına yüklüyor:

"Konuşmak ona düşerdi," diyor. "O bir şey söylemeli idi ki, ben durayım. Mesela: 'Paris'e gitmiyor musunuz?' gibi bir sual ondan gelmeliydi? Gelseydi yaklaşır, konuşmaya başlardım; 'dışarısı pek güzel... Çıksanıza!' derdim. Çıkardı, beraber dolaşır veya bir yerde otururduk. Bu kadın ne zeki, ne de becerikli... sadece güzel..."

Gülrevan'dan şimdi de başka bir hareket bekliyor: Kamarasından çıkıp yolda kendisiyle karşılaşması! Eğer bunu yapmazsa, böyle bir fırsatı da kaçırırsa yolculuk aylarca sürsün bir netice almak mümkün olmayacaktır.

"Ben beceriksizim, o da pısırık... Meram Bey'in bahsettiği serüvenin eşini oynuyoruz. Biz de belki otuz yıl sonra bir yerde karşılaşacağız; birbirimize yaşlanmış, fakat unutmamış aşkımızı, arzumuzu itiraf edeceğiz. Yüzyıla uymayan bir şey bu. Bir maskaralık!..." diye homurdanıyor.

Tekrar büyük turu çevirmektedir; öfkesinden geniş adımlar atarak, etrafına bakmadan, yoluna devam edip etmeyeceğini kestirmemiş halde. Belki de merdiven başına gelince hemen karaya çıkması da ihtimal dahilinde. Bununla beraber şöyle de düşünüyor, düşündükçe yumuşuyor!

"O da belki şimdi aynen benim durumumdadır, kabahati yalnız bana yüklüyordur; üzüntü ve öfke içinde neye karar vereceğini bilmiyordur. Acınacak haldeyiz; bizimki acınacak veya kahkahalarla gülünecek bir hal!"

Turu tamamlamalıdır, sonuncu tur... Ötesi Paris'e hücum.

Bu kararla büyük salonun hizasına varmıştı ki, merdivene açılan kapıdan Gülrevan'ın güverteye çıktığını gördü. Çıkmış, küpeşteye dayanmış, rıhtıma bakıyordu. Hiç şüphesiz gidenlerin dönmesini bekliyor. Bir taksi ile gelip kendisini alacaklar. Tahmini doğrudur: Gara gitmişlerdi biletleri temin edip neredeyse döneceklerdi.

Kadının bir metre kadar uzağında durdu, onun yaptığı gibi küpeşteye dayandı. O da rıhtıma bakıyor. Gülrevan rahat bir sesle sordu:

"Siz de birini mi bekliyorsunuz?"

"Evet, hanımefendi... Telgraf çektiğim Sadri'yi... Biraz daha durup gideceğim. Siz, siz kimi bekliyorsunuz?"

"Bizimkileri... Bilet almaya gitmişlerdi de... Geciktiler."

Hep rıhtıma bakarak konuşuyorlar, ikisi de aralarındaki uzaklığı muhafaza ederek, birbirlerine karşı hiçbir gizli arzuları ve ilgileri yokmuş, alelade yolcular imişler gibi davranarak!

"Demek Paris'e bu akşam gitmek niyetindesiniz?"

"Bilet bulunursa... Olmazsa yarın sabahki 'rapid'i[1] alacağız."

"Rapid'i alacağız" sözündeki ecnebi ifade tarzı Rıdvan da fena bir etki bıraktı, fakat bunu züppelikten ziyade ya-

1 rapide: (Fr.): hızlı

bancı dil bilgisine vererek mazur görmek istedi. Gülrevan yine sordu:

"Siz o beyin arabası ile mi gideceksiniz?"

"Gelirse evet... Olmazsa ben de yarınki 'rapid'i bekleyeceğim. Hangi otele ineceksiniz?"

"Eskiden tanıdığımız, bizi de tanıdıkları için Louvre'a. Biletleri alınca ağabeyim telefon edecek. Hâlâ görünmediler."

Rıdvan yan gözle kadını inceliyor. Kısa ceketli lacivert bir tayyör giymiş, endam güzelliğini şimdiye kadar üzerinde gördüğü bütün elbiselerden daha mükemmel meydana çıkaran kusursuz bir tayyör. Koyu renkli olduğundan vücudu ince gösteriyor; belli ki, kalçaları ve beli ayrıca marifetli bir korse içindedir.

Âşık yüksek marka lasteks korselerin ne hoş şey olduklarını, bilir, hem çok iyi bilir. Ön tarafları ekseriya kavuniçi renginde harikulade pırıltılı, teması kaygan halis ipektendir. Arka ve yanları rahatlıkla sarılıp vücudu incitmeden kavrayan, ecnebi maddeden ziyade sıcak bir adale etkisi bırakan elastik bir nesiçtir;[1] kenarlarını naylon bordür süsler. Ya çorap tutacak bağların hoşluğu!..."

Vücut üzerinde görüp vücudun kendinden fazla okşama arzusu duyduğu bu biçim düzeltmeye yaradığından fazla erkekte bir kale burcunu hücumla ele geçirmek cihangirliği arzusu ve şuuraltı cengâverlik meylini dirilten şehvet zırhlarını Rıdvan Avrupa dergilerinin ilan sayfalarındaki resimlerinden de ayrı ayrı tanır, markalarını bilir. Hele son yıllarda bunların zarif bir tüp içine bükülüp sığdırılan cinsleri de

1 nesiç: dokunmuş, doku

çıkmıştır! Dikişsiz, kenar baskısız, tek parça, nefeslik yerine ufacık ufacık delikleri olanlarını...

"Acaba Gülrevan'ın giydiği hangi cinsten, hangi marka?" diye zihninden soruşturuyor; marka isimleri dergilerdeki yazılış şekilleriyle gözlerinin önünde geçit resmi yapıyor.

Yanında küpeşteye dayanıp eğilmeden bir nevi lacivert granite işlenmiş heykel tenasübüyle[1] dimdik duran kadına hayalinde bunları birer birer giydiriyor; bele kadar olanlarını, yarımlarını ve göğsü de içine alanlarını, her türlüsünü! Yakıştırdığı bu sonuncularıdır; şahane vücut öylesini, sutyenlerini, önü som ipek, göğsü perlon dantellisini istiyor.

Tetkiklerine devam etmektedir.

"File çoraplarını galiba Barselona'dan almış; şu her tarafı kapalı gayet sade, sadeliği içinde zarif, lacivert deriden iskarpinleri de oranın pahalı mallarından olacak. Ayaklarını tıpkı lasteks korseler gibi incitmeden nasıl da kavramış, büsbütün biçime sokmuş! Topuklarla ökçeler öyle estetik bir şekilde ki, adeta eski bir uygarlığın sanat eserleri, gözyaşı ve gülsuyu kapları, buhurdanlarla mücevher kutuları gibi bu ayakkabıları insanın antika biblolar vitrinine koyacağı geliyor. Gülrevan'da zenginlikle değerlenmiş güzelliğin ihtişamı bugün son derecesini bulmuş," diyor, zümrütle çevrilmiş pırlanta küpesine bakıyor, göğsünün sol tarafına iliştirdiği yine zümrütle pırlanta çerçeveli ufacık saatten gözünü ayıramıyor.

O saatin de reklam isimlerini İsviçre dergilerinde görmüştür. Haydi, belki küpeler yalancıdır, saatteki taşların sahiciliğinden şüphe edilemez. Düşündü:

"Gümrüğe kaydettirmiş olacak," dedi.

---

1 tenasüp: uygunluk, orantı

Memur güzelliği karşısında müsamahalı davranmıştır.

Ofis memuru kapıdan göründü; sesleniyor:

"Hanımefendi! Sizi şehir telefonundan çağırıyorlar."

Gülrevan acele etmedi, Rıdvan'a:

"Hah," diyor, "ağabeyimdir. Bakalım ne yapmışlar?"

Kapıya doğru yürürken birden döndü:

"Gelmez misiniz? Başka bilet bulunup bulunmadığını sorarım, öğrenmiş olursunuz," dedi.

Rıdvan arkasından koşuyor, sevinç içindedir. Zira o söz artık şüphe götürmez bir ilgi, bir dostluk işareti sayılabilir. Neler demesine gelmez ki? Evvela bir yardım hissi, sonra aynı trende bulunma arzusu... Şefkat ve muhabbet, aşkın temel duyguları!

Kadın önde, kendisi arkada merdivenlerden indiler. Telefonun ahizesi masanın üzerinde bekliyor, konuşuyorlar; Gülrevan'ın suallerinden ve kısa ifadelerinden anlaşılan yolculuğun yarına kalmış olmasıdır. O, soruyor:

"Yarınki sabah rapid'i için başka yer bulunuyor mu? Yolculardan gitmek isteyenler var da... Peki... Ben hazırım. Taksi gelince hemen binerim. Yok, biraz sonra gelsin; elbise değiştireyim; üzerimdeki fazla ciddi. Evet, biliyorum, hava serince... Bir şey alırım."

Telefonu kapattı:

"Hemen gidip bilet bulmaya bakınız; 8.15 rapid'i için."

"Şehre mi ineceksiniz?"

"Gezecekmişiz... Taksi gönderiyorlar; onlar garda bekliyorlarmış. Müsaadenizle!"

"O halde ben de çıkayım. Allahaısmarladık... Teşekkürler."

Gülrevan merdivenin üçüncü basamağında durdu:

"Beklerseniz gelen taksiye binersiniz," dedi. "Şehre girince sizi bırakırız, olmaz mı?"

"Memnuniyetle!"

Rıdvan ömründe fes giymemiştir, ama "sevincinden fesini havaya atmak" tabirini bilir; şimdi o haldedir. Memurdan çekindiği için kadının ne arkasından bakıyor, ne de gidiyor; kayıtsız rolü oynuyor, ona:

"Hava yine kapanıyor, ben de pardösü alayım, değil mi?" diyor; bir sigara yakıyor, kamarasına doğru ağır ağır yürüyor; içinden coşkundur.

Gülrevan ile bir arabaya binecek, yanında Gülrevan olacak! Ne mübarek şehirmiş şu La Havre; acaba gar uzakta mı? Memura sormayı düşünmüştü ama "pek yakındır, beş dakikalık yer" demesinden, umduğunun çıkmasından korkmuştu.

Kamarasında aynaya bakıyor. Memnunluk yüzünden okunmaktadır; işte mesut bir adam! Acaba hakikaten sevinmeli, ümide düşmeli midir? Çehresinden bir bulut geçiyor, söyleniyor:

"Ne konuşmamızda bir fevkaladelik vardı, ne de beni taksiye daveti sandığım gibi büyük bir ilgi işaretidir; önce nezaket icabıdır; saniyen[1] şu vapurda herhangi bir başka yolcuya da bunu yapar, zira menfaatlerimizin müşterek bulunduğu bir yerdeyiz, karşılıklı yardım hissi hepimize hâkimdir. Ama yapmayabilirdi... Evet, seviyesine uygun bulmadığı birine elbette teklif etmezdi, sevimsiz bulduğu birine de! Mesele bundan ibaret. Aynı cemiyet sınıfına mensubuz ve ben fazla antipatik değilim."

1 saniyen: ikinci olarak

Zihninde bir sual belirdi:

"Takside beraber olduğumuzu acaba ötekilere söyleyecek mi? Söylenecek kadar değersiz bir olay ise büsbütün fena. Yok, eğer bana duymamalarını tembih ederse, böyle bir imada bulunursa mükemmel! Serüvenler çok defa gizlenilen bir fiil ve hareketle başlar. Araya gizli iş üzerinde birleşme girdi mi artık üst tarafı çorap söküğü gibi gider; bir gizli başka bir gizliye yol açarak bu halkalardan bir zincir vücuda gelir; nihayet birbirinize sımsıkı bağlanmış olursunuz; zincir sizi büyük günaha kadar götürür."

İskele merdiveni önünde Gülrevan'ın gelmesini bekliyor, bir taraftan da taksiyi gözlüyor. İkisi de aynı zamanda göründüler. Rıhtımda duran polis bu kibar tavırlı, iyi giyinmiş yolculardan çıkma kartı sormaya lüzum görmedi.

"Passez madame et monsieur!"[1] dedi.

Onları muhakkak evli bir çift sanmıştı, muhakkak da birbirine yakıştırmış, aklından ancak bir Fransız'ın düşüneceği şeyler geçmiştir. Şoför bindirmeden evvel sordu:

"Madam Hansu?"

Gülrevan kusursuz bir Fransızca ile cevap veriyor:

"Evet, benim, kendisiyim."

"O halde buyurunuz; buyurunuz 'Monsieur et Dame'!"

Şoför de aynı kanaatte. Gülrevan elbette ki olanların farkındadır. Lakin sezmemiş, yahut aldırmamış görünüyor. Görünmekle beraber Rıdvan bu halden kadının hoşnutsuzluk duymadığına inanıyor. Kayınbirader meydanda: Ölen kocası herhalde kendisi kadar yakışıklı, gösterişli değildi.

---

1 passez madame et monsieur: Geçiniz hanımefendi ve beyefendi!

Sessiz, uslu, latif bir yağmur başlamıştır; yaz yağmurunun bütün güzelliğiyle toprak kokusu yerine deniz, daha doğrusu hafifçe taze midye içi kokan bu yağmuru seyrede ede Rıdvan saatlerce gitmeyi istiyor, hem de Gülrevan ile hiç konuşmadan, ona elini dokundurmadan, sadece mevcudiyetini duyarak, bir morfin müptelası gibi fiilden ziyade hayallerden zevk alarak!

Kadın kendi kendine konuşurmuşçasına söylendi:

"Gar acaba uzakta mı?"

Rıdvan şoförden soruyor, cevap can sıkıcı:

"Pek yakında, geliyoruz."

Az sonra diyor ki:

"Şu bina, sağdaki..."

"Durunuz lütfen... Mösyö burada inecek."

Gülrevan başını Rıdvan'a çevirdi. Diyeceği âşık için pek mühimdir:

"Beraber gitmiş olmayalım, değil mi?"

"Şüphesiz, tekrar teşekkürler efendim."

"Biletinizi almakta acele etmelisiniz."

"İlk işim bu olacak. Orövuar!"[1]

Rıdvan indi, tretuvarda durup gözleriyle taksiyi takip ediyor. Araba bir çark çevirerek garın önündeki meydana saptı, başka otomobiller arasına karıştı, İstanbul'dan hareketlerinin on birinci günü... On bir gün için fena bir sonuç sayılmaz; bu süre gezinin üçte birinden de azdır. En büyük adım şimdi, bugün atılmış olduğuna göre ötesi hızla gelişebilir, gelişecektir.

---

1 au revoir (Fr.): hoşçakal

"Ne kadar nezaketle, ustalıkla idare etti!" diye söyleniyor, 'Beraber gitmiş olmayalım, değil mi?' Bu söz 'gizli tutacağız!' anlamınadır ama mesela 'beraber olduğumuzu görmesinler, bir anlam verirler, siz de sakın bizimkilere bahsetmeyiniz, aramızda gizli kalsın' gibi bayağı tembihle hiç münasebeti yok, pek kibar ifade etti.

Demin 'zengin ve güzel' diyordum, ilave ediyorum: Ayrıca çok kibar!"

Bu "çok" kelimesini uzatarak yüksek sesle tekrarladı:

"Çook kibar! Çok güzel olduğu kadar çok kibar, doğrusu!"

Söylenerek gara girdi; haber alma bürosu solda. Aynı büroda rapid biletleri de veriliyor. 8.15 treni için biletini kolaylıkla aldı. Şimdi ne yapacak? Çeşitli dillerden konuşan yolcuların kaynaştığı bekleme salonunda bir aşağı bir yukarı dolaşarak yağmurun dinmesini kolluyor. Vakit geçirmek için de otomatik makinelerden öteberi, çikolata, şekerleme, çiklet falan çıkarıyor, elinde tuttuğu pardösüsünün ceplerine dolduruyor, yüreği çocuklarınki çocukluğundaki kadar hafif.

"Garın rıhtıma bu kadar yakın olmasına Gülrevan da kızdı. O da yolun uzamasını istiyordu, benim gibi o da saatlerce gitmekten zevk duyacaktı," diyor, üzülmekle beraber gönlü ferah.

Olağanüstü bir şeyler yapmak istiyor. Sadri olsa bu gece onunla sabahlar; elbette La Havre'da bir liman olması itibarıyla eğlence yerleri, gece hayatı, büyük bir ihtimalle acayip gece kulüpleri, yarı gizli yerler vardır; birinden çıkıp öbürüne gidebilir. Ah, bir arkadaş bulsa!

"Vay efendim, demek Paris'e teşrif etmekten vazgeçtiniz, belki zatıâliniz de yarına tehir buyurdunuz... 8.15 rapidini tercih etmiş olmalısınız."

Karşısına sırdaş Meram Bey çıkmıştır; cevap beklemeden boyuna söylüyor:

"Bendeniz de bilet aldım ama aradaki para farkını hesaplayıp alelade katarla gitmeyi tercih ettim; bizimki 7.40'ta kalkıyor, sizinkinden geç varıyor. Baktım meydanlarda yoktunuz; galiba vapurda oyalandınız. Ha, Vedut Bey'le ortağı burada idiler; hanımefendiyi göremedim. Derken bir taksi yanaştı; içinde kızımız... Bekleyen muhafızlarıyla şehre doğru gittiler. Demek oluyor ki kendisi de sizin gibi vapurda oyalanmış; elbette rastlamışsınızdır."

Rıdvan cevap yerine valiyi kolundan çekti:

"Buyurun," dedi, "gidelim! Vapura dönmeyelim. Burası Fransa... Vaktimizi hoş geçirmek lazım."

"Muhakkak efendim... Pek isabetli bir karar. Refakatinizde bulunmaktan iftihar ederim. Az evvel sizi de hanımefendi kerimenizi de ortada göremeyince üzüleceğim yerde bir önsezinin etkisi altında kıvanç duymuştum. İçten sevgi ve ilgi icabı elbette duyarım. Biz de onlar gibi bir taksiye atlayıp şehri dolaşmaya mı gideceğiz?"

"Emir sizin."

Garın bütün elektrikleri yandı, Meram Bey de arabaya binerken:

"Haydi hayırlısı," dedi, "içki diyarındayız, halisini bulacağımız birkaç kadeh Armagone anılarımı tazeleyecektir. Bu, malumu âlileri[1] şarap değildir, imbikten çekilmiş nefis

1 malumu âli: bildiğiniz gibi

bir iksirdir. Mideye indi mi orada sanki bir güneş doğar, ama mide yapısına uygun, minimini bir güneş... Öyle bir güneş ki, şen ışığı içeriden yüzünüze de vurur."

Gülümsemesi manalaştı, ilave ediyor:

"Size lüzum yok, güneş gönlünüzde çoktan doğmuş tebarekallah, bugün keyfiniz yerinde; daha doğrusu yerine gelmiş, Fransa toprağına ayak bastığınız için mi nedir? Bu toprağın mayası aşkla yoğrulmuştur, havasında aşk sarhoşluğu eseri; en ağırbaşlılara bile pusulalarını şaşırtır; insana yapılmayacakları yaptırır, söylenmeyecekleri söyletir. Cesaret, cüret kaynağıdır; sosyal nizamları hiçe saydırır, kâfir!"

"Öyle olmalı."

"Öyledir, âlâsını bilirsiniz. Her neyse, maksadı acizanem ağzınızdan söz kapmak değildir, hâşâ! Neşemizi kuvvetlendirmek ve Sezar'ın hakkını yine Sezar'a vermektir. Yolda, bir mağaza veya lokantada rastlar mıyız dersiniz?"

"Kime?"

"Eşe, dosta... Mesela Dilara Hanım'a, Lalegül kızımıza, daha başkalarına, faraza..."

Rıdvan gülüyor, sözünü kesiyor:

"Faraza Gülrevan sultana!"

"Tamam, artık onun adı aramızda bu olsun! Kısaca... Sultan... desek de anlayıveririz. Yerin kulağı var. Nadanlar[1] biz konuşurken asıl ismini duyarlarsa fena mana verirler, bir şeyler tevehhüm ederler.[2] Gel de samimi hislerimizi ispata çalış! 'Ben ne diyorum, sen ne anlıyorsun!' anlamınca idrakleri kıttır."

---

1 nadan: cahil

2 tevehhüm etmek: kuruntuya düşmek

Meram Bey, yaşlı aydınların çoğu gibi kinaye, cinas, telmih, istiare nevinden yeni neslin sohbetlerinde kullanmasını bilmediği hünerlere meraklı idi! Mümkün mertebe rumuzlu, kapalı, hiç değilse örtülü konuşmaktan zevk alıyor, maksadını ulu orta açığa vurmaktan -soyunuyor, vücudunu teşhir ediyormuşçasına- çekiniyordu.

İki dost esasta yeni kurulmuş ve İkinci Dünya Savaşı'nda uğradığı hava hücumlarındaki tahribattan çarçabuk kurtulup daha uygar hale gelivermiş olan şehri beğendiler; hele dağ sırtındaki denize bakan mahalleleri pek şirin buldular. Sonra kapı önlerine yemek ve içki tarifeleri asılmış lokantalardan güzel kızların servis yaptığı bir tanesini seçtiler. Zaten burasını sağlık veren bindikleri taksinin babacan şoförü idi. Fransızlara mahsus bir ilgisizlikle içeriye de girmiş, kasa başındaki prenses görünüşlü patrona bir tavsiye geçmişti.

Orada içtiler, yediler, birkaç bara ve "Boite de Nuit" denilen eğlence yerine de uğradılar. Rıdvan -o günkü başarının neşesiyle- epeyce para harcadı. Daima şunu düşünmüştü:

"Nihayet vapura döneceğim; sultanımın bulunduğu, uyuduğu vapura! Aynı dam altında olmak bile bir keyif. Yarın gece ayrı düşeceğiz. Hayır, ineceği oteli söyledi; ben de orada kalırım. Yarın sabah garda, trende, Paris'e çıkarken muhakkak kendisini göreceğim. Aramızda bir sır var, bakışlarımız her zamankinden başka, daha tatlı, çok mahrem, adeta iki sevgilininkiler gibi olacak."

Sesini ve sözlerini işitiyordu: "Beraber gitmiş olmayalım, değil mi?" ve içkili kafa ile mütemadiyen içinden söyleniyordu: "Olmayalım sevgilim... Olmayalım sultanım... Sen nasıl

istersen, ne emredersen öyle olsun! Öyle olsun Gülrevan'ım, efendim!"

Ertesi sabah, geç yatmış olmasına rağmen, seher vakti uyandı, baş ağrısıyla alkolün tesirini azaltacak ilaçlar aldı; traş bıçaklarını körleşinceye kadar kullanmak gibi hasisliklerı vardı; bugün yeni bir jilet taktı. Az sonra rahatlamıştı.

"En iyisi onu beklemiş görünmeden gara erken gitmek... Daha kolay oyalanırım," dedi.

Hava yine bulutlu, serin, rutubetli. Yürüyerek rıhtımları, açılıp kapanan kanal setlerini, antrepolar ve gümrük karakolları arasındaki liman kısmını geçti. Yağmur çiseliyor; Rıdvan memnun... Zira bu hava düşünmeyi kolaylaştırıyor, loşluk hayal kuvvetini artırdığı kanısında. Hem bir değişikliktir; Gülrevan'ı bir de yağmur altına giderken, yahut yağmur damlalarının yuvarlandığı vagon penceresi önünde dışarıyı seyrederken görmek ne hoş olacaktır!

"Onu daha nerelerde göreceğim! Londra sisi içinde, Baltık suları üzerinde, 'fiyort'lara karşı, Norveç'in çam ormanlarında ve kuzeyin nilüferli gölleri kenarında! Her manzaraya yakışacaktır; manzaralar onu, o manzaraları değerlendirecek!" diyor, zevkle yürüyor.

Garda 7.40 trenine binecek turist kafilelerine rastladı. Meram Bey orada, Lalegül ile teyzesi de... Bereket kendisini görmediler, vagonlara koşuştular. Vapurda bir şey yememişti; restorana girip pek sevdiği briyoş'ları süte batırarak kahvaltı etti; siyah tütünlü bir Gauloise yaktı.

Şimdi, sütunu siper alarak Gülrevan'ın arabasını bekliyor; beklerken de her âşık gibi -dünkü olaydan sonra duy-

gularında bir temizlenme, musaffalık,[1] kaba arzuların incelmesi ve gönle doğru süzülmesi gibi bir mahiyet[2] değişikliği olmuş- akla gelmeyecek kötü ihtimallerle üzülüyor: Ya vazgeçtilerse? Ya otokarı tercih ettilerse? Başka çeşit bir arıza çıktıysa? Yetişemezlerse?

Mübalağa ederek beğendiği, fevkalade bulduğu o "beraber gitmiş olmayalım, değil mi?" cümlesini, söyleyiş tarzını, söylediği sırada, ses ahengini bir türlü unutamıyor. Sanki aşkının itirafıdır bu... "Bizi artık hiçbir engel birbirimizden ayıramaz, ömrümce senin sadık bir sevgilin kalacağım," demiştir.

Trenin kalkışına on dakika kala taksi geldi. Gülrevan dünkü lacivert tayyörünün üzerine galiba son icat kumaşlardan, şeffaf olmayan gri emprime desenli çok zarif bir yağmurluk geçirmişti. Arabadan inip de gara doğru yürürken Avrupa'nın bu işlek liman şehrinde bile kendisine birçok kişiyi durup veya dönüp baktırmıştı.

Rıdvan onun bekleme salonuna girmesinden sonra 4 numaralı perona koştu, vagonunu buldu, koridor camından gelenleri seyrediyor. Acaba onlarınki hangi vagon? Şansı yardım ediyor: Kendi bulunduğu vagonun önünde durdular; işte sevgilinin ayağı bu vagonun merdiven basamağında.

Geri çekilip kompartımanına girdi. Aynı kompartımana düşeceklerini ümit edemez, zira bunun altı yeri de şimdiden dolmuştur.

"Acaba beni düşündü mü? Hangi vagonda bulunduğumu merak ediyor mu? Tren kalksın, biraz yol alsın, koridordan geçerim, kendimi gösteririm," diyor.

---

1 musaffa: süzülmüş
2 mahiyet: içerik

Öyle de yaptı, yer sayısınca yolcu almış olan trenin koridorunda rahatça yürümek mümkün... Daha ziyade dışarıya bakıyormuş gibi bir davranışla ilerliyor. Yan bölmede dikkatini çeken iki yolcu var: Yol inşaatında bulunduğunu söyleyerek, geziye çıkan müteahhitle metresi olduğunu öğrendiği kadın. Gülrevan öbür kompartımanda, demin aklından geçirdiği gibi pencere önünde yağmur damlalarıyla yıkanan camdan dışarıyı, yemyeşil bahar manzaralı kırları, Normandiya'nın meşhur elma bahçelerini seyrediyor.

Rıdvan'ın geçtiğini görmedi, âşık:

"Bakmalı, aramalı, unutmamalı idi," diyor, "vefasızlık etti."

Muhafızları da farkına varmamışlardı. Vagonun sonuna kadar gitti, döndü. Kızıyor: Eğer aralarında tam bir ruh yakınlığı, şiddetli bir arzu mevcut olsa telepati tesiriyle başını koridora çevirmesi, göz göze gelmeleri icap ederdi; demek ki böyle bir şey yok!

İkinci geçişi de sonuçsuz kalınca kaşları çatıldı; dün ikindiden beri devam eden neşesi kırılmıştı. Fakat bir deneme daha yapmak istiyor, şimdi vagonun baş tarafına yürüyor; döndü; dönünce mıhlanıp kaldı: Gülrevan tek başına koridordadır; kompartımanlara göz atarak kendisine doğru geliyor, karşısında durduğunu görmeden ilerlemektedir. Aralarındaki mesafe kısaldı; o kadar kısaldı ki, Rıdvan bir adım atsa, çekilmese, o da yürümesini kesmese birbirleriyle çarpışabilirler.

Çarpışmadılar; kadın durdu, belli ki şaşırdı, aranır halde görülmesinden, yakalanmasından dolayı şaşırmış olabilirdi; fakat kendisini çabuk toparladı, başıyla selam verdi, gülümsedi. Geçti. Konuşmamıştı.

Rıdvan konuşacak. Arkasından gidiyor, merdiven sahanlığındalar, koridordan görülmeyecek bir yerde, daha ötesi olmadığından yine yüz yüze gelmişlerdir, duruyorlar. Âşık:

"Yağmur artıyor," diyebildi, "değil mi efendim?"

"Ama hoş... Güneşe tercih ederim. Bir bahar daha görüyoruz."

Muhafızların gelip bastırmalarından korkmayan çok sakin bir hali var. O kadar sakin, rahat, tamamıyla endişesiz ki Rıdvan memnun kaldı, o heyecan, ürkeklik, hatta elini dudağına götürüp bir "susunuz!" işareti vermesini, göğsünün kabarıp inmesini ve telaşla kaçıp gitmesini bekliyordu. Gülrevan izah ediyor:

"Bizim kompartıman non fumeur,[1] sigara içmek için çıktım."

Parmaklarının arasında tuttuğu sigarayı gösterdi; Rıdvan çakmağını yaktı.

"Mersi."

Camdan dışarıya bakıyor; belli ki fazla konuşmak istemiyor. Şu daracık bölmede mahsus buluşmuşlar tesiri vermek de galiba işine gelmiyor. Haksız değil. Kavrayış göstermek Rıdvan'a düşer.

"Ben gideyim," dedi, "siz rahatça sigaranızı içiniz."

"Nasıl isterseniz... Belki Paris'te yine rastlarız."

Âşık artık fırsatı kaçırmamak azmindedir, bu sürati kendinde buldu ve:

"Dün gece," dedi, "şehirde hep size rastlamak ümidiyle dolaştım. Her yerde..."

---

1 non fumeur (Fr.): sigara içilmeyen

Maşuka, cümlesini kesti:

"Öyle mi? Biz vapura dönmüştük," dedi, başını yine pencere tarafına çevirdi.

"Müsaadenizle..."

"Selametle efendim."

Yerine dönerken, Rıdvan geçtikleri Seine Nehri kıyılarına bakmıyor, kederlidir:

"Kendimi aldattığım muhakkak," diyor, "her hali gayet tabii... En ufak bir ilgi bile duymuyor. Eğer duysa idi benim 'hep size rastlamak ümidiyle dolaştım' dememe karşı pekâlâ bir şey söylerdi. Mesela 'ben de!' deyiverirdi; yahut gözlerinde o anlam okunurdu. Aksine sözümü ağzıma tıkadı. 'Öyle mi? Biz vapura dönmüştük!' sözü ne soğuktu! Soğuk, kuru, kof, hatta şiddetle nezaketsiz... Öfkelenmedi bile! Pek hissiz şey."

Öyleydi ama camdan vuran yağmurlu gün ışığı altında yüzü, hele lezar derisi gibi menevişli gözleri, turuncuya kaçan boyalı dudakları ne güzeldi, nasıl net görünüyordu! Doğrusunu söylemek lazım: Bu ışık, güzelliğini belirtmekle beraber kadının pek terütaze olmadığını da meydana koymuş, olgunluk çağına bastığını iyice göstermişti. Muhakkak ki, otuzunu birkaç yıl geride bırakmış olacak; hemen hemen aynı yaştalar.

"Nihayet benden iki üç yaş küçük... Kadınlığın kemale erdiği, tam kıvamını bulduğu yaş. Belki de ölen zengin çiftçi ikinci kocasıdır. Erkeği anlamış bir hali var. Beş, on tanesini parmağında oynatır. Davranışları, soğukkanlılığı, hafiften alışı, heyecana gelmemesi veya belli etmemesi, hepsi tecrübeli, kanıksamış, feleğin çemberinden geçmiş olduğunu anlatıyor. Arzu ederse iki muhafızı da kafese koyar, gönlünün

dilediğini yapar. İşte bütün bunlardan dolayı da büsbütün fevkalade ya!"

Kompartımandaki yeri koridora bakan yarım pencerenin yanıdır; trenin gittiği istikamete, yani Gülrevan'ın dönüşünü görecek tarafa düşüyor. Garda aldığı gazeteleri okumaya dalmış gibi bir durum mu alsın, yoksa o gelişi bekler mi görünsün? İkinci şıkta karar kıldı. Neden bir daha temaşa[1] fırsatını kaçırsın?

Kompartımanlara bakmadan geçeceğine, Rıdvan'ı aramayacağına şüphe yok. Demin de aramamıştı; arasaydı buluşunca öyle sakin durmazdı. Herhangi bir yolcunun koridordan geçerken yapacağını yapmıştı; "Kimler var, bakalım!" diyerek, sırf merakla göz atmıştı.

Gülrevan göründü. Gözleri kompartımanda... Rıdvan'a baktı, durdu; yüzü pek ciddi... Başıyla işaret ediyor: "Geliniz!" âşık yerinden fırladı, karşısındadır. Ne diyecek? İşte, konuşuyor:

"Bu akşam saat tam beşte Louvre Mağazaları'na gideceğim de onu söyleyecektim."

"Teşekkür ederim. Tam beşte orada bulunacağım."

Bu kadarı kâfi idi, Rıdvan yana çekildi; ayrıldılar. İşittiklerine inanamıyor; adeta kendisinin uydurduğuna hükmedeceği geliyor. Yerine oturunca zihninde sözü tekrarlıyor: "Bu akşam saat tam beşte Louvre mağazalarına gideceğim de onu söyleyecektim." Evet, böyle demişti; demek ki gizli randevu vermeyi belki de dünden, daha evvelden, ilk günlerden tasarlamış, deminki buluşma sırasında cesaret ede-

1 temaşa: seyretme

memiş, yalnız kalınca kesin kararı almış ve dönüşte bunu nihayet söyleyebilmişti.

"Muhafızlarını o saatte bir vesile ile başından savacak, en aşağı iki saat Paris içinde serbest kalacağız. Dehşet! Aklıma sığdıramıyorum," diye söyleniyordu.

Artık serüven başlamıştı.

2

Büyük Louvre Mağazaları'nın o isimdeki otel ile "Fransız Tiyatrosu" Meydanında ve Opera Caddesi'nin öbür ucunda bulunduğunu Rıdvan biliyordu. Sadri'nin hâlâ İspanya'dan dönmediğini öğrendikten sonra gidip "Saint Lazare Garı'na bitişik Amsterdam Sokağı'ndaki vaktiyle tanıdığı otelde bir oda tuttu; yerini Sadri'nin oteline ihtiyaten bildirdi; gelirse kendisini arardı. Öğle yemeğini garın lokantasında yedi; yorgun yüzlü görünmemek için otelinde soyundu, dinlendi, tekrar giyindi ve saat dörtte yine sokağa çıktı.

Bütün bu yerler randevu verilen mağazalara yakındı; iki cadde sapınca kendisini opera önünde bulacağını ve ağır ağır yürüyerek Avenue de L'Opera'nın kibar vitrinlerini seyrede ede tam vaktinde oraya yetişeceğini hesaplamıştı. Esasen bu Avenue, Paris'te en hoşlandığı yerlerden biriydi.

Acayibi şu ki, randevu vereli beri Gülrevan artık vapurdaki kadar zihnini meşgul etmemektedir. Belki de hiç ummadığı, aksini düşündüğü bir sırada randevulaşma da beyni üzerinde bir şok yapmıştı; anormal işlemesini durdurmuş, bir

nevi rahatlık sağlamıştı. Adeta bir ruh hastalığından sıyrılmış, nekahet devrine girmiş gibi fazla sakin ve azıcık şaşkın!

Opera binasını hayalinde kalmış veya büyümüş olamamış şeklinden daha mehabetsiz,[1] alçak kubbeli, bodur, fakat iki sıra mağazaları eskisinden de zengin bulmuştu.

"Acaba kendisine en pahalı, en son moda bir parfüm alsam mı?" diye düşündü, ayıp bir iş yapmış olmaktan çekindi.

Böyle şeyleri ileriye bırakmak daha doğru olurdu; Londra'dan alırdı, yahut Hamburg'da kendisine bir acentenin vereceği parayı tahsil edince mücevher nevinden daha kıymetli bir hediye seçerdi.

"Armatör ailesinden olmanın faydaları," diyordu, "parasız kalmama ihtimal yok."

Yağmur dinmişti. Saatine baktı, erkendi; sağ kolda her çeşit eşya satan, müşterilerle dolu büyük bir mağaza gördü, girdi. Memleketinde saatlerce dolaşıp yetmiş iki buçuk dükkân gezerek güçlükle bulunan her şey burada raflardan, tezgâhlardan, camekânlardan taşıyordu. Seyrediyor, doyamıyor. Birkaç turist grubuna rastlayınca:

"Louvre Mağazaları'nda da onlarla karşılaşmak tehlikesi var," diye söylendi, durmadan başka bir tarafa kaçmalıyız.

Herhalde Gülrevan bilir, kararlaştırmıştır bile... O Lalegül değil, yaşamış kadın.

Gözleri, uzak kalınca Lalegül'ü de arıyor. Yaşamış, görmüş, geçirmiş kadın Rıdvan'ın zevkine ve karakterine daha uygun düşüyorsa da tecrübesiz olan kızın da hoş bir tarafı olduğunu inkâr edemiyor. Kim bilir taze çiçek şimdi koca

1 mehabet: heybetlilik

Paris'te kendisini nasıl arıyordur! Rastlamak ümidi, heyecanı içindedir; sanıyordur ki, gözüne kestirdiği erkek bu saatte Barselona'da olduğu gibi Sadri çapkınıyla beraber, yanlarında iki dansöz ve yarı sarhoş gezip tozuyorlardır. Gerçeği bilse asıl o zaman dünya başına zindan kesilir.

Saat 16.40... vakittir.

Etrafına bakmadan bir işe gider gibi yürüyor... Meydana geldi. İşte sağda otel, solda Komedi Fransez ve yanda Louvre Mağazaları. Hangi kapısından girecek? Ortadaki büyüğünü seçti.

Bir tarafta çalar saat beşi vuruyor.

İçerisi adım atılamayacak kadar kalabalık. Bu kalabalığa karışınca aradığını bulamayacağından Rıdvan kapının iç tarafındaki geniş antrede, incik, boncuk camekânı önünde beklemek kararı aldı.

Fakat beklemedi, Gülrevan içeriye girdi, gözleriyle "gördüm" anlamına işaret verdi, geçti. Hızlı hızlı yürüyor. Gittiği taraftaki kapıdan çıkarsa orada metro istasyonu vardır; bir yeraltı istasyonu ki, içine girince sağlı sollu ve altlı üstlü loş, karmakarışık dehlizlerinde insan kaybolur.

Tahmin ettiği gibi Gülrevan ağır ağır metro merdivenlerinden aşağıya iniyor iniyorlar, birinci platformdan sola saptı. O taraf hem biraz yokuştur, hem de daha loş ve iyice tenha.

Hiç ışık vurmayan bir dönemeçte durdu! Öyle bir yer ki Fransa da böyle izbeler çiftlerin uzun uzun sarılıp öpüşmelerine yarar. Kimse başını çevirip bakmaz, en tabii haliyle yolcu geçer, yoluna gider.

Gülrevan'ın uzattığı kırmızı naylon eldivenli, hafifçe parfüm sinmiş eli Rıdvan hürmetle öptü. O diyor ki:

"Her tarafta bizim kafileler. En az uğradıkları yer burala-rı... Zira metrodan faydalanabilmek için hatları bilmek, alışık olmak lazım. Nereye gidelim? İki saat kadar serbestim."

"Bunu siz önceden muhakkak kararlaştırmışsınızdır, oraya gideriz."

"Demek beni o kadar ilerisini düşünür, prévoyant[1] buluyorsunuz. Peki, biletleri ben alacağım. Vapurdakilerin uğramadığı, hatırlarından geçiremeyecekleri bir yer seçtim. Malum ya, çoğu Eyfel Kulesi tepesinde, Notrdam Kilisesi'nde, müzelerde, parklarda, meşhur mezarlıklarda, zafer abidesi ve Şanzelize civarındadırlar; geceleyin de Monmartre ve Montparnasse taraflarında."

Birkaç merdiven indiler, bir tanesini çıktılar. Metro rıhtımındalar; İlk gelen katara biniyorlar. Rıdvan usulcacık diyor ki:

"İsterseniz ihtiyaten ben uzağınızda durayım."

"Lüzum yok. Az sonra hat değiştireceğiz. Kimse Buttes Chaumont'a gitmeyi düşünmez."

"Bir parktır orası... Değil mi? Azıcık hatırlıyorum."

"Eskiden yel değirmenleri tepesi imiş."

"Tamam! İçinde göle uzanmış bir burun, burnun üzerinde de bir mabedi vardır."

"Evet, yeni yapı, uydurma bir şey... Sibel[2] mabedi."

Rıdvan, maşukasının vapurda katiyen açığa vurmadığı hareketliliğine, görgülülüğüne, bilgisine, becerikliliğine

1 prévoyant (Fr.): öngörüşlü, ileriyi gören
2 Sibel: Cybel, Kybele

hayretler içindedir; hemen hemen ürkmüş gibidir; adeta ezilmiştir; memnun olamadığına üzülüyor. Bereket, onun tarafından beğenilip seçilmiş olmasının gururunu duymaktadır; bundan kuvvet alıyor, içinden:

"Ben onu güzel, fakat azıcık bön, beceriksiz, durgun, uzanıp yatmaktan ve hayallere dalmaktan hazzeden bir saraylı, ecnebi tablolarındaki odalık, böyle bir şey, şark hamamına yakışan bir tip sanmıştım. Ne kadar başka imiş, ne kadar Avrupalı! Nasıl oluyor da birbirine zıt iki karakterden hangisini uygun görürse onu benimseyebiliyor? Bu ne maharet? Acaba körpe Lalegül'ün de böyle bilinmez tarafları var mıdır, olacak mı? Kadın bu istidatlarla doğuyor, istidatlarını mütemadiyen geliştiriyor."

Hızla gittikleri vagonun içi bizim memleketteki hiçbir nakil aracında rastlanmayan bir aydınlıkta; tünelleri ışıklarıyla yeri açıyor, taşı, toprağı deliyor, yarıyor, eritiyor, yok ediyor etkisi yapmaktadır.

Gülrevan, oturulacak boş yer olmasına aldırmadan ayakta, cam bölmeye dayanmış duruyor. Rıdvan, Paris'e ayak basalı beri o güzellikte, daha doğrusu o ihtişamlı güzellikte bir kadına rastlamadığına emin. Ufak tefek, ince uzun, çok sevimli, şipşirin, bazısı gösterişli ve hepsi de zarif, birçoğunu beğenmiştir ama kendisininki -artık benimseyebilir- tıpkı La Havre Garı'nda olduğu gibi kalmamış, Paris'te bile dikkati çekebiliyor.

"Napoli yolcu salonunda ilk gördüğüm zaman ben bunu sezmiş, takdir etmiştim," diye övünen âşık sordu:

"Fransızcanız mükemmel... Nerede öğrendiniz?"

"Mısır'da... Sörler okulunda... Çocukluğum oralarda geçmiştir."

"Ne münasebetle?"

"Babam Meşrutiyet devrinde politikacılık yüzünden Mısır'a kaçmış, gıyaben mahkûm edilince oraya yerleşmiş, bir daha da dönmemiş; eczacı idi, bir eczane sahibi. On altı yaşında memlekete geldim; tam 17 yıl evvel... 33 yaşındayım."

"İmkânı yok, hiç göstermiyorsunuz."

"Gösteririm; ufak tefek olsaydım belki göstermezdim, inelim, bir başkasına geçeceğiz. Yeraltı yolunu tercih ettim, takside görülmemiz ihtimali çoktu. Bizimkiler Paris'in acemisidirler, 'Metro'ya binmeyi beceremezler. Elçilik memurlarından biriyle eskiden tanıştıkları için ziyaretine gittiler; akşam da davetlisiyiz."

Canlı, candan, latif bir ahenkle konuşuyordu; insana devam etmesini isteyen bir tatlılıkla... Rıdvan daima fena tarafını aklından geçirdiği için şöyle söyleniyor:

"Şimdi bu derece tatlı bulduğum sesi ve konuşması, yarın birbirimizden bezince bana nasıl da alelade gelecek! Arzu kadar aldatıcı ne var?"

Yeryüzüne çıktıkları zaman yağmurun dinmiş olduğunu gördüler, fakat park açıkta oturulur gibi değildi; yan yana dolaştılar, burundaki mabede çıktılar, boşluğa gerilmiş asma köprüden geçtiler. Burada Gülrevan usulcacık âşığının koluna girdi, kendiliğinden... Rıdvan kolu hafifçe göğsüne bastırıyor. İlk temasları olduğu için ve konuşmadıklarından nefes alışlarının değiştiğini ikisi de fark etmektedirler. Kadın:

"Daha vaktim müsait," dedi, "bir kahveye girelim, bir şey içelim! Olur mu?"

Tam çıkıyorlardı, Rıdvan'ın gözüne uzakta bir salkım söğüt altındaki ıslak kanepeye oturup tek vücut haline gelmiş bir çift ilişti. Yandan görüyordu, tanıdı: Kaçak geziye çıkan müteahhit ile gizli metresi, bunları işaret etti, hikâyelerini Gülrevan'a anlatacaktı; o diyor ki:

"Biliyorum, vapura yayıldı, galiba İstanbul'a haber de uçuruldu. Zevcenin uçakla gelip Londra'da bir baskın yapması beklenebilir."

Kahvenin tretuvarına değil de, içerisinde bir köşeye oturdular. Maşuka:

"Ee," dedi, "şimdi söyleyiniz artık: La Havre'da beni aradınız, rastlamak istediniz, hep beni düşündünüz, öyle mi?"

"Sade La Havre'de mi? Her yerde, her zaman, ilk gördüğüm dakikadan beri."

"İlk defa beni nerede gördünüz?"

"Napoli yolcu salonunda ama karşılaşma sayılmaz; merdivenden çıkıyordunuz; arkanızda idim... Sizi transatlantik yolculuğundan beri ecnebi sandım."

"Şu halde benimki daha eski, İstanbul'dan... Vapura biniyordunuz, yukarıdan bakıyordum."

"Dikkatinizi çektiğime inanayım mı?"

"İnanınız, mutadım[1] açık konuşmaktır, açık ve doğru. Görünce kendi kendime dedim ki: 'Böyle bir erkeğe çokluk rastlanmaz!' Siz benim için ne düşündünüz?"

Rıdvan'ın dili çözüldü:

"Hepsi birbirinden güzel bin şey düşündüm. Evvela Napoli'ye kadar karşılaşmamış olduğumuzdan sizi başka bir vapurun yolcularından sanmıştım, o vapurun yolcularına

1 mutat: alışılmış, âdet edinilmiş

gıpta etmiştim; kalbimde bir yara açıp geçmiştiniz. Vapura bakmıştım, 'Bu iç bahçeyi şu bembeyaz, pırıl pırıl, azametli gemi götürüyor, onun varlığıyla gemi yüzen bahçe oluyor... Bizimki daha ziyade yüzen bostan!' Zira siz bana bir tek çiçek gibi görünmemiştiniz; bir çiçek sergisi, bir yaz bahçesi, muhteşem bir varlık, çiçekten ve meyveden ibaret bir ışık, tat ve rayiha kâinatı idiniz. Çorapsız topuklarınız, örme hasırdan sandallarınız içinde ne kadar biçimli, renkli ve sevimli idi; onları suyu tamamıyla çekilmemiş, ne sert, ne yumuşak, yuvarlacık kayısılara benzetmiştim, lekesiz, tertemiz kayısılara. Bu teşbihleri ve cesaretimi affediniz, duyduklarımı oldukları gibi anlatıyorum."

Gülrevan gülümsüyor; aşkının masa üzerinde duran elini hafif hafif okşadı; sonra:

"Peki," diye sordu, "aynı vapurda olduğumuzu anlayınca?"

"Dünyalar benim oldu. 'Yarabbi,' diye söylendim, 'onu daha bir ay, gece gündüz göreceğim... Hem de nerelerde? Londra sisleri içinde, Baltık suları üzerinde, fiyortlarda, gecesi olmayan memleketlerde, kuzeyin nilüferli gölleri kenarında! Her manzaraya yakışacaktır; manzaralar onu, o manzaraları değerlendirecek. Ne bahtiyar adammışım!' Böyle söylendim."

Bu defa erkeğin elini hafifçe acıtarak okşayan parmaklar değil, turuncu makyajlı tırnaklardır. Tırnakların, batmak, acıtmak, iz bırakmak istemeleri, o ihtiyacı duymaları Gülrevan'ın tıpkı âşığı gibi arzularını güçlükle yendiğine bir işaretti. Maşuka da turistik gezinin etkisi altında fazla duygulu, istekli bir devre geçiriyordu.

Bunu belli ettiğini sezmiş, utanmış olmalı ki elini birdenbire çekti, mahzunlaşan sesiyle:

"Artık dönmeliyim, dedi, yarın sabah trende buluşuruz. Bir taksi ile ayrı gideyim; bizi birlikte gören olmasın ki vapurda hareketlerimizi kontrole kalkışmasınlar, durumu daha rahat idare edebilelim."

"Hakkınız var. Hatta benim biraderinizle ve Naim Bey'le ahbap olmamı istemeyişiniz de doğru."

Ayağa kalkmışlardı; kadın dedi ki:

"Sizi bu kadar çabuk, bu kadar kolay, açıkça istemediğiniz halde şu randevuya kendiliğimden çağırmama bakıp da hakkımda yanlış fikirlere kapılmanız ihtimalini aklımdan geçirmedim değil... Düşündüm, fakat izah edebileceğim için üzerinde durmadım. Yaşamak benim de hakkım. Şimdiye kadar ömrüm öyle heyecansız, kuru, yavan, tatsız geçmiştir ki... Neden geçsin?"

"Evet, anlıyorum, neden geçmeli, niçin? Etrafınıza heyecan vereceksiniz, fakat siz heyecan duymayacaksınız. Olmaz! Gezi hiç değilse bunu temine yaramalı."

"Anlaşıyoruz. Bizimki geziye azıcık daha heyecan katmak arzusu."

"Şimdilik öyle... Geçireceği safhalar ve sonuç hakkında hüküm verilemez."

"Evet, verilemez, kim bilir ne olacak?"

"Londra'da bir kaçamak yapabilecek miyiz? Başlangıç olarak iyi ama bu, pek kısa sürdü."

"Aynı fikirdeyim, aynı arzuda, çalışacağım. Araplar 'Şuvey şuvey' derler, azar azar, yavaş yavaş!"

Uzattığı eli öptü. O kadarcıkla mı kalacaktı? Bütün bu konuşmaların, karşılıklı itirafların, sempati gösterilerinin,

tehlike ve fedakârlık sayılmasa da bu gizli buluşmanın sonucu bir el öpüşü mü? Geziye ayrı bir zevk, ebedi bir heyecan katmak arzusuyla birbirlerine şimdilik sadece seksüel bir eğilim duyduklarını söyleyen serbest, sorumluluksuz, vicdan azabından korunmuş olgun çift şu izbe Paris kahvehanesi köşesinde sadece ellerin temasıyla mı yetinecekler?

Karşı karşıya duruyorlar, ayrılamıyorlar. Eksik kalan bir şey var, tamamlanması beklenilen bir şey. Daha ziyade Gülrevan'ın beklediğini gözlerinde okuyan Rıdvan turuncu dudakların yarı açılmış, adeta kendisini çağıran anlamlılığından cesarete gelmeliydi. Gelemedi, kafasından:

"Sevişen işçi kızla öğrenci gibi sarılıp kahve köşesinde ağız ağza kenetlenip kalmak bize yakışmaz, gülünç oluruz. Yaşımız, başımız, toplumsal seviyemiz itibarıyla bunları ve daha ötesini bir gün her türlü hürriyeti temin eden bir yerde buluşmamıza bırakmalıyız.

Fikri bir anda geçti; önlerinde duran bir sandalyeyi yana çekip kadına yol açtı. Ayrılırken aynı sözleri beraber söylediler:

"Yarın, trende!"

Rıdvan bir taksiyi durdurdu, kapısını açtı, sevgilisini bindirdi; içinden:

"Bakalım arka pencereden el sallayacak mı?" diyordu; sallamamasından korkuyordu.

Gülrevan bunu yaptı ve âşık da tatmin edilmiş bir halde, olanlardan memnun parka tekrar girdi. Az evvel onunla yürüdüğü yollardan geçecekti; geçiyor ve söyleniyordu:

"Demek demin Gülrevan idi yanımdaki? O ve ben, yan yana Paris'in bir parkında! İnanamıyorum. Neredesin Me-

ram Bey? Senin için bizim Sibel mabedi köprüsündeki tablomuz Louvre Müzesi'nde şimdi seyrettiğim 'La Joconde'[1] şaheserinden daha enteresandı! Yazık ki hikâyesini de anlatamayacağım, anlatmak onursuzluk olacak."

Gözleri müteahhitle metresini aradı, gitmişlerdi. Herhalde ayrılmış değillerdi. İkisini bir odaya kabul edecek oteli bu şehirde kolaylıkla bulmuşlardı. Rıdvan biraz da gurura kapılıyor; zira Gülrevan yalnız güzel değildir, tahsilli ve zekidir; ayrıca fikirlerini olduğu gibi açıklamaktan çekinmiyor, kendisine güveni var; realiteden kaçmıyor, işin şiir ve santiman[2] tarafına gitmiyor, lüzumsuz bir içliliğe kapılmıyor; kesin tarzda diyor ki:

"Bu yaşa geldim, serüven yapmadım, şimdi elime bir fırsat geçti. Gezi, yetişmiş hislerimi de kamçılıyor, heyecan duymaya muhtacım, karşıma siz çıktınız, rastlanması kolay olmayan bir erkek. Dulum, serbestim; niçin azıcık avunmayayım?" Ne aşktan bahsetmişti, ne de evlenmekten... İlgisinin bedensel mahiyetini saklamıyordu; bu bakımdan da olağanüstü idi; daha açıkçası şunu anlatmıştı: "Arzum kesilmez, hayal sukutuna da uğramazsam sadece flört etmekle kalmayabilirim ve böyle olunca gözüme her şeyi alabilmekten çekinmem."

Demek ki Rıdvan'ın bir gün peşinden giderken aklından geçirdiği gibi kamarasının kapı aralığından elini uzatıp kendisini içeriye çekmesi ihtimali artık ham hayal sayılmazdı; yeri ve kıvamı gelince bu veya böyle bir şey olacaktı. Ya Naim Bey, o kayınbirader? Meram Bey'in tahmini gibi bu adam Gülrevan'ı gerçekten elde etmek kararında mıdır?

---

1 La Joconde: Leonardo da Vinci'nin Mona Lisa adlı tablosu

2 santiman (Fr. sentiment): duygu

"Münasebetimiz ilerlerse hepsini öğreneceğim. Sözlerinden şimdilik anladığım şu: Benimle izdivacı düşünmüyor. Galiba Naim ile evlenmeden önce hayatına zararsız bir serüven karıştırmak istememektedir. Ancak bu serüvenin sonucu hakkında kendisi de bir hüküm veremiyor; işin oraya da varabileceği ihtimalini kabul etmişe benziyor. Pek de gayri mümkün görünmüyor.

Buttes-Chamont bir tepeciktir, şehrin büyük bir kısmı Rıdvan'ın önüne serili, bulutlar aralandığından şimdi Paris'e ağustos içinde ıslak bir ilkbahar güneşi vurmuştur. Koca şehre bakıyor, düşünüyor:

"Bir başıma nasıl vakit geçireceğim?"

Vapurda iken bir aralık sakinleşmek için Paris'te kendisini kadınlı bir eğlenceye vermek istemişti. Artık bu ihtiyacı duymuyor, hatta azıcık ayıp buluyor; fakat vakit nasıl geçer?

"Gidip Eyfel'e çıkayım, grubu kulenin terasındaki gazinodan seyrederim. Belki turistlerden bana arkadaşlık edecek birine, münasip bir gruba rastlarım," kararıyla bir taksi de kendisine çevirdi.

Paris'i bir baştan bir başa en güzel ve işlek caddelerinden ve Seine Nehri'ni Tracodero önündeki Jena Köprüsü'nden geçtiler. İşte Eyfel'in altındalar; her milletten turist kümeleri asansör bekliyor. Uzaktan pek narin görünen kule yakından, hantal kaidesi üstünde demir adaleli, ayrık duran dört bacaklı bir kaostur; tarihten evvel yaşamış dev cüsseli hayvanları hatırlatan kafası ufacık, sipsivridir. Bacaklarından yukarıya doğru dikliğine değil, enine işlediği görülen asansörler azman tırtıllar gibi ağır ağır, sürüne sürtüne bu

tepeye tırmanmaya çalışıyorlar; karınlarında daha küçük kurtlar kaynaşmaktadırlar, insanlar!

Gazino ile hatıra eşya satan kartpostalcı dükkânlarının bulunduğu kata ayak basınca mühimce bir kısmını vapurdakilerin teşkil ettiğini gördü; herkes gülümseyerek selamlaşıyor, biraz da konuşuluyor. Yol arkadaşları Eyfel tepesinde etraftaki manzaranın ve Paris'te bulunmanın heyecanı içinde daha nazik olmuşlar. Bir acentenin topluca gezdirdiği bizim turistler galiba tarifeye göre tam o saatte kuleye gelmişler.

Acaba Meram Bey aralarında mı? Araştırıyor; rüzgâr sert, epeyce soğuk. Gazinoya girdi; camlar önünde bir yer boştur. İsminin çağrıldığını duydu: Lalegül ile teyzesi, bir de Ilgın oturmuş bir şeyler yiyip içiyorlar. Onların masasına oturdu, soruyor:

"İyi gezdiniz mi?"

Rıdvan'ı bulmaktan memnun olduğunu gizlemeye çalışan genç kız, kendisi de olmasa pekâlâ gezip eğleneceklerini anlatmak istercesine cevap verdi:

"Çook! Durmamacasına... Geceleyin de gideceğimiz yerler var. Sizin arkadaş nerede?"

"Hangi arkadaş?"

"Barselona'daki... Buluşacağınızı söylemiştiniz ya!"

"Ha, evet... İspanya'dan henüz dönmemiş."

Lalegül belli ki bu çapkın arkadaşın gecikmesinden memnun olmuştur, yüzü güldü. Rıdvan şundan bundan konuşarak ara sıra bu yüze göz atıyor; demin pek yakından seyrettiği olgun kadın yüzü ile mukayese ediyor. Beğenmiyor değil; fakat anlıyor ki, öbürününki usta makyajı ve anlayışlı

bakışları ile kendi kadın anlayışına daha uygundur, körpe vücutlara düşkünlük duyulan yaşın henüz uzağındadır! İçinden:

"Erkek hayatında iki defa kadın değiştirmelidir," diyor, "birincisinde genç iken kendinden yaşlısını, ikincisinde yaşlanmaya yüz tuttuğu zaman böyle bir körpesini seçerek!"

Konuşma tatlı gidiyor; vapurdakileri çekiştiriyorlar, çoğunu alaya alıyorlar. Esasen Rıdvan'ın programı olmadığından sohbetin uzamasından memnundur. Bir ara Lalegül ile Ilgın birkaç kartpostal daha almak için dükkânlara gittiler, geldiler, yazdılar, yine çıktılar. Bu hareketlilikleri, tazeliklerine, ince endamlı ve hafif vücutlu oluşlarına yaraşıyor. Nihayet teyze yerinden doğruldu. Üçü de kibar giyimli, görgülü idiler. Rıdvan:

"Gidiyor musunuz?" diye sordu, "ne tarafa?"

"Şanzelize ve Zafer Abidesi'ni daha görmedik."

"Oraya beraber gideriz; yolumuza devam eder, Bolonya Ormanı'nı da görürüz. Sonra ucuzca bir yerde yemek yeriz; geceleyin sizi Pigalle Meydanı'ndan şöyle bir geçireceğim, Monmartre'a göz atmalısınız. Daha evvel, geçerken 'Casino de Parin'de bilet teminine bakarız, bulamazsak başka bir atraksiyon yok değil a!"

Lalegül bu sözleri can kulağıyla dinliyor, birlikte sadece bir yere gitmeyi bile nimet sayarken gezinti programının değişe değişe uzamasına karşı sevinçten sevince giriyor. Bir de korkusu var: Ya teyzesi reddederse? Nitekim ediyor; nihayet sonunda -yemek hariç, zira bu Rıdvan'ın davetidir- masrafları dörde ayırmak suretiyle uyuşuyorlar. Uyuşma olunca Gülrevan'ın âşığı kısa süren bir pişmanlık geçirmiştir. Ne-

den böyle yaptı "Yaşlı bir hanımla iki genç kızı peşine takıp niçin bir Paris gecesini aile bahçesi eğlencesine çevirdi? Yemek sepetleri eksikti!"

Sebebini buldu: Gülrevan kendisini mesut etmişti. O da Lalegül'ü sevindirecekti. Ayrıca genç kız Barselona'da neler yaptığını bildiği Rıdvan'ın şimdi Paris gibi bir yerde yanından ayrılmamasından gurur duyacaktı. Ne Rıdvan bugünkü randevuyu umuyordu, ne de Lalegül şu uzun, çeşitli gezintiyi.

Kalktılar, güçlükle taksi bulup nehrin sağ kıyısına geçerek programı uygulamaya başladılar.

Gece yarısından iki saat sonra onları Rocher Sokağı'ndaki orta halli otellerinde bırakan Rıdvan esasen pek yakında bulunan kendi oteline yürüyerek gitmeyi tercih etti. Acaba yoluna devam etse, Amsterdam sokağından Place Blanche'e kadar uzansa, orada geceyi serbestçe tamamlasa, yani sabahlasa mı? Bu sabahlama elbette bir kadınla olacaktı.

"Hayır," dedi, "öyle yapmak iki başlı ihanet olur; hem Gülrevan'a, hem de Lalegül'e..." Şu var ki iki sevgili de gösterdikleri ilgi ile Rıdvan'ı oyalamışlar, memnun etmişlerdi. Ama aynı zamanda fenalık da etmişlerdi; iştahını kabartıp gitmişler, erkeği Paris gecesinde tek başına bırakmışlardı. Başka türlü yapamayacaklarını kabul ediyor ama kendisini de mazur görmek lazım. Gülrevan'ın kemale ermiş güzelliği zihninden silinmiyor; aynı zamanda Lalegül bu gece içtiği şampanyadan sonra cesarete gelmiş, Rıdvan'a fazla sokulmuştu; hele Ilgın, müsamahalı davranmaya karar vermiş görünen teyzeyi numaralarla meşgul ederken bir ara başını omzuna dayamış, bunu da yeter bulmamış, elini almış, dudaklarına götürmüştü.

Bunlar olmuştu, olduğu içindir ki şimdi Rıdvan, Amsterdam Sokağı'nda bir aşağı, bir yukarı dolaşan, yayalara söz atıp davet yağdıran kısık sesli kaldırım yosmalarına cevap vermemekle beraber zihninden bedensel sahnelerin geçmesine mâni olamamaktadır.

İşte otelin mavi neon ışıklı kapısı... Bir defa girse artık dönmez. Elleri pardösüsünün cebinde, şapkası eğik, yakasını kaldırmış, Fransızların "noktanbül" dedikleri gece gezgini, "gece kuşu" şeklinde bir roman resmi gibi duruyor. Yüzünün bir kısmı tabelanın ışığında, bir kısmı karanlıktadır; vücudu sadece siyah bir siluet. Kendini o haliyle, karşıdan seyrediyormuşçasına görüyor.

"Nasıl olur," diye söylendi, "güllerden, lalelerden sonra bu zehirli sarmaşıklara el sürmek? Yarın kendimden tiksineceğim. Gülrevan'ın yüzüne bakmaktan utanırım."

Otele girdi, asansör kendisini yukarı kata çıkarırken manen de yükseltiyor, hem ruhunu, hem de bedenini aşağılıklardan kurtarıyor gibi idi. Oda kapısını hemen sürmeledi, soyunmadan koltuğa oturdu; her şeyi, hepsini unutmuştur; benliğini tekrar saran Gülrevan. Onu düşündükçe temizleniyor, saf ve duru bir hale geliyor; zihninin içi gül pembeliğinde, gülsuyu ile yıkanmış, serinlemiş gibidir.

Dışarıdaki, rutubetine şehvet sinmiş yağmurlu Paris gecesini artık duymuyor. Yatmaya hazırlanırken telefon çaldı. Bir yanlışlık mı? Hayır. Sadri'nin sesi:

"Akşamüstü döndüm, boyuna seni aradım. Nerelerde idin? Kiminle? Yattınsa giyin, giyimli isen soyunma; geliyorum."

"Bu saatte ne yapmak için?"

"Saatin nesi var? Yarın vapurda dinlenirsin. Ben seni araba ile doğru La Havre'a götürürüm; vaktinde yetişirsin. Otelle hesabını kes, valizini de al."

"Muhakkak trenle gitmem lazım."

"O da nesi? Trene bu muhabbet neden; Ha, anladım, biri ile sözleştin. Değer şey mi bari? Neyse, beş dakikaya kadar oradayım; konuşuruz. Sen aşağıya in!"

Telefonu kapattı. Rıdvan boyun eğmeye mahkûm imiş gibi merdivenlerden iniyor, kendi kendine söyleniyor: "Olur adam değil. Hayat mı? Sonu nereye varacak? Bir gece sarhoş kafa ile otomobili bir yere çarpacak, yahut uçuruma yuvarlanacak, genç yaşında ölüp gidecek!"

Cadillac kapıya yanaştı; önde bir, arkada iki; arabada üç kadın var.

Sadri diyor ki:

"Atla içeriye!"

Denileni yaptı; hemen hareket ettiler, yine Sadri arkaya seslendi:

"Yorgunsan bayanlardan münasip gördüğüne daya başını, biraz uyu, kestir."

"Uzağa mı gidiyoruz?"

"Uyumana bak, sorma!"

Ortalarında oturduğu kadınlara ışıklı bir meydanda göz attı; tam bir fikir edinemedi. Fakat solundakinin hayal meyal Gülrevan'a bir benzerliği vardı, onun tarafına kaydı. Baktı ki, başının altına kolunu uzatmak gibi bir nezaket gösteriyor, kısaca "mersi" dedi, gözlerini kapadı.

Açtığı zaman sabah olmuştu. Araba bir nehir kenarı, şirin villalar arasından gidiyor. Uyandığını gören kadın kolu-

nu yavaşça çekti ve "Günaydın" dedi. Hepsi gülüşüyor; zira Rıdvan onları ecnebi sanmıştı. Nerede bulunduklarını ve nereye gittiklerini soruyor, Sadri cevap verdi:

"Seine kıyılarında, Beauville yolunda... Orada denize gireceğiz."

"Fakat benim vapurum öğleden sonra birde hareket ediyor."

"Seni ona yetiştireceğiz, merak etme. Hanımefendileri tanıtayım: Sağındaki Lady Draft... Fakat ismine aldanma, o da bizdendir ve gerçekten bir lordla evlidir, ayrı yaşarlar. Solundaki Kontes Mont des Pins... Ama bu isim uydurmadır, asıl soyadlarının tercümesidir; pek yakıştırdığımız için kendilerine öyle hitap ederiz. Benim yanımdaki sadece Nanette... İspanya'dan gelirken yolda buldum. Pirene Dağları'nın bir çiçeği... Hayır, körpe bir fidanı... 'Jigolo'su peşimizde, ondan kaçırıyorum."

Rıdvan içine düştüğü, bereket çabuk kurtulacağını umduğu cemiyetin acayipliğine şaşıp kaldı. Lady ellisini aşmış bir kadındı, yaman bir şey olduğu da belliydi; kontes orta yaşta, sıcakkanlı. Nanet, hakikaten körpe, yirmisini ya bulmuş, ya bulmamış; yırtık bir kız hissini veriyor.

"Siz beni önce La Havre'a bırakınız, sonra ne yaparsanız yapınız. Yolun ayrıldığı noktada da inebilirim. Elbette bir vasıta vardır."

"Olur. Ciboeuf'de bırakırız; otokar durağıdır."

Geçtikleri Seine vadisi yağmurlu günlerden sonra bulutsuz bir göğe rahatça yükselen sabah güneşi altında ve zarif şelaleleri, çiçekli bahçeleri, bayındırlığı, huzuru içinde hiç savaş, işgal, zulüm görmemiş ve görmeyecekmiş gibi

ezelden öyle gelmiş, öyle gidecekmişçesine mesut; akıntısı görülmeyen sular üzerinde hepsi de boyalı Saland denilen ince uzun, yassı nehir mavnaları durmadan gidip geliyor. Söğütlü kuytuluklara ve evlerin önüne renk renk kayıklar çekilmiş, arada ufacık yelkenliler de var. Gözleri yeşil olmayan bir tutamlık toprağa takılmıyor.

"Asıl önemlisi, zarif yapılmamış hiçbir şey yok. Mavnalara bile vazifelerine uymayan bir koketri, zarif bir üslup ve eda verebilmişler," diye mırıldanan Rıdvan az sonra bu vadiden Gülrevan'ın trenle geçeceğini düşünüyor; kendisini göremeyince üzüleceğini, fakat vapurda karşılaşınca sevineceğini tahmin ediyor.

Sadri'nin ismini verdiği durakta behemehal inecek, çapkının elinden yakasını kurtaracak.

Araba nehir boyundaki şık oberjlerden[1] birinin önünde durdu. Cemaatin karnı acıkmıştı, taze süt içecekler, kahvaltı edeceklerdi; saat sekiz. O saatte tertemiz giyinmiş, bembeyaz önlüklü, gözlerinden uyku akmayan, dudaklarında yapmacık, fakat serin bir tebessüm, genç bir hizmetçi kız servis yaptı. Nanet arsızca yiyor ve Sadri'ye yerli yersiz sarılıyor. Lady ile Kontes bir çocuk veya hasta imişçesine Rıdvan'ı yemeye teşvik ediyorlar, şımartacak yüz çeşit hareket yapıyorlar; adeta müsabakaya girişmişlerdir.

"Neden? Niçin bu ana şefkati, bu yararlık? Kendilerini sevdirmekse boşuna emek... Bir saat sonra ayrılacağım, ta Norveç'e gidiyorum. Bir daha yüzümü görecekleri pek şüpheli!"

---

1 oberj: şehir merkezi dışında kurulmuş, basit konaklama tesisi

Böyle söylenen Rıdvan ister istemez nazlı davranıyor. Sadri ile işleri nedir? Nanet gibi bir kaldırım yosmasıyla Danville'e nasıl gidiyorlar? Onların da ruhen birer Nanet olmaları lazım; çürümüş bir cemiyetin döküntüleri! Rıdvan bir bunları, bir de kendisinin yüzen bahçesini, Gülrevan ile Lalegül'ü düşünüyor."

"Şu yanımdakilerin iç çamaşırlarına, velev ki en ince ve pahalı kumaşlardan yapılmış olsun, el sürmek arzusu duymuyorum; duymak şöyle dursun, tiksiniyorum. Halbuki öbürlerinki bana yüz göz sürülecek yarı mukaddes bandajlar gibi geliyor. Ne iyi ettim de dün gece otelime girdim, gırtlağıma kadar kire batmaktan kendimi koruyabildim. Ben de sevgililerim kadar temiz kaldım. Şunlara baktıkça tertemiz olduğumu daha iyi anlıyorum."

Sevgilileri?

Gülümsüyor; ayrı yaşta, başka başka güzellikte iki sevgili! Sadri ile yanındakilere minneti yok; turistik gezinin en talihli erkeği kendisidir. Hele Gülrevan... Onu düşünürken yarım yamalak doğu ve batı edebiyatçılığının etkisi altında aklından eski Şiraz bahçelerinde elinde kırmızı renkli bir gül sallanarak havuz başına giden bir saray gözdesinin minyatürü geçiyor. Yahut önüne Trianon parkında Marie-Antoinette'e bir sepet dağ çileği götüren gül endamlı damdönorün sanat eseri bir gravürü seriliyor; gül ve çilek kokusu doluyor. Atlantik sahiline doğru yollarına devam ediyorlar. Rıdvan sordu:

"Rouen'den geçeceğiz, değil mi? Oraları Flaubert ile Maupassant'ın memleketidir; Normandiya... İki büyük hikâyeci sayesinde sanki içinde ömür sürdüğümüz bir ülke."

Sadri bilmediği bu bahsi geçiştirdi; sadece:

"Rouen yolumuzu uzatır, biz kestirme gideceğiz," dedi; Nanet bir şanson[1] tutturmuştu; öbürleri de katıldılar.

Cadillac; pürüzsüz asfalt üzerinden ne gidişe, ne akışa benzemeyen bir rahatlıkla, adeta bir elektrik cereyanının görünmezliği, sessizliği, esrarengizliği ile mesafeleri aşıyor. Rıdvan bu yerlerden Gülrevan ile geçmek istemektedir; her güzellik kendisine onu hatırlatıyor. Hem hatırlayışlar gittikçe sızılı, aynı zamanda tatlı olmaktadır. Bir an geldi ki, bedensel istekle başlayan ilgisinin aşk şekline girdiğini tasdik etti.

"Mademki uzak kalınca bu derece hasretini çekiyorum; gerçekten de kendisini vapurda olduğu gibi bedenselliğinden başka türlü, içim sızlaya sızlaya, şefkatine ihtiyaç duyarak arıyorum, muhakkak artık Gülrevan'a düpedüz âşığım!"

Helecanla[2] tekrar ediyor:

"İneceğim yere ne zaman geleceğiz? Saat dokuz buçuk. En çok üç saatim kaldı."

Üstünde uçup gittikleri şosenin azıcık ötesinden batı istikametine bir tren geçiyor. Bu, belki de kendisinin içinde bulunması lazım gelen ve yalnızca Gülrevan'ı götüren sürat katarıdır. Arabada ayağa kalkıp elini sallıyor, vagonların pencerelerine bakıyor, bir hayal seçmeye çalışıyor. Yanındakiler soruyorlar:

"Kime bu selamlar?"

Cevap veren Sadri'dir.

"Sevgiliye! Rıdvan bana benzemez; birine tutuldu mu artık gözü başkasını görmez. Şimdi de vapurda çok eskiden

---

1 şanson (Fr. chanson): şarkı

2 helecan: kalp çarpıntısı

tanıdığı kocalı bir hanım var vardakosta, dalyan gibi bir hanım. Geziye onunla bulunmak için çıktı, aklı fikri onda."

Lady ile Kontes bu sadık, vefalı, romantik âşığı hayranlıkla süzüyorlar, hayranlık ve gıpta ile. Belli ki sevgilinin yerinde olmak istiyorlar; bir yolcu vapurunda, kocalarını aldatarak, herkesten gizli, gece yarısından sonra kuytu yerlerde buluşup korka korka sevişmek... Ne tatlı, ne helecan verici, ne bambaşka bir serüven! Ayrıntılarına kadar düşünüyorlar, göğüs geçiriyorlar. Rıdvan yine sordu:

"Daha gelmedik mi?"

"Yarım saatlik yolumuz kaldı; ötesi de bir o kadar sürer, öğleden çok evvel vapurunda olursun."

Bu yarım saat de geçti ve bir tepeyi dönünce birdenbire önlerine uçsuz bucaksız bir deniz ve denize yamanmış yayvan bir plaj şehri serildi; orası La Havre değildi; Rıdvan işi anlıyor: Sadri kendisini Deauvilie'e getirtmiştir. Saate baktı: On buçuk... Arkadaşına çıkıştı:

"Fena ettin," dedi, "bunu sana affetmem. Beni yolumdan alıkoyacağını sanıyorsan aldanıyorsun. Ne yapıp ne eder, vapura yetişirim."

"Telaş etme; burasını da göstermek istedim; bir fikir edinmiş oluyorsun. Ben seni vapuruna kadar götüreceğim, hem de en kısa yoldan, denizden, bir motorbotla! La Havre karşımızdadır, koyun öbür kıyısında; uzun olanı körfezi dolanarak giden karayoludur."

Rıdvan ferahladı ama III. Napolyon zamanında bir balıkçı köyü iken İmparatorun kardeşi Duc de Marny tarafından deniz banyoları için seçilen ve o zamandan beri her mevsim dünyanın kibar ve türedi, en zengin insanlarını kendine

çeken şöhretli kasabayı gözleri görmüyor. Evet, servet her taraftan fışkırmış; gazinolar, oteller, mücevherat satan mağazalar, galeriler, hele kadın bolluğu, güzelliği, zarifliği, şıklığı, hepsi buraya her tarafından para aktığına tanıklık ediyor. Gazetelerde skandalları ve hızlı evlenmeleriyle isim yapmış film yıldızları, belli başlı yüksek fahişeler, unvanlarını milyoner Amerikalı kızlara satacak Avrupalı aristokratlar, racalar, Ağa Han'lar, caz kralları, kiralık dansözler ve satılık sportmenler; ruh ve cinsiyet hastalarının çeşidi; ne yoktur ki!

Nitekim Lady de mahbubesi[1] Kontes ile mevsimi Deauville'de geçirmektedir; Sadri birkaç gün için misafirleridir. Onları, küçük koket villaya bıraktılar, arabada ikisi kaldılar, hovarda delikanlı, âşık akrabasına diyor ki:

"Burada üç gün kalmalısın, sonra uçakla Londra'ya gider, vapuruna biner, sevgilinle yoluna devam edersin. Hem kendini azıcık ağır satmak lazım, kadın şımarıklığa gelmez yavrum!"

"Londra'da kaçamak buluşacağız, öyle kararlaştırdık. Bunu ne pahasına olursa olsun kaçırmak istemem."

"Allah akıl versin."

"Sana da... Hiç değilse benimki kadar!"

"Bereket deniz epeyce durgun... Yoksa küçük bir tekne ile karşıya geçemezdik."

"Geçemezsek uçak ile hemen Londra'ya gider, vapuru limanda karşılarım."

"Bu ne tutkunluk! Niçin kocasından ayrılıp sana varmıyor?"

"O da olacak, dönüşte."

---

1 mahbube: sevilen, yakın arkadaş

"Düğününde bulunmam için bana gününü evvelden bildir."

"Söz veriyorum, nikâh şahitlerimizden biri sen olacaksın."

İki arkadaş şimdilik uzak bir ihtimalden, belki de hayalden ibaret olan bir nokta üzerinde anlaşıp uyuşmaya varmaktan memnun, birbirlerine yakınlık duydular. Sadri dedi ki:

"Artık söyleyeyim: Maksadım Trouville'den denize açılınca motoru bozulmuş göstermek, geri dönmek, sana vapuru kaçırtmaktı... Ama Londra'dan kalkacağınız dakika yine de yetiştirecektim. Fikrimden caydım, zira aşkınıza hürmet lazım geldiğini anladım, ayrıca bir iyilik de yapacağım."

"Ne gibi?"

"Londra'da bir adres vereceğim. Sevgilinle yağmur altında veya sisler içinde dolaşıp parklarda sürüneceğine bir eve gidersiniz, küçük salonunda rahat rahat oturur, çay içersiniz, benim kartımı göstermek yeterlidir; iyi tanırlar. Esasen konsol üzerinde, çerçeveye konmuş bir fotoğrafımı da göreceksin."

"Her yere yetişiyorsun... Koca Avrupa cebinde!"

"Merkezim Hamburg'dur. Oraya iner inmez, vereceğim numaraya telefon edeceksin, Fransızca konuşabilirsin. Çinceyi veya Tibetçeyi de anlarlar. Üst tarafını hiç düşünme, gelip seni bulurlar, arzun ne ise yerine getirirler."

"Zaten lüzum görürsem sizin oradaki acentenizden para alacağım, mektup cüzdanımda."

"Nekeslik etme; bilirim, biraz sıkısındır, kesenin ağzını aç."

"Dün gece Paris'te öyle yaptım, yanımda iki genç kız, bir de hanım vardı."

"Bravo!"

Araba Trouville yoluna saptı; La Havre'da motorla bu şehirden geçecekler. Rıdvan durmamacasına otomobil kullanmaktan zevk alan, lüzumsuz yere kendini yoran Sadri'ye şaşmaktadır; fakat Normandiya bölgesinin bu kısımlarını, Calvados'u gördüğüne de memnundur. Her taraf bayındır, hareketli... Kara renkli korkunç kayalıkların çevrelediği plajlar bütün sahil boyu devam edip gidiyor. Öyle sevimli, güler yüzlü, can sıkıntısı nedir bilmediği hissini veren küçük köylere rastlıyor ki hayatının geri kalan kısmını bunlardan birinde şikâyetsiz geçireceğine, mutlu olacağına inanacağı geliyor.

"Zaten köy ve kır manzaralarının aldatıcı tarafı odur, uzaktan bakarken insana şehir nefreti verir, içine girip çokça kalınca şehir hasreti çektirir. Mesela şimdi önünden geçtiğimiz şu çamlıklı tepeden Okyanus'a bakan minimini bayındır köye Gülrevan ile yerleşsek keyfi kaç hafta sürer? Tabiat ve tenhalıklar aşkların normal süresini bile kısaltır," diye söyleniyor. Fikrince La Dame Aux Camelias[1] romanında baba şayet Marguerite'e aşığından vazgeçmesini köyde değil de şehirde teklif etseydi kadın bunu kabule yanaşmaz, fedakârlığı göze almazdı. O hareketi -farkında olmadan- kır hayatının bezdirici etkisiyle ve alıştığı şehir ihtiyacıyla yapmıştır.

Trouville'e öğle üzeri vardılar. Sadri diyor ki:

"Ben bu plaj şehrini ötekine tercih ederim, koket ve daha sevimlidir, La Havre'a da muntazam vapur seferleri vardır. Bak, şu latif şatoyu görüyor musun, XIII. Louis devrinden yadigâr... Belediye sarayı yapmışlar. Vaktin yok ki gö-

1 La Dame Aux Camelias (Fr.): Kamelyalı Kadın

resin. Hele plaj... Dünyanın en muhteşem kayalıkları altında daima köpüklü, incecik kumlu, ne kadar hoştur."

"Niçin vapurla gitmiyorum?"

"Yetişememenden korkarım, benim motor daha hızlıdır."

"Motor kendi malın mı?"

"Elbette... Trouville'de babamın küçük bir köşkü var, daha semtine uğramamışımdır; ben yazın çoğunlukla burada vakit geçiririm. Demin yolda telefon etmiştim ya... Motoru hazırlamışlardır."

"Seni yoracağım."

"Üzülerek söylüyorum ki seninle gelmiyorum; akşama Paris'te bulunmam lazım."

"Fakat Sadri, bu hayata dayanılmaz."

Arkadaşı gülüyor ve söyleniyor:

"Paris'te kalacak mıyım sanki? Yarın öğle üzeri Akdeniz'e Antib'e[1] yetişeceğim."

"Allah kuvvet versin. Sen şimdi beni vapuruma yetiştir de!"

Yetişmesini, vapurun hareket zamanını bir saat ileriye almasına borçludur; öyle olmakla beraber gemiye merdiven tam çekilirken ayağını atabilmiştir. Gözler yine bu, her gittiği şehirde kim bilir ne gibi eğlencelerden baş alamayıp geciken yakışıklı erkeğe dikilmişti. Hatta kadınlar belki de yüzündeki yorgunluğu sezip anlamlar vermişler, az çok fikir edindikleri Paris'i düşünerek akıllarından bir şeyler geçirmişlerdi.

Rıdvan bunlara aldırmıyor; Gülrevan'ın nasıl bir tavır alacağını, ne diyeceğini merak ediyor. Fikrince hoşgörür-

1 Antib: Güney Fransa'da Antibes kasabası

lükle karşılayacaktır, elbette Lalegül misali çocuksu dargınlık çıkarmayacaktır.

Küpeştelere dayanıp vapurun en tatlı eğlencesini teşkil eden rıhtımdan ayrılış manzarasını seyre dalmış yolcular Rıdvan geçerken dönüp dönüp bakıyorlar; kimi selamlıyor, kimi sadece süzüyor, başını çeviriyor. Kendisini antipatik bulanlar veya kıskananlar vardır. Mesele başka:

"Gülrevan nerede?"

Onu ararken karşısına -yolunu beklediği muhakkak olan- Lalegül çıkıyor; bu sefer küskün rolünü bırakmış, aksine neşeli:

"Treni mi kaçırdınız?" diye soruyor, "sizi vapurun hoparlörleriyle aradılar, biraz beklediler bile."

"Deauville'i göreyim demiştim, ondan geciktim. Trouville'den bir ahbabın motoru ile geldim."

Haberin az sonra vapura yayılacağını Rıdvan bilmiyor değil. Genç kız, bazı yolcular nazarında şimdiden nişanlısı sayılan erkeğin mevkiini yükseltecek bir haberi çevreye ulaştırmakta kusur etmeyecektir. Trouville'de motoru olan bir ahbap herkesin nasibi değildir; motoru olanın orada evi de bulunması lazımdır; öyle alamod bir plaja yerleşmiş adam herhalde sayılı zenginlerdendir. İşte hanım kızın yarınki eşi böyle bir erkektir; yarın Lalegül Hanımefendi de kocasıyla bu monden[1] şehirde, böyle insanların sosyetesinde ömür sürecektir.

Yolunu Meram Bey kesti; fakat zeki olduğundan işi kavradı, lakırdıyı fazla uzatmadı, işmar ederek:[2]

---

1 monden: (Fr. mondain): yüksek sosyete yaşamını seven

2 işmar etmek: el, göz ya da başla işaret etmek

"Oldu mu ya beyefendi oğlum," dedi, "bu kadar gecikilir mi? Gözlerimiz yolda kaldı; sizi küpeşteye dayanıp sabırsızlıkla, helecanlar geçirerek bekledik. Hâlimizi bir görmeliydiniz... Gelen her otomobilden siz çıkacaksınız diye eğilip eğilip bakıyorduk, neredeyse kuş olup uçacak, La Havre'yı kıyı köşe araştıracak, bulunca peşimize alıp getirecek, vapurumuza bindirecektik. Mâni olmayayım... Arka tarafa gidiniz, orada manzara daha iyi görülüyor."

"Teşekkür ederim."

Rıdvan Vali'nin bu sözleriyle Gülrevan'ı kastettiğini derhal anlamıştı; helecanla beklendiğini öğrenmiş oluyordu; tavsiye edilen tarafa sevinç ve gurur içinde gidiyor. Gördü: Muhafızları dahil, herkes kenara yığılmış rıhtımı seyir ile meşgulken o, boş duran koltuklardan birine rahatça uzanmış, kayıtsız tavrıyla sigara içiyor. Birbirlerine baktılar; kimse tarafından görülmeyeceğine emin oldukları için Rıdvan telaşını belli ederek: "Geldim, yetiştim!" anlamına el salladı. Gülrevan gülümsedi. "Gördüm, memnun oldum!" demesine o da elini oynatarak cevap verdi. Bakışı da, gülümseyişi de vaatlerle dolu idi, âşık içinden:

"Sadri iyi ki Londra ve Hamburg için adres verdi," diye söyleniyor "Duruma bakılırsa ikisi de lüzumlu imiş. İş Paris'teki gibi mektepli çocuk buluşmasından ibaret kalmayacak."

Uzaklaşmaya başladıkları Fransız topraklarına, ilk randevularını sağlamaya yaradığı için minnet ve muhabbetle bakıyor; derlenip toplandıkça büsbütün şirinleşen limanı, Gülrevan'ın kokusu sinmiş sandığı keten mendiliyle selamlıyor, bacalarından ağır ağır yükselip yaltaklanan dumanla-

rıyla onun da kendisini uğurladığına inanmak istiyor. Keyfi yerindedir.

3

Karanlık bastıktan epeyce sonra iskele tarafından uzaktan birtakım pırıltılar göründü. Vapurun hoparlörü haber veriyor: Manş kanalında yol alıyorlar, ışıklar İngiltere sahilleridir. Gece yarısından önce Times Nehri'ne girecekler; sis bastırmazsa sabahleyin Tilbury rıhtımına yanaşmış olacaklar. Meteoroloji istasyonunun bildirisine göre sis ihtimali zayıftır.

Meram Bey:

"İnşallah öyle olur," dedi, "yoksa nehrin bir tarafına mıhlanır kalırız. Bendeniz bundan tam kırk yıl evvel Londra'ya gelmiştim ama Manş kanalını Calais ile Douvers arası küçük bir vapurla geçmiştim. Acaba Tilbury dedikleri yer şehre uzak mı?"

Bilen tuhafiyeci cevap verdi:

"Şöyle böyle... Trenle bir saat sürer."

Havanın rutubetinden çekinenler orta salonda kahvelerini içiyorlar. Sis yok ama sanki görünmeyen bir yağmur çiseliyor, insanın iliklerine işliyor. Rıdvan bundan korkmaz, salonda duruşunun sebebi başkadır, Gülrevan da oradadır. Eskiden topluluğa karışmazdı, şimdi pek ayrılmıyor, âşık dikkatini çeken değişikliği kendi lehine yormaktadır.

"Paris buluşmamızda fena etki bırakmadığıma bir delil. Yakından tanıdıktan sonra hayal kırıklığına uğrasaydı, ne vapura gelişimi heyecanla beklerdi ne de bu dumanlı kapanık yerde oturmaya razı olurdu.

Şimdi asıl düşüncesi Londra buluşmalarını onun nasıl idare edeceği meselesi... Paris ikisinin de tanıdığı bir şehirdi; muhafızlarını kolayca başından savma imkânını bulmuştu. Londra bu işlere elverişli değildir. Rıdvan'ın ümidi az. Bu gece bir ara konuşabilseler! Konuşmayacaklarına şüphe yok; az sonra kalkıp gitmesinden korkuyor.

Az sonra iki gangster beziğe oturdular. Gülrevan dikkatle seyrediyormuş rolünde. Başka yolcular da başlarına üşüştüler. Meram Bey belli etmeden olanı biteni gözünden kaçırmıyor. Tam partinin kızıştığı sırada Gülrevan başını oyundan kaldırdı, Rıdvan'ın bulunduğu tarafa baktı, hemen yine indirdi. Vali bunu da görmüştü ki, arkadaşına:

"Galiba biraz hava almak istiyorsunuz, hakkınız var, romatizmama dokunmayacağını bilsem ben de çıkardım! Salon duman içinde, siz buyurunuz, bizim için kalmayınız... Değil mi hanımefendi?"

Teyze nezaket göstermek mecburiyetinde kaldığından:

"Elbette, dedi, mâni olmayalım... Şayet Lalegül'e rastlarsanız burada bulunduğumu söylersiniz."

Kadıncağız müstakbel damada bu sözlerle adeta yeğenini hatırlatıyor, onu bulmasını, birlikte dolaşmalarını tavsiye ediyordu. Rıdvan dost Vali'nin "Sen şimdiden sıvış... Galiba Sultan deminki bakışıyla salondan çıkacağını haber verdi" demek istediğini anlamıştı, usulcacık kayboldu.

Sevgili acaba hakikaten arkadan gelecek mi? Gelirse vapurun hangi tarafına gitmelidir? Üst güverteye mi çıkmalı, yoksa kamara koridoruna doğru mu yürümelidir?

"Ben geride durur, onu takip ederim. Teşebbüs kendisinden gelmeli, yeri kendisi tayin etmeli," diyor; Londra

için direktif alacağını ummaktadır; belki de daha yakın bir zamana, bu gece için bir söyleyeceği vardır.

Times Nehri üzerinde, sabaha karşı, sisler içinde yatan Londra'yı yan yana, bir kuytu köşeye sığınıp seyretmek ömür boyu unutulamayacak hoş bir hatıra olabilir. Meram Bey o hatıralardan mahrum kalışına şimdi altmışını geçtikten sonra nasıl da yanıyor... Yakılmakta da ne kadar haklı!

"Eğer bu da olursa, bu cüreti de gösterirse, ne kardeşine ne de kaynına ehemmiyet vermediğini anlamış olacağım. Demek ki, her şeyi göze almış, geziyi muhakkak boş geçirmeyecek; iş meydana da çıksa sonucunu şimdiden kabul ediyor."

Loş bir girintiye sokulmuş, kendini göstermeden içeriyi kolluyor. Parti devam etmektedir; sevgili de aynı dikkatle seyirci. Meram Bey güya siyatikli kalçasını tutarak güçlükle yerinden kalktı; oyun masasına yaklaştı, belki de inliyor ki biri haline acıdı, sandalyesini ona veriyor; bu sandalye Gülrevan'ın yanındakidir. Usul usul konuşmaya başladılar; galiba sultana da aynı şeyleri tekrarlıyor, salonun dumanlı oluşundan, dokunmasa açık havaya çıkacağından, dışarıdaki manzaranın özelliğinden bahsetmektedir.

Gülrevan tatlı, nazik, vakarlı gülümseyişiyle dinliyor; bir ara tasdik edercesine başını salladı. Rıdvan söylüyor:

"Gülümseme insanların en anlamlı hareketlerinden biri... Bununla neleri anlatmak mümkün! Hele kadın tebessümü çok defa erkeğinkinden de talakatli,[1] hatta anlamı tamamıyla anlaşılmadığı vakit 'La Joconde'da olduğu gibi daha latif, daha etkili, gülüşüne ve gülümseyiş şekline bakarak bir insanın seviye ve kültür derecesini, zekâsını, zevkini

1 talakat: güleryüzlülük

ölçebiliriz. Gülrevan gülümseyişindeki kibarlık, vakar ve ferahlıkla bütün kıymetini belli ediyor; belli ki iyi aileden, iyi yaşamış ve açık yürekli, aynı zamanda iradeli."

Şunu da düşündü:

"'Gülümseme' kelimesinin başındaki 'gül' onun isminin başında da var. Gülümserken sanki kendine özgü, en yakışan hareketi yapıyor. Gülümseme dudaklarında tabii meyvesi ve çiçeği gibi açılıyor, gül kokulu, gül pembesi bir tebessüm. Hayır, Türkçesi çok daha güzel, ona daha çok yaraşıyor; adeta onun için icat edilmiş, onunkini gördükten sonra lisanda tutunmuş gibi bir şey!"

Gülümsemesini biliyordu, fakat şimdiye kadar yüksek bir sesle güldüğünü görmemiş, gülüş sesini işitmemişti. Halbuki vapurda kahkaha atan kadınlar az değildi. Kahkaha sesi bazısında gerçekten ahenklidir, iç açar, neşe verir. Hele çocuk kahkahaları.

"Fakat," diyor, "fikrî terbiyemizle beraber zevklerimizin imtihanını da o sırada veririz. Kahkaha çoğunlukla bizi küçültür; basit adamlar tebessümden ziyade kahkahada müsaittirler. Kahkaha, patlarcasına bir boşalma, gülümseme eğitimsel bir davranıştır."

Zihninden bunları geçirmekle beraber salondakileri gözünden kaçırmıyor; vakit uzadıkça yine şüpheye düşüyor. Yeniden ümidi kırıldığı sırada Gülrevan kardeşine birkaç söz fısıldadı. O da "peki" dercesine bir baş işareti yaptı. Meram Bey'i tebessümle selamlayıp kalktığını görüyor, dikkati çekmekten çekinircesine kenardan yürüyerek kapıya doğru ilerliyor ama bu kapı güverteye açılanı değildir, kamaraların dizildiği koridor kapısıdır. Yatmaya gidiyormuş gibi bir hal takınmış.

Yapmacık mı? Koşup en sondaki kapıdan girerek önüne mi çıkmalı?

Koridorun ortalarına rastlayan güverte antreleri, ortadan yürüyüp gelenlerin gözüne ilişmez; içerlek ve nedense az ışıklıdır. Rıdvan bunlardan birine yetişti, sevgilinin tam hizasına gelmesini bekliyor. İyi bir rastlantı, koridorda kimse yok. Birden meydana çıktı. Gülrevan ürkmedi, boğuklaşmış bir sesle:

"Karşılaşacağımızı biliyordum," dedi, "bekliyordum."

Rıdvan'ın elini yakaladı, yavaşçacık kendisine çekti ve kurtulmak istemediğini anlayınca -gören olur mu, bir olay çıkar mı düşünemedi- öbür eliyle de belinden tuttu. İtaat eden vücut artık kollarının arasında idi. Konuşmadılar, öpüşmediler, öylece durdular ve hemen ayrıldılar.

Rıdvan, bu bir an içinde hayattan bütün nasibini aldığına hükmetti. Gülrevan da sarsılmış halde, azıcık uzaklaşmış, fakat ayrılamıyor, gözleri yarı kapalı, eliyle göğsünü bastırmış, düşünüyor. Neden sonra kendine geldi, dedi ki:

"Yarın sabah bir ara konuşuruz; Bonnüi!"[1]

"Niçin bu gece olmasın? Baş tarafa doğru gidiniz, yer müsaitse orada."

Dinlemiyor, yürüyor. Onun böyle kırık dökük, takatsiz, başını eğmiş vaziyette yürüdüğünü hiç görmemiştir. Kabahatli çocuk yürüyüşü... Ne kadar zavallı, fakat ne kadar güzel! Rıdvan yüreğine bu kadar şefkat sığacağına ihtimal veremezdi; bütün varlığı artık şefkatten, incelikten ibaret, giden sevgilisini kucaklayıp götüremediğine, kucağında taşıyamadığına ağlayacağı geliyor.

---

1 bonne nuit (Fr.): iyi geceler

Gülrevan gözden kaybolunca geriye döndü; sendelememeye gayret ederek merdivenleri çıktı, kamarasına girdi, yatağına oturdu. Ellerine ve kollarına dikkatle bakıyor, dikkatle, hayretle, hayranlıkla... Zira daha demin Gülrevan'ın vücudu bu ellere sürülmüş, bu kolların arasına girmişti.

Kendi ellerini öpüyor, öpüp okşuyor, diyor ki:

"Bir gün beni de aldatacağını açıkça söylese yine onunla evlenebilirim."

Dışarıda hoparlör söylüyor:

"Times sularına girdik. Hafif sis var, ağır yolla gideceğiz. Sayın yolculara rahat uykular dileriz!"

Türbinlerin gürültüsü birdenbire kısıldı, vapur artık sarsılmıyor. Dünyaca şöhretli nehir üzerinde bir hayalet gemi sessizliğiyle sislerin bağrına sokuluyor.

Rıdvan kendi kendine konuşmaktadır:

"Sanırım o da benim gibi yatağının üzerine oturmuş, muhakkak kımıldanmadan düşünüyor; o da hem mesut, hem mahzundur. Ne malum? Belki de aklından aynı şeyleri geçiriyor: 'Bir gün beni aldatacağını bilsem, yine evlenmeye hazırım!' diyor. Galiba aşkta aşağılanmanın acayip bir keyfi var."

Tahmininin tersine gayet rahat uyudu; alacakaranlıkta gözlerini açınca, kamaranın penceresine koştu. Görünen manzara, şimdiye kadar uğradıkları yepyeni, ferah, sevimli limanlara hiç de benzemiyor. Ne varsa eski, kirli, soluk... Nehir suları bulanık, gök de aynı halde, o da sanki tersine çevrilmiş, daha geniş, daha bulanık bir ırmak... Ufuklar pus içinde. Son kıyıda gotik saat kulesiyle gam, kasavet yuvası, hayatiyetsiz bir kasaba var. Bizim yetmiş yıllık "sahilbent"i

andıran, daha da bakımsız ve zarafetsiz bir araba vapuru karşı tarafa geçmeye çalışıyor.

Karşı taraf, yanaştıkları rıhtım olacak. Rıdvan, ropdöşambrına sarılıp güverteye çıktı; rıhtıma bakıyor: Üslupsuz, ahşap, çirkin bir yapı önündeler, üstünde bir yazı: "Tilbury." Göz alabildiğine düzlük. Hiç yeşillik yok; dumanları tüten bacalardan vücuda gelmiş yer yer sınai koruları, koca vahaları varsa da, bunlar da kerpiç renkli... Adeta bir bozkır manzarası. Nehir boyu sıra sıra vinçler ve nehir üstü sayısız tekneleriyle manzaraya hayat ve hareket veriyor.

"Ama" diye söyleniyor, "ötede bir Londra var. Ucu bucağı bulunmayan, kimsenin bizi tanıyamayacağı Londra... Ve onun içinde Sadri'nin adresini verdiği oda."

Kimi giyinmiş, kimi Rıdvan gibi ropdöşambrına veya pardösülerine sarılmış olan erkek yolcular kapılardan birer ikişer güverteye fırlıyorlar. Önlerine serilen manzaradan hiçbiri memnun değil; ayrıca yağmur da başlamıştır. Meram Bey, sırtına güney memuriyetlerinden birinde özenerek aldığı devetüyü renkli bir bedevi maşlahını geçirmiş, başında lacivert bere, rutubetten ürkmüş, çekingen yürüyüşüyle geldi. Önce başka yolcularla selamlaşıp, hoş beş ettikten sonra Rıdvan'a sokuldu, dedi ki:

"Dün gece hava almak üzere salondan çıkmıştınız, dönmediniz. Galiba erken yattınız; zaten çoğumuz öyle yaptık; sizin arkanızdan sultan da durmadı, gitti; ben de durmadım. O, tütün dumanı kokan yerden çıkmanız iyi oldu, değil mi?"

"Evet... Teşekkür ederim, tavsiye eden sizsiniz."

"Sultan da benim tavsiyeme uydu; herhalde rastlamışsınızdır."

Bir ara koridordan geçerken gördüm.

"Âlâ... Bendeniz de âşık müteahhit beyle azıcık dertleştim. Sizin bahsiniz geçti."

"Ne münasebetle?"

"Methinizde bulundu; yolcular arasında vakar ve ciddiyetiniz itibarıyla hayranlığını çekiyorsunuz. Paris'te iken 'Buttes-Chaumont' parka gitmiş miydiniz?"

"Niçin sordunuz?"

"Orada gördüğü birini size benzetmiş de..."

"Öyle mi? O bendim; ben de kendisini gördüm. Artık sizden saklamak lüzumsuz, esasen öğrenmişsiniz; ikimiz de tek başına değildik. Müteahhit geveze, münasebetsiz bir adammış. Size söylemesinin zararı yok ama önüne gelene bunu yapacak olursa ayıp eder."

"Kimseye yaymayacağına eminim! Göründüğünden çok zeki bir zat... Bizim sırdaş olduğumuzu sezdiği için konuştu, hem de gayet kapalı bir ifade ile. Adeta dostça uyarıda bulundu diyebilirim."

"Ne olsa canım sıkıldı!"

"Haklısınız... Ancak olay bundan sonra daha ihtiyatlı hareket etmenizi ihtar bakımından faydalı olacaktır. Kaldı ki, iki tarafın menfaati geveze olmamayı gerektiriyor! Eh, artık gidip giyinmeliyiz, sizin şehre grupla çıkmayacağınız belli; ben tertiplenen umumi geziye katılacağım. Keşke genç olsaydım da sizler gibi gruplardan bucak bucak kaçma yolları arasaydım. Şimdilik allahaısmarladık, bol şans aziz dostum... Çok fazla dikkat!"

Kirli, köhne liman manzarası, çiseleyen yağmur, puslu ufuklar, kararlaşamamış randevu, hepsine ilave şu müteah-

hidin gevezeliği Rıdvan'ın maneviyatını kırmıştı. Hüzün ve endişe dolu gözlerle etrafına bakınıyor, ne yapacağını bilemiyor, "Buttes-Chaumont"taki buluşmayı bir başkası gördüyse haber vapura yayılacak, tıpkı müteahhit meselesi gibi seyahatin baş dedikodusu şeklini alacaktır. Kıskanç biri o haberi muhafızların kulağına da ulaştırabilir. İş bir skandal mahiyetine girer. En fenası Gülrevan'ın üzülmesi.

Kadıncağız 'Yaşamak benim de hakkım. Şimdiye kadar ömrüm öyle heyecansız, kuru, yavan, tatsız geçmişti ki... Neden geçsin?' demişti. İlgisinin sezildiğini anlarsa ümitleri boşa çıkacak, kuzey gezisinden de ruh boşluğu ile dönecek. Başlangıçta olduğu gibi yine kamarasına kapanacak, bütün vapur halkını güzelliğine hasret çektirecek.

İsteksizce giyindi. Paris'te o yeri seçtiğinden dolayı Gülrevan'ı kabahatli görmüyor, aksine daha münasibi bulunamazdı kanısında; olan fena bir rastlantı, şu var ki Meram Bey'in dediği gibi, müteahhit ile metresi gevezelik etmeyeceklerdir. Başka biri de oralardan geçmediyse sır yayılmaz.

Kahvaltıdan sonra turistler şehre çıkmaya hazırlanmış, epeyce heyecanlı halde vapurda dönüp dolaşıyorlar; pasaport muayenesi uzadıkça uzuyor. Ortada memnun yüzlü kimse yok. Vedut Bey'le Naim de sabırsızlanıyorlar; Gülrevan hâlâ görünmemiştir.

"Londra'da iş yok. Üç günü boşuna kaybedeceğiz," diye söylenen Rıdvan, şu dakikada hiç tahammül edemeyeceği sandığı Lalegül'e rastlamaktan çekiniyor.

Dün gece koridordaki o, yaşlılığının tesellisi ve gururu olacağını tahmin ettiği sahneden ve hislilikten sonra bir gün genç kızı kolları arasında tutsa bile aynı heyecanı duy-

mak şöyle dursun hemen hemen hiçbir tat alamayacağına emindi. Lalegül pek ufak tefek, çok ham, bu kucaklaşmalarda pek çocuksu olacaktı.

Düşüne söylene dolaşır ve ara sıra küpeşteye dayanıp rıhtımı gözden geçirirken bir de baktı, yanında durduğu grup Gülrevan ile muhafızları! Selamlaştılar. Vedut Bey muayenenin uzamasından şikâyetçi! Öbürleri sessizce dinliyorlar. Rıdvan uzaklaşmanın daha muvafık olacağı fikrinde... Usul usul, kendisi de farkında değilmiş gibi yaparak sol tarafa kayıyor. Birden hoparlörün ayarsız sesi duyuldu: Her yolcu bir fiş dolduracakmış, fişler ofiste dağıtılıyormuş.

Haberi duyan, bir an evvel yetişmek için ofis merdivenlerine koşuyor. Muhafızların da gideceğini düşünen Rıdvan Gülrevan'ın kaçamaklı bir göz atışı ile verdiği emre uyarak daha atik davrandı, ofis yolunu tuttu; fakat merdivenden inmedi, arka küpeşte tarafına geçip bir köşeye gizlendi. Gizlendiği yerin yanına rastlayan camdan aşağıya inenleri gözetleyebiliyor. Acaba iki erkek de ofise gidecek mi? Olur ki biri kadını yalnız bırakmaz. Nitekim bırakmamış olacak ki merdiven başında gördüğü Naim Bey'dir! Vedut kalmış. O halde konuşamayacaklar; gidip kendisi de fişini almalıdır.

Bu niyetle yürürken arkasından birinin geldiğini hissetti, dönüp baktı: Gülrevan! O ama yabancı bir yüz takınmış, belli ki geçip gidecek; etrafta kadın yolcular vardır. Yer, durup iki kelime konuşmalarına, işaretleşmelerine bile elverişli değil. Maksadı açık... "Sezdirmeden beni takip et!" diyor.

Rıdvan da öyle yaptı, hem de pek ustalıkla... Beş on adım aksi istikamette yürüdükten sonra vazgeçmiş gibi yapıp dönerek, telaş etmeden, kayıtsız davranışla: ona lüks kama-

raların sıralandığı koridorda yetişti. Şu var ki, yalnız kalmış olmuyorlardı. Gidip gelenlere rastlanıyor, konuşamayacaklarını anlayan Gülrevan kamarasının önünde durdu, güya çantasından anahtarını arıyor. Bir ara Rıdvan'a başıyla işaret etti: Geçiniz!

Rıdvan yürüdü, daracık geçitte yan yana geldiler... Sürünmemek lazım, yan duvara dayanıyor. Tam o sırada eline küçücük bir kâğıt sıkıştırıldığını fark etti; bunu avcunda tutup hızlı hızlı koşarcasına gidiyor. Memnunluğu içinde şunu düşünmekten kendisini alamadı:

"Böyle işlere eli pek mi yatkın nedir? Alışkan bir hali var. Galiba parktaki sözlerine aldanmak yanlış olacak. Ömrünü dediği gibi pek heyecansız, kuru, yavan, tatsız geçirmişe benzemiyor; mazisi epeyce yüklü görünüyor; yahut da şimdiye kadar sadece zihninde kurup uygulayamadığı kadınlığın icabı becerikliliği artık göstermeye karar vermiş; hayatında beliren ve en olgun zamanına rastlayan fırsatı kaçırmamak kararında... Hatta belki de şu fikirde: 'Başımdan hoş bir serüven geçtikten sonra kaderime razı olurum, kurulmuş bir aile müessesesini parçalamamak için Naim ile evlenirim; hatıramla avunurum!'"

Vapurun baş tarafına kadar gelmişti, kimsenin bulunmadığı bu yerde kâğıda baktı: Kitaptan koparılmış bir sayfa idi bu... Bir roman sayfası, iki yüzünü de okuyacak, okuduklarından bir mana mı çıkaracaktı? Acayibine gitti, fakat ışığa tutunca bazı kelimelerin altında çizikler gördü, bunlar tırnak çizikleri idi, kelimeler işaretlenmişti. Yani sadece çizilmiş kelimeler okunursa bir mektup meydana gelecekti.

Sırasıyla okuyor: "Bugün imkânsız... Yarına ümit çok. Haber bekleyiniz." Hepsi o kadarcık. Cümle teşkil eden yedi kelime kâğıdın iki tarafını kaplayan yazılardan çıkarılmıştı. Mesela "Bugün" yedinci satırdaki şu konuşmadan alınmış: Hayır, sevgilim, hayır! Olamaz. Bugün perişanım... "İmkânsız" sözü on satır aşağıdaki "Artık tahammül edemezdi, tahammül imkânsız hale gelmişti" cümlesinde çizilmiş, öbürleri de hep böyle. Yırtılmış.

Sayfayı uzun uzun inceleyen ve iki tarafını da önemle okuyan Rıdvan kendisi için katlandığı zahmetten dolayı Gülrevan'ı bağrına basmak ihtiyacını duyuyor.

"Bu sözleri sabahleyin muhafızlarıyla konuşup randevu veremeyeceğini anlayınca hazırlamış olacak;" diyor, "Konuşamamak ihtimalini hesaba katmış, ihtiyatlı davranmış, yanına almış. Londra buluşmasını kaçırmamaya kararlı; muhakkak başaracaktır."

Gidip tenhalaşan gişeden fişini aldı, doldurdu, memurlara tasdik ettirdi. Rıhtıma çıkış çoktan başlamıştı. Turistler hemen oracıktaki tren istasyonuna koşuyorlar. Aralarına katıldı. Eski usul, yanlardan iki kapılı, koridorsuz vagonlardan birine giriyordu; öndeki vagondan cama vurdular. Çağıran Meram Bey'di, açtığı kapıdan sesleniyor:

"Buraya giriniz, bir yerimiz boş. Yabancı gelmesin. Hep tanıdıklar arasında olacaksınız."

Rıdvan basamağa ayağını atınca azıcık irkildi; zira vagondakiler arasında hem Gülrevan, hem de Lalegül var; tabii muhafızlar ve Teyze Hanım da orada. Durum nazikti; genç kızın ötekine gösteriş olarak kendisini benimsemiş hal-

ler almasından; âşık veya nişanlı muamelesi yapmasından korkuyordu; girmedi!

"Rahatsız etmeyeyim," diye mırıldandı, "yer zaten pek dar..."

Kadınlı erkekli cevap verdiler:

"Buyurunuz, buyurunuz..."

O zaman girdi, ortada gösterilen yere oturdu; genel bir selamlaşma oldu. Gülrevan elinde tuttuğu bir prospektüse dalmış görünüyor; yanındaki muhafızları her zamanki gibi aralarında hafif sesle konuşuyorlar. Rıdvan bu kadar göz karşısında yol süresince sevgilisine bakmak imkânından mahrum kalacağına üzülüyor. Meram Bey tam istediği meclisi bulmaktan memnun. Londra hakkında bir nutuk çekmektedir. Lalegül, validen daha keyifli... İkide bir Rıdvan'a çevrilen masum gözleri puslu hava ve loş vagon içinde ışık saçıyor ve bu ışığın adeta bülbül gibi şakıdığı hissini veriyor.

Vagondakiler sanıyorlar ki, genç kızla delikanlı arasında yarın bir evlenme ile bitecek günahsız bir aşk serüveni sürüp gitmektedir. Halbuki serüvenin asıl kahramanı olan kadın, köşede kayıtsız ve müteganni[1] oturan Gülrevan'dır... Bunu Meram Bey'den başkası bilmiyor. Rıdvan içinden diyor ki:

"Vapurda belki bizimkine benzeyen birtakım serüvenler daha vardır, onları da biz bilmiyoruz; yalnız açığa vurulanlardan haberdarız. Gizlilik aşkın en tatlı şekli, en heyecanlısı. Şimdi ben de Gülrevan da çarpıntılar içindeyiz; ruhumuz eriyor, birbirimizi nasıl da kucaklamak ihtiyacındayız! Fakat belli etmemeye çalışıyoruz; bakışmadan, sadece aynı yerde bu-

1 müteganni: aldırışsız

lunmanın hazzıyla ne tatlı anlar geçiriyoruz. Olağanüstü bir şey doğrusu... Sadri ile Trouville'de kalmadığıma ne iyi etmişim. Hiçbir çıplaklık ve hiçbir tanışma bundan daha zevkli, hazdan eritici olamazdı. Budala oğlan oralarda jigolosundan kaçırdığı kirli, küçük aşiftesiyle ömrünü heder ediyor."

Tren, yağmur altında büsbütün sünepeleşmiş, ıslak koyun koktuğu hissini veren işçi kasaba ve köyleriyle hadsiz hesapsız fabrikalar arasından sallana çalkana yoluna devam ederken vagondakilere bu manzarası bezdirici konforsuz yolculuğun hüznü çökmüştü. Meram Bey'den başka konuşan yoktu; fakat onların arasında iki kişi vardı ki, sessiz, dalgın duruşlarından belli olmayan coşkun bir muhabbet cereyanına kapılmışlar, kendilerinden geçmişlerdi. Birbirlerine bakmıyorlardı bile. Gülrevan şimdi mavi kapaklı bir Londra rehberindeki krokileri güya ehemmiyetle tetkik ediyor, Rıdvan sözde merakla valiyi dinliyor. Ne o, bir şey görüyor, ne öteki bir şey anlıyor. İkisi de vücutlarından yayılan şualarla daimî temas ve bağlılık halindedirler. Ne vagonların köhneliğine, ne etrafın kasvetliliğine aldırış ediyorlar; günlerce haz içinde gidebilirler.

Teyze Hanım, yanında oturduğu Rıdvan'a bir ara Gülrevan'ı işaret ederek usulca dedi ki:

"Kendini beğenmişin biri... Kimse ile görüşmeye tenezzül etmiyor, hepimize yüksekten bakıyor. Böyle olanların çoğunu bilirim! Hayatlarının gizli tarafları değme insanın tenezzül edemeyeceği adiliklerle doludur; azametlerine uymayan bayağılıkları onlardan beklemeli. Sizin fikriniz nedir?"

"Bir fikir hasıl edecek kadar meşgul olmadım. Belki de mağrur değil, çekingendir. Beni de durgun, çekingen halime bakarak azametli sananlar çoktur."

"Galiba kendisinden bahsettiğimizi anladı, lakırdıyı değiştirelim."

Londra'ya yaklaşıldığını sezen yolcuların gözleri camlarda!... Çoğu ayağa kalkmış, pencere önünde, birbirlerinin omuzlarından dışarıyı görmeye çalışıyor. Gülrevan yerini başkalarına bırakıp vagonun ortasına çekildi, Rıdvan zaten kımıldamamıştır. Kucağına bir kâğıt parçası düştü; hemen kaptı, cebine attı; kimse işi fark etmemişti. Meram Bey yardımcı rolüne devam ediyor, sevgilileri bir an için baş başa bırakmak için şehirden bazı binaları göstererek yolcuların dikkatlerini başka taraflara çekiyor. Cici Lalegül de bu manevraya aldanmaktadır.

"Lalegül'ün bugün güzelliği üstünde... İnsanlar, neden bazı gün daha sevimli, alımlı görünürler? Giydikleri elbisenin etkisi inkâr edilemez. Ama fark asıl o günkü ruhî huzur ve sükûnetten gelir. Bu huzur içinde çok iyi şeyler düşünebildiğimiz için yüz hatlarımız rahatlar, bakışlarımız da tatlılaşır. Kıskançlık, kin, intikam arzusu o sırada bize uzaktır, insanlara en fazla candanlık ve sevgi duyduğumuz, yakınlaştığımız, melekleştiğimiz zamandır! İşte, esasen iyi bir kız olan Lalegül şimdi öyle bir rahatlık içinde bulunduğundan büsbütün güzel görünüyor. Bereket öbürü ile aramızda geçenlerin farkında değil," diye içinden söylenerek kafileye katıldı, vagondan, sonra da gar merdiveninden indiler, dar bir sokak ağzında durdular. Rıdvan, henüz kâğıt parçasına bakamadığı için ne yapacağını soranlara kaçamaklı cevaplar veriyor, bekliyordu.

Önce Gülrevan ile muhafızları bir taksiye girip uzaklaştılar; ikisi arasında bir işaretleşme bile olamamıştı. Geriye

kalanlara pipolu bir Ermeni turist rehberlik ediyor. Onları "metro" ile "Trafalgar"a götürecektir.

Lalegül bu sırada Rıdvan'a yanaştı; duruşu değil ama sesi yalvarıcı idi, soruyordu;

"Bizden ayrılıyorsunuz, değil mi? Bari akşama vapura dönecek misiniz? Yoksa burada da o akrabanız yine karşınıza çıkacak mı?"

Bir genç kız tarafından sevilmenin bir kadın tarafından sevilmekten bambaşka bir şey olduğunu, başka bir zevk verdiğini, bu zevkte gerçekten bir tazelik, körpelik, çiçeğe yakınlık duyduğunu Rıdvan o anda kavrayıverdi; yüreğine lezzetli, güzel kokulu, ferahlatıcı renkte, tertemiz diye tarif edeceği bir şefkat yayılmıştı. İçinden öyle geldi ki, genç kızın başını hemen göğsüne bastırsın, saçlarını okşaya okşaya desin ki:

"Hayır, senden ayrılmıyorum, sizinle geleceğim ve o adam bir daha ne zaman karşıma çıksa kendisine yüz vermeyeceğim. Yolumuzun bundan ötesine yan yana, el ele, hiç ayrılmadan devam edeceğiz, gezi ikimizin gezisi olacak, bir nevi balayı denemesi! Sana muhabbet ve heyecan aşılamadan dolayı bir iftiharla doluyum."

Tabiidir ki, bunları söylemeden sadece dedi ki:

"Ben de sizin gibi vapura 18.40 treniyle döneceğim; garda buluşuruz. Sadri artık yoluma çıkmayacak, gerisin geri uzaklara gitti."

Sokak başında tek başına kalınca Gülrevan'ın trende kucağına attığı kâğıdı açtı; çiseleyen yağmurdan korunmak için tekrar gara sokulmuştu. Bu, Fransızca rehberden koparılmış bir kâğıttır. Bazı kelime ve reklamlar kalem yerine lacivert rimel kalemiyle çizilmiş: sırasıyla okudu:

"Rotour... de 19.10... Par train."

İşaretlenmiş bu sözlerle akşama 19.10 treniyle döneceğini anlatıyordu. Yani "O trende buluşalım, siz daha evvel gelip beni bekleyiniz, aynı vagona düşmemiz için tertibat alınız!" demek istiyordu.

Rıdvan:

"Aksilik," diye söylendi, "öbürüne söz vermiştim! Birinden birini kırmam icap edecek. Hangisini?"

Düşündü ki, eninde sonunda ikisinden birini büsbütün kırmaya mecbur olacak. Şimdi alacağı karar büyük kararın bir hazırlığıdır. Kâğıt elinde, yabancılığını büsbütün hissettiği şu acayip gar antresine sokulmuş, ne yapacağını bilemiyor.

"Gülrevan da benden o kadar hazzetmiş ki konuşamadığımız, bakışamadığımız halde bile aynı vagonda bir saat beraber bulunmayı bir nimet sayıyor, bunun keyfinden kendisini mahrum etmemeye çalışıyor. Demek ki, o da vagonda benim duyduğum zevki duymuş, o da bir saati vecd[1] halinde geçirmiş. Karşılıklı gizli arzu ne olağanüstü şeymiş! Kötü bir peyzaj ve kötü bir vagon içinde sanki göklerin yedinci katında uçuyorduk, uçmuştuk; sarhoşluğundan hâlâ ayrılamadım. Belki Lalegül'ü bu sarhoşluk içinde çok daha güzel buldum; duyduğum derin şefkat de sarhoşluk icabı ve mübalağasıdır," diyordu. Akşama vakit vardı, hele o saatler yaklaşsın, gününü koca Londra'da avare dolaşarak bir başına geçirsin, bir karar alabilir...

Ama hissediyor ki 19.10 trenine kalacak. Kalması bir menfaate dayanıyor: Gülrevan dilediğini yapmakta, kendisini istediği erkeğe teslimde serbesttir; nihayet dul bir kadın-

1 vecd: sevgi ya da heyecandan doğan coşkunluk

dır. Öteki bunu dilese de yapamaz, yapmak istese bile mâni olmak erkeğe düşer.

"Bir nokta daha var," diyor. "Lalegül ile barışması kolaydır. Öbürüne verdiğim sözü Paris dönüşü tutmadım şimdi bir sözleşme yoksa da durum naziktir, ortada bir vaat duruyor. Londra'da buluşma vaadi."

Çoğu turist gibi kıt paralı olmadığından gara yolcu indiren bir taksiye atladı. Meşhur meydanın ismini verdi. Bu taksiler beş kişiliktir, ayrıca şoförün yanında köpeklere mahsus bir yer de vardı; araba süslü değildi, rahat ve genişti. Birbirinin eşi birçok sokak geçtiler; bazen bir caddeye giriyorlar ve suları şakır şakır akan havuzlu meydanları geride bırakarak tekrar yan sokaklara sapıyorlardı. Kadını erkeği şemsiyeli veya yağmurluklu, sokaklar gibi birbirinin eşi bir insan kalabalığı. Bütün hareketliliğine uymayan bir huzur, emniyet ve intizam hâkim. O kadar ki, Rıdvan kendisini hakiki bir şehirden ziyade önceden tertiplenmiş bir tören seyrinde sanıyor.

"Gülrevan işimi bozdu," diye söyleniyor, "daha doğrusu ben akılsızlık ettim; Meram Bey grubuna katılıp Lalegül'le beraber şehri gezebilirdim, vaktin nasıl geçtiğini fark etmezdim."

Fakat bir teselli çıkarmakta gecikmedi: Napoli'de bir tek başına kalmıştı. Tek başına ve tamamen bağımsız halde... Bugün durumu değişmişti. Kendisiyle ilgilenen, hayatında yer almış bir kadınla bir kız vardı. Şu anda nasıl kendisi onları düşünüyor, istiyorsa onlar da Rıdvan'ı düşünüp bir arada olmadıklarına üzülüyorlardı. Artık şapka satıcısı kız için zihin yoracak ve hayaller kuracak kimsesiz erkek durumun-

da değildi. İki serüven de hızla gelişiyordu; bu itibarla turist kafilesi içinde zamanını boşuna geçirmiş, fırsat kaçırmış bir erkek sayılamazdı.

Trafalgar Meydanı'nı resimlerinden tanıdığı için şoförün sualiyle karşılaşmadan evvel ineceğini söyledi. Şehri tanıyormuş, gideceği yeri biliyormuş gibi davranmak istemişti; yabancı görünmekten küçüklük duyuyordu. Tretuvar üzerinde mıhlanıp kaldı; belli bir hedefi varmışçasına acele acele yürüdü. Londra Kalesi'ni mi gezsin, British Museum'u mu, yoksa National Gallery'yi mi? Parklar da ihmal edilemezdi; Hyde Park, Green Park, Regents Park. Fakat bunları yarına bırakacaktı. Bugünün sayılı saatleri ancak "Madame Tussauds" sarayı denilen balmumu heykeller müzesini görmeye müsaitti.

"Esasen Lalegül'e verdiğim sözü tutmak lazım gelirse 18.40 trenine ancak üç saatlik vaktim kaldı; Gülrevan'ın emrine uyarsam 50 dakika fazlası. Sadri'den methini işittiğim "Cinerama"ya gidebilirim; adresini yazmıştım; olağanüstü imiş."

Nihayet balmumu sarayında karar kıldı. Vakti olduğundan etrafı daha iyi göreceğini düşünerek oraya giden otobüslerden birini durakta beklemeye koyuldu; bunların numarasını Londra'ya daima gelen vapurdaki Rum tüccardan öğrenmiş, defterine kaydetmişti.

Durakta bekleyiş bir turist için can sıkıcı değildi. Rıdvan'ın dikkatine önce halkın temiz pak giyimliliği çarptı; sonra genç yaştaki İngiliz kızlarının göz, ten ve endam güzelliği, buna karşılık yaşlı kadınların çoğu kakavan, sevimsiz ve neşesiz yaratıklardı. Fakat herkes nazikti ve gülümseyerek birbiriyle konuşuyordu.

Otobüse o nezaket içinde kolayca girdiler. Bir yazıdan sigara içenlerin üst kata çıkmaları lazım geldiğini öğrendi. Ama kadınların rağbet gösterdiği alt katta bulunmayı tercih etti. Bir hostes kadar zarif giyinmiş olan biletçi kız kapı yanında duruyor ve yerlerin dolup dolmadığına bakarak otobüse yolcu alıyor veya alamayacağını işaret ediyordu.

Beğendiği İngiliz kızlarıyla Lalegül ve Gülrevan arasında mukayese yapıyor:

"Onların göz, ten ve endam güzellikleri bunlarınkinden aşağı değil; ayrıca ötekiler daha cana yakın yaratıklar. Şurada gördüklerim güzel hayvanlardan ziyade güzel bitkileri düşündürüyorlar; halbuki ötekilerin güzelliğinde bir kedilik, kedi sıcaklığı, kedilere özgü o hoşa giden rehavet, gerginliğini saklayan tatlı gevşeklik, kısacası latif bir hayvaniyet seziliyor; bir sıcakkanlılık. Bunların güzelliğine diyecek yok ama süngerler gibi, bana bitki ile hayvan arası, az hisli tesiri veriyorlar; görünüşleri o... Nadide salon yaprakları!" Zihninin bugün -istasyon önündeki içli konuşmasından sonra- Lalegül ile fazla meşgul oluşuna şaşıyordu. Hatta bir aralık ürktü bile; sakın ona âşık oluvermesin?"

"Olabilirim ya," diye kendine hak verdi. "Olmamak için sebep yok; normali de bu. Adeta göreceğim gelmiş, karşıma çıkıverse sevineceğim." Özleyişinin sebebini de buluyor:

"Benimle beraber bulunmayı, Londra'da ortadan kaybolmamamı, o kadar yalvarırcasına, içi sızlar halde istedi ki hem hoşlandım, hem de kendisine acıdım. İki etki altındayım; gurur ve yürek yumuşaklığı içinde, özleyişim de bundan! Otobüs heykeller sarayının tam karşısında durdu, koca binanın önü tıpkı Pompei'de olduğu gibi her ulustan turist

kafileleriyle dolu. Fakat oradaki güneş ve sıcaklık yerine burada adeta bir alacakaranlık ve temmuz içinde bir yaprak dökümü havası hüküm sürüyor; yüze çarptıkça serinliği duyulan yağmur hiç kesilmiyor. Tretuvarlar irili ufaklı, hepsi de siyah sayısız şemsiyelerin birbirine dokunmadan yuvarlanıp gittiği, kaynaştığı birer kanal!"

Müzenin içi de kalabalık ama bu kalabalığa katılanlar da bir revü numarasındaki gibi birbirine çarpmadan ilerlemek imkânını buluyor.

Binanın zemin katındaki meşhur katillere, cinayetlere ve işkence tablolarına ayrılan loş kısımdan henüz kurtulmuş, üst kata çıkan merdiven önüne gelmişti ki Türkçe konuşan bir topluluğun arasına karıştığını gördü; hepsi de vapurdan tanıdığı çehreler. Merdivenden de yine bir kafile vatandaş iniyor. O halde yukarı katlarda da bunlarla belki Lalegül ve Gülrevan ile de karşılaşacak.

Umduğu olmadı, fakat bütün müzeyi hep ikisinden birine rastlamak ümidiyle hafif bir heyecan içinde gezdi. Tarihin iyi ve kötü tanınmış meşhur şahsiyetlerini adeta damarlarında dolaşan sıcak kanı hissettircesine canlıdan farksız tecessüm ettiren heykeller son derece başarı ile, ustalıkla yapılmıştı. Şu var ki o hünerliliğe rağmen Rıdvan'ın üzerindeki etkisi sanatkâr eseri küçük bir mermer heykelden daha işleyici olmadı; kendisini tekrar caddede hakiki insanlara karışmış bulunca hoş olmayan bir rüyadan uyanmışçasına ferahladı.

Ona Oxford Caddesi'nde, bir mağaza salık vermişlerdi. Hazır bir pardösü alacaktı. Taksiden mağaza önünde inip de içeriye girince hiç beklemediği bir şeyle karşılaştı. Vedat ile

Naim de orada idiler, öteberi alıyorlardı. Gözleri Gülrevan'ı aradı. Acaba yukarı katlarda mı? Belki de az sonra inecekti; fakat iki muhafızın paketlerini alıp çıktıklarını görünce bu ümidi suya düştü; ayrıca ihanete uğramışçasına üzüldü:

"Mademki onlardan ayrılmak imkânı vardı," diyor, "bu zamanını neden bana vermedi? Yoksa Paris'te bir ara benimle olduğu gibi şimdi de Londra'da bir başkasıyla mı bulunuyor? Mesela şu evli avukat Fazlı ile..."

Saatine baktı: Vakti vardı, ağır da olsa 18.40 trenine ferah ferah yetişirdi, yetişmeliydi, Lalegül'e verdiği sözü tutacaktı. Pardösü işini ertesi güne bıraktı; zaten mağaza kapanmak üzere... Eşyalarının zenginliği ve çeşitliliği insanı hayrete düşüren bu muhteşem mağazalar caddesinde bir türlü boş bir taksi ve bir taksi durağı bulamıyor, boyuna yürüyor.

Gara geldiği zaman, elleri ve kucakları paketlerle dolu, mağaza mağaza dolaşmaktan, taban tepmekten harap düşmüş turistlerin vagonlara doğru yüklü akını başlamıştı. Kimse kimseyi görecek halde değil. Lalegül'ü nerede, nasıl bulacak?

Bereket o sırada Meram Bey gözüne ilişti, önceden düşünmediği halde -düşündüğünü fark etmemiş olabilirdi- ona dedi ki:

"Ben bundan sonraki trenle geleceğim. Lalegül Hanım'a sırasını düşürüp söyleyebilir misiniz?"

"Hay hay, elbette söylerim; derim ki: 'Tam trene biniyordu...'"

"Ee?..."

"'Tam trene biniyordu. Takside bir paket unuttuğunu hatırladı, gar memuruna haber vermek için öbür trene kal-

dı. Şoför paketi muhakkak polise teslim edecektir; onlar da gara muhakkak gönderirler.' İyi mi?"

"Mükemmel!... Her zaman olduğu gibi."

"Bittabi, sonraki trene kalmanızın hakiki sebebini bilmemekle beraber herhalde hayra yormak lazım geldiğini kestirmek güç değil. Zamane tabiriyle başarılar dilerim, sayın bay! Vapurda görüşürüz, şayet vaktinde dönebilirseniz!..."

"Bir şüpheniz mi var?"

"Aman, tren kalkıyor... Bana müsaade!"

Meram Bey sonuncu vagona kendisini dar attı. Rıdvan birdenbire boşalmış olan garda yapayalnız kalmıştı. Kırk dakikayı nasıl geçirecek? Büfeye girdi, burası basit bir yerdi, müşterisi de azdı; dışarıyı görecek bir masa seçti, bira ısmarladı; 19.40 trenine kaldığına memnundu.

"Onlar gelince kendimi pek göstermeden arkalarından gider, rastlantı taklidi yaparak aynı vagona girerim; bu rastlantıya şaşırmış bir hal de alabilirim; hatta canım sıkılmış gibi görünmek; somurtmak da mümkündür. Evet, somurtmalıyım!"

Getirdikleri bira ılık ve köpüksüzdü. Zaten İngilizlerin soğuk içkiden hazzetmediklerini biliyordu. Bir tek bira ile koca masayı kaplamaktan çekinerek ikincisini ısmarlamadan içi rahat etmedi. Camdan bakıyor; yeni yolcular, bu arada turistler, birer ikişer küçük ve köhne garı dolaşmaya başlamıştır.

"Nerede ise bizimkiler de gelir," diyordu.

Bir şey yapar görünmek için cebine attığı İngilizce prospektüsü çıkarıp güya dikkatle okuyor, mütemadiyen camı kollamaktan utanıyor. Önünde bir gölge sezdi, garson ol-

malıydı, bakmadan elini cüzdanına götürdü. Başını kaldırınca Gülrevan'ı karşısında buldu, hayretler içinde yerinden fırladı:

"Siz, siz misiniz? Beyler nerede?"

"Yalnızım, onlar Londra'da kaldılar. Belki gece yarısından sonra gelecekler... Gelmezlerse sabahleyin burada buluşacağız. Fazla konuşmayalım. Siz hemen çıkınız, aşağıya ininiz, sol taraftaki sokağa sapıp köşedeki bara giriniz... Ben arkanızdan oraya geleceğim."

Böyle dedi ve büfenin tezgâhına doğru yürüdü, uzaklaştı:

Rıdvan'ın şaşkınlığı korkuya benzeyen bir mahiyet almıştır. İşittiklerine inanamıyor, yüreği çarpıyor:

"Nasıl," diye söyleniyor, "Gülrevan yalnız ha? Hem de gece yarısına kadar, belki de sabaha kadar! Bunu hiç beklemiyordum. Ne iyi etmişim de öbür trene binmemişim, içime doğmuş."

Borcunu ödedi, merdivenlerden iniyor; inerken yukarıya çıkan tanıdık turistlerle karşılaşıyor. Sokaktadır, sola saptı. İşte köşedeki bar... Girdi. Bereket onunla meşgul olan yok. Söylenmesine devam ediyor:

"Demek ki trene binmeyeceğiz... Peki, nereye gideceğiz? Şehre dönmek istemez, tehlikelidir; ama muhakkak bir karar almıştır."

Adeta bu olandan memnun değil. Serüven asıl şimdi başlamıştır; nereye kadar varacak? Belli değil. Fakat kesin olarak bilinen bir nokta şu: Gülrevan her şeyi göze almış, en ilerisine kadar gidecek; artık pervası yok!

"Müthiş," diye mırıldanıyor, "gerçekten müthiş!" Bir saniye geçince fikrini değiştiriyor:

"Neden, neresi müthiş? Bir şans, Napoli'de ilk gördüğüm gün işin bu sonuca varacağını biri söyleyebilseydi sevincimden hoplardım. Düşün hele; şimdi buluşmamız için tertipler çeviren, çırpınan kadın, merdiven basamaklarında kayısı topuklarından başlayarak her tarafına hayran olduğum kadındır. O gün bana ne kadar uzaktı... Erişilmez bir yaratıktı! Artık elimin altındadır, benimdir; değilse de olmaya hazırdır."

Kapı açıldı; Gülrevan girmiyor, çağırıyor...

Çıktığı zaman onun önceden bulup getirdiği anlaşılan bir taksiye girdiğini gördü, arkasından kendisi de girdi. Araba gidiyor. Bir süre ikisi de heyecandan konuşamadılar.

Yazın kuzeye çıktıkça gün, saate oranla geç kararır. Güneş henüz batmamıştır, ama bulutlar bastırmış, yağmur hızlanmıştır. İstanbul'un loş, puslu, nem içindeki bir kasım akşamı. Elektrikler tek tük yanıyor. Şoför ön fenerleri yaktı.

4

Rıdvan gittikleri yeri, bir pısırıklık ve aşk vecdine uymayan maddi bir endişe etkisi bırakmasından çekindiği için sormuyor. Birbirlerine sevgilerinden bahsetmiyorlar, sokulmuyorlar da... Yan yana bir taksi içinde, loşluğa sinmiş, tamamıyla yabancı bir memlekette ve kır yolunda olmalarına rağmen ikisi de köşelerine çekilmiş, hâlâ hülya kurarak zihinlerinden sevişmektedirler. Delikanlı kendine soruyor;

"Niçin böyle yapıyoruz? Neden hâlâ aşkımıza dair belki hiçten, fakat âdet olmuş lakırdıları etmiyoruz? İşin alışılmış

teşrifatı arabaya girince birbirimizi kucaklamak, en azı şoförün fazla dikkatini çekmeden öpüşmekti. Elimi bile tutmadı... Ben de cesaret edemiyorum." Bir süre daha o halde yol aldılar. Nihayet Gülrevan dedi ki:

"Trende herkesin gözü önünde yine yabancılık rolü oynayacağımıza Tilbury'ye taksi ile gitmemizi düşündüm. Belki yeter derecede belli edemiyorum. Ama sizinle yalnız bulunmaktan zevk alıyorum. Bir saat bir saattir. Memnun olmadınız mı?"

"Fazlasıyla... Helecan içindeyim."

"Bizimkilerden sıyrılıncaya kadar akla karayı seçtim. Claridge Oteli'nde oturan çok zengin bir akrabamız üçümüzü de akşam yemeğine ve gece eğlencesine davet etmişti; bir elbise meselesi çıkardım, bir de baş ağrılı yorgunluk... Yarın gece söz verdim ve bizimkileri kalmaya razı ettim; gara kadar getirdiler. Bunları şu, baş başa bir saatlik yolculuk için yaptım."

Artık sırası geldiğine hükmeden Rıdvan, lüzumlu cevabı da bulamadığından Gülrevan'ın eldivenli elini yakaladı, dudaklarına götürdü; dudakları üzerinde tutuyor; öpmüyor, dudaklarına bastırıyor; konuşmasına devam eden sevgilisini o durumda dinliyor.

"Bir şey aklıma geldi: İstersen biraz daha zaman kazanabiliriz, şoför yol üstü bize bir yer bulur, lokantamsı bir yer. Vapurda ayrı ayrı, yolcular arasında yahut kamaramızda yiyeceğimize..."

"Çok güzel bir fikir. Acaba öyle bir yer var mı?"

"Birkaç küçük kasabadan geçeceğimize göre herhalde vardır; sınıfını düşünmeyelim. Tanınmak korkusu yok; adisine de katlanırız."

Noksan İngilizceleriyle şoföre meramlarını anlattılar. Adam on dakikaya kadar bir kasabaya geleceklerini ve burada istedikleri gibi "respectable"[1] bir yer bulunduğunu, memnun kalacaklarını söyledi. Aldıkları cevabın sevinciyle yahut bunu vesile ederek birbirlerine sokuldular.

Rıdvan sokulmanın verdiği gizlilikten cesaret alarak konuşmaya başladı:

"Çok bahtiyar bir adamışım ben," diyor, "bahtiyarların bahtiyarı... Paris'teki kahvede söylediğiniz gibi olmayacak, olmamalı. Orada 'bizimki, geziye azıcık heyecan katmak arzusu' demiştiniz, yani küçücük bir serüven, Fransızların 'escapade', kaçamak dedikleri şey. Göreceksiniz iş başka bir şekil alacak; büyük bir aşka, sonsuz bağlantıya çevrilecek. Çevrileceği belli: Bütün gün şu buluşmayı gerçekleştirmek için uğraştınız; ben koca Londra'da avare avare dolaştım, yalnız sizi, sizinle buluşacağım tren saatini düşündüm. Napoli'den beri düşündüğüm yalnız sizsiniz!"

"Azıcık da Lalegül Hanım değil mi? Yoo! İtiraz etmeyiniz, açıklamaya da lüzum yok. Biliyorum, bunu genç kızın hoşuna gitmesi için yapıyorsunuz. Fakat ya sizi derinine seviverirse?"

"O kalpler henüz pek körpedir, cilaları da pek taze, pırıl pırıl. Aşklar üzerlerinden kolaycacık kayıp giderler, kök salamazlar."

"Ama pek cici bir kız."

"İnkâr etmiyorum. Size rastlamamak şartıyla belki ilgimi çekerdi. O, sizden küçücük bir parça, paha biçilmez güzellik tacınızdan düşmüş minimini bir inci. Bunu bulan tebrike

1 respactable (İng): saygın

değer; fakat aslını, bütününü tanıyan için bir kıymet ifade etmez."

"Serüvenimizin bir kaçamaktan ibaret kalmayacağından ben de korkmaya başladım; siz zaten korku içindesiniz."

"Evet, iyi keşfettiniz: Korkular geçiriyorum. Bilseniz ne tatlı korkular bunlar! Meğerse korku karışmayan aşklar pek yavan kalıyormuş. İnsan, tehlikesinden korktuğu oranda zevk alıyor, bir jet uçağında giden pilotun duyduğu korkunun zevki. Dikkat ediyor musunuz? Aşk sözünü ister istemez kullanıverdim; ilk kez!"

Tam vakti idi; Gülrevan'ın başını kendine, göğsüne doğru çekti; fakat irkildiğini, gerilip yana kaçtığını görünce cesareti kırıldı, vazgeçti. Bereket o sırada araba durmuştu. İniyorlar, inerken Rıdvan içinden söyleniyor:

"Beni çok yoracak bu kadın... Ya hesaplı hareket ediyor, yahut dediği gibi başından şimdiye kadar böyle olaylar geçmemiş. Onu da turistik gezinin acayip havası sarmış, serüvene atılmak ihtiyacında. Bir noktaya kadar cesur... Noktayı geçmek isteyince vakarlılığı ayak diriyor, taş kesiliveriyor."

Önünde bulundukları bina, dışarıdan gösterişsiz, kunt yapılı, iki katlı, hemen hemen hiç ışık sızmayan bir otel, içerisi deri kapitone çift kapıları, loşluğu, sessizliği ile tipik bir İngiliz evi, karşılayan adama akşam yemeği için geldiklerini yine Gülrevan söyledi. Koridoru geçtiler; önlerinde açılan kapı yemek salonunu meydana çıkardı; ancak münzevi[1] birkaç erkeğin, gazetelerine göz gezdirerek, yemek yedikleri bir salon. Yan tarafta da tek masalı iki oda görünüyor.

1 münzevi: kendi köşesine çekilen

Otel memuru, müşterilerini bu odalardan birine götürdü, oturttu, önlerine menüyü koydu, bir elektrik zilini işaret ederek:

"Emrinizi bekleriz," gibi, pek iyi anlayamadıkları bir şey söyledi ve pek tabii bir hareketle çifte kapıyı üzerlerine örtüp gitti.

Gülrevan ile Rıdvan birbirlerine baktılar, bakışlarında sevinçle karışık bir şaşkınlık vardı, belki biraz da ürküntü. Duvarları koyu renk kabartma kâğıt ve yarıya kadar maun tahta, kapısı deri kaplama, ne kadar kuytu, sessiz, temiz, dünyaya uzak hissini veren, fakat en kalabalık bir şehrin yanı başında, akıllarından geçiremeyecekleri bir yuva burası!

Genç kadın gülümsüyor. Bu gülümseme öylesine tatlı, çekici, davet edici ki Rıdvan yanına koştu, arabada tamamlayamamıştı, güzel başını kendisine, ta yüzüne yaklaştırdı, geri çekilmesine aldırmamıştı. İlk defa dudak dudağa gelmek üzereydiler.

Gülrevan birdenbire yerinden fırladı, ayakta idi, duvara dayanmıştı.

"Yok," dedi, "böyle şeylere kalkışırsanız dostluğumuz bozulur. Oda cesaret verici ama ben henüz o kıvama gelmedim; muhakkak geleceğimi de vaat edemem. Eğer yalnız ahbaplığa razı iseniz oturalım, yoksa vapura dönmemiz icap edecek. Hem mühim bir işimiz var, anlamadığımız 'menü'den yemek seçmek. Çok rica ederim, bana gücenmeyiniz."

Rıdvan bir şey söylemedi, yerine döndü. Gülrevan yaptığından mahcup gibi:

"Biliyorum," dedi, "yaşıma, gösterişime uymayan genç kız utangaçlıkları sizin için, hiç de hoş değil. Olamıyor,

işte... İstediğimi sanıyorum, hatta bekliyorum belki... Sonra kaçıyorum. Anlatamam ki!"

"Anlamam lazım, daha doğrusu anlamamakla beraber, hislerinize hürmet etmem zorunlu... Bir daha tekrarlanmaz... Şu yemek meselesine gelelim:"

"Evet, gelelim, ama daha evvel bir söyleyeceğim var; olağanüstünlük vaat etmeden söylüyorum: Bizimkilerle yarın öğleye doğru garda buluşacağız; 11.00 trenini bekleyecekler."

"Yani?"

"Yani bu gece vapura dönmeyecekler; vapurda ilk kez onların bulunmadığı bir gece geçireceğim. Ben de yarın akşam şehirde kalacağım."

"Çok zalimsiniz, güzelliğinize yakışıyor ama muhakkak bir zulüm bu. Zaten vaat etseniz de aldanacak değilim."

"Aldatmaya niyetim yok. Başımdan birtakım hülyalar geçiyor, yapamayacağım şeyler; onları söylüyorum."

"Bu gece bizim olabilirdi, isteseniz, yine de olur."

Gülrevan gülüyor. Gülmesi güzelliğini sanki arttırmıştır; Rıdvan ona değişik bir kadınmış, yeni görüyormuş gibi dikkatle bakıyor, baktıkça hayrete düşüyor; içinden diyor ki:

"Fazla güzel! Gösterişli, biçimli, mükemmel olmayan hiçbir tarafı yok. Böyle tam ve olağanüstü güzellerde çok kez eksikliği duyulan, sıcakkanlılık, cana yakınlık, sevimlilik, kısacası seksapellik de kendisinde mevcut. Ne kadar sağlam, sıhhatli! Ne feyizli[1] gelişme bu! Çınarlar gibi gelişmiş... İnsana gölgesine sığınmak ihtiyacını veriyor."

---

1 feyiz: bereket, bolluk

Öfkelendi de:

"Bu derece gelişmiş bir güzelliğin hareketlerinde tamamıyla serbest olmasına rağmen hazzettiği erkekten kendisini esirgemesi düpedüz haksızlık! Nefsini hakkı olan bir zevkten alıkoyduğu gibi, seçtiği adamı da o zevkten mahrum ediyor. Yaşlılığında pişman olacak."

Fakat harpte Normandiya Çıkartmasında askerlik eden metrdotelin çat pat konuşabildiği Fransızcasının da yardımıyla mönü hazırlanırken fikrini değiştirdi; Gülrevan'ın bütün arzularını tepip yenerek haysiyetini koruyabilmesindeki iradesini beğendi.

"Lekelenmemiş bir gelişme... O kadar güzel bir kadının içinden taşan cinsel isteğe, şiddetle karşı koyabilmesinde ayrı bir güzellik var. Hatta bu güzellik ötekinden de sarsıcı... İnsana cinayet yapmayı düşündürecek kadar sarsıcı!"

Rıdvan bir öfkelenip, bir hayranlık duyduğu kadını, o şimdi metrdotel ile meşgul iken her uzvunda, her vücut parçasında, özellikle şekillerinde, sonra da yüzünde uzun uzun durarak inceliyor; en küçük bir kusur bulamıyor.

"Şimdiye kadar nerede imiş," diye söyleniyor, "hangi bucakta saklı kalmış? Ne İstanbul'da rastladım, ne de Ankara veya İzmir'de... Hoş, ben her çevreye sokulan bir adam değilim; şöhretinin yayıldığı bir şehir muhakkak vardır. Hayatı hakkında bilgi vermeye hiç yanaşmıyor; belki birdenbire hepsini anlatacak. Anlatmasa ne çıkar? Güzelliği konuşuyor, bu konuşma peri masalları kadar renkli, divan edebiyatı kadar ahenkli."

Metrdotel siparişleri alıp gitmişti. Gülrevan sandalyesinden kalktı, usulca Rıdvan'ın yanına geldi; ayakta onun sandalyesine dayanıp durdu. Bir eliyle erkeğin saçlarını hafif

hafif dağıtıp bozmadan okşuyor, öbür eliyle de omzundan şefkatle bastırıyor. Bir kadın, içinden taşan sevgi ve isteği bu hareketiyle belli eder; fakat genç adam deminki gibi bir davranış görmek korkusuyla kımıldanmıyor, girişkenliğin ondan gelmesini bekliyor, geleceğine emin.

Nitekim az sonra Gülrevan'ın elleri Rıdvan'ın yüzünü kendi yüzüne doğru çevirdi; başı bu yüze eğildi. Yüzler arasındaki mesafe birbirlerini, gözlerinin içine bakarak, içinden seyredecek ölçüdedir. Nihayet o kadarı da kalmadı; önce ikisinin kirpikleri karşılaşıp bir lahza için girift oldular; sıra ağızlara geliyordu. Kapıya vuruldu.

Rıdvan o güne kadar kirpiklerin öpüşebileceklerini ne görmüş ne de aklından geçirmişti. Evvela bir şey düşünemedi, sonra söylendi:

"Neler biliyor! Nerelerde, kimlerden öğrenmiş?"

Bu sualleri o gece vapura dönünceye kadar birçok defa tekrar etmişti. Lokantadan saat ona doğru çıkmışlar, telefonla çağırttıkları başka bir arabaya binmişlerdi. Tilbury'ye yaklaştıkları sırada Gülrevan demişti ki:

"Sizin azıcık yürümeniz lazım! Ben istasyon önünde otomobilden tek başıma inmeliyim, vapura da tek başıma girmeliyim. Gelişlerimiz arasında en aşağı on dakikalık bir zaman geçmeli, değil mi efendim?"

Öyle yaptılar; Rıdvan puslu gecede bu tamamıyla yabancısı olduğu memleketin el ayak çekilmiş, büsbütün dağlaşmış kır yolunda hayli yürüdü.

Vapura çıktığı vakit etrafı tenha buldu; turistler gezinti, alışveriş yorgunu olduklarından kamaralarına çekilmişlerdi. Salonda ancak birkaç erkek oturuyor. İkisinin de gelişleri muhakkak dikkati çekmemişti.

"Meram Bey de ortalarda yok, o da galiba halsiz düşmüş!" tahminiyle kendi katına çıkıyordu, sahanlıkta eski vali ile burun buruna geldi, daha doğrusu göz göze. Bu gözlerde bir sırrı keşfetmenin sınırsız zevki okunuyordu.

"Maşallah beyefendi, pek erken avdet buyurdunuz, hem de yapayalnız. Barselona'daki dönüşe benzemedi bu! Hemen yatacak mısınız?"

"Evet, epeyce taban teptim, yorulmuşum."

"Herkes aynı şeyi söylüyor. Az evvel, sizin önünüzden, sizin gibi yapayalnız dönen bir hanımefendi de böyle dedi, o da yorgun düşmüş, yorgunluğu yüzünde okunuyordu; yüzüne yorgunluk pek yaraşmıştı. İkinize de deliksiz uykular, tatlı rüyalar dilerim."

"Teşekkürler. Geceniz hayırlı olsun, beyefendi."

Belli ki, Meram Bey sevdalıların kısa aralık ile tek başlarına vapura dönüşlerine lazım gelen anlamı vermiş; muhafızların dönmediklerini de biliyordur, şimdi kim bilir neler düşünüyor, ne tahminler yürütüyor? Halbuki yol üstü lokantasında yemek ömür boyunca hatırlanacak, hatırlandıkça aranacak, tekrar tekrar istenecek kadar hoş geçmekle beraber yerin elverişliliğine ve iki tarafın şüphe götürmeyen istekliliğine rağmen sadece konuşmadan ve birbirlerini gözleriyle tatmaktan, gözlerin uzaktan yutkunma ve yalanmasından ibaret kalmıştı.

Ancak arabada, rıhtıma dönerlerken Rıdvan bir deneme kabilinden:

"Vapurda onların bulunmadıkları, tam serbest kalacağınız bir gece olacak bu..." demiş, Gülrevan:

"Ne malum," diye cevap vermişti, "Belki akıllarına eser, geliverirler."

Rıdvan itiraz etmişti:

"İkisi de bekâr ve bekâr bir arkadaşın davetlisi..."

Konuşma şöyle devam etti:

"Naim öyle şey yapmaz."

"Pek eminsiniz! Bir gün kendisinin olacağınızı bildiği, bunu beklediği, hayalinizle geviş getirdiği için değil mi?"

"Demek haberiniz var?"

"Kendinizi feda edeceğinizden herkes haberdar... Hepimiz size acıyoruz."

Gülrevan konuşmayı kesti, ama karanlıkta âşığının elini aradı, buldu, dudaklarına götürdü. Bir kere daha yaptığı gibi dudakları üstünde tutuyor. Derken bu ele ılık, iri bir yaş damladı. Rıdvan kederle, telaşla dedi ki:

"Ağlıyor musunuz?"

"Başka ne yapabilirim?"

"Pek çok şey! Mesela o karardan dönmez, aile servetini korumak gibi basit köylü zihniyetinden sıyrılarak istediğiniz erkekle evlenmek, yahut ömrünüzün boşuna akıp gittiğini düşünerek tam serbestinize kavuşmak, biraz yaşamak! Şu içinde bulunduğumuz geceyi kaçırmamıza karşı güzelliğiniz nasıl oluyor da isyan etmiyor? Nasıl oluyor da onun isteğine uymayacak, aksine kafa tutacak kadar zalim davranabiliyorsunuz?"

"Gerçekten şaşılacak şey..."

"Daha ziyade acınacak şeydir bu!"

Rıdvan sesini mümkün olduğu kadar ılık, tatlı hale getirerek dedi ki:

"Vapura gidince doğru kamaranıza gireceksiniz, değil mi?"

"Evet."

"Kapısını örtmemek elinizde tabii?"

"Evet."

"Örtmeyiniz, belli belirsiz açık bırakınız... Girdikten tam yarım saat sonra!"

Cevap gecikti, nihayet geldi:

"Vaat edemem... Bir defa bakınız... Kapalı ise geçip gidersiniz."

İşte Rıdvan merdiven sahanlığında Meram Bey'le karşılaştığı zaman yorgun olmaktan ziyade o kararsız cevabın etkisiyle heyecandan bitkin bir halde bulunuyordu. Saatine bakmıştı: On bire çeyrek var.

Vapurdaki durum hiçbir zaman bu gecekinden elverişli olamazdı. Şehre inen kamarotlar yolcuların erkence yatmalarını fırsat bilerek yerlerine çekilmişlerdi; hatta nöbetçi bulunanlara da ortalıkta rastlanamıyordu. Hava puslu, serin rutubetli... Kimsenin güvertede durmasına imkân yok. Esasen etrafta seyredilecek bir manzara da yok. Times Nehri kıyılarında geçen bir polis romanı dekoru, doklar, ıssızlık, pus ve kirliliği karanlıkta bile hissedilen lök gibi dibe çökmüş bir su tabakası.

Rıdvan'ın arkasından Meram Bey seslendi:

"Bir dakikanızı daha alacağım, iner misiniz, beni çıkmak zahmetinden kurtarınız."

Tekrar buluştular; öbürü sesini alçaltarak diyor ki:

"Küçük hanım kızımıza gecikeceğiniz haberini trende yetiştirdim. Az evveline kadar sizi beklemekteydi, nihayet o da yorgunluktan dayanamadı, kamarasına çekildi, girdiğini gözlerimle gördüm; artık çıkmaz. İçiniz rahat etsin."

"Eksik olmayınız efendim, lütfetmişsiniz."

"Estağfurullah... Söyleyeceğim bundan ibaret... Tekrar güzel bir gece dilerim, hayatınızın en güzel gecelerinden birini..."

"Sağ olun."

Yine ayrıldılar. Rıdvan, valinin gönülden dilediği güzel gece sözü ile ne kastettiğini biliyor. Yaşlı tilki, genç âşıktan daha heyecanlı. Uzun hayalde canlandırmalardan ve hayalî tablolardan sonra asıl tatlı bir uykuya dalacak olan kendisidir, zira onun hayal kırıklığına uğraması ve kapalı bir kapı önünde donup kalması ihtimali yok. Böyle bir şüpheye zihninde yer veriyor; her şeyi olmuş, bitmiş, kararlaşmış sanıyor.

Halbuki Rıdvan aksini düşünmektedir, o kapı yalnız bu gece değil, bütün gezi süresince daima kendisine kilitli kalacaktır; Gülrevan sonunda hiçbir suç işlememiş halde ihtişamlı güzelliğiyle sinsi ve sevimsiz Peter Lorre'un karısı olarak yatağına girecektir.

Böyle düşünmekle beraber her ihtimale karşı hazırlıklı bulunmak için kamarasında kendisine çekidüzen verdi. Hayal etme yetisinin fazla işlemesini önlemek için de boyuna söyleniyordu:

"Olmaz, bu ataklık onda yok. Doğuştan iffetli bir kadın... Yahut bütün zevki ümit vermez görünerek erkeği daima ümitler içinde bırakmak; ona ustaca işkence etmek! Belki de şimdiye kadar her erkeğe hep bunu yaptı, bunu yapmakla tatmin edilmiş oluyor; zaten kadının keşfedilmez yaratık sanılışı bu çeşit, erkekte nadir rastlanan ruhî çıkmazlardan, bizim akıl erdiremediğimiz pek ince bir nevi 'sadizm'den ileri gelir."

Şu son kanaatine büsbütün inanmış bir halde, kamarasından dışarıya usulca süzüldü. Vapuru bu derece ıssız, sessiz görmemişti, makinelerin işlememesi, denizin hışıldamaması yüzünden adeta tamir için kızağa çekilmiş bomboş bir gemiyi düşündürüyor... İstinye doklarında sıra bekleyen, kaburgaları meydanda, ihtişamını kaybetmiş tekneleri!

Merdiveni indi ama doğruca lüks kamaralar koridoruna dalmadı, uykusu kaçmış, canı sıkılmış gibi bir surat takınarak önce dış geziye çıktı; koridora baştaki antreden girecekti; orası sapa yoldu. Fakat bir ayak sesi işitti. Geri döndü. Camdan gözetliyor. Gelen giden yok.

Bu sefer cesaretle yürüdü. Kamara numaralarını iri rakamlarla işaret eden duvardaki yazıya ihtiyatla göz gezdiriyor. Bazen vapurun sancak ve iskele taraflarını birbirine karıştırdığı oluyordu. Tamam, numaralar çift... Gülrevan'ın kamarası o koridorda, dördüncü kapıdır.

Birinci kapıyı geçti, ikinciyi de... Üçüncünün önünde. Üç kapı da sımsıkı kapalı. İleriye baktı, geriye göz attı. Koridor güneşe karşı tutulmuş, temizliği muayene edilen bir tüfek namlusunun içi gibi upuzun ve pırıl pırıl yalazlanıyor. Sanki ışıklar birdenbire üç misli aydınlanıvermiş.

İki adım daha atıp da o dördüncü kapının öbürlerinden daha geride, azıcık aralık durduğunu görünce yüreği hopladı. Demek itecek, kanat açılıverecek, içeriye girecekti... Girince de sevgilisini kolları arasında bulacaktı; fısıldaşacaklar, karanlıkta köşeye doğru birbirlerini sürükleyeceklerdi. İlk günlerde hayal etme yetisinin salıncağında sallayıp ninnisini söylediği, avunduğu hülyada olduğu gibi.

Bu düşünceler zihninden bir anda geçti, bir lahzada... Zira bir saattir zihni onlarla meşguldü. Şunu da düşündü:

"Ne kadar kötümser bir adamım! Kolayca olabilecekleri hiç olmayacak sanıyorum."

Kapıya dayandı.

Fakat aralık biraz genişlemekle beraber büsbütün açılmadı. Açılamazdı. Üst taraftan çengelli idi; bu çengel hava vermek, hava cereyanı temin etmek için her kamarada vardı.

Açık duran aralıktan Gülrevan'ın eli uzandı; bu el mendile benzeyen bir kumaş parçası tutuyor; fısıltı halinde bir ses:

"Şunu alınız... Gidiniz... Hemen gidiniz sevgilim!"

Evet, işittiği söz budur; "sevgilim"... Rıdvan, içinde bir kâğıdın temasını duyduğu ve nemli bulduğu kumaşı avcunda sıkarak yoluna devam ediyor; titriyor ama sendelemiyor; o halde kamarasına girdi, ışığı zaten söndürmemişti; elindekine baktı: Bir mendil... Mendil ıslakçadır. İçinde uçak postası için kullanılan incecik mektupluk bloktan koparılmış kâğıtta el yazısı ile iki satır:

"İstediğim erkekle evlenmeye karar verdim, şayet o erkek de beni isterse!... Başka türlüsü elimden gelmiyor, gelmeyecek... Dostluğu devam ettirmek veya kesmek artık sizin bileceğiniz iş..."

Rıdvan'ın kafası bomboş. Kâğıda da mendile de anlamamış, ne kâğıt, ne gözyaşlarıyla ıslanmış mendil, hatta ne de yazı hakkında en ufak bilgisi yokmuş, anlam ve kavramlarını kavramaktan acizmiş gibi bunlara boş kafa ve boş gözlerle bakıyor ve asıl tuhafı başka bir şey düşünüyor; düşünüyor değil, görüyor: O gün balmumundan heykeller müzesindeki cinayetler koğuşunu gezerken dikkat etmediğini sandığı

ihtilalci Marat'nın banyoya dayanmış iğrenç başını ve göğsünden sızan pis kanını!

Ne münasebetle? Hangi çağrışım ile? Belli değil. Bu çağrışımları insan beyninin karmakarışık labirentinden bulup çıkarmak güç. Belki de o yersiz düşünceler kısa süren bir şuur aksaklığıdır. Rıdvan az sonra beyin tıkanıklığından kurtuldu ve ilk düşüncesi şu oldu:

"Benimle evlenmek istiyor. Evlenmedikçe benim olamayacağını söylüyor. Kararını vermeden evvel ağlamış; bu gece benim olamadığına ağlamış; bedensel arzularını yenip sindirmek için didişmiş, gözyaşları dökmüş. Zavallı Gülrevan!"

O zaman aklına geldi; sözünde durmayıp 18.40 trenine binmediği için belki de şimdi vapurda, teyzesine belli etmeden keten çarşafları altına gizlenip gözyaşı döken biri daha vardır:

"Zavallı Lalegül!" diye ona da acıyor. Kendisinin de acınacak hale düştüğüne hükmederek nemlenen gözlerine, ıslaklığını hâlâ duyduğu küçücük mendili götürüyor. Mendildeki ılık kokuda hem Gülrevan, hem Lalegül var. Bir kadınla bir kızın arzuları tütsü gibi dantel parçasına işlemiş, bu koku konuşuyor: "Âşk istedik, seni istedik! İsterken bu kokuyu yayıyorduk!" Hesap ediyor: Gezinin ancak on beşinci günündeler, geriye yirmi gün kalıyor. O süre içinde elbette daha bazı değişiklikler, gelişmeler olacaktır. Belki Gülrevan'ın dayanıklılığı birdenbire kırılacak, belki de Rıdvan'ın Lalegül'e karşı duyduğu ilgi artacak veya azalacaktır. Şu dakikada karar alamaz ve önünde duran mektuba cevap veremez. Hele "o erkek de sizi istiyor, aynı fikirdedir," tarzında bir evlenme muvafakati yollayamaz.

Şimdi muhakkak olan bir şey varsa bu, birbirlerini isteyen iki âşığın olağanüstü meydana çıkan fırsattan faydalanmamalarıdır; Times Nehri üzerinde geçirecekleri gece umdukları hatıra olamayacak, Meram Bey yatağında boş yere hayal kuradursun!

Bir ara Rıdvan tüccar düşüncesiyle düşündü:

"Bir mal alacağım," dedi, "karşımda iki satıcı var. İkisi de şirket teklif ediyorlar, mallarını başka şartlarla satmaya yanaşmıyorlar. Ben de şirket fikrini benimsemiyor değilim. Ancak hangisiyle ortaklık daha kârlı olacak? Büyük sermayelisi cazip görünüyorsa da öbüründen daha sağlam mı? Oyuna mı geleceğim? İşte kararsızlığımın sebebi!"

Geceyi yarı uyku, yarı uyanıklık içinde, iki ihtimali de bütün ayrıntılarıyla inceleyerek rahatsız geçirdi. O gece kendisini Gülrevan ile evlenmiş farz etti; Vedut ve Naim bu evlenmeye karşı koymuşlar, düşman vaziyeti alarak yüz çeşit zorluk çıkarmışlar, ayrıca çiftlik için de sonu gelmez davalar açarak kadını parasız bırakmaya çalışmışlardı. Üzüntü ilk gününden başlamıştı.

"Lalegül ile evlenirsem öyle şeyler olmayacak," diyordu, "fakat bu da pek basit, gayet basbayağı, herkesin başından geçen bir evlenmeden ibaret kalacak. Gelecek yıl yanımda, benden on beş yaş küçük bir hanım kızla geziye çıkacağım. Çocuksu sevgi sahneleri, sevişmeleri ve darılmalarla standart tip bir balayı gezisi! Kendimi buna yakıştıramıyorum."

Asıl uykuya varırken hangisiyle evli idi? Sabahleyin hatırlayamadı. Ama Gülrevan'ın mendilini yatağın içinde buldu. Mektubu da yastığının altında.

"Bakalım, karşılaşınca davranışı ne olacak?" diye merak içinde çarçabuk giyindi.

Onun trene bineceğini, muhafızlarıyla garda buluşacaklarını biliyordu, yolunu gözleyecekti. Saat dokuz buçuğu geçmiş olduğuna göre epeyce gecikmişti; belki de Gülrevan erkenden gitmişti.

Salona girince, bir koltuğa gömülüp kuşluk uykusuna yatmış olan Meram Bey'in, gelişini sezmişçesine gözlerini açtığını ve gülümsediğini gördü; eliyle işaret ederek genç dostunu yanına çağırıyordu. Hemen dedi ki:

"Vapur yarı yarıya boşaldı, dokuz trenine koşan koşana... Bugün cumartesi olduğundan mağazalar saat birde kapanırmış; hanımlar telaş içinde kendilerini rıhtıma dar attılar: Lalegül hanım kızımızı da sürükleyip götürdüler. Bana üzgün göründü. Ha, Gülrevan hanımefendi de galiba rahat bir gece geçirmemiş... Yorgun, hoşnutsuzluk hali vardı..."

"O da gitti mi?"

"Telefona çağırmışlardı, epeyce konuştu; ben de tesadüfen ofiste idim; yanımdan geçerken sordum, şehre akşamüzeri, bir davette bulunmak üzere, gidecekmiş. Siz de mi öyle yapacaksınız?"

"Henüz bir karar vermedim."

"Dün çok yorulmuşum; erken erken yollara düşmeyi göze alamadım."

"Galiba ben de size uyacağım."

"İsabet... Yüzünüz azıcık süzgün. Bir haber daha: Herhalde bilmiyorsunuzdur, nereden bileceksiniz? Bizim muhafız beyler dün gece nöbet tutmadılar, vapurda değildiler."

"Ya!"

Meram Bey Frenklerin "sinik" tabir ettikleri zalimcesine arsız bir gülümseme ile Rıdvan'ın bu, ağzından dökülen "ya!" deyişini seyre zaten hazırlanmıştı. Gözlerinin içine bakarak sözüne devam etti:

"Bunu, Sultan'ın vapura yalnız dönüşünden kuşkulandığım için sıcağı sıcağına kamarottan tahkik etmiştim.[1] Bana 'Hanımefendi de sabahleyin çıkarken gece şehirde kalacağını söylemişti, rahatsızlandığı için dönmüş,' demişti. Ansızın rahatsızlanmalar kadın ile diplomatın ne kadar işine yarar!"

Rıdvan içinden söyleniyor:

"Onunki hiçbir işe yaramadı; yaramadıktan başka işimizi de alt üst etti. Salondan çıkan Rıdvan, kamarasına kapanıp uyumaya çalıştığına hükmettiği sevgilisine rastlamak ihtimalini hatırından geçirmeyerek vapurda maksatsız dolaşıyor. Önce üst güvertede gezindi, sonra küpeşteye dayandı; baktı ki nehir üzerinde kürek yarışı yapan sporcular var... Bunları seyre daldı. İlgi duymaya başlamış, durumunu unutmuştu; unutmuş olmanın rahatlığı içindeydi... Gülrevan'ın sesiyle irkildi; diyordu ki:"

"Şehre gitmediniz demek... Ben de gitmekten vazgeçtim."

"Sizin gitmediğinizi öğrendiğim için kaldım."

Kadını baştan aşağı süzdü, her zamankinden daha tatlı, cana yakın buldu. Kabahatli gibi bir hali vardı ve bu hal ona öyle yakışmıştı ki, teselliye, memnun edilmeye muhtaçtı; düşünmeden dedi ki:

"Zira size hemen cevap vermek lazımdı; bekletemezdim, bekletmeye gönlüm razı olamazdı."

---

1 tahkik etmek: araştırmak

Gülrevan nefes almadan bu cevabı bekliyor:

"İşte cevabım: Dostluğumuzu devam ettirmek istiyorum; istediğiniz gibi olacak."

Sevgilinin derin, rahat bir nefes aldığını gördü, ilave etti:

"Paris'te ikimiz de çok dar düşünmüşüz! Bizimki geçici bir gezi serüveni olarak unutulup gidemeyecek, gidemez."

Göğsü kabarıp inen Gülrevan söz söylemedi, elini uzattı, el ele duruyorlar. Nihayet o şöyle dedi:

"Çekmeyiniz elinizi... Kim görürse görsün! Artık bunlara aldırmayacağım. Yağmur başladı, aşağıya, salona inelim."

"Bir arada mı?"

"Tabii! Esasen vapur bomboş. Olmasa da ehemmiyeti yok."

"Bizi bir arada görmekten memnun olacak birini tanıyorum."

"Meram Bey, değil mi?"

"Bana cesaret veren odur."

"Bana da!"

"Sebebini biliyor musunuz?"

"Anlattı, etkisi altında kalmadım diyemem. Sizde de öyle mi oldu?"

"Tamam!"

Yan yana yürüyorlar. Rıdvan'ın aklına yine Lalegül geldi, içinden kederle söylendi:

"Bir kalp kırdım. Bir kalp ve bir ümit! Ona bunu yapmamalıydım."

Salona girdikleri zaman Meram Bey kaylulesine[1] devam ediyordu; bir ara gözlerini araladı, tabloyu gördü, fakat

1 kaylule: öğle uykusu, şekerleme

âşıkların baş başa kalmaları için olacak görmemezliğe vurarak tekrar uyuklamasına daldı. Şu var ki, dudaklarına şimdi keyifli bir gülümseme yerleşmişti.

Tam o sırada Times üzerinde bir vapur düdüğü konseri başladı, irili ufaklı ne kadar vapur varsa düdük çalıyor. Ne olmuştu? Kahve getiren kamarot izah etti:

"Kayık yarışını kazananları alkışlıyorlar."

Meram Bey de ellerini birbirine vuruyordu. Fakat onun alkışı yarışçılardan ziyade Gülrevan ile Rıdvan'ın artık dedikodulara meydan okuyan önemsemez bir tavırla vapurda kendilerini sergileme cesaretini göstermeleriyle ilgiliydi. Bu, biraz da onun marifeti, onun başarısı değil miydi?

İki türlü yaşlı vardır: Biri kendisinin vaktiyle yaptıklarını ve yapamadıklarını gençlerin yapmasını isteyen, öbürü de bunları yapıyorlar, yahut yapacaklar diye kıskanan. Eski vali gönül eri, olgun ve zevk ehli olduğu için birinci zümredendi.

Pek de menfaatsiz hareket etmiyordu: Kendisini Rıdvan'ın yerine koyuyor, bunun keyfini sürüyordu.

ÜÇÜNCÜ KISIM

SONBAHAR

1

Vapur Londra'dan ayrıldığının ikinci sabahı etrafı gür çam ormanları, girintili çıkıntılı koylar ve her tarafa serpilmiş adacıklarla Boğaziçi'nden bambaşka güzellikte, gittikçe daralan, daraldıkça bayındırlaşan latif bir körfeze girdi. Oslo bu körfezin, tıpkı bizim İzmit gibi sonuna, denizin karaya dayandığı noktaya düşüyordu.

Norveç'in pek kısa süren yaz mevsimi ve en uzun günleri, bulutsuz bir gök, güneş ılık, hiç esinti yok. Fırsattan istifade, halk denize hücum etmiş. Kıyılarda insan yığınları kaynaşıyor, suların üstünde de vapura yaklaşan narin deniz vasıtalarına çoluğuyla çocuğuyla aileler dolmuş! Hepsi mayolu ve herkes gemiyi selamlıyor. Su bayramı!

"Neşe, sıhhat, refah ve nezaket... Bu ne mutlu memleket!"

"Sahiden öyle beyefendi. Günlerce uzasa insan seyrine doyamayacak... Bitecek diye korkuyorum."

"Daha beş saatlik yolumuz var; dönüşü de hesaba katarsak bize yeter. Siz ilk etkiye bakmayınız, bunlar 'monoton'

güzelliklerdir; bütün 'peyzaj' 'güzellikleri insanı birdenbire çarpar; bir müddet oyalar, sonra zihninizin içine çöker, bezginlik verir. Ama yanınızda bir sevdiğiniz, daha doğrusu sevgiliniz bulunuyorsa!"

Konuşanlar Meram Bey'le Lalegül Hanım'dır; Rıdvan da onlar gibi küpeşteye dayanmış, etrafı seyrediyor, bir taraftan da yaşlı erkekle genç kızın konuşmalarını dinliyor.

Vali sözünü kasten tamamlamamışa benziyordu. Nitekim Lalegül azıcık bekledikten sonra duramadı, sordu. Öbürünün istediği de zaten buydu.

"Bulunuyorsa ne olur?"

"O zaman iş değişir. Dış âlem güzel olsa da olmasa da fark etmez. Dış âlemin ne değeri kalır ki? Şayet sizin iç dünyanızı mesut bir aşk aydınlatıyor, süslüyor, ısıtıyorsa o, şimdi önümüze serilmiş olan şu misilsiz manzaradan çok daha güzeldir; hele başınızı sevdiğinizin omzuna dayamak imkânı mevcutsa! Mevlana bir rubaisinde şöyle der: 'Bana bahar mevsiminde bağa gel! Orada çırağlar,[1] şarap ve nar çiçeği gibi sevimli güzellikler var, dedin. Eğer arada sen olmayacaksan bütün bunların faydası yoktur; eğer olacaksan yine bütün bunları ne yapmalı?' Buna siz ne buyurursunuz Rıdvan beyefendi?"

Rıdvan suali bir gülümseme ile savdı, Meram Bey'in izlediği iki taraflı taktik delikanlının canını sıkmaktadır; zira hem Gülrevan'ı, hem de Lalegül'ü idare etmekte, ikisini de Rıdvan'a yaklaştırmak için ne mümkünse yapmaktadır. Hele genç kızı teşvik eder görünmesini şimdi hiç hoş karşılamıyor; zira öbürü ile artık sözleşmiş durumda bulunduğu-

1 çırağ (Far. çerağ) : mum, kandil, lamba vb. ışık veren araç

na göre Lalegül'ü ümitlere salmak günahtır. Kendi kendine söyleniyor:

"Aksi gibi ben o kararı aldıktan sonra kız büsbütün sokulgan oldu, yanımdan ayrılmıyor, gözleri gözlerimin içinde. Adeta âşık oldu diyebilirim. Bir gün, birdenbire dizlerime kapanmasından korkuyorum. Uzak durmaya bakayım; hatta Meram Bey'e de işi çıtlatayım, bu oyundan vazgeçsin."

Aldığı karar yerinde miydi? Kararında sonuna kadar duracağına güveniyor mu?

Gülrevan'la uzlaşıp yan yana salona indikleri gün vapurda öğle yemeğine o kadar az yolcu kalmıştı ki bomboş masalardan birini seçip Meram Bey'le beraber üçü sofraya bir arada oturmuşlardı. Bu durum hemen hemen hiç kimsenin dikkatini çekmemişti; esasen dikkat edeceklerin hepsi şehre inmişti.

Yemeği bitirince telaş etmeden hazırlanmışlar, aynı trene binmişler, Londra'ya varınca Gülrevan'ı bir taksiye koymuşlar, ondan ayrılmışlardı. Kadın davetli olduğu Claridge Otel'e gidiyordu. Şoför, otel ismini işitince aldığı hürmetkâr tavırla burasının ne önemli bir yer olduğunu iki erkeğe anlatmıştı. Meram Bey merakını yenememiş, Rıdvan'a sormuştu:

"Acaba kimmiş o kutlu yerde oturan? Size Gülrevan Hanım dün gece söylemedi mi?"

"Hayır."

"Sormalıydınız. Bir rakip olması ihtimalini düşünmediniz mi?"

"Mademki dün onun davetini reddedip vapura dönmüştü, endişeye mahal yoktu."

"Doğru! Sizi bu milyonere tercih etmiş, bununla beraber ben yarın yolunu bulur, kim olduğunu öğrenirim, öğrenmeden içim rahat etmez. Bize bu huy mülkiye amirliği, kaymakamlık ve valilikten miras kalmıştır. Olup bitenleri öğrenmeden yapamayız. Öyle alıştık. Mesela eşraftan biri ziyafet mi vermiş, bir kır eğlencesi mi düzenlemişler, sürek avına mı çıkılmış? O toplantılarda bulunanların listesini muhakkak getiririz ve listeye göre hükümler çıkarırız. Parti eğilimleri de listelerden belli olur; daha bir sürü şey, hatta aleyhimizdeki cereyan!"

Londra'yı bir otomobille beraber dolaşmışlar, parklara uğramışlar, müzeleri görmeye vakitleri olmadığından "Cinerama" denilen ve henüz Avrupa'nın hiçbir şehrinde bulunmayan bir sinemaya girmişlerdi. Film perdede değil, salonun içinde, salon sahası genişliğinde cisimleniyordu... Öylesine bir cisimleniş ki son hızla yokuştan inen bir kızağı seyrederken seyircinin de içi eziliyor, haykıranlar oluyordu. Zaten seyirci, salonda oturup film seyrettiğini unutuyor, filmin içine karışıyor, filmdeki serüveni içinden yaşıyordu.

Geç vakit, Londra hakkında yine en ufak bir fikir edinememiş halde dönerlerken Meram Bey arkadaşına demişti ki:

"Gelecek yıl birlikte gelir, burada bir ay kalırsınız... Tabii pamuk satışlarından sonra! Akrabanız Sadri Bey döviziniz elverişli olmasa da lüzumlu parayı dışarıda sağlar, tavsiye ederim, önceden Claridge Oteli'nde yer ayırtınız, yahut 'Savoy'da. Bu gezinin acısını çıkarırsınız.

Rıdvan sözün gelişmemesi için başka bir bahse atlamıştı. Fakat bugün Lalegül meselesinden dolayı Meram Bey'e artık açılmak lazım geliyordu; esasen açılmak, ferahlamak

ihtiyacında idi. Daha münasip kimi bulabilir ki? Vali, yarı sır ortağı, biraz da sağdıç değil miydi?

Genç kız ara sıra teyzesine görünmek için her zaman yaptığı gibi yanlarından uzaklaşınca Rıdvan yaşlı dostunu bir kenara çekti, dedi ki:

"Size olan biten işler hakkında bilgi vermem lazım geliyor."

"Mecbur değilsiniz."

"Mecburuz, zira ortada Lalegül Hanım var; onu ümide düşürmekten vazgeçmeliyiz."

"Demek öbürü ile anlaşmaya varıldı."

"Onun gibi bir şey... Evlenmeyi düşünüyoruz."

"Âlâ! Küçük hanımı oyalamak ve başka yöne çevirmek işini bana bırakabilirsiniz. Ben ona münasip bir eş buldum bile! Sizin derecenizde olmasa da fena bir kısmet sayılmaz. Yaşları daha uygun."

Rıdvan, kendinden hiç beklememekle beraber tuhaflaştığını hissetti; öfkeye benzeyen bir tuhaflaşma... Fakat basbayağı kıskançlık... İçinden:

"Bu ne," diye söylendi, "yoksa ben Lalegül'ü seviyorum da farkında mı değilim?"

Kayıtsız görünmeye gayret ederek soruyor:

"Kimmiş o talihli?"

"Tığ gibi, çakı gibi bir delikanlı... Çok da alçakgönüllüdür, onun yerinde başka biri olsa, azametinden, yahut nobranlığından yanına yanaşılmaz. Zira, İstanbul'un bir sadrazam, iki vezir yetiştirmiş tanınmış bir ailesindendir; babası da dostumdu, tanırsınız, yahut ismini işitmişsinizdir. Emekliliğe sevk edildi: Temyiz Reisi Hazım Hamza Beyefendi. Bilirsiniz değil mi? Mebusluk da yapmıştı."

"Görmüşlüğüm var; fakat oğlu hangisi?"

"Aramıza pek karışmıyor, vapuru yadırgadı. Mamafih gösterirsem hatırlarsınız, gözünüze muhakkak ilişmiştir. Geliniz, yürümüş de oluruz. Herhalde bir yerde kendisine rastlarız."

"Yürüme vesilesi olacağı için hay hay!"

Meram Bey'in anlamlı gülümsemesi yine dudağında belirdi. İçinden:

"Hay çapkın hay! Gönlünün, yarısı olgun hanımefendide, yarısı körpe küçük hanımda. İkisi arasında sallanıp duruyor," diye düşündüğünü o gülümsemeyle anlatmıştı.

Ayrıca Fransızca bir "şanson" tutturdu; hecelerin üzerine basıp belirterek mırıldanıyor:

"Entre les deux
Mon coeur balance
Tralala! Tralala!"

türküyü kesince dedi ki:

"Ya! Beyefendi oğlum, ben bunları da bilirim, 'ikisi arasında kalbim kolan vuruyor.' türküsünü de! Bir zamanlar kafeşantanların[1] devamlısı idim. Son kırk beş yılın bütün çapkın şansonetleri ezberimdedir, bestelerini de unutmadım. Biz 'Maçiç'[2] ve 'La Petit Tonkinuvaz'[3] devrinden artakalmayız, 'Çarliston'da biraz tepindik. Bundan sonra çıkacak olan kasırga danslarla melodi namına balta girmemiş ormanlar ahalisinin böğürmelerini de sizlere bıraktık."

---

1 kafeşantan (Fr. café chantant): içkili, çalgılı kahvehane

2 maçiç: XX. yüzyıl başlarında Avrupa'da yaygınlaşan Brezilya kökenli dans

3 La Petite Tonkinoise: Josephine Baker'ın seslendirdiği 1890'larda bestelenmiş Fransız şarkısı

İhtiyar kurt, Gülrevan işini yoluna koymuş olmaktan memnun görünüyordu; Lalegül ile Savaş isimli -kendi tabirince- tığ gibi, çakı gibi delikanlıya çöpçatanlık edeceğine, yeni bir meşguliyet bulduğuna da seviniyordu. Vapuru dolaşmaya koyuldular. Bu defa turistler, iki şahit de gemiye yakın ve aynı oranda güzel manzaralı olduğundan sancak ve iskele tarafına dağılıp sıralandıklarından sırtlarını çevirmiş ve gerilmiş kadın ve erkek vücutlarıyla küpeşteler birer çamaşır ipine dönmüştü; içleri de boş olmayan ve çoğu boşunu aratan çamaşırlar!

Ahmet Meram Bey tenkitçi tebessümünü muhafaza ederek yürüyor; konuşmuyorlar. Üst güverteye çıktılar. Nihayet:

"İşte," dedi, "bahsettiğim müstakbel damat şurada, direğe arkasını dayayıp düşünceli duran gri pantolonlu, bal rengi gömlekli levent delikanlı!"

"Onu birkaç kere Lalegül'ün yanında görmüştüm. Hatta bir defasında -Barselona'dan sonra idi,- bana küskün rolü oynarken bu gençle arasının pek iyi olduğunu anlatmak için koluna girip yanından uzaklaşmıştı."

"Tamam! Yani size 'benim yedek bir isteklim var!' demek istemişti. Nasıl buldunuz? Görünüşü kadar kişiliği için de kefil olabilirim."

"Âlâ! Bizden saadetlerine dua."

"Yoook, o kadar da kolay olacağa benzemiyor bu iş. Zira küçük hanım aklına sizi koymuş; sizi kendine daha yakıştırmış. Bazı genç kızlar olgun erkeği tercih ederler, sebebi de o sayede girecekleri sosyetede çarçabuk mevki ve itibar sa-

hibi oluvermektir. Genç kocanın eşi derhal 'Hanımefendi' derecesini alamaz, böylesinin küçük hanımlığı uzun sürer."

"Demek ki Lalegül bu hesapla peşimde dolaşıyor."

"Katiyen! O bize candan ve gönülden âşıktır."

"Pek kesin hüküm veriyorsunuz."

"Veririm elbette! Size bir sırrımı açığa vurmak mecburiyetindeyim; kızcağız bana açıldı."

"Ne zaman?"

"Dün gece, Skajerak Boğazı'nı geçerken, kaptan güvertesinde... Ağladı da!"

"Bu fena?"

"Fena ya! İçim kan ağlıyor... Şimdiki yazarlar, mahalle karıları gibi 'yüreğim kan ağladı!' diye yazıyorlar; az daha ben de öyle söyleyecektim. Lisan mahvoldu beyefendi. Bizler bile yazmayı, konuşmayı berbat etmeye başladık."

"Bu ayrı konu..."

"Vah vah, sizi çok üzdüm, hem de şu cennet gibi manzara karşısında, tam neşeleneceğiniz, memnun olduğunuz sırada. Doğruyu söyleyelim: Gülrevan hanımefendinin gönlünü fethetmek cihangirce bir başarı sayılır. Bu vapur, vapur olalı, yolcularının zaferler defterine öyle bir zafer kaydetmemiştir. Alimallah, İstanbul'un alınışı gibi büyük ülkeler fethetmek... Herhalde Nefi'ye Genç Osman için:

"Aferin ey müziğarın şahsüvarı safderi.
Arşa as şimdengeru tiği Süreyya cevheri!"

dedirten Hotin Seferi'nden daha parlak bir zafer, sizce de bilindiği gibi altmış bin asker kaybetmiştik, bir şey de kazanamamıştık."

"Şimdi ne yapacağız? Onu düşünelim? Tarih ve seferler bir yana dursun."

"Hakkınız var ama şu tarih denilen kavramı epeyce değiştirip kendimize uydurduğumuza dikkati çekmek isteriz. Münasip bir zamanda bahse girelim. Günün ve sohbetimizin konusuna dönüyorum. Ne demiştiniz?"

"Şimdi ne yapacağız?" demiştim.

"Hangi hususta? Zihnim tarihe takıldı, Hotin Seferi'ne... Artık Hotin Seferi için yapacak bir şey yok. Ha, buldum: Lalegül hanım kızımızın gönlünü bana açmasından dolayı meydana çıkan olaylar konuşuluyordu. Bir zamanlar böyle bir konuda edipler münakaşaya tutulmuşlardı; 'Mesele-yi mebbus-i anbe' mı demek lazımdır, yoksa 'mebbuset-i anha' mı? Bir türlü uyuşamamışlardı, hatta dövüşmüşlerdi; edebiyat tarihinde önemli bir olaydır."

"Biz kendi olayımıza gelsek üstat!"

"Hay hay, geldik işte: Size karşı duyulan eğilim, demin de söylemiştim, başka bir yöne, şu önümüzde dalgın dalgın, belki de Lalegül Hanım'ı düşünen yöne çevirmek için elimizden gelen gayreti esirgemeyeceğiz. Hele Oslo'ya varalım, ben onları önüme katıp bir defa, haftalardır methini işittiğimiz Holmen Koller yaylasına, nilüferli göller ülkesine çıkarayım, ormanlara sevimli karacalar gibi serbestçe salıvereyim, bu olsun, üst tarafı kolay mesele-i mebhuset-i anha. Karşılıklı ilk öpüşle mesele hallolur, biter. Edipler gibi dövüşeceklerini hiç de tahmin etmiyorum. Size gelince..."

Ahmet Meram Bey birden susuverince Rıdvan sordu:

"Bana gelince?"

"Vallahi nasıl söyleyeyim, bilmem. İçimde bir endişe mevcut. Bunu izah etmeden önce birkaç nokta üzerinde aydınlanmaklığım lazım ama suale cesaret edemiyorum. Hem hadsizlik olacak, hem de fazla gizliliğe girmiş bulunacağım."

"Sorunuz?"

"Sorması pek de kolay değil, bununla beraber mademki izin verdiniz, sorayım: Şimdiye kadar aranızda ahbaplığı aşan bir... Ne diyeyim? Ne tabir kullanayım, bulamıyorum, bir yaklaşma, estağfurullah... bir... bir özellik meydana gelmedi tabii?"

"Asla!"

"Bendeniz de öyle bir şey aklıma getirmemiştim. Şimdi büsbütün emin olarak arz edeyim ki, hanımefendimiz bir defa İstanbul rıhtımına ayak basıp da o muhafızların göz hapsi altında kasabaşını boyladı mı, elden gitti demektir."

"Niçin?"

"Zira kendilerini fazlaca hisliliğe sevk eden sebep, yani turistik gezi ortadan kalkmış bulunacağından bu kabaran süt, altından ateşi çekilmişçesine yetişir; az sonra tekrar ölü çevrenin etkisi altına girer, kederine rıza gösterir. Hatta..."

"Hatta?"

"Hatta buna yakın bir değişikliğin sizde de meydana geldiği düşünceden uzak değildir. Beyefendi oğlum, bütün tılsım şu gezide! Bundan dolayı demir tavında dövülmek lazım gelir. Bilinen sözdür:

"Fırsat ki havâ-yı tîzperdir.
Ermek ana bir dahi hünerdir."

Söyleyeceklerim burada sona erdi. Hava dedim de farkına vardım. Hele şu teneffüs ettiğimiz havanın saflığına ve tazeliğine bakınız. Nedim ile tek gönül ve tek dil olarak:

Altında mı, üstünde midir cennet-i alâ.
Elhak bu ne halet, bu ne hoş âb u havâdır.

diye kasideler tanzim edeceği geliyor insanın! Bara gidip birer campari isteyelim, mideye faydalı ve kuvvetlidir; kadehlerimizi alır, yine dışarıda eğleniriz. Yemek saati yakın zaten."

Öyle yaptılar. Rıdvan düşüncelidir, eski kurdun deminki ihtarını bunakçasına söylenmiş bir laf sayıp geçemiyor:

"Bunda ince bir gerçek var," diyor, "bir psikolog görüşü, Gülrevan galiba ne karım, ne metresim olacak; gezi süresince bir heyecan kaynağından ibaret kalacak, sonra da uzun zaman hoş bir hatıra! Acaba sadece hoş mu? Kaçırdığımız fırsatlara ikimizin de içi yanmayacak mı?"

Meram Bey'in "demir tavında dövülür!" ve *Fırsat ki havâ-yı tîzperdir* sözlerinden kastı neydi? Düşünüyor.

"Galiba şunu söylemek istedi: 'Evlenmeyi filan bırak, büyük proje işi değil bu. Hem öyle de olsa, istediğin bu ise bile projenin gerçekleşmesine engel teşkil etmez, tersine kuvvetlenmesine yarar. Elde etmeye bak!'"

Rıdvan tam bu yorumu gözden geçirirken -dolu kadehiyle baş güverteye çıkıyorlardı- Gülrevan ile yüz yüze geldi. O durumlar hasıl oldukça "Londra"dan beri beş on kelime konuşmuyorlardı. Kadın:

"Şimdi döneceğim," dedi, "manzara bırakılır gibi değil."

"Biz köşede duracağız."

"Oraya gelirim."

Acele geçip gitti. Gitti ama güzelliğinin etkisiyle iki ahbap adeta sarsıldılar ve bir süre etkisinden kurtulamadılar, susup kaldılar. Neden sonra şair tabiatlı eski vali şöyle söylendi:

"Hayret! Sanki deminden beri seyrettiği olağanüstü tabiat manzaralarının renkleri gözlerinde toplanmıştı, içinde sahillerin akislerini gördüm. Vücudu da başkalaşmıştı, kıyılarda gölgelenip giden suların akıcı serinliğini almıştı."

Çam kokularını ancak şimdi yanımızdan geçerken duydum. Yalnız onun teninde toplanmış bu koku! Bizim ve öbürlerinin üzerinden uçup gitmiş. Hele etrafa bakınız dostum: Manzarayı daha berrak görüyor musunuz? Daha da şen?

"Bir yudum camparinin bile etkisi oldu galiba!"

"Hayır, campariye o etkiyi veren de kendisidir. Mazur görün beni, delikanlı! Bir daha, ömrünüzce ne bu dekoru bulursunuz ne de o dekoru bu derece süsleyip yükselten yüz güzelliğini;"

"*Sezâ-yı bezm-i yâr olmaklığa âdemde baht ister,* demişlerdir. Allah size bu bahtı vermiş, tepiyorsunuz!"

Eski vali sesini alçaltarak ilave etti:

"Ben azıcık uzaklaşıyorum, dönüp gelirse yer ve zaman kendisiyle kısa da olsa konuşmanıza elverişli. Muhafızlar kaptan köprüsünde tabloyu tepeden seyre dalmışlardı, ancak yemek gongu çalınca inerler."

Rıdvan pek yerinde olan bu tavsiyeye uydu. Dönüşte:

"Sigaram bitmişti de almaya gitmiştim," diye yanına gelen Gülrevan'a hem içkinin, hem de yaşlı çapkının etkisi al-

tında birdenbire dedi ki: "Oslo'da muhakkak buluşmalıyız; onlardan kurtulup benimle birkaç saat baş başa kalmak için ne mümkünse yapınız. Buna lüzum var, kesin lüzum!"

"İmkânsız."

"Bu imkânı yaratmalısınız."

"Dışarıda mümkün değil; şehir pek küçüktür, ayrılmam için bir sebep yaratamam, ayrılsam da yine daima göz önünde bulunuruz."

"Peki, dışarıda olamaz diyelim... Vapurda?"

"Bilmem ki... Ben de çok isterim ama... Nerede? Nasıl?"

"Bir ara kamarama gelemez misiniz?"

"İşte bu hiç olamaz! Aklınıza bile getirmeyin."

"Peki... Allahaısmarladık."

Rıdvan gösterdiği cesaretten biraz şaşırmış halde sevgilisinden ayrıldı; bara girdi, kadehini yeniledi. Pencereden dışarıyı görüyor. Gülrevan da galiba şaşkın, üzüntülü... Konuştukları yerden uzaklaşamamış, küpeşteye dayanmış, kımıldanmadan duruyor; donmuş kalmış gibi.

"Fena mı ettim acaba? Zannetmem. Düşünceye daldığına göre içinden bana hak veriyor. Belki de istediğime razı olacak; olması lazım; zira o da aynı arzu içindedir. Azıcık dürtüklenmeye muhtaçtı. Yaptığım bu!"

İki sahil arasındaki mesafe artık iyice daralmıştı. Barmene sordu. O da bilmiyor: Oslo'ya ilk seferi imiş, esasen şilepler müstesna, daha hiçbir yolcu vapurumuz buraya gelmemiş. Birden barmen dedi ki:

"Sizi çağırıyorlar... Dışarıdan işaret ettiler."

O tarafa baktı: Çağıran Gülrevan. Turistler dış manzara ile öylesine meşgul ki kimse başkasının ne yaptığını takip

edemiyor. Rıdvan telaş etmeden sandalyesinden kalktı, ağır ağır yürüyor; yanındadır, soruyor:

"Emriniz?"

"Bana akşama kadar müsaade ediniz; muhakkak bir şey yapacağım; ya kendim telefonla haber veririm, yahut bir vasıta ile bildiririm. Bu kadar... Başka söyleyeceğim yok. Bizi yan yana daha fazla görmesinler. Herhalde buluşacağız."

"Vapurda mı?"

"Öyle sanıyorum. Tabii, birtakım şartlarla!"

Gonk çalıyordu. Vapurun içinde bir kaynaşmadır başladı. Rıdvan zaferinden memnun salona doğru gidiyor. Baktı ki Lalegül de bir kadın kafilesi arasında merdivenleri inmektedir, ayrılıp yanına geldi:

"Nerede idiniz?" diyor, "her tarafta sizi aradım; Meram Bey'e de sordum. 'Görmedim!' dedi."

"Barda idim."

"Niçin böyle fazla içtiniz? Gündüzleri olsun içmemelisiniz."

"Demek içmiş olduğum halimden belli?"

"Epeyce... Gözleriniz pırıl pırıl... Peltekçe de mi konuşuyorsunuz, nedir?"

"Belki. Manzara öyle olağanüstü idi ki..."

"Yemekten sonra konuşuruz değil mi?"

"Elbette. Hatta belki de şehre beraber çıkarız."

"Ne iyi olur. Buna pek sevindim... Ama pek çok!"

Lalegül neşe içinde koşup gitti. Rıdvan üzüntülüdür:

"Şimdiden sağlığını korumaya çalışıyor, gündüzleri içmemin aleyhinde... O sözleriyle şefkatli bir eş olacağını anlatmak istediği apaçık... Rolünü pek benimsememiş. Bu-

gün onun da güzelliği artmış mı nedir? Berikinde güzellik nasıl daha olgun hale gelmişse, Lalegül'ünki de o oranda tazelenmiş; bahçeden yeni kopmuş endamlı bir salatalık körpeliği... İki parmak arasında büküversen kırılıverecek. O, sırım gibi, ayrıca melankolik Savaş'a bunu kaptırmak bir hata doğrusu."

Şu hesabı da yaptı!

"Gülrevan ile evlenirsem on beş yıl sonra kolumda benimle hemen hemen yaşıt, fakat kadın olduğu için ancak mihrabı yerinde kalmış bir eş taşıyacağım; romatizma ağrılarında veya böbrek sancılarında tamamıyla eşit durumda sızlanıp beraberce dem çekeceğiz. Halbuki Lalegül o süre içinde sadece kıvamını bulmuş olacak."

Yemekten sonra turistler kafile kafile şehrin yolunu tuttular. Oslo bu mevsimde tenhadır, zira ahalisi dağlara veya deniz kıyılarına, oralardaki yazlıklarına dağılmıştır. Şehirden ziyade büyük bir şehrin banliyösü sanki... Havada bir banliyöde olduğu gibi seslerin akisleri duyuluyor.

Rıdvan, muhafızlarıyla yan yana Gülrevan'ın çıktığını gördükten sonra kendisinden ancak dönüşte haber alacağını hesapladı; Lalegül'e verdiği sözü -son kez- yerine getirmek için Teyze Hanımı buldu; üçü beraber şehirde bir gezinti yaptılar. Para değeri yüksek ve mallarının çoğu ithal eşyası olan alışverişe kimse yanaşmadı. Yalnız bazı hatıralar satın alındı. Rıdvan, Teyze Hanıma bir fok balığı biblosu hediye etti...

Lalegül'e de ren derisinden bir kemer. Onlar da altında kalmadılar, müstakbel damada, masa üstüne konacak, yine ren derisi zarif bir sigaralık seçtiler. Genç kızın sevincine son yoktu.

Bir açık hava şerbetçisinde otururlarken önlerinden tek başına Savaş geçti; selamlaştılar. Rıdvan:

"Çağıralım mı?" diye sordu, "kibar bir genç."

Lalegül itiraz etti:

"Ne lüzum var! Kibarlığına kibar ama..."

"Yakışıklı da..."

"Fena değil. Ilgın da, Fahire de pek beğeniyorlar."

"Siz?"

Genç kız Fransızca bir deyimle cevap verdi:

"'Il ne me dit rien!'"

"Bana bir şey söylemiyor" yani benim üzerimde bir etki yapmıyor anlamına gelen bu sözden Rıdvan hoşlandı; hoşlandığını fark edince de içinden söylendi:

"Başka birine gideceğine adeta üzülüyorum. Savaş'ı beğenmemesi beni ferahlattı. Fakat bu bir aşk değildir, sadece hoşlanma, tazeliğinin çevresinde bulunmaktan keyif duyuyorum."

Güzel gözler ülkesinde idiler, Norveç'te... Burası menekşe gözlüler diyarı. Bütün gözler menekşenin açıklı koyulu rengine çalıyor, hizmet eden lepiska saçlı kızın gözlerine dikkat eden Rıdvan ilk bakışta menekşeyi düşündüren gözlerde Norveç'in asıl tipik manzarasını, durgun sulara akseden ormanların nefti ile tirşe arası, derinliğine çöküp gruplanmış rengini buldu. Esasen gözlerden bahis olunuyordu, onlara dedi ki:

"Galiba gözler doğup yaşanılan memleketlerin manzarasından bir şeyler alıyor. Mesela bizim bozkır halkımızın gözleri çok kez eladır. Ela dediğimiz o gözlere ise bozkırların kendine mahsus, hemen fark edilmeyen çeşit çeşit renk-

lerde kum taneleri serpilmiştir; bu kumları oraların kehribar renkli akşam güneşi aydınlatır; kuru çalı ve dikenlerin bu sırada çiçek açmış gibi göründükleri grup zamanı! Ela gözler işte o manzaranın aksidir."

Lalegül dikkat kesilmiş, gururla dinliyor. "Benimki isterse ne güzel... konuşuyor... Meğerse şairliği de varmış, göründüğünden çok ince ruhlu bir adam!" diye düşündüğünü fark eden Rıdvan, elinden kaçırmak mecburiyetinde kaldığı genç kızı daha fazla ilgilendirmekten haince bir zevk duyarak:

"Halbuki," diye devam etti, "sulak ve bereketli ova halkının gözleri ela yerine tahrirli[1] mavi, açık lacivert, yahut yeşildir; herhalde gösterişli renklerle süslüdür, mesela Bursa'da bütün gözler böyledir. Orası da güzel gözlüler diyarıdır. Bizim bir de çakır dediğimiz göz vardır, nasıl gözdür bu? Mavi hareli bir nevi eladır. Ekseriya o renge bürünen yerlerde, denizci ahalide bulunur. Arapların bir kısmı laciverde kaçan ışıklı siyah gözlerinde çöl gecelerinden bir şey yok mudur?"

Belki de bahsi daha uzatacaktı, hiç beklemedikleri bir sağanak başladığı için yerlerinden kalktılar, dükkânın içine sığındılar. Rıdvan bir de baktı ki Gülrevan orada, bir masa etrafında muhafızlarıyla oturuyor. İçinden:

"Eyvah," dedi, "benim Lalegül'ün yanında bülbül kesildiğimi herhalde görmüştür; bir aile durumunda paketlerle geldiğimiz, teyzeye iltifatlarımı ve ikramlarımı, genç kızın yanıma sokulup hayran hayran dinleyişini, hepsini! Zaten bunlardan dolayı olacak, yüzüme bir tuhaf da baktı, alaylı bir bakıştı bu. İçeriye göz atmayı akıl etmemiştim."

---

1 tahrirli: etrafı çizgili

Bir lahza düşündü:

"Hatta bir süreden beri Gülrevan'ı unutmuştum. İlk girdiğimiz zaman 'Belki caddeden geçer, görürüm!' falan derken lafa dalmışım, hatırımdan çıktı. Bu, ilk kez oluyor, tuhaf! Halbuki akşama gelecek haberden dolayı bir an bile unutmamaklığım lazımdı."

Gülrevan'ı belli etmeden gözleriyle aradı. Oturduğu yerden başını caddeye çevirmiş, epeyce hüzünlü bir bakışla sağanağı seyrediyor, kederlendi:

"Bu kadını istemediği bir hareketi yapmaya zorlamamalıydım; fena yaptım. Yaptıran da o Mefistolar!"[1]

Meram Bey'e kızmıştı:

"Lalegül'ü de üzmeye hazırlanıyor," diye söylendi. "İlk gününden karşıma çıkıp işlerime burnunu sokmasaydı hayallerimle avunup gidecektim, bir taahhüde girmeyecektim. Budala gibi o yaşlı 'sadist'e uydum. Şayet bu gece Gülrevan bir fedakârlığa katlanmayı göze alsa bile buna mâni olmak bana düşer. Sonuna kadar centilmen kalacağım."

Lalegül teyzesine fısıldadı:

"Gülrevan Hanım da burada, şu köşede, gördün mü?"

"Gördüm; her zaman yaptığı gibi yine 'poz' almış, sanki film çeviriyor. Sarah Leander sağanağa bakarak nerdeyse o kalın erkek sesiyle hüzünlü bir arya okuyacak."

"Ama şahane bir kadın doğrusu değil mi Rıdvan Bey?"

"Bilmem... Evet, gösterişli, bir kere daha sormuştunuz."

Dilara Hanım dudak büktü:

"Endamını kaybettiği gün bir kadana[2] olup çıkar. Zaten yaşını da almış."

---

1 Mefisto: Goethe'nin ünlü eseri Faust'taki şeytan karakteri

2 kadana: bir cins iri at

Lalegül ısrar ediyor:

"Vapurda ondan güzeli yok. İndiğimiz şehirlerde de herkes ona bakıyor. Havre'de gümrük memurları birbirlerini dürterek onu gösteriyorlardı."

"Fransız için kadın olsun da... Kadın ninemi görseler yine bayılırlar."

Teyze yeğen böyle konuşurlarken Gülrevan ayağa kalktı. Sağanak geldiği gibi birden kesilmiş, ıslak şehir manzarası yeniden güneşlenmişti. Deminki konuşmanın etkisiyle şimdi üçü de şahane kadının kapıya doğru gidişini seyrediyor.

Rıdvan'a göre öyle geldi ki Dilara Hanım bile bile haksızlık etmektedir. Kendisi de Gülrevan'ı beğeniyor; arkasından bakarken yüz hatlarında o mana belirmiştir. Fakat müstakbel damadın dikkatini ve muhabbetini yeğeninden başkası üzerine çekmek işine gelmiyor; aksine kötüleme yolunu tutmaktadır. Lalegül'ün patavatsızlığına sinirleniyor; baş başa kalınca kulağını çekecektir.

"Kızın kulağı da zarif mi zarif! Hani, zevkle çekilir," diyen kararsız âşık bir yandan da Gülrevan'ın ihtişamlı güzelliğine, hem de benimseyerek bakmaktan kendini alamıyor.

Biçimli vücudun ahenkli girinti ve çıkıntılarında, öne gidiş ve geri çekiliş çevrelerinin üsluplu hatlarında gözleri sabitleşiyor:

"Eğer fazla ısrar edersem bu kadın benim olacak. İnanılır iş değil!" diye de başarısına şaşıyor, inanmakta güçlük çekiyor.

Evet, Lalegül de avlanmak suretiyle kendisinin olmaya hazırdır ama o işte bir olağanüstülük yok. Savaş'ın olması mümkündür; fakat Savaş hiçbir zaman Gülrevan'ı bulama-

yacaktır. Akşam dönüşte Oslo'dan oldukça tenha, çok temiz ve muntazam, parklar ve çiçekler içinde Ankara'nın daha güzel bir Yenişehri intibaını taşıyorlardı. Kral Sarayı'nı kuşatan Âşıklar Parkı'nı, Milli Tiyatro Meydanı'nı, tiyatronun önüne dikilmiş üç ünlü tiyatro yazarı heykelini ve belediye sarayını süsleyen tahta üzerine işlenmiş, kabartma tarihi panoları görmüşlerdi. Yarın da Kon-Tiki Müzesi'ni, sonra da dağ kasabası Holmenkollen'i ziyaret edeceklerdi.

Dönüş yolunda rastladıkları Ahmet Meram Bey'i dili çözülmüş, bir turist grubuna bilgi satarken bulmuşlardı.

"Efendim," diyordu, "bu memleketin en ücra köşesinde bile okuma yazma bilmeyen bir tek Norveçli yoktur. Sebep? Sebebi, sizi korkutan o sabahsız geceler! Uzun kış gecelerini uyumakla geçirmeyen halk kendini kitaba vermiştir; evlerine, kulübelerine kapanıp okurlar. Norveç okuyup yazanı en yüksek dereceye erişmiş az rastlanır bir memlekettir."

Hatibe görünmeden ikinci yola sapıp kurtulmuşlardı.

Akşam yemeğini güneş ışığı içinde bitirdiler. Yukarıya çıktıkları zaman saat 22.00 olduğu halde güneş hâlâ meydanda idi. Ayrıca ayın ondördü idi de... Gökte iki güneş, karşılıklı birbirlerini seyrediyordu; belki ikisi de bir ara batacak. Fakat güneş az sonra yine çıkacaktı.

Turistlerin çoğu bu eşine rastlayamayacakları olayı görmek için uyumayacak. Rıdvan:

"Hesaplamadan pek uygunsuz bir gece seçmişim," diye düşündü, "Gülrevan muhakkak özür dileyecektir; haklıdır."

O böyle düşünürken karşıda Gülrevan'ın kendisine göz kırptığını gördü. Güverte merdiveninin başında duruyordu;

inmiyordu. İnecekmiş gibi yaparak Rıdvan buraya yaklaştı ve şu emri aldı:

"Kamaranıza gidiniz, telefonumu bekleyiniz."

Rıdvan başıyla "peki" işareti verdi. Merdiveni iniyor.

"Tahminimin tersine, geliyor galiba," diye söyleniyor, "fazla cesaret... Cesaret değil atılganlık... Belki de beni Lalegül ile o halde görmesi çıldırttı kadını!"

Kamaralar arası otomatik telefonlardan şimdiye kadar istiadeye[1] cesaret edememişlerdi. Zira -velev doğru, velev uydurma- ortada dolaşan bir söylentiden ikisinin de malumatı olmuştu: Güya bir hanımın bir beye randevu verdiğini o sırada tesadüfen veya kasten ahizeyi kulağına tutan başka hanım işitmiş, seslerini tanımış ve haberi etrafa yaymıştı.

Bu yayılınca bazı meraklı hanımların kamaralarında ikide bir ahizeyi kulaklarına götürüp bir şeyler öğrenmeye çalıştıklarını Meram Bey'den duymuştu, yine onun iddiasınca boşuna çalışmışlardı, teşebbüsler sonuç vermemişti. Rıdvan, dinleme denemeleri yapanın bizzat ihtiyar tilki olduğuna inanmaktadır; ihtimal, son günlerde ikisinin telefonlarından bir şeyler öğrenmek sevdasıyla ahize elinden düşmemektedir.

Rıdvan gözü ile de görmesi lazımmış gibi, duvara yerleştirilmiş olan telefona bakarak aletin çalmasını ayakta bekliyor. Alacağı haber -yolda zaten hüküm vermişti- müspet değildir. Herkesin ayakta bulunduğu böyle bir gecede nasıl gelebilir? Tam manasıyla gece bile olmayacak. Gelecek, özür dileyerek gidecek.

---

1 istiade: bir şeyin iade edilmesini isteme

Bununla beraber kamaranın filika güvertesine yüksekten açılmış yuvarlak üç penceresini kapamış, perdelerini sıkıca örtmüş, vantilatörü işletmişti. Esasen lavanta çiçekli tıraş sabunu ve kolonya kokusu sinmiş olan kamaranın havası yeter derecede temizdi, ferahtı. İntizamlı bir adam olduğu için de her şeyi yerli yerinde, düzenli.

Telefon zilini beklerken kapıya vurulduğunu duydu, irkildi. Kimdi bu? Kamarot mu? Yoksa Meram Bey mi? Acaba cevap verse mi? Düşündü:

"Ya Gülrevan ise? Telefon etmeyi lüzumsuz bularak doğrudan doğruya geldiyse! Bir saniye daha bekleyemem, açacağım," dedi ve derhal topuzu çevirdi:

Süzülerek içeriye giren Lalegül! Girdikten başka arkasından kapıyı da örtüyor. Saat gece yarısına yakın, fakat örttüğü keten perdelerin arkasındaki güneş henüz yüz tuttuğundan bu perdeleri pembe bir ışıkla aydınlatmaktadır.

2

Rıdvan yenemediği bir öfke ile sordu:

"Ne istiyorsunuz? Buraya niçin geldiniz?"

Lalegül cevap vermiyor, ne ilerliyor ne geriliyor; gözlerini ısrarla Rıdvan'a dikmiş, ortada mıhlanmış duruyor. Bu duruş o kadar dimdik, gerilmiş haldedir ki, tabiiye benzemiyor; adeta katalepsi[1] hali... İrade ve histen mahrum bir donmuşluk. Kendisine yaklaşmaktan, el sürmekten çekinen erkek emrediyor:

"Çıkınız! Hemen! Skandal istemem. Şimdi biri gelir, gelecek zaten."

---

1 katalepsi (Fr. catalepsie): iradenin yitirilmesiyle duyuların donması

Genç kız aynı durumda, daha da dikleşmiş gözlerle bakmakta devam ediyor. Gözkapaklarının oynamadığını dehşetle süzen Rıdvan'ı bir korku aldı. Lalegül'ün arkaya doğru eğildiğini, düşmek üzere olduğunu görünce koşup yetişti, tuttu.

Tuttu ama kızın kaskatı kesilmiş vücudu bütün ağırlığı ile kollarında kalmıştı. Ne yaptığını bilmeden vücudu kavramış, getirmiş, yatağının üstüne bırakmış, sonra da boylu boyuna yatırmıştı.

Alnında soğuk terler biriktiğini ancak şimdi anlıyor, lavabonun yanına asılı ütülü havlulardan birini çekip terini kuruluyor, ne yapmalı? Derhal teyzeyi çağırmak lazım.

Kapıyı açıyordu, telefonun çalışı ile boş bulunup titredi ve:

"Şimdi Gülrevan'a ne diyeceğim?"

Birden aklına geldi, ahizeyi eline aldı. Onun sesini işitince konuşmasına meydan vermeden telaşla diyor ki:

"Derhal geliniz, hem çabuk geliniz, size çok ihtiyacım var. Bir olay oldu. Yardımınıza muhtacım. Ne mi? Telefonda söyleyemem. Rica ederim, vakit geçirmeden gelmelisiniz."

Gülrevan telaşa düşmüş etkisi vermeyen bir sesle:

"Peki," dedi, "hemen geliyorum. Siz kapıyı açık tutunuz, arkasında durunuz. Ben itince kolaycacık giriveririm."

Her şeyi düşünüyor, soğukkanlılığını kaybetmiyordu. Nitekim az sonra içeriye girip de kamaranın loşluğunda durumu yarı kavrayınca:

"Şu lambayı yakınız, yatağın başucundakini!" dedi, üzerine ışık vuran genç kızın göğsüne eğildi, dinledi: Ne yapa-

cağını bilen bir doktor ağırbaşlılığıyla hastasının göz kapaklarını parmaklarıyla muayene ediyor:

"Havluyu soğuk suya batırıp bana veriniz," dedi, "önemli olmasa gerek. Bu yaştaki kızlarda olur... Bir 'commotion'..."

Havluyu Lalegül'ün yüzünde, ensesinde gezdiriyor. Yeter bulmadı, ıslak bezi yanaklarına hafif hafif vuruyor:

"Kolonya şişesini uzatır mısınız?"

Havluyu şimdi de kolonya ile ıslatıp deminki hareketleri tekrarlıyor; avcuna döktüğünü de koklatıyor, bir yandan da diyor ki:

"Doktoru çağırmaya mecbur olmasak... Burası zaten dedikodulu bir çevre... İşsizlikten tabii... Biraz da araya abur cubur insan karışmış olmasından!"

Lalegül'ün göz kapakları hafifçe hareket etti; arkasından derin bir nefes aldığını gördüler.

"Siz bacaklarını yavaş yavaş ovunuz... Aşağıdan yukarıya doğru. Ben de kemerini gevşeteyim. Bunu evvel düşünmeliydim. Bakınız, vücudu gevşedi, eski diklik kalmadı, değil mi?"

"Evet..."

"Geçirdi, az sonra kendine gelecektir. Merak etmeyiniz, şimdilik bir daha olmaz. Açılınca yumuşak hareket ediniz, avutucu sözler söyleyiniz ve alıp kamaradan açık havaya çıkarınız. Ben artık gideyim."

"Size izah etmek isterdim... Bu işte benim hiç kabahatim yok..."

Gülrevan sözünü kesti:

"Rica ederim," dedi, "bunları anlamayacak kadın değilim. Siz hastanızla meşgul olunuz. Beni görmemiş olması daha iyi; inşallah görmemiştir; yarın konuşuruz. Böyle bay-

gınlıklarda şuur ekseriya kaybolmaz. Kızcağıza fazla ümit vermişsiniz, buna müsaitmiş de!"

"Çok fena oldu. Ben neler düşünüyordum."

Elini Rıdvan'ın ağzına götürdü, dudaklarına okşamasına vurdu:

"Susunuz, siz şimdi kapıyı aralayıp bakınız da koridorda kimse yoksa hemen çıkayım."

Başını uzatıp bakan Rıdvan dedi ki:

"Bomboş. Herkes güneş seyrinde."

"İsabet. Geçmiş olsun!"

Kapı arkasından örtüldü. Lalegül gözlerini kapamış, sanki rahat bir uykuda. Şimdi de bu uykunun uzamasından korkan Rıdvan sesleniyor:

"Lalegül Hanım! Lalegül Hanım!"

Cevap alamadı, tekrarlıyor. Nihayet kız gözlerini açtı. Bu sefer bu gözlerde azıcık bulutlu olmakla beraber his ve irade iyice okunmaktadır. Etrafına bakıyor, şaşkın. Birden başını yastıktan kaldırdı, elleri göğsüne gitti, fırlamak istiyor.

"Durunuz, telaş etmeyiniz. Korkacak bir şey yok. Demin buraya gelmiştiniz, belki bir şey söyleyecektiniz. Hafif bir baygınlık geçirdiniz."

Eteklerini örtmeye çalışmaktadır. İlk sorusu şu oldu:

"Çok mu oldu? Ne kadar zamandır buradayım?"

"Beş on dakika... Ancak o kadar."

"Affedersiniz, böyle olmasını hiç istememiştim. Hemen gitmeliyim."

"Size yardım edeyim."

Kollarından tuttu, yataktan dışarıya çekiyordu. Çekti; Lalegül artık ayaktadır, ama belli... güç tutunuyor. Büsbü-

tün bırakamadı. Bir müddet öyle kaldılar. Sonra, nasıl olduğunun farkında değil, genç kızı kollarının arasında buldu; hatta kendisi de onun kolları arasındadır. Bu, iki tarafın günlerdir birbirlerine karşı duydukları acıkmaya dayanamayıp aynı zamanda, bilmeden yaptıkları bir harekettir.

Rıdvan genç kızın tam göğsü hizasına gelen saçlarını öpüyor, usul usul diyor ki:

"Ben, bunları Pompei yolundaki otokarda rüzgârdan uçuşurlarken beğenmiştim; okşamak, öpmek istemiştim."

Demin gayritabii gerginliğinden ürktüğü vücut, şimdi değişmiştir; yine serttir ama bu, sinir sertliği değildir; ince kemikli, lüzumlu yerlerinde yeter derecede dolgunlukları bulunan endamlı bir genç kız vücudunun hoşa giden gevrekliği. Yine otokarda beğendiği bir yerini hatırlayan Rıdvan, onun beline sarılmış olan bir kolunu yavaşça çekti; omuz başlarına kadar çıplak olan kolun elektrik ışığında altın parıltılarla ürperen incecik tüylerini parmaklarını gezdirerek okşuyor. Okşamaktan ve o durumda saatlerce durmaktan bıkmayacak. Zaten Lalegül de bıkacağa benzemiyor. Aşkın bu ilk provasına kendisini teslim etmiş olmanın hazzı ve gururu içinde zaman kavramını unutmuş.

Önce Rıdvan'ın aklı başına geldi, ustalıkla sıyrıldı, sordu:

"Tek başına yürüyecek, gidecek halde misiniz?"

"Gidebilirim."

"Öyleyse sizi çıkarayım. Arkadan ben de gelirim, buluşuruz. Açık havada büsbütün iyileşirsiniz."

"Evet, öyledir... Beni açık havaya çıkarmanız lazımdı... Unuttunuz."

Bunu söyleyen Lalegül'ün gözleri birdenbire yaşla dolmuştu. Rıdvan, ikinci bir sahneye durumun elverişli olmadığını düşündü, sinirlendi:

"Yok, fazlasına gitmeyelim," dedi; "en ufak bir şüpheye düşerlerse, vapur halkı bizi tefe koyar, çalar; tadımızı kaçırırlar. Gezinin üst tarafını bize zehir ederler."

Kapıyı aralayıp -tıpkı az evvel Gülrevan'a yaptığı gibikoridoru gözden geçirdi; genç kızı yavaşça omuzlarından iterek yürüttü; dışarıya bıraktı; kanadı hemen örttü.

Örttükten sonradır ki düştüğü durumun bir çıkmaza girmiş olduğunu düşünebilmişti.

"Gülrevan'ı kaybettim," diyordu. "Lalegül zaten elimdeydi, hastalığının içyüzünü de elbette biliyordur. Ümit verdim. Ne kucaklamalı idim ne de saçlarını, kollarını öpüp okşamalıydım; hele o sözleri hiç söylememeliydim."

Birden hatırladı:

"Peki ama kamaraya tam o dakikada gelişi? Ne uygunsuz bir rastlantı! Adeta bir iç sezi ile rakibesinin kendisine galebe çalmasını önledi. Niçin, ne yapmaya geldi? Öğrenemedim ki! Şimdi hareket tarzım ne olacak? Bu da belli değil. İşin bir iyi tarafı varsa Lalegül'ün öbürünü kamarada görmemesi."

İçine bir şüphe girdi:

"Acaba görmedi mi? Gülrevan o bayılmalarla şuurun kaybedilmediğini söylemişti. Tedavisini bildiği bu hastalığın içyüzünü de elbette biliyordur."

Şüphesi kanaate çevrildi:

"Muhakkak gördü, konuştuklarımızı dinledi. Zira ona açık havaya çıkmasının faydalı olacağını söylediğim vakit

'Evet, öyledir... Beni açık havaya çıkarmanız lazımdı, unuttunuz!' demişti ve bir ağlama tutturmuştu. Ağlamasının sebebi Gülrevan'ın kamarada bulunduğunu hatırlaması! Açık hava tavsiyesi ondan gelmişti."

Beyni bu düşüncelerle işlerken bir an başka bir noktaya çevrildi:

"Kollarımın arasında ne hoştu! Vücuduma ne sevgiyle sarılmış, vücutlarımız nasıl da birbirine uymuştu! Meğerse vücudu tam görünüşünden beklenmeyen diri bir yumuşaklıkta imiş. Göğsünün diri yumuşak temasını hâlâ göğsümde duyuyorum."

Büsbütün dar görünen kamaradan fırlamak arzusuna kapıldığından elektriği söndürdü, fakat odanın karanlığa gömülmediğini görünce pencerelere göz attı. Perdelerin arkasında tazelenmiş bir güneş var. Demin batan güneş tekrar çıkmış.

Ayak seslerinin ve konuşmaların yaklaşıp uzaklaşmalarından anladı ki doğuşu seyretmiş olan turistler azıcık uyku kestirmek için yerlerine çekiliyorlar.

"Gülrevan ne yaptı, nerede acaba? Bir kerecik görmeliyim; hiç değilse yüzünden bir şey anlamam lazım," diye meraka kapıldığından merdiven başına kadar gitti; koridorlara dağılanlara kendini pek göstermeden yukarıdan bakıyor; geçenlerin çoğunu artık tanımaktadır.

Dilara Hanım'ın yanında Lalegül yok. Belki çoktan kamarasına kapanmıştır; güneş bir batmış, bir çıkmış... Onunla meşgul olacak halde mi? Hele ciddi bir rakibesi bulunduğunu anlamışsa dünya başına zindan kesilmiştir.

Rıdvan ortada kimse kalmayıncaya kadar yerinde durdu; Gülrevan da görünmemişti. O zaman düşündü ki, etrafın gündüz gibi aydınlık olmasına rağmen gece henüz devam etmektedir. Işığa değil, saate uymak lazım... Kamarasına döndü. Fakat bu kamarada biri genç, öbürü olgun iki kadından sinip kalmış mahmur bir parfümle karşılaşınca tuhaflaştı. Bu koku sanki onu uykusundan uyandırmıştı; uykudan uyanan bir kadının kolları gibi boynuna dolanmıştı.

"Hamburg'a bir varalım, vapurdan usulcacık sıvışırım, bir daha da dönmem. Acaba Sadri'ye bir telgraf yollasam da ya Hamburg'a yahut Paris'e yakın olduğu için varış tarihimizi bildirerek Anvers'e çağırsam mı? Bu iki sevgili, dolaşık, verimsiz bekârlığa dayanamayacağım. Esasen hiçbirini idare edemiyorum," diye yine seyahat başlangıcındaki o yürütemediği kararlarından birini almaya hazırlandı.

Uykunun bastırdığı sırada telgrafı zihninde yazmış, cümleleri ezberlemişti. Ertesi sabah -şehir ve civarını dolaşmak için bütün bir gün vardı- kahvaltıya indiği vakit turistlere mahsus umumi bir gezinti düzenlendiğini haber aldı. Düzene katılmadı. Niyeti eline sıkıştırdıkları planlı küçük bir broşüre bakarak tek başına dağa çıkmaktı.

"Ne Lalegül'ü araştıracağım," diyordu, "ne de Gülrevan'ın peşinde koşacağım. Kendimi bugün tabiatın kucağına atacağım."

Rastladığı Meram Bey'in ne yapacağı sorusuna eliyle yükseği, Oslo üzerindeki dağı belirsiz bir surette işaret edip yürüdü, konuşmadı.

Başkalarına sezdirmeden vapurdan çıktı. Damında kabuklarından yarı soyulmuş sanki canlı gibi bir müze rekla-

mı bulunan bina önünden geçerek dün öğrendiği yoldan şehre girdi. Broşürdeki plana göre dağa çıkacak elektrikli tren Milli Tiyatro önündeki Underground İstasyonu'ndan kalkıyordu. Son durak yarım saatlik uzaklıkta, fakat Rıdvan yirmi dakikada varılacak olan Holmenkollen istasyonunda inecek. Asıl görülecek yer orasıdır demişlerdi.

Vagon etrafın iyice görülebilmesi için hemen hemen tamamıyla camla kaplı. Neresine otursanız dışarıyı rahatça seyretmek mümkün. Önce yeraltından gittiler, sonra -şehir bitmiş olacaktı- açığa çıktılar. Çam koruları içinde, birbirine yeter derecede uzak, fakat aralıksız, hepsi de bakımlı ve sevimli dağ köşkleri arasından geçiyorlar. Bazı sazlık deniz diplerini hatırlatan ve renkten ziyade tortulanmış koyu nefti yağlıboyayı andıran bir yeşillik... Ayrıca bu bahçelerde nilüferlerle örtülü, bazısında kuğular yüzen ufacık göller var.

Ancak deniz mevsimi olduğundan daha ziyade kış sporları zamanında şenlenen bu bayındır topraklar yarı boş. Trenin içi de tenha.

"Bizim turistlerin hücumuna uğramadan gezmiş, belki de dönmüş olacağım;" diye bir müddet memnun görünen Rıdvan az sonra Holmenkollen durağına bir başına çıkınca yadırgama duydu.

"Galiba yine işi berbat ettim," diye söylendi, "belki Gülrevan yolunu bulurdu, buraya onunla gelirdim. Herhalde Lalegül'ü muhakkak getirirdim."

Durakta ne memur var ne dükkân, ancak tepede bir dam görünüyor. Oraya yürüdü, baktı ki, kartpostal ve gazete satılan bir baraka, dört beş kart aldı. Yığın yığın gazetelerin

başlıklarına göz gezdiriyor. Bütün Amerikan ve İngiliz gazeteleri mevcut; Fransızcalar da var.

Noksan ve şivesiz İngilizcesiyle satıcı kadına soruyor:

"Burada bir göl ve bir kule varmış. Nereden gidilir?"

Yaşlı kadın nezaket örneği. İçeriye seslendi, bir kız göründü; ona bir şeyler söyledi. Sonra yolcuya dedi ki:

"Lida sizi götürecek."

Rıdvan bu kılavuzun önüne düşünce gördü: Bir şort ve incecik bir triko giymişti. Ne uzun ne ince, nasıl da mat tenli bacaklardı bunlar! Ne biçimli vücut. Ya saçları? Mısır püskülü dedikleri renkte, gölgelikten çıktığı zaman güneş ışığı altında platine mahsus kibarlıkta gümüşîye çalıyor. Söylemişlerdi. Norveç kızları çabuk boy atarlar, vücutça teşekküllerini tamamlamış görünürler ama on sekizinde bile henüz çocukturlar. Biraz yürüdükten sonra yan yana gelince Lida'nın yüzüne baktı: Bu kadar muntazam hatlı, temiz tenli, göz güzelliği tarif edilemez bir çehre ile hiç karşılaşmamıştı.

"Bütün insanlar gibi etten, kemikten, kastan yaratılmışa benzemiyor. Kızın terkibi bambaşka sanki... Ne şekerden yapılmış, ne baldan, ne ipekten, ne de billur veya fağfurdan... Bir nevi kelebek değil, Japon balığı, yahut orkide hiç değil. Hepsinden, her şeyden, bildiklerimden ve işittiklerimden, Andersen masallarındaki perilerden güzel. Hiçbir sanatkâr, ne ressam, ne heykeltıraş böyle bir yaratık canlandıramaz, hayal kuvveti dışında, fennin ve ilmin de vücuda getiremeyeceği bir keşif, icat, harika! Böyle olmasına rağmen, belki de böyle olduğundan dolayı Rıdvan'a gezinin ve yarım kalmış aşk serüvenlerinin sebep olduğu cinsel bir uyanış yerine

sadece hayranlık veriyor. Esasen Lia o derece masum ve ihtirassız görünmektedir ki, karşısındakine sükûnet, olsa olsa şefkat telkin etmekten başka bir şey yapamıyor."

Şehir ve körfez manzarasına terasları uzanmış şirin bir dağ lokantasının bahçesinden geçiyorlar. Rıdvan'ın gözüne kadınlı erkekli birkaç müşteri topluluğu ilişti ama bütün dikkatini dağlı kıza vermiş olduğundan onlarla ilgilenemedi. Lida ile aralarında aralık bırakarak konuşmadan yürüyor.

"Rıdvan Bey! Rıdvan Bey!" diye kendisini çağıran bir kadın sesi duydu, yüreği çarptı.

Seslenenin Gülrevan olduğunu derhal anlamıştı. Dağ lokantasının sundurması altından bir el sallanıyor, hem de tek başına oturan bir Gülrevan!

Muhafızlarından kurtularak dağ başına yapayalnız gelmiş olamaz. Fakat onlar yanında iken de beni çağıramaz. Acayip bir iş!

Bu fikir zihninden bir anda geçti. Lida durmuş, yabancının ne yapacağını bekliyor. Artık onu sa/mak lazımdı. Teşekkür etti, elini sıktı. Kız, şimdi ayağa kalkmış olan Gülrevan'ı iyice görmüştü? Manalı bir gülümsemeyle erkeğin yüzüne baktıktan sonra koşup gitti. Rıdvan:

"Lida sandığım kadar da masum değilmiş galiba..." demekten kendini alamadı.

Tuhafı şu ki hiç ummadığı halde bu güzel yerde Gülrevan'ı bulmasına ve onun tarafından çağırılarak yanına gitmesine rağmen kızın "Hım, meğerse yakışıklı erkeği güzel bir kadın bekliyormuş, çamlar altında ve göller kenarında gezip sevişecekler, ne mutlu onlara!" dercesine duygulu gülümsemesi şimdi Rıdvan'a demin bu masum damgası

vurduğu orman perisini herhangi memleketin o yaştaki yetişkin kızı kadar uyanmış göstermişti. Masum hissini veren, içindeki arzuları yansıtmayan çok süslü, açık renkli gözlerin marifeti. Adeta bir yaşını tamamlamış çocuklarınki gibi taze tenli oluşu da masumluk etkisi yapmasına yardım ediyor. Üst tarafı kıvamını bulmuş mükemmel bir dişi!

Bu fikir de bir anda kafasından geçmişti. Geçinceye kadar kendisini sundurmaya çıkan merdivenin başında buldu ve az sonra Gülrevan'ın önünde, sevdiğinin elini sıktı, öpmedi.

"Göle mi gidiyordunuz? Rehberiniz ne güzel bir kızdı... Sizi yolunuzdan alıkoymuş olmayayım?"

Rıdvan cevabı lüzumsuz gördüğünden kendisi soruyor:

"Sizinkiler nerede? Buraya tek başınıza gelmiş olamazsınız!"

"Yanılıyorsunuz, tek başıma geldim. Onlar 'Fjort' gezisine gittiler. Öğle yemeğini motorbotta yiyecekler. Oslo'da böyle geziler düzenleyen bir örgüt var: 'Bastervice.' Denizden bıktığım için ben dağı tercih ettim. Bundan sonraki yolumuzda dağ yüzü görmeyeceğiz, ne Kopenhag'da, ne de Hamburg'da, Amsterdam hatta Anvers'te bile!"

"Niçin bana haber vermediniz?"

"Düşündüm ki, bugünü Lalegül Hanım'a ayırmak istersiniz. Doğrusu da öyle yapmaktı; yapmamışsınız!"

"Kamarama ne maksatla geldiğini hâlâ bilmiyorum; hele niçin bayıldığını... Gayet aksi bir rastlantı oldu. O kadar canım sıkıldı ki başımı alıp buraya koştum. Yalnız kalmaya ihtiyaç duymuştum."

"İstediğiniz olamadı, olmayacak da... Sizi bırakmayacağım."

Böyle söyleyen Gülrevan'ın gözleri Rıdvan'a sarılmıştı; bir müddet koyuvermedi.

"Evet," diye ilave ediyor, "bırakmayacağım. Küçük hanım meselesiyle meşgul olmadım bile! Bir süt içiniz, hemen gidelim. Zira çok geçmez, şu dağ yolları vapurdakilerle dolar. İyi bir rastlantı bizi buluşturdu. Kaçalım."

"Nereye?"

"Bilmiyorum; göremeyecekleri bir yer olsun da!"

Düşünüyorlar; fakat Rıdvan daha ziyade Gülrevan'ın deminki sözlerini, hele "bırakmayacağım" derken sesinin aldığı azimli, aynı zamanda şiddetle istekli tonu düşünmektedir. Anlıyor ki kamara olayından sonra onda önemli bir değişiklik olmuştur, gevşeyeceğine irade ve arzusu kuvvetlenmiştir. Adeta kararı şudur:

"Hazzettiğim bu erkeği başkasına kaptırmayacağım ve artık fazla da naz etmeyeceğim. Kendimi azıcık daha ağır satmaya kalkışırsam elimden gidecek."

Karşılıklı tekrar ettiler:

"Nereye?"

Aldığı o kararla Gülrevan'ın güzelliği de bir değişikliğe uğramış gibiydi; seksapeli artmıştı, âşığının randevusuna teslim olmak niyetiyle giden bir kadının belli edilmemesi imkânsız -oynaklık denilemez ama- gizli ve hareketliliği, içten kabarıp taşma ve telaş hali eklenmişti. Bu sabırsızlık ona biraz noksanlığı sezilen "koketri"yi[1] de katmıştı; artık şuh bir kadındı da.

Rıdvan düşünüp hükmettiklerinden cesaret bularak dedi ki: "Galiba yeni bir tren geldi; aşağı yolda bir kafile gö-

1 koketri (Fr. coquetterie): işve, cilve

rüyorum. Şuradan gidelim, rastgele ormana dalalım. Birbirimize rastlamamız zaten talihin bir yardımı. Faydalanmaya bakmalıyız."

"Rastlantı değildir bu!"

"Ne demek? Anlamadım."

"Sizi Meram Bey'den sormuştum, bana dağı işaret etti ve tek başınıza gittiğinizi yine işaretle anlattı. 'Holmenkollen'e çıkacağınızı anladım ve bizimkilerden kurtulup hemen arkanızdan koştum."

"Ama benden evvel nasıl gelebildiniz?"

"Bir taksiye bindim, rıhtımdan. Dağ yolları fevkalade bakımlı."

Rıdvan'ın gururla göğsü kabardı, hesabı çarçabuk gördü, Gülrevan'ın koluna girdi. Yol, iz bırakmadan, çamların kuytuluğuna doğru koşuyorlar. Başlangıçtan beri hiçbir zaman kendilerini birbirlerine bu derece yakın, gönülden birleşmiş halde bulmamışlardı; Tilbury yolundaki lokantanın özel kabinesinde bile!

Nihayet gayet kuytu, çamlarla çit gibi örtülü bir yere geldiler. Rıdvan elini bu sefer ve ilk defa Gülrevan'ın beline götürdü, koluyla sardı; biraz da o vaziyette yürüdüler. Karşılarında iki büyük ağacın arasından Oslo Körfezi, liman, civar kıyılar ve uzakta arazi içine eğri büğrü sokulmuş, göz alabildiğine uzanan fiyortlar görününce durdular.

Dünyanın sayılı güzel manzaralarından biri ayaklarının altına serilmişti; hem de en latif mevsiminde, en tatlı saatinde.

Önce uzun uzun manzarayı seyrettiler. Sonra ikisi de emir almışçasına başlarını birbirlerine çevirdiler, bakıştılar ve birdenbire kucaklaştılar. Bu, ister istemez bir film kucak-

laşmasına benzedi; belki sansürün müsaadesini de aşan bir kucaklaşma oldu.

Gülrevan sıyrılınca Rıdvan şunu dedi:

"Artık kaçınma, çekinme, kararsızlık ve nefisle çarpışma yok. Anladınız ya, sevişmemiz mukaddermiş;[1] ikimizi bu geziye kader sevk etmiş."

Gülümseyerek ilave etti:

"Şimdi Meram Bey burada bulunsaydı kader hakkında eski edebiyattan bir beyit okurdu."

"Bugünkü buluşmamızı ona borçluyuz."

Durdukları balkon gibi çıkıntının altından asfalt yol görünüyor ve yoldan otomobiller geçiyordu. Rıdvan:

"Siz burada bekleyiniz. Ben şu patikadan inip boş bir araba çevireyim. İkimizi bir arada görmeleri, dedikodu, yapmaları zararlı olur. Dönüş yolunda serbestliğimizi kaybederiz, değil mi?"

"Lalegül Hanım'ın bu sabah beni süzüşünü görseydiniz artık ihtiyata lüzum kalmadığını anlardınız. Kamaramda olup biteni tamamıyla biliyor."

"Emin misiniz?"

"Elbette."

"Bu fena! Fakat haysiyetine yediremeyeceği için dedikodu yapmaması ihtimali çoktur."

"Belki... Yahut da genç ve tecrübesiz kızlarda görüldüğü gibi dramatik şeyler düşünecektir; mesela bizimkilere imzasız bir mektup yollayacaktır."

"Öyle olursa ne yaparsınız?"

---

1 mukadder: takdir olunan, kaderde olan

"Varacağımız ilk şehirde vapuru bırakır, uçak ile İstanbul'a dönerim."

"Tabii benimle beraber."

"İsterseniz, evet."

Rıdvan fırsatı kaçırmadı; kucaklaşma sahnesini tekrarladılar. On dakika sonra bir taksinin içinde idiler. Şoföre:

"Dağın en yukarısına... Nereye kadar gidiliyorsa oraya!" demişlerdi, bunu derken içlerinden şunu söylemişlerdi:

"Turistlerden hiçbirinin masrafı göze alamayacağı için çıkamayacağı yere, çok uzağa!"

Norveç lisanına Fransızca kelime çok girmiştir. Şoför sordu:

"Bir restaurant lazım mı?"

Varsa memnun olacaklarını anlattılar.

"Var," dedi, "bir kayak kulübü... Tepede."

Memleketlerine döndükleri zaman bütün bu geziden en unutulmaz hatıra büyük bir ihtimalle o "kayak kulübü" olacaktır, kulübün yeri, binası, içi ve bu mevsimde kütükleri yanmamakla beraber yemek salonunun bir cephesini tamamen kapatan, tavana dayanan şöminesi, şömine maun renkte cilalı, gayet ustaca işlenmiş azametli bir tahta çerçeveye sokulmuş... Duvarları geyik, ren ve benzeri boynuzlu hayvan başları süslüyor. Gülrevan etrafa bakıyor:

"Nasıl rahatlık ve haz duymak hissi veren bir salon," diyor, "ne kunt koltuklar ne temizlik ne intizam! Güzel olmayan bir şey yok."

"Ya siz? Bu dekor ortasında sizin güzelliğiniz? Nasıl olmuş da memlekette şimdiye kadar sizi görmemişim, bahsini-

zi de işitmemişim? Türkiye'nin en güzel kadını muhakkak ki sizsiniz! Ankara'ya, İstanbul'a hiç gelmiyor muydunuz?"

"Bunları elbette konuşacağız. Terasa çıkalım, fiyortlar artık tamamıyla ayaklarımızın altında..."

Başka müşteri yoktu; zaten servisi yapacak olan da ak saçlı, beyaz önlüklü ve başlıklı, yüzü şeftali gibi renkli tüylü bir kadın. Parmağınızı sürüp azıcık ovalasanız bu tüyler sanki yine şeftalininki gibi silinecek, altından taze ve parlak teni çıkacak.

Gülrevan masa üstünde duran "Oslo Guide"ı karıştırıyor, diyor ki:

"Biliyor musunuz demin ayrıldığımız 'Holmenkollen'de bir "Tourist Hotel" varmış. Kibar bir yer... Rehberde Norveç Krallığı otomobil kulübüne mahsus dairelerde bina içindedir, diye yazıyor. Orada ne hoş bir hafta geçirebilirdik, eğer serbest olsaydık ve geziye katılmasaydık!"

"Bunu gelecek yıl yaparız, Oslo dağlarında değilse bile herhalde onun kadar güzel bir yerde, mesela önümüzdeki kış Tirol tepelerinde yahut 'Sen Moris'de."

"Acaba? Yapabilecek miyiz?"

"Hiç şüphesiz... Siz razı olduktan sonra niçin yapmayalım? Bir tereddüdünüz mü var? Kendinize güvenemiyor musunuz?"

"Kendime değil, size güvenemiyorum."

"Ben size de kendime de güveniyorum."

Bu sözler yeni bir kucaklama vesilesi idi ama terasa çıkmış olduklarından o cesareti bulamadılar; sadece birbirlerinin ellerini tuttular, el ele terasın korkuluğuna doğru yürüdüler.

Anladılar ki, yan yana, bu dağdan denize bakan çiçekli terasta göz alıcı ve gönül çekici bir gezi afişine benzemişlerdir. Sanki o afişlerdeki gibi arkalarında süslü bir yazı var. "Oslo'yu görünüz!"

Görülmeye değer.

İkindi üstü şehre dönerken Rıdvan "Kral Meydanı"na varmadan arabadan indi. Vapura, Gülrevan'dan çok sonra, akşama doğru gidecekti. Artık içi rahattı. Zira kamaralarındaki telefonlardan faydalanmayı kararlaştırmışlardı.

Daima deniz tarafını hesaplayarak tutturduğu geometrik caddeler onu bildiği bir yere, "City Hall"e çıkardı. Dün, bunun karşısına düşen mağazaları Lalegül ile dolaşmıştı.

"O mesele ne olacak?" düşüncesi neşesini bozuyor, dağ kulübündeki lokantacı kadın müşterilerine balığın çeşidi ile donatılmış, mükemmel bir ordövr, bir de mantarlı omlet ikram etmişti; ren şarabı da içmişlerdi.

Gülrevan ancak bugün, bilhassa bu yemekte, karşısındakinin cesaretini kıran ağırbaşlı halinden sıyrılmış, cana yakın, hatta azıcık senli benli ve epeyce şuh bir kadın olmuştu.

Olduğu içindir ki, yine ancak bugün bakışları, sokulganlıkları, el ve ayak temaslarıyla artık sevişen bir çifte benzeyebilmişlerdi. Bir ara çantasından çocuğunun fotoğrafını da çıkarmış, gelecekteki kocasına göstermişti. Çocuk erkekti ve çoğu erkek çocuk gibi anasını andırıyordu. Bu çocuğun yarın kendi hayatında gayet önemli bir yer alması ihtimali Rıdvan'ı düşündürdü. İçinden söylenmişti:

"Demek ki dul ve çocuklu bir kadınla evlenecekmişim! Aklımdan geçmemişti."

Bununla beraber çocuğa, bir de büyük arazi sahibi olduğunu hatırlayarak baktı. Az evvel Gülrevan'dan işittiğine göre bu sulak arazinin bir kısmına pirinç ekilmektedir; Naim ile Vedut orada bir fabrika kurmaya hazırlanıyorlar, Hamburg'da bu işle meşgul olacaklar.

Biraz daha yürüdü ve bir gün evvel oturdukları dondurmacının önünde durdu. Niçin? Kendine sorduğu bu sualin cevabını sıkılarak kendisi verdi:

"Lalegül oradadır belki... Yahut gelecektir."

Dilara Hanım'la Meram Bey içerideler. El işareti ile Rıdvan'ı çağırıyorlar. Masalarına oturdu; epeyce duraklama geçirdikten sonra bir ara sordu:

"Lalegül Hanım nerede?"

"Biraz keyifsiz... Vapurda kaldı. Siz ne yaptınız?"

"Dağa çıktım."

"Biz de çıkmıştık, Holmenkollen denilen yere..."

"Ama ben daha yukarılara tırmandım, tepeye."

Meram Bey manalı gülümsemesiyle söze karıştı:

"Rıdvan Bey bugün hepimizi serdi; anlaşılan yalnızlık ihtiyacı duydu. Yalnızlık lüzumludur, adeta ruhun bir nevi yıkanması olur, insana hafiflik ve huzur verir. Yüzlerinde bu huzur belirmiş; adeta 'ayş-u tarab' halindeler."

"Ne demektir bu?"

"Lügat bakımından 'yiyip içip zevkusefa etmek, şenlik, sevinçlik' demektir ama tasavvuf lisanında 'hak ile ünsiyetteki lezzetin devamı' anlamına gelir. 'Hak' sözünden aynı zamanda 'cemal' ve 'kemal' da murat olunur, yani 'hüsn-i ezelî!' Beyefendi o dağ başı yalnızlığında sanki 'matla'a suud buyurmuşlar..."

"Bu kelimeyi bilmiyoruz."

"'Tecelli-î ilahî'nin doğduğu yere bu isim verilir. Bahsi uzatmayalım, içimizde Oslo'nun asıl keyfini Rıdvan Bey çıkardı, Tur'a çıkmakla! Bizler aşağılarda süründük, durduk. Kim bilir yüksekteki manzara ne muhteşemdi? Öyle değil mi efendim?"

"Olağanüstü idi."

"Tahmin ederim... Hem de nasıl? Eh, yavaş yavaş yolu tutalım, vapurun hareketine çok kalmadı. Körfezi iyice seyrettirmek için kaptan en uygun saati seçti."

Gerçekten öyle olmuştu; vapur körfeze açıldığı zaman aydınlığı azalan güneşle aydınlığı çoğaltmaya çalışan ay gökte hemen hemen yan yana gelmişlerdi. Sular ortalarda siklamen renginde idi, kıyılarda mor susam...

"Hiçbir muhayyile, renkleri ve ışıkları bunlardan daha güzel, daha sihirli bir âlem tasavvur edemez. Sanki vapur denizde gitmiyor, bir lodos grubunun içine sokuluyor, gökte geziyor."

"Mükemmel anlattınız, beyefendi oğlum... Bakınız, Frognerseter'e çıkışınız sizde bir zihin tazeliği de hasıl etmiş... Biz beraber değildik ama yine de biliriz, o yerin adına böyle derler; rehber ezberimdedir. Lüzumsuz bir tecessüse kapılarak yalnız kalışımızdan faydalanarak ulu orta sorular soracak değilim. Hoşnutsuzluk yüzünüzde okunuyor. Hanımefendi kızımıza -galiba artık gelinimiz sayılabilir- yolu ben göstermiştim: Yo! Yo! Teşekkür aradığım yok. Bir haberim var."

"Lalegül'e ait mi?"

"Tamam... zaten pişmiş aşa azıcık soğuk su katan da odur. Bendeniz sahip olma kaygısıyla öğle yemeği için va-

pura dönmüştüm. Kendisiyle epeyce sohbet ettim. Doğrusu zeki kız, hanım kız, gayet asil bir ruha malik; haysiyetine de çok düşkün. Güzelliği ile sevimliliğini de ilave ederseniz zamanımızda öylesi..."

Rıdvan kollarını çattı; bunu gören vali dedi ki:

"Peki, geçelim... Haklısınız, mademki ikisinden biri seçildi. Seçilmeyenin övülmesi anlamsız!... Esas meseleye geliyorum. Lalegül Hanım rakibesiyle aranızdaki -uygun kelimeyi bulamıyorum... şeyden, haydi ilgi diyelim- ilgiden haberdar."

"Tahmin etmiştim."

"Fakat bunu, soy ve ruh temizliği gereği, benden başka kimseye sezdirmeyecek. Söz verdi."

"Bravo! Bana pek mi küskün?"

"Hayır, işi olduğu gibi kabul ediyor. Hatta şöyle dedi: 'Yaş itibarıyla daha uygun... Rıdvan Bey esasen kendisini çekip çevirecek tecrübeli bir kadına muhtaç. Aramızda da bir sözleşme yoktu.'"

"Bu sözler pek de lehimde sayılmaz."

"Her şey bitti, bir de methiye bekliyorsunuz... O kadarı fazla!"

"Doğru, başka ne dedi? Bir kamara meselesine değindi mi?"

"Hayır. Öyle bir mesele mi var?"

"Önemsiz bir şey... Demek oluyor ki fazla üzgün değil."

"Üzgün ama dayanıklı. Tatlı bir rüyadan uyanmışa benziyordu. Şu var ki gerçek âlemine uymada güçlük çekmeyecek."

"Yani beni çabuk unutacak?"

"Evet... Kendisine bundan faydalanarak Savaş Bey'den bir parça bahsettim. Sabah gezintisini o delikanlı ile yaptığım sırada ağzını aramıştım. Çocukcağız bizim küçük hanıma, tahminim gibi âşık!"

"Bunu da Lalegül'e sezdirdiniz tabii?"

"Hafifinden... Daha gönül yarası pek taze. Önümüzde on sekiz gün var; zaman müsait. Lizbon'a değilse de Mesina'ya kol kola çıkaracağımı ümit edebilirim. Baba dostuyum; bu iyiliği yapmak vazifemdir. Susalım, geliyorlar."

"Kimler?"

"Kimler olacak? Onlar! Yavrucak hâlâ sizinle meşgul ki çocukça bir şey yapıyor, Savaş'la dolaşarak sizi kıskandırmak istiyor; belki de iyi oluyor. Bu sahte rolü üzerine alıp oyun edeyim derken delikanlıya çalışması, gerçekten tutulması ihtimal dahilinde. Âşık serüvenleri serisinde o kabil hikâyelere de rastlanmıştır."

Lalegül kayıtsız ve neşeli görünmeye çalışarak Savaş'la omuz omuza yanlarından geçti ve geçerken ikisini de başıyla selamladı.

Ahmet Meram Bey inliyor:

"Vah yavrum vah! Allah yüzüne baksın da çabuk unutsun bari! Unutturacağım, hakkın inayetiyle!"

"Yarın Kopenhag'a varacağız, değil mi?"

"Evet, ikindi vakti. Kuzeyin Paris'i bakalım bizlere, daha doğrusu sizlere neler hazırlıyor!"

Hava serinler gibi olduğundan bir süveter almak için kamarasına giren Rıdvan o günkü parlak başarısına uymayan bir üzüntü içinde bulunduğunu anlıyor. Gülrevan'ın kararından dönmeyeceğine emindir, hatta daha önemli bir

durum karşısındadır: Gezi sırasında şöyle bir gönül eğlendirme olsun diye girdiği küçük serüven kadında bir aşk mahiyetini almıştır, erkeğe âşıktır. Bunu dağ dönüşü otomobilde Rıdvan'ın elini tutup yol boyunca bırakmamasından, biteviye okşamasından, göğsüne bastırmasından, ne düşündüğünü iki haftadır belli etmeyen bakışlarının artık apaçık "seni seviyorum!" diye konuşmasından anlamıştır. Kendi kendine söyleniyor:

"Anladım, istediğim oldu, fakat sevincim niçin tam değil? Umum müdür yardımcılığına geçmek de istemiştim; tayin kararım imzaya gönderilince o zaman da böyle olmadım mıydı? Memnunluğumu hissedememiştim demek ki, bende ihtiras var, sorumluluk korkusu da! Şimdi içinde bulunduğum ruh hali de aynı: Gülrevan'la evlenmek sorumluluğunun ağırlığını omuzlarımda duyuyorum. Lalegül meselesinin bununla ilgisi yok."

Bir itirafta bulunmaktan da kendini alamadı:

"Lalegül ile evlenmeye karar verseydik sorumluluk hissi o kadar ağır basmazdı. Gülrevan'dan adeta ürküyorum; fazla güzel, fazla haşmetli. Kısaçası benden üstün; gücüm yetmeyecek, ruhça da ezilirim korkusu altındayım."

Rıdvan güverteye döndüğü zaman günün yorgunluğunu çıkarmak ve yarınki Kopenhag gezintilerine hazırlıklı bulunmak düşüncesiyle yolcuların sözleşmişlercesine kamaralarına çekilmiş olduklarını anladı. Etrafa sessizlik çöküvermişti. Kendisi de bir süre denizi seyrettikten sonra yatmak üzere küpeşteden başını çevirmişti ki karşı taraftan bir kadın siluetinin belirdiğini, bulunduğu tarafa doğru yürüdüğünü gördü. İnce yapılı olmadığına bakılırsa Lalegül değildi.

Gülrevan mı? Zihninden:

"Gelen o ise ihtiyatsızlık ediyor; bir olay çıkacak," gibi bir fikir geçti ama fikrin samimiliğine inanmadı.

İnsan başkalarından fazla kendisini aldatan bir yaratıktı, o işe kendini aldatmakla başlar ve alışırdı:

Gelen Gülrevan'dır; acele acele diyor ki:

"Telefonda aradım; cevap vermediğinize göre güvertede olduğunuzu anladım. Bizimkiler yattılar, fakat yatmadan evvel kendilerinden çok önemli bir haber aldım, ikimizi de şiddetle ilgilendiren bir haber..."

"Bir şey mi duymuşlar? Lalegül bir şey mi sezdirmiş?"

"Hayır... Aksine, gayet kaygısız haldeler. Az önce bir telgraf almışlar, bahsettiğim fabrika meselesi için Hamburg'dan ayrılıp bazı iç şehirleri dolaşacaklar, vapura ancak Anvers'te yetişecekler. Hamburg ve Amesterdam'ı keyfimizce gezebileceğiz. Bunu müjdelemeden yatıp uyuyamazdım, heyecan içindeyim. Beş gün, beş gece serbest kalacağız. Memnun olmadınız mı?"

"Son derece... Sevinçten dilim tutuldu."

"Fazla durmayayım; iş yoluna girmişken ihtiyatsızlık etmeyelim. Bir ricam var; yarın vapurda ve sonra şehirde benimkilere tamamıyla başka şeylerle, daha doğrusu başka hanımlarla, en iyisi genç kızlarla meşgul görünemez misiniz?"

"İlişkimizden şüpheye düşmemeleri için mi?"

"Evet... Mesela Tivoli Bahçesi'nde yerli bir artistle de kendinizi afişe etmeniz mümkündür. Barselona'da olduğu gibi."

"Çalışırım ama başaracağımı taahhüt edemem; sizi zihnimden çıkaramam ki! Esasen yabancılara fazla sarhoş olmadan alışamıyorum, ısınamıyorum."

"O halde alıştığınız biri var... Onu seçiniz."

"Yook, bunu yapamam... Vicdanım azap duyar, duyuyor zaten!"

"Haklısınız, tamamıyla haklı... Affedersiniz."

"Sizi incitmedim ya?"

"Tersine... Vicdanlı bir erkek olmanızdan dolayı gurur duyuyorum. Hemen savuşayım. Bonnüi!"

Gülrevan süzülüp gitti; durgun hava tabakasında Rıdvan'ın artık oldukça yakından tanıdığı, güneşli öğle vakti bahçesini düşündüren renkli kokusu kaldı. Bu koku içinde söyleniyor:

"Beş gün, beş gece? Artık lamı cimi yok... Platonik ve hayalî safha kapanıyor. Hiç şaka götürmeyen hakikat ve maddiyat âlemine giriyorum."

Merdivenin yolunu tutmak üzere yürüyor. Kulağına arka taraftan bir ses geldi:

"Bir dakika durur musunuz?"

Döndü. Bu sefer karşılaştığı Lalegül. Rıdvan'ın ilk aklından geçen yine bayılıvermesi ihtimalidir. Genç kız, o endişeyi sezmişçesine dedi ki:

"Korkmayınız, her zaman bayılmam; zaten bu, hayatımda bir defa oldu, bir daha da olacağını sanmıyorum. Artık sinirlerime hâkimim."

"Şöyle kenara gidelim."

"Lüzum yok, çok durmayacağım. Söyleyecek sözüm de az: Fazla ihtiyatsızlık ediyorsunuz. İşi benden başka sezenler de olacak, öbürlerinin kulaklarına gidecek... Benden bileceksiniz, ben öyle şey yapmam."

"Şüphe bile etmedim, Lalegül Hanım... Katiyen aklıma gelmedi."

"Söyleyeceğim bitti... Hayırlı geceler!"

"Şimdi ben sizden rica edeceğim: Bir dakika durur musunuz?"

Genç kız yürümekten vazgeçti. Rıdvan:

"Sorabilir miyim," dedi; "ne zamandan beri buradasınız?"

"Sizi sevdiğim, o kadını kıskandığım için peşinizden ayrılmadığımı mı sanıyorsunuz?"

"Kıskanmak, sevmenin tabii bir belirtisidir; nitekim ben de..."

"Ee, siz de?"

"Durum ne kadar aleyhime olursa olsun, utanmakla beraber yine de söyleyeceğim: Ben de bu kıskançlığı duymaktayım... Sizi kıskanıyorum."

"Kimden?"

"Bir gün seveceğiniz ve evleneceğiniz erkekten!"

Lalegül'ün şaşırdığını alacakaranlıkta görmedi, ama halinden buna hükmetti. İleriye doğru bir adım atmıştı, ikinci adımda başını çevirdi:

"İğrençsiniz!" dedi...

Fakat Rıdvan'ın eli, elinden yakalayıp kendisini kocaman nefesliğin kuytuluğuna doğru yavaşçacık çekmeye başlayınca, iğrenç bulduğu adama uymaktan vazgeçemedi. Hatta nefesliğin kuytu gölgesine sığındıkları zaman, daha hiçbir şey olmadığı halde hafifçe söylendi:

"Ya görürlerse!"

Rıdvan bu sözün bir nevi müsaade anlamına geldiğini bildiğinden ve kaba bir arzudan ziyade, genç kıza karşı da

yine tatlı bir şefkat hissine kapıldığını anladığından, o şefkate uymayacak, yahut fena yorumlamaya yol açacak hareketten şiddetle çekindi. Ne kucakladı, ne de öpmeye kalkıştı. Ellerinden tutarak ve arada mesafe bırakarak, iyice görmeden, sadece beyazlığı sezilen yüzüne uzun uzun baktı. Lalegül de bakıyordu. Nihayet Rıdvan, fısıltı halinde dedi ki:

"Sizi canıma sokacağım geliyor; siz buna layıksınız. Yerinizi kimse alamaz. Bu, gönlümde büsbütün başka bir yer. Beni affediniz. Affet Lalegül... Söz vermiyorum... Fakat seni hiç unutamayacağım."

Genç kız:

"Ben de seni..." gibi bir cevap vermedi, vermeyecek kadar kibar kalmayı bildi.

Hatta, neden kucaklanmadığını da anlamıştı ki ellerini usul usul erkeğin ellerinden kurtardı. İşittiği sözler, öpülüp koklanmaktan çok daha etkili, anlamlı, gurur okşayıcı olmuştu. Rıdvan'a öyle geldi ki, kızın dudakları hafifçe açılıp kapanmış ve galiba belli belirsiz bir;

"Sevgilim..." sözü işitmişti.

Önce Lalegül yürüdü, gitti. Sarhoşçasına memnunluğu bu gidişinde okunuyordu. Rıdvan, daha memnundu ve daha sarhoş. Kendi kendine konuşuyor:

"İçimden geldi; düşünmeden o sözleri söyleyiverdim. Demek ki, Lalegül'ü ötekininkine benzemeyen bambaşka şekilde, galiba daha gönülden seviyorum."

Ertesi sabah -Kopenhag'a yaklaşıyorlardı- kahvaltıdan dönen Rıdvan, açık bıraktığı lombozdan içeriye fırlatılmış, yatağın üstüne düşmüş Fransızca bir gazete kupürü buldu; kavisli küçük tırnak makasıyla kesildiği belliydi.

"Ya Gülrevan yahut Lalegül atmıştır," diye söylenerek göz gezdirdi.

İmzası kupürde yer almamış olan yazar; vapur gezileri hakkında alaylı bir lisanla bazı fikirleri ileri sürüyor, ona göre filmlerin etkisi altında kaldığımız için vapurları büyük aşk serüvenlerine sahne farz ederiz. Fakat gezi daima bu ümitlere yer vermez. Mamafih yine de ümidi kesmemelidir, bir şeyler çıkabilir. Zira zemin ve zaman o serüvenleri hazırlamaya elverişlidir.

Evvela hayat müşterektir; sonra karanlık veya mehtaplı geceler, alabildiğine geniş ufuklar, işsizlik, daimi karşılaşmalar ve konuşma vesileleri, hepsi yardımcı unsurlardır. Şu var ki çoğunluk itibarıyla serüvenler pek ileri gidemeden gezi sona eriverir. Bir de bakarsınız ayrılma sırası gelmiştir; ya biri, ya öteki bir iskeleye iner. İkisinin de aynı iskeleye inmesi de pek işe yaramaz.

Rıhtıma ayak bastıktan sonra anlarlar ki vapurda sırf havanın, manzaranın ve hülyaların zihniyle birbirlerine zoraki bir yakınlık duymuşlardır; şimdi bu sihir kaybolmuştur, başlarını alıp birer tarafa gittikten sonra da fazla üzüntüye kapılmayacaklardır. Sadece tatlı bir hatıra getirmişlerdir. Vapur yolculuklarında ciddi sonuç veren serüvenlere o kadar az rastlanır ki!

Rıdvan neredeyse tasdik edecekti:

"Evet," diye söylendi, "tatlı bir hatıra! Valizlerimizde maddi hatıralar getiririz; zihnimizin içinde de öyle manevilerini! Maddilerini raflara, vitrinlere dizeriz, ara sıra seyrederiz; öbürlerini de kafamızın içinde arar, yine ara sıra düşünürüz. Hepsi bu kadar!"

Gazete parçasını kendisine okutmak isteyenin daha ziyade Lalegül olduğuna hükmediyor; zira başlayan serüvenin sonuçsuz kalmasından korkan, sevdiği erkeği kararsız bulan odur. Rıdvan:

"Sonu evlenmeye dayanacağı için onun gayesi de pek büyük. Haydi, Gülrevan ile beş gün, beş gece serbestçe sevişelim ve nihayet yazarın yazdığı gibi ayrılma sırası geldi, anladık ki, bizi serüvene şu turistik gezinin çekiciliği sevk etmiştir; üzülmekle beraber yine de ayrılabiliriz. Fakat Lalegül ile işin rengi değişir. Muhakkak surette nikâh memurunun karşısına çıkmalıyız. Bunu göze alabiliyor muyum?"

Bir genç kızla bir kadın tarafından paylaşılamayan erkek durumuna girmiş olmasından hem gurur duyuyor, hem de azıcık şaşkınlık.

"Şimdiye kadar böyle bir şey aynı zamanda başıma gelmediğine göre vapur gezisinin meşhur çekiciliğine, daha doğrusu seksüel etkisine inanmak lazım. Zaten benim halim de çok acayip! İkisinden de ayrılmaya razı olamıyorum. Neredeyse bir 'harem' kuracağım. Dün gece bir tanesi yanımdan gidince öteki geldi. Seçme yapamadım. İkisinde de gözüm var. Hiç de böyle bir adam değildim!" diye söylenerek kamaradan çıktı.

Dün gece, üzerine bir ödev almıştı. Muhafızların karşısında başka kadınlarla meşgul görünmek. Kim olmalı bunlar?

"Vay efendim, sabah şerifleriniz hayırlı olsun. Eh, işte Skajerak Boğazı'ndan çıkıp Kattegat Boğazı'na girdik. Şeland Adası'nın kuzey ucundayız. Siz de bilirsiniz ki Danimarka devletinin başşehri bu ada üzerindedir. Şimdi gayet dar bir boğaza daha sokuluyoruz ki doğusundaki arazi İsveç

devletine aittir, görüyorsunuz değil mi? Danimarka topraklarında en yüksek tepenin yüksekliği 172 metreden ibarettir. Eyfel Kulesi'nin 300 metre olduğunu düşününüz, yeter. Ha, bu bahisleri bilirsiniz, hem de sevmezsiniz. Halbuki öbür turistlerimizin çoğu ağızları açık dinliyor."

"Biraz aydınlatmış oluyorsunuz."

"Dün gece herkes Oslo yorgunu idi, vapur halkı erkenden çekildi. Siz de mi öyle yaptınız? Bendeniz üst güvertede bir kenara iliştim, tatlı tatlı düşünceye daldım. Bazı hayaletler gözüme ilişmedi değil."

"Uyanıklar ve açıkgözler vapurda eksik değilmiş meğerse!"

"Maksadınızı anladım, beyefendi... Onlardan biri de bendim."

"Demek ki yanılmamışım. Samimi olarak söylüyorum: Genel müdür yardımcılığınız zamanında herhalde üstün değerlilik göstermiş olacaksınız, zira dün geceki izlenimim berrak sayılmasa da iki karpuzu bir koltuğa sığdıracak zekâ üstünlüğüne haiz bulunduğunuza beni gerçekten inandırdı."

"İnşallah yalnız siz görmüşsünüzdür."

"Buna emin olabilirsiniz. Adeta gözcülük ettim. Etrafta biri olsaydı sizi önceden uyarırdım; sonra da biri çıkagelseydi muhakkak önler, geri çevirirdim. Dostunuz olmak sıfatıyla durumunuzu düşünmekten kendimi alamadığımı söylersem gücenmezsiniz, tabii!"

"Ne münasebet? Bilakis memnun oldum."

"Âlâ! Edindiğim kanıya göre 'mavi boncuğum sende!' düsturuna uymak yolunu tutmuşsunuz. Eğer gezi sonuna kadar bunu falsosuz yürütebilirseniz diyecek söz yok. Ancak

şu noktayı arz etmekle yükümlüyüm: Lalegül meselesinde tamamıyla aldanmışım."

"Ne gibi?"

"Size 'o işi bana bırakınız, Savaş ile oyalanıp gider!' demiş, bir yükümlülüğe girmiştim. Evdeki hesap çarşıya uymadı. Hanım kızımız bu delikanlıya zerre kadar yakınlık duymadı. Tahminimden çok fazla, yüzyılımızda ender rastlanır bir âşıka[1] imiş meğerse... Nuh diyor, peygamber demiyor. Sizi aklına ve aklıyla beraber gönlüne koymuş bir kere; kabul etmek cesaretinde bulunduğum ödevi bırakmak mecburiyetinde kaldığımı fazlasıyla üzülerek arz ederim beyefendi oğlum! Biliniz ve ona göre davranınız."

Böyle diyen Ahmet Meram Bey kederli bir yüz takınmış, başını eğerek aktörvari bir selamdan sonra çekilip gitmişti. Rıdvan sarsılmış bir halde söylendi:

"Ne Gülrevan ne de Lalegül... İkisinden de vazgeçiyorum."

İlave etti:

"Hamburg'dan gemiye veda. Tek kurtuluş yolu o! Bunu bir kere daha düşünmüştüm. Vapurda ancak iki gün, iki gecem kaldı."

İkindi üzeri Kopenhag rıhtımlarından birine yanaştılar. Ne pasaportlara bakıldı ne de çıkış zorluğu gösterildi. Karaya ayak basanların birincisi Rıdvan'dır; ilk taksiye atlayan da... Ömründe böyle ferah, temiz, şirin bir şehir görmemiştir. Bir parktan öbürüne geçiliyor; kanallar, köprüler ve göller ta şehrin içine giriyor. Bakımsız tek köşe yok, bayındırlık ve servetin, konfor ve zevkin erişilmez derecesini bulmuşlar;

1 âşıka: âşık, seven (kadın)

ya müzeler? İrfan ve sanatın da ne önemli yer aldığını Rıdvan biliyor.

Belediye sarayının bulunduğu meydanda arabayı bıraktı. Şöhretini işittiği "Hotel d'Angleterre" bu meydana bakar, altında da kahvehanesi ve pastacısı vardır. Oraya girdi, bir tarafa çekilerek gelip geçenleri seyredecekti. Boş masalardan birini seçince servis yapan bir kız ütüsü bozulmamış bembeyaz keten örtüyü hemen kaldırdı, kenara istif edilmiş desteden bir başkasını, el değmemişini getirip yaydı. Anlaşılıyor ki bir müşterinin hiç kirlenmemiş olmakla beraber sürüdüğü örtüyü başka müşteriye vermiyorlar!

Esasen kızın üzerindeki beyaz önlük de galiba nöbet sırası ikide bir değiştiriliyor, o kadar temiz. Saçları dikkatini çekti: Zarif bir bardaktan taşan bira köpüğü... Dökülmesin diye bardağın kenarına parmağınızı koymak arzusu veriyor.

"Belki de vapuru burada bırakırım. Ne olsa sabık bir genel müdür yardımcısına konsolos kolaylık yapar, pasaport işimi yoluna koyar. Turistik geziye tövbe!"

3

"Bugün sizi hiçbir yerde göremedik beyefendi."

"Evet, hanımefendi... Maalesef birbirimize rastlayamadık."

"Nasıl bir cennet burası... Paris'ten de güzel... Hele şu bahçe!"

Dünyaca meşhur "Tivoli"nin bir köprüsü üstünde Dilara Hanım'la Lalegül birdenbire Rıdvan'ın karşısına çıkıver-

mişlerdi. Genç kızın gözleri saatlerdir dolaştığı halde bitiremediği, bitirmekten korktuğu bu eğlence parkındaki ışık ve su oyunlarının akislerini toplamış gibi pırıltılar içinde.

"Ne olsa daha çocuk... Hayran kalmış..." diye düşünen kararsız âşık -vakit gece yarısıdır ve ikindiden beri tek başına kalmıştı- onları yollarından çevirdi:"

"Geliniz," dedi, "ortadaki adada şık bir gazino var, ben akşam yemeğinde orada idim, dondurması harika. Muhakkak yemelisiniz, dinlenmiş de oluruz."

Lalegül dedi ki:

"Fakat daha evvel 'montaneyrüs'e binmek istiyorum. Teyzem cesaret edemedi, beni de yabancılarla bindirmedi. Sizinle müsaade eder... Edersin değil mi teyze?"

Teyze kabul mecburiyetinde kalmış gibi göstermelik bir durum takındı, müsaade verdi.

Demin başı pek kalabalık olan o eğlence yeri, vakit hayli ilerlediğinden, tenhalaşmıştı. Dilara Hanım aşağıda bekleyecekti, öbürleri merdivenleri çıktılar ve ilk gelip hemen boşalan kataın iki kişilik arabalarından birine atladılar.

Rıdvan bu oyuna alışıktır, onu sever de... Vaktiyle Paris'in Porte Maillot semtindeki lunaparkta dikişçi kızlarla çok binmiştir. Dik yokuşlar çıkılır, dik yokuşlardan inilir, karanlık dehlizlere girilir. Dehlizlerde öpüşülür, inişlerde içi kayar, boşalır gibi olan çiftler birbirlerine sarılır ve haykırışır. Şimdi bütün bunlar Lalegül ile mi olacak?

"Ne iradesiz adamım! Hani turistlerden kaçacaktım, vapura artık gitmeyecektim? Fakat hatalı karardı o... Sinirlilik! Doğrusu maceraya devamdı. Ben de işte doğrusunu yapıyorum, devam ediyorum."

Önce düzde giden katar bir ara karanlığa girdi, derhal çıktı. Bir yokuşa tırmanıyor... Tepedeler... Önlerindeki yol öyle dik ki... Birden yuvarlanmaya başladılar. Genç kız, öbür arabadakiler gibi kendisini tutamadı, haykırıyor, can havliyle Rıdvan'a sarıldı da...

Tekrar tırmanış, tekrar iniş ve sert rüzgârların estiği, zifiri karanlıkta puhu kuşlarının bakıştığı ve fosforlu iskeletlerin sallandığı uzun bir koridor geçiyorlar... Lalegül artık haykırmıyor ama sevdiği adamın, beline dolanmış olan kolundan da ayrılmak istemiyor.

Birkaç ışıklı çıkış, iniş ve bir koridor daha... Nihayet araba duruyor, iniyorlar. İnen çiftler gibi bunlar da bol aydınlık içine ve bildikleri dünya üzerine dönmüş olmaktan şaşkın haldeler; biraz daha aşağıda bekleyenlerden kabahat işlemişçesine mahcup!

"Birbiri arkasına on kere binsem bıkmam," diyen Lalegül tam bir cesaretle ilave etti:

"Hele seninle olursa... Daha doğrusu sizinle olmak şartıyla."

Rıdvan cevap yerine kızın henüz bırakmadığı elini avucunda sıkıyor. Hiç şüphe yok ki Lalegül'ün yanında huzur duymaktadır; Frenklerin dediği gibi "a son aise"dir, yani rahat... İstediği gibi hareket edebiliyor, canı isterse konuşuyor, canı istemezse cevap bile vermiyor. Kendi evinde, odasında, ev kıyafeti içinde gibi bir şey. Hayır, ayrıca rahatlığa katılmış hoş, yine dinlendirici bir nevi heyecan da var.

Halbuki...

"Halbuki Gülrevan bu huzuru vermiyor, yanında iken tetik üzerinde duruyorum. İhtişamı mı beni eziyor, bilgiçliği

mi? Elbette yarın daha iyi tanışınca bu hal geçecek, yahut hafifleyecek. O yaştaki tecrübeli kadınlar ancak bir erkeği çok yakından, mahrem münasebetlerinde tanımadıkça, cismani egemenliği altında kalmadıkça arada bir üstünlük farkı gözetmeye çalışırlar. Genç kızlarda bu yok... Rahatlık da bundan geliyor."

Gazinoda dinlendiler.

Getirilen dondurmalar duble bira bardakları büyüklüğünde bacara kaplara konulmuştu. Üstü dörtte bir taze kaymakla örtülü. Altında meyveliler, daha altında meyve parçaları ve bisküviler... Hafif bir alkol, belki de kirş çeşnisi duyuluyor. Galiba da antepfıstığı, badem subyesi de karıştırılmış. Teyze kız pek beğendiler.

"Size Napoli'de haber vermiştim, nefis dondurmalar sınırına girdik demiştim."

"Fakat bu, hepsini, her yerdekini bastırdı."

Teyze ikramlara, hele montaneyrüs seferinden sonra ikisinin aldıkları samimilik gösterilerine bakarak işi olmuş bitmiş farz ediyor; davranışlarından belli!

Hoş Rıdvan'da da -beş gün beş gece sürecek serbestlik müjdesine rağmen- teyzeyi haklı çıkaracak bir değişiklik göze çarpmaktadır. Sanki o müjdeden ürkmüş, Lalegül'e sığınmak ihtiyacını duymuştur. Esasen dün geceki güverte konuşmasından sonra genç kızı gerçekten yüreğine sokacak kadar kendisine yakın bulduğunun farkındadır.

Dondurmasını iştahla, zevkle ve yine de kibar bir davranışla yiyen genç kızı hazdan eriyerek seyrediyor, içinden:

"Gül goncası! Henüz büklümü açılmamış körpe Lalem," gibi bir şeyler söyleniyor.

Göller üzerinde mehtaplar yanıyor, arkasından havai fişekler atılıyor, gökte dahmeler[1] patlayıp açılıyor, sulara elvan elvan kandiller dökülüyor ve hepsinin renk renk ışığı Lalegül'ün yüzünde parlayıp sönüyor, onu, durmadan tatlı renkler bağlayan, rengârenk nurların birbirinden öbürüne bürünen mitolojik bir su perisine benzetiyor.

Gece yarısından iki saat sonra caddelerin en çoğu yine kalabalık, vitrinleri tutumsuzcasına aydınlık, eğlence yerleri şen Kopenhang'a hayran, vapura neşe içinde döndüler. Zaten gemi bile donanmış halde idi; süs ışıklarını söndürmeyi unutmuş, ışık çardağı altında aydınlık bir uykuya varmıştı.

Bahçede dolaştıkları sırada Rıdvan, teyzenin fişekleri seyre dalmasından faydalanarak Lalegül'e demişti ki:

"Lombozdan attığınız gazete kupürünü okudum. Yazar belki haklı... Belki vapur yolculuklarında ciddi sonuca bağlanan serüvenlere pek az rastlanır; fakat bu, hiç rastlanmaz anlamına gelmez, değil mi?"

"Bilmem... Herhalde ciddisi de olur."

"Çok isterim ki, bizimki bunlardan biri olsun."

"Öteki karışmasaydı mümkündü."

"O ayrı mesele!"

Rıdvan niye böyle konuşmuştu? Dikkat ediyor: Genç kıza, sonunu hiç hesaplamadan, hatta düşünmeden bazı itiraflarda bulunmaktadır, bir bakıma vaat anlamına ağır itiraflar... Bunlar ağzına geliveriyor, kendini tutamıyor, söylüyor. Öbür taraftan Gülrevan'la konuşurken diplomat çekingenliği içinde her kelimesini tartıyor. Sebebi acaba sadece kadının eziciliği mi, yoksa...

---

1 dahme: havai fişek

"Yoksa asıl sevdiğim Lalegül mü?" dedi ve bu soruya müspet bir cevap verecek gibi oldu, Laleciği düşünerek uyudu.

Uyumadan önce şunu da aklından geçirmişti:

"Yarın bütün gün Lale ileyim. Bunu Gülrevan istemişti; ben yanaşmamıştım."

Sabahleyin şehri tekrar görmeye can atan herkes gibi erkenden hazırlanıp kahvaltıdan sonra arka güverteye çıkınca Gülrevan'ın muhafızlarıyla oturduğunu gördü. Aralarındaki anlaşmaya uyarak birbirlerine gizlice olsun göz atmadılar; hatta Rıdvan çekilmek üzere idi, Lalegül'ün koşarak o tarafa yaklaştığını fırsat bildi, hemen karşıladı; soruyor:

"Nereye? Nedir telaşınız?"

"Sizi arıyordum. Teyzem gönderdi de... Merak etmeyiniz. Önemli bir şey değil. Gecenin rutubetinden olacak, siyatiği tutmuş. Bugün şehre çıkamayacak."

"Sizde mi gitmeyeceksiniz? Pek yazık:"

"Zaten söylemek istediği bu. Ben Meram Bey'le gideceğim ve eğer..."

"Benim de beraber bulunmama müsaade ediyor, değil mi?"

"Evet. Acaba mümkün mü?"

"Elbette, hazırım bile. Öğle yemeğine belki dönmeyiz de... Bunu teyzeye haber verin."

"Oo, çok memnun oldum, mersi. Az sonra çıkış merdiveninde buluşuruz."

Rıdvan, muhafızların dikkatini çekecek kadar gösterişçi tavırlarla konuşmuş, hatta genç kızın elini bir süre avucu içinde tutmuştu. Esasen bu, vapurun en körpe güzeli bir yere geldi veya bir yerden geçiyor mu, bakışları üzerine çekerdi.

Fakat Gülrevan'a çevrilen gözler gibi değil... Erkekler ona belli etmekten çekinerek sinsi sinsi bakarlarken, Lalegül'ü seyredişlerinde -ne muhafızı, ne de erkeği bulunmadığından- pervasız ve insafsız davranırlardı. Bu sefer bir değişikliğin farkına vardı: Dikilen gözlerde çekinme seziliyor.

Şöyle düşündü:

"Galiba küçük hanımı artık bana mal ettiler, yarı nişanlı sayıyorlar, mesele çıkarmamdan korkuyorlar. Muhafız beylerin de kanaati öyle olsa gerek. Hazineyi bırakıp rahatça yollarına gidebilirler."

Hamburg'a yarın ikindi zamanı ulaşacaklar. Otuz saat sonra Gülrevan serbest... Ve Sadri'nin verdiği adres cepte. Londra'daki gibi olmayacak; söylemişti ya... Platonik devre kapanıyor.

"Bugünü masum masum geçirelim. Meram Bey muhakkak bir vesile icat edecek, en münasip yerde bizi bir ara baş başa bırakacaktır. Şimdi Gülrevan, verdiği direktife ve ilk arzusuna uygun hareket ettiğimi gördü, memnundur. Acaba memnun olmamalı mıdır? Bütün günü rakibesiyle geçirmemek, birtakım mahzurlara ve ilişkimiz üzerinde projemizi alt üst edecek etkilere yol açmasını hesaba katsa daha mı iyi eder?" diye de bir şeyler düşündü. Bununla beraber güverteden ayrılırken onun tarafına göz atmaktan kendini alıkoyamadı; Naim Bey'le konuşmakta olduğunu gördü, yürüdü. Meram Bey'le Lalegül merdiven başındalar.

"Biri takılabilir. Beyefendi oğlum siz önden gidiniz. Vapurdan uzaklaşmaya bakınız. Ben de küçük hanım kızımla ağır ağır gelir, park köşesinde buluşur, hemen taksiye atlarız."

Rıdvan, sabık valinin sözünü dinledi; köşede buluştular, arabaya girdiler; konferans başladı:

"Her takside telsiz telefon bulunduğuna elbette dikkat etmişsinizdir. Burada iki kişide bir tanesinin muhakkak bisikleti vardır; bisikletleri dizi dizi sokaklarda bırakırlar, kimse çalmaz. Neden çalsın?"

Danimarka'da fakir ve muhtaç insan yoktur ki! Altmış yaşına gelen istisnasız her vatandaşa aylık bağlanır; doktor, ilaç, hastane bedavadır. Birçok dinlenme evleri de ayrı. Ben dün onları; işçi apartmanlarını, sosyal yardım teşkilatının büyük bir kısmını, konsolosluk memurlarından bir gençle gezdim. Parmağım ağzımda kaldı. Danimarkalılar ev eşyası, elbise ve çamaşır bakımından başka hiçbir Avrupalı ile kıyas kabul etmeyecek zenginlikte imişler, hatta hanımlar yapacak iş bulamayınca mağazalara koşar, lüzumsuzca öteberi alır, evlerine yığın yığın paketlerle dönerlermiş. Masal değil bunlar, ayniyle vaki efendim! Lüks ve eğlence itibarıyla kuzey bölgesinin Paris'i ve kanalları dolayısıyla de Venedik'i burasıdır, işte içindeyiz. Ne mutlu bize!

Anlamlı anlamlı sözlerine ekledi:

"Oh! Doğrusu meclisimiz de olağanüstü. Pek takdir ettiğim Rıdvan Beyefendi ile melek huylu ve melek yüzlü hanım kızımızın ortasında, böyle cennete benzer bir şehirde bulunmak? Ne mutlu bana! Bayram etsem yeridir."

Mırıldanıyor:

Serv-i nâzım gel meram-ı zâr gezdirsün seni,
Seyr-i Sa'dabâd-ı sen bir kerre iyd olsun da gör.

Akşamüzeri vapurun hareketine yakın döndüler. Bütün gün parklarda dolaşmışlar, kanallarda motorbotlarla gezin-

tiler yapmışlar, mağazalara uğramışlar, yemişler, içmişler, eğlenmişler, iki resim müzesi de görmüşlerdi.

Tahmin ettiği gibi Meram Bey -bankalardan birinde para değiştireceğini vesile ederek- gölünde kuğular yüzen ve çayırlarında yeşil baş ördekler gezinen bir park köşesinde onları baş başa bırakmayı ihmal etmemişti.

Yalnız kalınca aralarında uzun bir sessizlik olmuştu. Rıdvan neden sonra genç kıza dedi ki:

"Oslo'da kamarama gelmenizin sebebini hâlâ söylemediniz? Acaba öğrenebilir miyim?"

"Oo! Bu bir delilikti, hakkım olmadığı halde sizden hesap soracaktım."

"Ne hesabı?"

"Çocukluk belki de... İnsan her yaşta çocuk olabiliyor."

"Öyledir; esasen siz çocukluktan henüz pek uzağa gitmiş sayılmazsınız. Sinirlerinizi bozacak ne olmuştu?"

"Bir seziş... Meğerse yanılmamışım, içime doğan tamamıyla doğru çıktı."

"Anlamakta güçlük çekiyorum."

"Hani dondurmacıdan çıkıp birlikte vapura dönmemiş miydik? Birdenbire bir hisse kapıldım, kendi kendime dedim ki: 'O kadın sabahleyin gözümün önünde yanındaki adamlardan ayrılıp bir taksiye binmişti, Rıdvan Bey de ortalarda yok. Muhakkak buluştular ve beraber bir yere gittiler.'"

"Peki ama siz onunla benim aramda bir ahbaplık olduğunu biliyor muydunuz?"

"Kesin olarak değil... Şüpheleniyordum. Bu da bir sezişti. Nasıl oldu, bilmiyorum, kan başıma çıktı. Artık şuuruma da, irademe de hâkim değildim. Sanki hakkıma saldırılmış-

tı... Hangi hak? Münasebetsizlik dedim ya! Doğru kamaranıza koştum, çıldırmıştım. Kapıya vurdum; vurunca aklım başıma geldi, gerisin geri dönmek istedim, vücudum kaskatı kesilmişti, kımıldanamadım; açılan kapıdan içeriye girmiş olduğumu sonradan, yatağa uzanınca anladım."

"Benim ne yaptığımı görüyordunuz, değil mi?"

"Hayır, görmüyordum, fakat konuşmaları dinliyordum. Telefon edişinizi, onun gelişini, beni ayıltmaya çalışırken söylediklerini hep işittim."

"İşittiniz, öğrendiğiniz halde ayrılırken..."

"Evet, ayrılırken yine de size sokulmaktan kendimi alıkoyamadım. Bunu mu demek istiyorsunuz? Ne yapayım, olamadı, olamıyor, bir de..."

"Devam ediniz."

"Bir de onu fazla ciddiye almanın doğru olamayacağını düşünmeye başlamıştım. Bana evvela kamarada, dün gece de güvertede o kadar candan davrandınız ki..."

"İyi anlamışsınız."

"Yine kendi kendime dedim ki: 'Verilmiş bir söz yok, serbest bir erkek, o kadar güzel bir kadından yüz bulur da put gibi duramaz ya? Geçici bir avantür... Vapur gezisinin körüklediği serüven ateşi çabuk söner.'"

"'Halbuki," dediniz, "bana karşı duyduğu dostluk o cinsten olamaz. Bu tamamıyla gönülden geliyor; tertemiz bir sempati!' Doğru mu? Öyle düşünmediniz mi?"

"Ona yakın bir şeyler düşündüm."

"İsabet etmişsiniz."

"Daha açık konuşacağım: 'O'nun kıskançlığına kapılarak sizi büsbütün kaybetmek istemedim, istemiyorum."

"Yaşınızdan beklenmeyen olağanüstü sağlam bir muhakeme, tebrik ederim. Acaba bura parklarında birtakım yasaklar var mı?"

"Ne yasakları?"

"Mesela birbirinden çok hazzeden bir çiftin hazlarını, hiç değilse dudaklarıyla, açıkça bildirmeleri yasağı? Ama burası tenha, izbe bir köşe."

Lalegül'ün azıcık nemlendiği sezilen gözlerinde, yine kendinden nemli dudaklarında olduğu gibi en tatlı, azıcık çapkınca ve aydınlık bir gülümseme. Rıdvan'ın sözünü tamamladı:

"Etrafta kimsecikler de yok. Hem o kadarına müsaade vermiş olmaları lazım."

Meram Bey bir hayli geciktikten sonra geldiği vakit, beklediği daha iyi bir uzlaşmanın vuku bulduğunu, çiftin değişik vaziyetlerinden anladı, anlamazlığa vurdu.

Şu var ki, Rıdvan genç kıza açık bir vaatte yine bulunmamıştı, bulunmamakla beraber onun yarına artık güvenmekte olduğuna şüphesi kalmamıştı. Zaten kendisi de Lalegül'ün görüşünü kabul etmeye başlamıştı, içinden:

"Öyle ya," diyordu, "iltifatını gördüğüm Gülrevan'a karşı put gibi duramazdım. Serbest bir erkeğim ve belki de bu serüven son iskelede dostça kapanır, yollarımıza gideriz. Elde ve gönülde, umduğu gibi Lale kalır. Kızın aklı başında, yaşına uymayan idrakine doğrusu hayran kaldım."

Şu cihetten de içi rahattı: Bu şuurlu ve karakterli genç kız kıskançlığa kapılıp muhafızların kulağına gidip onları tedbirli davranmaya sevk edecek dedikodular yapmaz, hele haber verme küçüklüğüne hiç yanaşmazdı.

Erken yattı.

Gece yarısına doğru -artık normal karanlıklar bölgesine girmişlerdi- kamarasına akseden ışıklar ve konuşmalarla yatağından fırladı, lombozdan dışarıya baktı: Kiel Kanalı'nın içinde bir yere yanaşmışlardı. Galiba havuzların dolmasını, yolun açılmasını bekliyorlar. Pardösüsüne sarıldı, güverteye çıktı.

Kadın erkek başka çıkanlar ve bu teknik medeniyet manzarasının seyrine dalanlar vardı. Rıdvan vinçler, motorlar, kapanıp açılan setler, sıra bekleyen irili ufaklı tekneler arasında projektörlerin aydınlattığı ileri memleket, sınaî memleket tablosunun şiirine kapıldı. Kanal tesisleri kimse kimseye bağırmak şöyle dursun, yüksek sesle konuşmadan, koşuşmadan, telaş etmeden ne intizamla işliyordu!

"Biz," diye düşündü, "küçücük bir Haliç vapurunu bile iskeleye yırtınarak, çırpınarak, bağırıp çağırarak yanaştırmaya alışmışız. Bu kötü âdetleri bırakmamız lazım."

Az sonra vapurun yükseldiğini fark etti. Bulundukları havuz dolmuştu. Dolunca önlerini kapayan demir set ortasından ikiye ayrıldı; kanatlar yavaşçacık karaya doğru çekiliyor, içeriye gömülüyor. Nihayet yol açıldı. Rıdvan'ın "Yüzen Bahçe"si kanalda ilerliyor.

"Yarın gece bu vapurda iki kişi eksilecek," diye söyleniyor, 'Yüzen Bahçe'nin kapısını bekleyen iki ejder! Dönüşlerinde tılsımın bozulduğunu nereden anlayacaklar?"

Ertesi günü kanaldan ancak öğle vakti çıktılar; ikindiden önce, Hamburg'un sağ kıyısında bulunduğu Elbe Nehri ağzına girdiler. Girişi seyreden turist kümelerinden birine Meram Bey yine konferansını dinletiyor, savaşta yerle bir

olan şehirde bir tek harap bina kalmadığını, hatta şehrin eskisinden bayındır hale geldiğini söylüyor ve muazzam belediyi parmağıyla işaret ederek:

"Bir tek gecede yüz bin kişinin yıkıntı altında kaldığı şehir işte karşınızda! Şimdi bir tek evin damı bile akmadığına, bir tek yıkıntı eseri kalmadığına yemin edebilirim."

Turistleri şeytanca gülümsemesi ile süzüyor:

"Fakat," diyor, "sizlerden acaba kaçınız şehri gezip de bayındırlığı hakkında tam bir fikir edinebileceksiniz?"

Sonra hanımlara birer birer bakıyor, soruyor:

"Hele sizler, hele sizler! 'Karlsted'ın yürüyen merdivenlerinde bir aşağı, bir yukarı, naylon çamaşır, perlon korse ve ipekten öteberi alışverişine dalacağınızdan dolayı başka tarafa göz atmaya bile vakit bulamayacaksınız."

Bir itiraz yükseldi:

"O kadar da değil beyefendi."

Sabık vali aldırmadı, devam ediyor:

"Şunu söyleyeyim ki Hamburg kurulduğu tarihten beri, yani 1140 şu kadar yıldır yıkıntılara uğrayan uğursuz bir şehirdir. Devamlı olarak Saksonların ve Danuvaların hücumlarıyla yakılıp yıkılmıştır. Birinci Dünya Savaşı'nda deniz yolu kapandığı için ticaret durmuştu. Fakat İkinci Dünya Savaşı'nda başına gelen felaketin eşine tarih boyunca rastlanmamıştır, aynı zamanda öyle bir felaket seline uğradıktan sonra en kısa zamanda kalkınanına da!"

Rıdvan'a seslendi:

"Yine birlikte mi çıkıyoruz beyefendi?"

Gülrevan'dan henüz bir işaret gelmediği için Rıdvan açık cevap veremedi. Muhafızlar, karaya ayak basar basmaz

yolu tutacaklar mıydı? Bilmiyor; nerede, ne zaman buluşacakları da henüz belli değil; meydanda kimsecikler yok. Dün Lalegül'ü idare etmişti:

"Belki vapura bir ahbabım gelecek, yakamı bırakmayacaktır ama öbür gün kendisinden kurtulmaya çalışacağım."

Genç kız içini çekmişti, belli ki Rıdvan'ın bu şehirde de o kadınla birkaç saat beraber bulunması ihtimalinden üzgündü ve sevdiği adamın sözlerini buluşmaya zemin hazırlamak mahiyetinde telakki etmişti. Ne iyi ahlaklı, sabırlı, itaatli, erkeğine karşı müsamahalı, melek gibi bir kızdı. Ne mükemmel bir eş olurdu!

Acaba Rıdvan, eski hararetini kayıp mı etmiştir? Bunda Lalegül'ün mü etkisi var, yoksa serüven kesin safhasına girerken Rıdvan mı ürkmüş, dişçi merdiveninde ağrısı dinen biri gibi heyecandan Gülrevan'a karşı duyduğu şiddetli arzular sükûn mu bulmuştu?

Hangisi?...

Herhalde kendisini pek iyi hissetmiyor; içinde sıkıntıya benzeyen bir hoşnutsuzluk da duymaktadır; neredeyse ahlayıp puflayacak! Asıl garibi, dinen arzusunu uyandırmak, küllenmişe benzeyen hayranlığını tekrar canlandırmak için Gülrevan'ın bedensel güzelliğini hayalinde bir bir canlandırarak, iştahını açmaya çalışıyor.

"O haşmetiyle bir görünse, uyuşukluğum geçer," bile diyor.

Bu sırada vapur, şehre en yakın rıhtımlardan birine yanaşmıştı. Havai hat üzerinde işleyen tramvayları ve muazzam binalar arasında yükselen çan ve saat kulelerini önünde görüyor. Az sonra çıkış serbestliği verildi.

Hâlâ Gülrevan ile muhafızları ortada yok.

"Kapı altından atılmış bir kâğıt bulurum belki..." ümidine düşerek kamarasına baktı, ümit boşa çıktı...

Telefondan haber beklemeli mi?

Bir müddet öyle yaptı, sükût devam ediyor.

"Ne olsa en sona kalmalıyım, burada durmalıyım, hayır buraya gelir."

Kararıyla sandalyeye ilişti, rıhtım, kamarasının bulunduğu tarafa isabet etmediğinden dışarıda neler olduğundan habersiz, ama ayak ve konuşma seslerinin gittikçe azalmasına bakılırsa yolcuların çoğu vapurdan çıkmıştır.

Nihayet dayanamadı, kapıyı araladı. Merdiven başında şehir kıyafetiyle duran kamarot soruyor:

"Çıkmayacak mısınız beyefendi? Biz de çıkmak üzereyiz."

"Herkes gitti mi?"

"Ayağını inciten beyle, hasta tüccardan başka kimse kalmadı."

"Meram Bey?"

"Çoktan gitti, Lalegül Hanım'la teyzesi de beraber."

Rıdvan cesaret etti:

"Vedut Bey filan... Onların da çıktığını gördünüz mü?"

"Az evvel üçü birden, rıhtımda yan yana yürüyorlardı."

"Beni dışarıdan arayan olmadığına göre ahbabım telgrafımı almamış; alsa muhakkak gelirdi."

"Demek birini bekliyorsunuz... Gelse, ben haber verirdim beyefendi."

"Öyleyse çıkayım."

"Güzel eğlenceler efendim."

Son duraktan geri dönmek ve şehrin ortalarındaki meydanlardan birine inmek kararıyla rastgele tramvaya atlayan Rıdvan, olanlardan memnun değildir. Dışarıyı seyrediyor, beğeniyor ama zevkine varamıyor. Yol, aynı bayındırlıkta binalar arasında yarım saat sürdü; dönüşte ilk büyük meydanda indi.

"İşte, Meram Bey'in nutkunda bahsettiği Karlstad Mağazaları şurası... Köşedeki kule üzerinde asılı bayrakta ismi var," diye o tarafa yürüdü.

Saraya benzeyen bina, her yerde olduğu gibi muhakkak turistlerle doludur; çoğuyla karşılaşacak, belki Lalegül ile de...

"Gülrevan neden orada olmasın? Muhafızlarını yolcu etti ise, bana rastlamak ümidiyle mağazaya girmiştir, arıyordur."

Dolaşmadığı yer bırakmadığı halde, umduklarından hiçbirini bulamadı. Vapur tanışlarından birkaçına Meram Bey'i sordu:

"Demin buradaydı... Caddede rastlamıştık... Lalegül Hanım'la bir gözlükçüye girdilerdi... Tramvayda gördük," gibi cevaplar aldı, işlerin aksi gitmesine kızdı, can sıkıntısı arttı. Bereket az sonra mağazalar kapanırken fotoğraf meraklısı Çetin karşısına çıktı, elindeki valizi işaret ediyor:

"Malzeme tamam... Hiç eksiğim kalmadı."

"Âlâ. Hamburg'u eskiden bilir misiniz?"

"Evvelki sene de gelmiştim; bilirim."

"Bir yere gidelim de oturup dinlenelim mi?"

Genç, iltifattan memnun oldu; beraber yürüyorlar. Bu caddelerde Paris'teki gibi tretuvara dizilmiş koltuklarıy-

la göze hoş görünen kahveler yok. Yan sokakta yiyecek ve içeceğin envaı da satılan bir birahaneye girdiler. Çetin, az buçuk Almanca biliyor. Şundan bundan konuştuktan sonra, biralar çiftleşince, söz vapurdakilerden açıldı. Delikanlı, epeyce dedikoducu, zeki de... Çoğu hakkında ifşaatta bulunuyor, Lalegül'e temas etmiyor. Demek ki az çok yavuklu sayıldıklarını anlamış.

Bir ara Vedut ve Naim beyleri diline doladı:

"Kimseye zararları yok. Ama esrarengiz davranışları, insanın tuhafına gidiyor," dedi; "yanlarındaki o güzel hanım da can sıkıntısından patlıyor. Söylentiye göre ölen kocasının kardeşi olan Naim Bey'le evlenecekmiş; şu çingene maşasıyla!"

"Halbuki," diyordu. "Al Capone'la şu cılız Peter Lorre'u kamara kapısından atılacak imzasız bir mektupla haberdar etse serüvenin kök salmasını pekâlâ önler. Gülrevan'ı büsbütün göz hapsine alırlar, ilişkimiz kesilir. Herhalde ne o, ne de ben skandal çıkarmak budalalığında bulunmayız. Böyle bir şey olursa başını alıp karayolundan İstanbul'a döneceğini söylemişti ama laf... Esasen ben de Holmenkollen tepesinde ilk kucaklaşma heyecanıyla verdiğim vaadi tutmam, peşine takılıp gitmem!"

"Öyle mi? Yazık."

"Yazık ya! Vapurun en güzel kadını... Sade vapurun mu? Nereye gitse birinci olur. Belli ki istemeye istemeye evlenecek."

"Tahmin sizinki... Kadın belli olmaz, öylesini de severiz."

"Seven kadın sevdiğini gizleyemez beyefendi... Yüzü hiç gülmüyor. Güya bu evlenmeye onu ağabey zorluyormuş. Zaten hanımın ikisiyle de arası iyi değil."

"Nereden biliyorsunuz?"

"Hallerinden... Demin vapurdan çıkarken arkalarında idim. Vedut Bey kadına çıkışıyordu."

"Ne diye?"

"'Rezalet istemez, herkes zaten dedikodu arıyor, kendimize söz getiremeyiz,' falan diye öfkeli öfkeli söyleniyordu, beni sezince sustu; uzaklaştım. Aralarında bir şey olmuş herhalde."

Rıdvan sarardı; zira aralarında olan şeyin "rezalet istemez, uydurma da olsa yayılmış bir kere" sözlerine bakılınca kendisiyle Gülrevan'ın münasebetleri hakkında kulaklarına bir söylenti aksettiği anlaşılmaktadır, hatta belki de imzasız bir mektup almışlardır.

Haber veren kim olabilir? Lalegül mü? Kızdı:

"Eğer bunu o yaptıysa ahlaksızlığın son derecesi... Yapmayacağına dair teminat vermişti, yapacağa da benzemiyordu. Ne oldu da fikir değiştirdi? Çetin'in laflarından anladığıma göre vapurda kimse bu ilişkinin farkında değil, müteahhit dilini tutmuş; tutmasaydı haber çoktan yayılmış, delikanlının da kulağına gitmiş olurdu. Bana Gülrevan lakırdısını açmazdı."

Kesin hükmünü verdi:

"Lalegül'ün marifeti!"

Aynı zamanda hem ihbar edilmiş olmaktan müteessirdi, hem de ihbarın son günlerde iyice hoşlanmaya başladığı genç kız tarafından yapılmış olmasına içerlemişti.

"Galiba ikisini bir anda kaybettim," diye de söylendi.

Çetin'e durumunu sezdirmemek için yavaş yavaş yürüyerek etrafı görmelerini teklif etti; birahaneden çıktılar. Meraktan içi içine sığmıyor:

"Zaten," diyor, "sabahtan beri bir acayipliğim vardı, bir neşesizlik... Başıma geleceği sezmişim meğerse! Vapurun bir daha semtine uğramak istemiyorum. Gülrevan artık kamarasından çıkmaz, ben de Lalegül'ü görmeye tahammül edemem. Tatlı ümitler suya düştü; 'Yüzen Bahçe' bundan sonra 'yüzen zindan' olacak. Geceyi otelde geçirsem, yarın sabah da eşyalarımı getirip vapura bir daha ayak basmasam mı?"

Tesadüfün yardımına da şaşıyordu: Çetin'i yoldan çevirmese, birahaneye sokmasaydı işin aldığı kötü şekilden haberi olmayacaktı; gafil avlanacaktı. Şimdi hiç değilse durumu biliyor, tedbirli davranabilir.

Şehrin elektrikleri yanmıştı.

Vapurun yemek saati yaklaşmıştır; Meram Bey dönmüş olmalı. Bunu düşününce aklına bir şey geldi, yanındaki genç dedi ki:

"Ben rıhtımda dursam da siz vapura girince Vali Meram Bey'i bulup kendisini acele beklediğimi söyleseniz... Yemek yemeden de gelebilir. Ona bir sürpriz yapmak istiyorum da..."

"Hay hay, bulurum, söylerim, gönderirim."

"Öyleyse bir taksiye binelim de gecikmeyelim. O zatın sohbeti de arkadaşlığı da pek tatlı."

"Öyledir, efendim... Vapurumuzun bülbülü... Hele güzel hanımlar meclisinde coşup bir şakıyor ki!"

Rıdvan gülme taklidi yapıyor, halbuki çenelerini bıçak açmamaktadır. Çok ümit bağladığı Hamburg'a hayal kırıklığına sahne olduğundan dolayı adeta düşman kesilmiştir; neredeyse bombardımanları haklı bulacak.

Biraz düşündü:

"İşi büyülttüm mü; belki de Vedut'un sözleri bambaşka bir mesele ile ilgilidir. İki muhafız kararlaştığı gibi çoktan şehirden ayrılmışlardır, Gülrevan vapurda yalnız kalmıştır, beni bekliyordur."

Durumu, gizli olayları bile gözden kaçırmayan sabık validen öğrenmesini daha uygun buldu; rıhtımda onun gelmesini bekliyor; nihayet tek haberdaşı bu adam değil midir?

"Hayrola, beyefendi oğlum? Emir buyurmuşsunuz, derhal koştum, yani koşmaya çalıştım. Eskiden bendenize bir lakap takmışlardı: 'Koşucu Vali'... Dört bir tarafa tazı gibi seğirttim mi mektupçu arkamdan güç yetişirdi; bana ancak jandarma çavuşları ayak uydurabilirdi. Fotoğraflı delikanlı haber getirdiği sırada Lalegül kızımızla yemek salonuna iniyorduk."

"Ondan hiç bahsetmeyiniz!"

"Sebep? Halbuki kendisi sizi konuşuyordu, konuşurken ağzı kulaklarına varıyordu. Tabii ve bayağıca bir tabirdir; küçük hanımın lâ'lin[1] hokka ağzına hiç yaraşmaz."

"Nihal-i tazedir kaddin dehanın gonca, ruyun gül,
Bir iken iki olsun gel açıl gonce dehanım gül."

demiş Şeyhülislam Yahya Efendi... Lalegül'e eş bir nevreste[2] hakkında söylemiş olacak.

---

1 lâ'lin: kırmızı renkli

2 nevreste: yeni yetişmiş, taze

"Şiir zamanı değil beyefendi... Durum kötü!"

"Ne cihetten?"

"Anlatacağım, fakat müsaade buyurursanız evvela sorayım: Gülrevan Hanım vapurda mı?"

"Göremedim. Sormadım da değil, henüz dönmemişler. Galiba geceyi şehirde geçirecekler, Hamburg bir eğlence şehridir, malum ya."

Rıdvan, valinin koluna girdi, yürüyorlar; yürürken Çetin'den işittiklerini ve endişelerini anlatıyor; öbürü dikkatle dinliyor, belli ki muhakemeler yapıyor. Nihayet arkadaşı susunca sordu:

"Bitti mi?"

"Bitti."

"Öyleyse ben söyleyeyim: Endişeniz tamamen yerindedir; herhalde o sözler sizin münasebetle ilgilidir. Ancak Lalegül Hanım'ı ihbar cürümünden[1] tenzih ederim;[2] eğer böyle bir şey vakiyse suçu işleyen o değildir. Sizi bütün varlığımla temin ederim ki, hanım kızımız masumdur ve beriüzzimme'dir,[3] Tanrı huzurunda bile bunu böylece iddiadan çekinmem. Günahına giriyorsunuz."

"Belki siz, belki ben, belki de bizzat Gülrevan Hanım... Fakat Lalegül? Asla! Böyle bir suizandan[4] tahaşi ederim,[5] etmeliyiz."

"Müdafaanız pek candan ama ikna edici değil beyefendi."

---

1 cürüm: suç
2 tenzih etmek: uzak tutmak
3 beriüzzimme: zimmeti temiz olan, aklanmış
4 suizan: kötü kanıya düşme
5 tahaşi etmek: korkmak

"Sizin ithamınız büsbütün öyle... Hiçbir delile dayanmıyor. Maddi delil yok. Ancak ihbardan istifade edecek tek şahıs odur. Başkasının nesine ne? Hem bu ihbarda muhakkak inandırıcı noktalar mevcut olacak, ancak Lalegül'de sizin, bir de benim bildiğim noktalar. Size artık söylemeliyim: Lale Hanım Oslo'da benim kamarama geldi, düşüp bayıldı, şaşırdım Gülrevan Hanım'ı çağırmaya mecbur oldum. Hepsini gördü, öğrendi. Holmenkollen buluşmamızı da sezmiş."

"Hepsinden haberim var. Ben onun da sırdaşıyım, dert ortağıyım, danışmadan bir şey yapmıyor. Kendisine sabır ve tevekkül göstermesini, zaferin sonunda ismet ve masumiyette kalacağını söyleyen de benim."

"Muhbir acaba müteahhit mi?"

"Bunu da tahmin etmem. Esasen onlar Kopenhag'da vapurdan ayrıldılar, akıbeti göze almışa benziyorlar."

Konuşma sırasında rıhtımın bir tarafına dizilmiş boş sıralardan birine farkında olmadan oturmuşlardı. Gözleri ne önlerine serili işlek liman manzarasını görüyor, ne de kulakları yanlarındaki şehrin canlı uğultusunu duyuyordu; kendilerinden geçmişlerdi. Meram Bey toparlandı; dedi ki:

"İhbar meselesi üzerinde durmaya vaktimiz müsait. Şimdi davranışımız ne olacak, bunu kararlaştırsak!"

"Ağabeyi ile kayınbiraderi işten haberdar iseler -ki öyle görünüyor- daracık bir vapur içinde benim bulunmam hem pek üzüntülü olur, hem de komplikasyona yol açar. Niyetim şuracıkta ayrılmak."

"Onlar da belki aynı şeyi düşünüyorlardır."

Rıdvan birden hatırladı:

"Size önemli bir haber daha vereceğim," dedi. "Vedut ile Naim bir fabrika işi için Hamburg'da ayrılacaklar,

Gülrevan'ı vapurda bırakacaklardı; sonra Anvers'te tekrar döneceklerdi."

"Ya, öyle mi? Siz de projeler yapmıştınız. Yazık, artık gitmezler; gitseler de hanımı beraber götürürler. Aglebi ihtimal[1] bir daha da vapurun semtine uğramazlar."

"Doğru düşünüyorsunuz."

Oturdukları yer azıcık loşlukta kalıyordu ama önlerindeki saha hem geniş hem de aydınlıktı. Buraya otomobiller giriyor, yolcusunu boşaltıp gidiyordu; taksi durağı biraz ötede idi. Deminden beri birkaç araba ile tanıdık yolcular gelmiş inmişler ve vapura çıkmışlardı. Rıdvan, arkadaşının kolunu dürttü:

"Bakınız," dedi, "işte şu taksiden inenler! Üçü de beraber... Vapura dönüyorlar. O halde beyhude üzülmüşüz. Durumda bir olağanüstülük yok."

"Henüz hüküm veremeyiz."

"Sebep?"

"Geldikleri gibi giderler de ondan... Hanımı götüreceklerse en azdan bir valizini olsun almak lazım; alıp dönebilirler: Fikrimce ihbar yapılmıştır.

"Bu da doğru bir fikir."

"Yine fikri acizanemce siz vapura giriniz. Gece nasıl olsa geçer; bir şeyler de öğrenmemiz mümkün. Belki Gülrevan Hanım yolunu bulur, size durumu anlatır. Mektuplaşıyordunuz?"

"Hayır... Bundan çekiniyordu, başka vasıtalar icat ediyordu."

---

1 aglebi ihtimal: büyük bir ihtimal

"Tecrübeli kadın öyle yapar. Epeyce gün görmüşe benziyor. Şu fırsatı kaçırmanıza çok üzülüyorum. Bereket elimizde bir Lalegül'ümüz var ki, gerçekten canlı bir safiyet ve masumiyet!"

"Aynı fikirde değilim, esasen yüzünü görmek istemediğim asıl odur."

"Hata! Tersine hanım kızımız şimdi en büyük, en kıymetli tesellinizdir. Karnım da zil çalıyor; gemi tabiriyle karnımın dehlizlerinde gonk dolaşıyor demeliyim."

"Affedersiniz, suç benim... Bir yere gidelim."

"Hayır, vapura gidelim; sizin kamaraya bir şeyler getirtirsiniz. Hamdolsun erzak ambarımızda ne ararsak var, havyarından şampanyasına kadar! Paradan haber verin. Büyük olaylara iyi gıdalarla karşı konur."

"Ne arzu buyurursanız getirirler."

O güne kadar başarılarının gururu içinde göğsünü gere gere çıktığı vapur merdiveninde Rıdvan bir ürkeklik ve kendine güvensizlik hissetmektedir.

Meram Bey:

"Siz yemeği emrediniz, o gelinceye kadar ben etrafı bir dolaşayım. Sonra kamaranızda buluşuruz," deyip ayrıldı.

Allah vere de Lalegül'le karşılaşmasa. Masum rolü takınarak geliverirse Rıdvan kendisini tutamayıp henüz karar almadan genç kıza fena muamele etmekten korkuyor. Zaten suratına baksa işin meydana çıktığını anlayacaktır.

"Peki ama buna hazırlanmış olması lazımdır; elbette neticeyi hesap etmiştir. Antlarla, yeminlerle inkâra kalkışacak. 'Her kızın yüreğinde bir engerek yılanı uykuya yat-

mıştır, uyanmayagörsün,' diyen bizim okul arkadaşı filozof Safi Sena'ya kızardım, genç kızlara düşman gibi bakardı, haklı imiş. "Taze ve tazeliğinden dolayı saf hissi veren fizik taraflarına aldanırız. Halbuki ruhlarının içi atavik tortu ile doludur; menfaatlerine dokunan bir olay yüzünden benlikleri sarsıldı mı bu zehirli tortu üste çıkar," diye kamarasında söylenip duruyor.

Meram Bey için çeşitli mezeler, havyar, meyve ve şampanya ısmarlamıştır. Kendisi tıkanmış vaziyette güvensiz mizaçtaki insanlarda olduğu gibi yanında ilaç ve eczanın envaı vardır, bir şekere on damla validol damlatıp yedi. Ağzında kâfuru ve kediotu kokusu ile tam bir sinir hastasına benzemiştir, sızlanıyor:

"Bunak da gelmiyor. Şurada burada çene çalıyor, herkesin kafasını şişiriyordur."

Nihayet kapı vuruldu. Tepsiyi gören Meram Bey:

"Bu bir ziyafet," diyor. "Bereket haberler fazla iştah kesici değil. Şimdilik her taraf sütliman. Zaten vapur halkı akın akın şehre çıkmış, eğlence yerlerine koşmuş; sabaha doğru dönerler. Sizinkiler müstesna..."

"Bir daha çıkmamışlar mı?"

"Çıkmamışlar, meydanda yoklar... Tabii tahkikata giriştim. Üçü de hanımefendinin kamarasında toplantı halinde idiler. Kapılarına kulak verdim. Münakaşa ediyorlardı, ama sözleri işitilmiyordu. Güverteye bakan pencereyi de unutmadım, perdeler kapalıydı, dışarıya ses aksetmiyordu. Neden sonra erkekler çıktılar, kendi kamaralarına gittiler."

"Demek Gülrevan şimdi yalnız? Belki telefon eder."

"Telefonlaştığınıza göre mümkündür. Kuru gürültüye pek pabuç bırakacak insanlardan olmadığına göre niçin etmesin?"

"Vapura döndüğümü bilmez."

"Bilmese de bir defa yoklar. Ha, az daha unutacaktım. Gezmeye gitmek istemeyenler arasında Lalegül kızımız da var; başı ağrıyormuş, 'Erkenden yatacağım!' dedi."

"Vicdan azabı çekiyordur."

"Onun vicdanı ömrü boyunca azap çekmekten korunmuş kalacaktır; zira vicdanını azap içinde bırakacak hiçbir davranışın kendisinden çıkması beklenemez."

"Beyefendi! Boyuna Lalegül propagandası yaptığınızın farkında mısınız?"

"Elbette farkındayım; özel bir maksatla yapıyorum."

"Bir menfaatiniz mi var?"

"Kendi hesabıma zerresi yok. Ben sizin menfaatinizi göz önünde tutarak konuşuyorum. Şaştınız mı? Sözlerim karmakarışık mı göründü? İzah edeyim; Size asıl denk olan hayat arkadaşınız Lalegül kızımdır. Mizaç ve seciyenize[1] iyice vuku kesbettikten[2] sonra bu kanıya ulaştım. Son olaydan azıcık memnunluk duyduğumu saklayacak değilim. Hatta bir şey diyeyim mi? Şanslısınız, talih sizi koruyor."

Rıdvan sert bir cevaba hazırlanıyordu, telefon çaldı. İki erkek de boş bulunup sarsıldılar, ayağa kalktılar ve bir ağızdan:

"Odur!" diye mırıldandılar.

---

1 seciye: huy

2 vuku kesbetmek: iyice öğrenmek

Ahizeyi şaşkınlıkla neredeyse kulağına ters tarafından götürecek gibi bir hareket yapan, sonra düzelten Rıdvan, Gülrevan'ın sesine cevap verdi:

"Benim efendim."

Dikkatle dinliyor ama heyecanından anlamadığını sanıyor; halbuki anlamaktadır. Sevgilisi diyor ki:

"Bir aksilik oldu, münasebetsizin biri bir şeyler yazmış. Size bunları dönüşte etraflıca anlatacağım."

"Siz de mi gidiyorsunuz?"

"Evet... Böyle icap ediyor. Üç gün sonra Anvers'te tekrar vapura geleceğiz. Israrından çekindim, şüphelerini artırmak istemedim. Hele bir kere tamamıyla karar verelim, son sözümü söylerim. Çok üzüldüm, beş güzel günü kaçırdığımızdan dolayı dünya başıma yıkıldı ama her şey düzelecektir. Bir aksaklık çıkacağı belliydi; o kadar iyi gidiyor, öyle mesuttum ki... Evet, yarın sabah, erkenden, otomobille... Siz hiç görünmeyiniz. Sorduk, vapur Anvers'ten gece yarısı kalkacakmış. Öyle şey olur mu? Ne yapar, ne eder, yetişiriz; onlar kalsa ben gelirim, muhakkak geleceğim. Belki bir ara telsiz yollarım size... Fırsat bulursam, tabii. Şimdilik Allahaısmarladık. Sesim elbette boğuk çıkıyor. Ağlıyorum da ondan beyefendi!"

Telefon kapandı, Rıdvan Meram Bey'in soru ile dolu gözlerini görmezlikten gelerek yatağının üzerine oturdu, dalıp kaldı. Arkadaşı, hamlık etmiyor. O da susuyor. Açık bırakılmış lombozlardan içeriye lodos denizi sesi getiren büyük şehri dinliyorlar.

4

Hamburg'dan ertesi günü, güneş batarken kalkan vapur yirmi saat süren rahat bir yolculuktan sonra ikindi üstü Amsterdam'a yanaştı. Güzel bir kanal içinde saatlerce gittikleri halde iki sahilin ufuklara kavuşan verimli düzlüklerinde -Hollanda'nın simgesi olan- süslü değirmenlerden bir tekine bile rastlamayan turistler adeta hayal kırıklığına uğramışlardı. Meram Bey, kendince buna bir kulp taktı:

"O değirmenler suları çekip boşaltmaya yarardı," diye anlatıyor, "artık bu işi motorlar görüyor. Zamanın dinamik şairlerine sorarsanız hırlıya uluya dönen motorların verdiği keyif günün anlayışına göre biçare yel değirmenlerininkinden kuvvetlidir. Ufka doğru süzülen bir yelkenli aciz vasıtalardandır, bir de denizin altını üstüne çevirerek giden motorbota bakınız... Şiiri bu manzarada bulacaksınız, dinamiklikte!"

Sabık valinin hitap ettiği topluluk arasında Lalegül de var; fakat o mahzun yüzlü bir Lalegül olmuştur. Zira Gülrevan ile muhafızları küçük valizlerini alıp vapuru terk ettikten sonra olaydan kendisini sorumlu tutan Rıdvan artık genç kızdan uzak kaçmaktadır.

Hamburg'da turistlere rastlamamak için civar köylerde vakit geçiren kederli ve küskün âşık tam hareket saatinde vapura dönmüş, kamarasına kapanmış, ertesi gün de Amsterdam görününceye kadar meydana çıkmamıştı.

Lalegül'le demin karşılaştı, soğuk bir selam verip hemen yoluna devam etti.

İçinden:

"Bana doğru, her zamanki masum gülümseyişi ile geliyordu, yalnız olsak 'kadını defettim, baş başa kaldık!' dercesine utanmadan boynuma sarılacaktı. Ne Lale ne de Gül... Süslü, fakat zehirli bir ot bu kız!" diyor. Amsterdam'a kayıtsız gözlerle, yeni bir şehir görmeye hazırlananların heyecanını duymadan bakıyor, yanına gelen Meram Bey sordu:

"Hemen çıkacaksınız değil mi?"

"Evet. Vapurda bunaldım, karada da eğleneceğimi tahmin etmiyorum. Ama herhalde şu topluluktan uzakta bulunmanın bir rahatlığı olacak. Hamburg'da yaptığım gibi şehrin içinde değil, civarında dolaşacağım."

"Dün geceden beri yeter derecede düşünmüşsünüzdür; görüyorum ki, hanım kızımız hakkındaki kötü düşünceniz değişmemiş. Halbuki ben kendisiyle konuştum. O işle kesinlikle ilgisi olmadığı muhakkak. Kolay aldatılacak bir adam değilim. Kırk beş yıl mülkiye memurluklarının üst kademelerinde ve son on beş yıl da valiliklerde bulundum. Neler gördüm, ne olaylara şahit oldum! Tecrübe sahibiyim, Lalegül Hanım suçlanamaz."

Rıdvan cevap vermiyor, kaşları çatık, bakışı diktir. Öbürü de inatçı, devam ediyor:

"İhbar, kimin tarafından yapıldı? Bunu size Anvers'ten sonra açıklıkla, delilleriyle bildireceğim."

"Niçin Anvers'ten sonra?"

"Bütün soruları cevaplandıracak durumda değilim de ondan! Anvers'e kadar Lalegül Hanım'a karşı eskisi gibi güler yüzlü bulunmanızı rica ederim."

"Af buyurunuz beyefendi... O küçük hanımla bu derecede ilgilenmenizin sebebini sorabilir miyim?"

"Kamarada da sormuştunuz, izahat verirken telefon çalmıştı. Hatırladığıma göre size şöyle bir şey de söylemiştim: 'Şanslısınız, talih sizi koruyor!'"

"Evet, öyle demiştiniz."

"Sözümü tekrar edebilirim; zira talihiniz varmış ki, bu turistik sefere çıktınız ve o vesile ile Lalegül Hanım'la karşılaştınız."

"Ama siz bunu önceleri Gülrevan Hanım için söylüyordunuz."

"Mukayese fırsatını henüz bulmamıştım, Rıdvan beyefendi oğlum! Gençliğime ait hazin bir serüvenin etkisi altında kalıvermiştim; sizi de iyice tanımış değildim. Tetkikatım sonucu şu hükme ulaştım: Onu kendi hayatına terk edelim, bizim için gaye ve hedef Lalegül Hanım. Ama diyeceksiniz ki 'bu işlere neden karışıyorsun?' Üzerimde sorumluluk var."

Rıdvan'ın anlamamışçasına yüzüne bakması üzerine izah etti:

"Evet, sorumluluk biraz da benim omuzlarıma yükleniyor. Kendime hâkim olamadım, sizi teşvik ettim, teşvikle de kalmadım, birtakım roller bile aldım. Neden böyle yaptım? Asıl sebebi, şu turistik gezinin tahrik edici etkisinde aramak lazım. Yaşım artık bizzat serüvene kapılmama elverişli bulunmadığından yerime bir münasibini, en münasibini koymak ve onun davranışlarını yakından izleyerek oyalanmak bir teselli yolu olacaktı. Kimseye bir fenalığım dokunmayacaktı, tersine gençliğin tabii ve meşru eğilimlerini kolaylaştırmak suretiyle iyilik etmiş sayılacaktım. Ortada çekingen

bir delikanlı ve ikinci evlenişi ile büsbütün bedbaht olacak bir hanım duruyordu. İstedim ki, gezi sırasında fırsatı kaçırmasınlar, evlenme ile bitecek bir aşk serüveninin heyecanına kapılsınlar."

Meram Bey derin bir nefes aldı; devam ediyor:

"Nitekim öyle de oldu... Fakat davaya üçüncü bir şahsın karışması işi alt üst etti. Günahsız bir kızcağızın harcanmasına rıza gösteremezdim. Kaldı ki, üç şahıs arasında hakiki âşık da odur. Öbürlerinin ilişkisi yüksek değerden yoksun... Sadece arzudan ibaret! Hatta şunu da biliyorum: Erkek işin farkında değil, muhteşem kadının göz kamaştırıcı ışığı altında gerçeği seçemiyor, belki bazı bazı seçer gibi oluyor. Asıl sevdiği ikincisidir, şayet birincisi bir sebeple aradan çekilse bunu anlayacak ve pek sevinecek!"

"Mesele şimdi aydınlığa çıktı: İhbar mektubunu Lalegül'e yazdıran sizsiniz!"

"Doğruyu yine tahmin edemezdiniz; yazan Lalegül Hanım değildir."

"Demek yazanın kim olduğunu biliyorsunuz?"

Sabık vali yutkundu, söyleyecek gibi oldu, vazgeçti, susuyor. Neden sonra mırıldandı:

"Lalegül olmadığını biliyorum, sizin de bilmenizi istiyorum. Şimdilik bu kadar!"

"Fakat beyefendi, siz bir Makyavel rolü oynuyorsunuz. Öfkemi güç zapt ediyorum."

"Bunu görüyorum; yalnız kalınca sakinleşeceğinizi tahmin ederim. Şimdilik allahaısmarladık. Teşekkür için bana geleceğiniz günü bekleyeceğim.

Meram Bey uzaklaşınca Rıdvan en evvel bir kanaate vardığını anladı: İhbarı yapan Lalegül değildir; yaşlı tilki o hususta teminat verirken sesindeki samimiyet dikkati çekecek, tatmin edecek kadar belirgindi.

"Memnun oldum, bundan sonra kendisine yine de uzak duracağım ama tiksinmedim! Herhalde bende fena bir hatıra bırakmayacak," diyerek yürüdü, merdivenin açılmasını beklemek üzere alt kata indi; Ofis'ten pasaportunu almıştı:

"Ne yapacağımı bilmiyorum," diyor, "düşünmeye muhtacım. Kendime bir program çizmeliyim."

"Acayibi şu ki -valinin tahmini gibi- yalnız kalır kalmaz öfkesi yatışıvermişti; hatta bir hafiflik bile duyduğunu fark ediyordu. Anlaşılan genç kızı suçlu sanmasından dolayı çok üzülmüştü; şimdi ferahlamıştı. Acaba Meram Bey'in koyduğu teşhis de mi doğru idi? Asıl sevdiği Lalegül'dür de ötekinin yanında, etkisi altında kaldığı için bunu fark mı edememişti?"

"Fena bir şey daha yapıyorum; mademki masumiyetine inandım, kızcağıza surat etmem haksızlık oluyor. Bir ara rastlasam da hiç değilse dostça selam versem... Üzüntüden kurtulsa!" diye düşündü.

Rastlamayı beklememeliydi; etrafı dolaşmalı, bulmalı, birkaç kelime konuşmalıydı. Bunu yaparsa, Lalegül büyük mikyasta[1] alışverişe hazırlandığı ucuzluğu ve mal çeşitliliği ile meşhur Amsterdam'da neşeli dolaşır, mağazaların keyfini çıkarırdı. Güvertede deminki hali şimdi gözünün önüne daha açıklıkla geliyor, içini sızlatıyor. Evet, ne hakkı var

1 mikyas: ölçü

zavallı kızı hem aşkıyla, hem de kötü davranışlarıyla üzüp incitmeye?

"Gülrevan işi sarpa sardı diye öfkemi ondan mı çıkaracağım? Ayıp ediyorum. Benim gibi iyi kalpli bir adama bu hareket yakışmaz."

Hükmünü vermişti. Aramaya koyuldu ve nihayet pasaport gişesi önünde sıra beklerken gördü, yaklaştı:

"Niçin, bana söylemediniz," diye sitemde bulundu, "alırdım, yahut aldırturdım. Kapıda sizi bekliyorum."

Lalegül birdenbire olan bu değişikliğe öyle sevinmişti ki, yüzündeki durgun ve mahzun hatlar birdenbire haz ve neşeye çevrilmiş, tekrar Kopenhag parkındaki mesut Lale oluvermişti. Ne kolaydı bir genç kızı sevindirmek! Sevindirmek de üzmek de...

Uzaktan onu seyrediyor; biçimliliğine, biçimliliğinin inceliğine, inceliğinin körpeliğine, körpelik ve zarafetten ibaret vücut güzelliğine hayranlık duyuyor. Sıraya girmiş başka kadınlar ve kızlar da var. Mukayese ediyor. Ne münasebet? Lalegül bir sanat yapısı.

"Yükte hafif, pahada ağır bir şey... Sonra olağanüstü kibar... Çok iyi yetiştirilmiş eski bir aile kızı olduğu her halinden belli. Asıl önemlisi de bu! Öylesine artık rastlanmaz oldu."

Kapı önünde buluştular. Rıdvan sordu:

"Teyzeniz nerede? Siyatiği nasıl?"

"Beni bekliyor, azıcık iyi. Şehre inecek, malum ya, öteberi alacağız. Mateminiz sona erdi mi?"

"Ne matemi?"

"Söyletmeyin beni... Sandım ki, Anvers'te o tekrar vapura bininciye kadar devam edecek. Bereket uzun sürmedi."

"Bir şeyler biliyorsunuz ama işi birbirine karıştırıyorsunuz. Durgunluğumun asıl sebebi başka. Hamburg'da bir yerden para alacaktım, mektubu vereceğim adam seyahatte imiş."

"Bizde biraz var."

"Hayır, lüzum yok, teşekkür ederim. O adam bugün Amsterdam'da olacakmış. Olmasa da yanımdaki fazlasıyla yetişir. Beni kızdıran acentenin mektubu kabul etmemesi. 'Şahıs namına yazılanı şirket ödemez,' demişlerdi de..."

Uydurduğu yalanın inandırıcı olmadığını Rıdvan da anladı ama bir yalana lüzum görmesinden Lalegül'ün memnun kaldığını sezerek iyi yaptığına hükmetti; izzetinefsini okşamıştı. Daha da ilerisine vardı, dedi ki:

"Sizi mağazaların bulunduğu yere kadar götüreyim. Sonra isterseniz bir yerde buluşur, yine birlikte döneriz."

"Oo! Pek naziksiniz, elbette isterim, teyzem de memnun olacaktır."

Böyle konuşarak yürürlerken orta salonun penceresinden Meram Bey'in başı göründü; hemen içeri çekildi:

"Makyavel marifetini seyrediyor," diyen Rıdvan ona karşı az evvelki öfkesinin azaldığını hissetti; şöyle söylendi:

"Bir kadından veya kızdan muhabbet gören erkek kin tutamıyor; kötü ahlaklısı bile galiba iyileşiyor, benim gibi iyicesi büsbütün iyi oluyor. Şimdi hafiflemiş haldeyim... Bu muhakkak... Ancak yüreğimin içinde bir kördüğüm var, sağır da olsa daima kendini duyuruyor. Bunak sırrını vermedi; ihbarı yapan adamı biliyor, olay çıkarmamı istemediğinden

gizli tutuyor. Kim olabilir? Sakladığımızı sandığımız serüveni başka kim öğrenmiş? Öğrenmiş ve yaptığı marifeti de Meram Bey'e söylemiş?"

Aklından bir ihtimal geçti: Belki de Al Capone ile Peter Lorre, filmlerdeki gibi daha vapura ayak basar basmaz birini gözcü koymuşlardır, vapur hizmetlilerinden biri olabilir bu... O adam Gülrevan'ın kamaraya girip çıktığını görmüştür, güvertede buluşup konuştuklarını da... Ortada bir mektup ve bir ihbar yoktur; hafiye ödevini yapmıştır. Hatta şu fikirdedir: Hafiyeyi bulan Naim olacak, o sinsi herif, gelecekteki koca.

Üç turist, bir meydana vardıkları zaman geniş bir kanal içine dizilmiş, üstleri kubbemsi camdan gayet ferah ve rahat gezinti motorlarını görünce ilk kalkacak olanına binmeye can attılar. Motorlara her ulustan seyyah geliyordu; araya katıldılar, kâh şehrin içine sokularak, kâh etrafında dolaşarak, köprüler altından geçip büyük binalarla kiliselerin gölgesine sığınarak uzun bir su âlemi yaptılar.

Rıdvan ikide bir, adeta dürtülüyormuş gibi sarsılarak Gülrevan'ı hatırlıyor; her güzellik ve yenilik onu hatırlatmaktadır. Hatta yanında Lalegül'ün bulunuşu, hatırlamaları seyrekleştireceğine sıklaştırmaktadır. Zira genç kıza baktıkça onun yerinde şimdi ötekinin olacağını düşünüyor; hem de tek başına kalmış, muhafızlarından kurtulmuş, tamamıyla serbest bir Gülrevan, vapurda hiç korkuları kalmamış bir çift âşık.

"Belki 'âşık' sözü doğru düşmüyor, 'birbirlerini isteyen, istemeye karar vermiş, kararlarını uygulamaya hazırlanmış çift' demek daha doğru. En büyük fırsatı kaçırdık.

Anvers'ten sonra böyle bir fırsat ele geçmeyecek; yarımşar gün Lizbon ve Mesina'da kalacağız, üst tarafı hep deniz!" diye üzülüyor.

Zaten öyle de olmasa ihbar yahut rapor olayından sonra görüşüp buluşmalarına imkân yok ki!

"İşin zevki kalmadı, bundan ötesi hasret ve acı... Halbuki Lalegül ile ne hasret ne de acı ihtimali var. Muhabbet kuşları gibi gaga gagaya gelsek bile vapur halkı 'sevişiyorlar, evlenecekler!' diyecek, çoğunluk hakkımızda iyi düşünecek."

Bu düşüncelerle zihni meşgul olmakla beraber Rıdvan yine de gezintiden memnundu. Kanal suları yer yer paslı ve yer yer ovulmuş bakır rengi aldığı akşam saatinde, bindikleri iskeleye çıktılar. Mağazalar kapanmıştı, alışverişi ertesi güne bıraktılar. Yaz dolayısıyla tretuvarlara uzanmış, üzerleri tenteli rahat koltuklar dizilmiş kahvelerden birine girdiler; bunlar aynı zamanda sınırlı listeli lokantalardı.

Kısa süren bir sağanak... Elektrikler yandı, ıslak parkeler tertemiz ışıldıyor. Ne güzel bir akşam! Önlerindeki koca bardaklardan taşan Amstel birasının köpükleri sütlü kahve renginde kabarıyor; taze şerbetçiotu kokusunu uzaktan duyuyorlar.

Evet, hoş bir akşam vakti... Fakat her akşam vaktinde olduğu gibi, Rıdvan da yanında bulunmayan, kendini düşünen kadını anıyor, arıyor. Kim bilir bu saatte ne kadar mahzunluk duyuyor, kardeşiyle kayınbiraderleri ne derece sinirlerine dokunuyordur.

"Halbuki ben ona vefasızlık ediyorum, inci gibi bir kızla diz dize oturmuş bira içiyorum. Yaptığım pek de iyi bir şey değil... Ama bu şunu gösteriyor ki, Gülrevan'ı beğenmek-

le beraber delicesine sevmiyorum. Yazarın hakkı var; deniz seyahatlerinde ciddi serüvenlere yer yok. Çoğu geçici istekler!"

Durdu. Peki, Lalegül'e karşı duyduğu da öyle bir istek mi? Hayır, genç kızı aynı hislerle düşünmüyor; tam izah edememekle beraber bu hislere cismani faktörden ziyade şefkat duygusunun hâkim olduğuna inanıyor. Onu hiçbir zaman Gülrevan gibi sadece maddi tarafından tahayyül etmemiştir; ettiği zaman bile ancak meşru bir hakka sahip olduğunu göz önünde tutarak hayale dalıyor. "Şayet evlendiğimiz takdirde, evlenince" şartlarını koşmadan hayalinde tecessüm ettirmekten çekiniyor.

"Zaten," diye içinden söyleniyor, "Gülrevan'dan vakit bulup Lalegül'ü rahat rahat, enine boyuna düşünemiyorum ki! Daima öbürü zihnine hâkim oluyor. Bunu tabii bulmalı. Haşmetli güzelliğiyle doğrudan doğruya cinsiliğe tesir ediyor. Esasen onun böyle oluşu bir koca için rahatsız edici bir hal. Vesveseden kurtulamaz insan! Yüksek sesle söylemeseler de bakışlarda okuyacağım: 'Amma da güzel kadın! Herif amma da gösterişli bir kadın bulmuş!' Ayrıca belki de pek yanlış olarak öylesine güzel kadınlardan şüphelenilir, kocasını muhakkak aldattığına veya ilk fırsatta aldatacağına hükmedilir." Halbuki Rıdvan, Lalegül için denileceği biliyor:

"Pek cici, pek şeker bir kız. Ne sevimli, ne şirin... Kocasına da âşık. Uygun bir çift..."

Zihninden bunları geçirirken genç kıza bakıp tatlı tatlı gülümsediğinin farkına vardı. O da fark etmiş, memnundu. Karşılıklı bakışıp gülümsediler, bakışıp gülümsemeler Teyze'nin de gözünden kaçmamıştı; çifti rahat bırakmak

için önündeki masa camının altına dizilmiş ilan kartlarını okumaya daldı. Teyze Hamburg'dan beri daha müsamahalı, daha uysal davranıyordu. Rıdvan o kanaattedir ki -Ofisten birtakım mektuplar aldığını tesadüfen görmüştü- damat namzedi hakkında sorduğu suallere İstanbul'dan müsait, belki de teşvik edici cevaplar gelmiştir.

Ertesi gün mağaza mağaza dolaşacakları için vapura döndüler. Kamarasına giren Rıdvan komodinin üzerinde İstanbul'dan gönderilmiş iki mektup buldu, bir tanesi de Hamburg damgalı idi. Adresi yazı makinesiyle yazılmıştı. Kimden gelebilir, Gülrevan'dan mı? Zarfı telaşla açtı; yine makine yazısı ve imzasız... Bir, bir buçuk satırdan ibaret:

"Bedbaht dostunuz daima sizi düşünüyor, sizi arıyor, vaktinde dönmek için ne mümkünse yapacak, zorlukları yenmeye çalışacak, sevgiler, sevgiler...".

Rıdvan'ın içmeye, konuşmaya, deli dolu bir şeyler yapmaya ihtiyacı var. Ya avunmalı, unutmalıdır, yahut bir sırdaş bulup hep bu işlerden konuşmalı, içini dökmeli, ferahlamalıdır. Kamarasında tek başına kapalı duramaz; vapur bile yeterli değildir. Sadri'yi arayıp; eline geçse ne isterse yapacak, haydi bin otomobilime, seninle İsveç'e, Finlandiya'ya gidelim!" dese hiç itiraz etmeyecek.

Burada da bir adam var. Onunla da arası açık:

"Açık olması için sebep yok. Eğer vapurda ise bulmalıyım. Özür dilemeliyim, fikir danışmalıyım. Acayip bir kompleks halindeyim; Gülrevan'dan geçemiyorum, Lalegül'ü de galiba seviyorum. Esasta karar alamayan bir insanım, şimdi büsbütün bocalıyorum. Ne yapmam lazım geldiğini Meram Bey söylesin, yapayım."

Kamaradan fırladı. Yolcuların çoğu yemeğini bitirmiş, kimi şehre çıkmaya hazırlanıyor, kimi kahvesini içmek için rahat yer arıyor. Meram Bey'i kuytu bir köşede arkalıklı koltuğa yatarcasına uzanmış, bir yaprak sigarası içerken buldu. En iyisi aralarında bir şey geçmemiş gibi hareket etmekti. Yaklaştı:

"Tatlı bir gece," dedi, "çıkmaya niyetiniz olmadığı durumunuzdan belli. Halbuki ben size Amsterdam'daki bir gece kulübünü tanıtmak isterdim."

"Mektuplardan iyi haber almış olacaksınız; keyfini çıkarmak ihtiyacını duydunuz. Hayret buyurmayın, ofis masası üzerinde herkesinki gibi sıralanmıştı da kendiminkileri ararken görmüştüm."

"Biri pek mühimdi."

"Hamburg damgalı, leylak renkli zarf içindeki mi? Tahmin etmiştim. Hemen arkamızdan yazılmış ki burada size yetişti."

"Gece kulübü hakkındaki ricama cevap vermediniz beyefendi?"

"Beni bağışlamanızı dileyeceğim. Çok yorulmuşum. Biz taban teptik, siz motorla kanal gezintisi yaptınız."

"Gördünüz demek?"

"Hayır, söylediler."

"Ya! Acaba yarım saatlik vaktinizi alabilir miyim?"

"Eğer burada konuşabileceksek kemali memnuniyetle! Bizi yan yana şu köşede konuşurken görenler, sanmam ki yanımıza gelmek cesaretini göstersinler. Esasen sizinle kimse içli dışlı olamaz, meydan vermiyorsunuz, iyi ediyorsunuz. Buyurunuz, sizi dinliyorum."

"Bütün kalbimle, samimiyetimle konuşacağım, tek noktayı gizlemeyeceğim."

"Hepsinden iyi."

Haftalardır durumu olduğu gibi açıklamaktan çekinerek, güya idare eden ve artık edemeyeceğine kanaat getiren Rıdvan -olayların hemen hepsini zaten bildiğine inandığı- Meram Bey'e ta Napoli'deki rastlantıdan başlayarak, Gülrevan'la ilgili bütün hikâyesini, en ince ayrıntılarına kadar, anlatmaya koyuldu. Nefes almadan ve karşısındakine aldırmadan konuşuyordu. Öbürü de sual sormadan, sözünü kesmeden tam bir sessizlikle dinliyordu.

Karşılarında Avrupa'nın en işlek ve en geniş limanında hayat durmamıştır. Projektör ışıkları altında yük alan ve yük boşaltan vapurlar var; bu vapurlara mazot taşıyan sarnıç gemileri var; daha uzaklarda bacalarından alev sorguçları dalgalanan fabrikalar var; büyük limanlara mahsus uzaklı yakınlı vinç sesleri var... Gündüzünkinden daha heybetli, biraz da esrarlı gece çalışması ne hoş, ne merak uyandırıcı, ne heyecan verici şekilde devam ediyor.

Turist vapurlarında ise ne ses, ne hareket. Şehre çıkanlar henüz dönmemiş, kalanlar yerlerine çekilmişler. Rıdvan hâlâ anlatıyor:

Nihayet vardiya kampanası çalarken o da sustu. İki taraflı uzun bir sessizlik.

Meram Bey öksürdü, öksürüğü epeyce sürdü; kesilince sızlandı:

"Rutubet yine iliklerime işledi. İçeriye girsek mi? Orta salonda kimse kalmamıştır."

"Yine benim kamaraya çıksak... Kamarot her geceki gibi meyve, maden suyu getirmiştir; viskim de var."

"Fena fikir değil, yarım parmak içerim. Biraz içim kızışmış olur. Cevabım da belki uzun sürer, burada donardım. Gece eğlencesini Anvers'e bırakalım, alacağım olsun. Orada envaını bulacağız, hatta istersen en münasebetsizlerini... Bendeniz Hamburg'da çeşitlisine birer nebze uğradım, fikir edinmek için tabii. Seyrettiğimiz sahnelerden utanacağım geldi, neyleyeyim ki, kimsede utanma istidadı[1] yoktu, kendimi zorladım, utanmamı önledim; gayet tabii halde seyretmeye daldık. Ar damarı patlamış olanların arasına bir kere katılmayagör... Çarçabuk onlara benziyor insan!"

Meram Bey yarım parmak yerine kadehini viski ile üçte bir doldurdu:

"Çok kaçtı ama ağır içerim," dedi, bir çekişte yarısını yuvarladı.

Viskiyi, viskileri olanlardan intikam alırcasına içiyordu. Rıdvan'ın uzattığı halis Havana malı bir Corona'yı yalayıp ıslattıktan sonra usulünce yaktı, söze başladı:

"Şimdi beni dinle delikanlı, son kararı vermek zamanı geldi."

Güya toparlandı:

"Affedersiniz," dedi, size 'sen' diye hitap etmek küstahlığında bulundum."

"Aman efendim, samimiyete delalet eder, devam buyurunuz."

"Evet, son ve kesin karar saati geldi. Birinden birini tercih veyahut her ikisinden de feragat lazım gelecek. Müsaade

1 istidat: yetenek

ederseniz iki şıkkı da yeni tabirlerle etüt edelim veya inceleyelim. Hele dönüp dolaşmaktan vazgeçiniz, şöyle karşıma oturunuz, benim konuşmam sualli cevaplı olacak. Evvela memnun kaldığım bir noktayı arz edeyim. Lalegül Hanım hakkındaki fikrinizi değiştirdiniz. Bugünkü gezintinizden o manayı çıkarmak mantık ve izan icabıdır."

"Beni siz aydınlattınız. Düşündüm, hak verdim. İman ettim de diyebilirim; zerre kadar şüphem kalmadı. Lalegül melek gibi bir kız!"

"Hem manen, hem cismen... Dikkat buyurmuşsunuzdur, sizinle ahbaplık kurduktan sonra -aşkın cilveleridir bu- kısa zamanda gelişti, maddi bakımdan olduğu kadar fikri cihetten de! Napoli'de bir çocuktu, Amsterdam'da bir küçük hanım, gelinlik bir hanım kız hüviyetine girdi."

"Evet, bir değişme var."

"Sabırsızlık etmeyiniz, öteki konuya da geleceğim. İstanbul'da kulağı delik bir dostuma yazmıştım, cevabını Hamburg'da aldım."

"Ne hakkında?"

"Lalegül hakkında!"

"Gülrevan Hanım'ı sormadınız mı?"

"Sormaz olur muyum? Bunun cevabı gecikecek, zira dostum da yerinden soracak. Anvers'e yetişir mi? Bilmem; fakat Lizbon'da muhakkak elimize geçer."

"Tabii küçük hanım için iyi şeyler söylüyorlar, değil mi?"

"Bundan daha müspet[1] cevap olamaz. Sureti bizce malum, siyreti[2] de... Yeniliğin makul tarafını benimsemiş eski

1 müspet: olumlu
2 siyret: bir kimsenin iç hali

bir aileye mensup. Üstelik helalinden tam bir refah teminine yetecek sağlam geliri var.

"Beyefendi, görüyorum ki siz bana Lalegül Hanım'la evlenmemi tavsiye ediyorsunuz."

"Eğer niyetiniz evlenmekse bir dakika düşünmeniz caiz değildir. Şarta bağlı konuştuğuma dikkatinizi çekerim. Bu hanım kız sizi seviyor, siz de ona karşı..."

"Aşk denilemezse de sempati beslediğim muhakkak. Fakat öteki ne olacak? Demin aldığım mektup Gülrevan Hanım'ın da bana karşı kayıtsız olmadığını gösteriyor. Onun meziyetlerini de inkâr edemeyiz. Uzun uzun anlattım, dinlediniz, kalbimde sızısını duyduğum odur."

Sabık valinin dudaklarında daima fırsat bekleyen acı alaylı gülümseme belirdi:

"Bu sızıyı vapurda az çok bütün erkeklerin duyduğuna hiç şüpheniz olmasın, siz daha derinine duymaktasınız; sebebi gayet tabii ve malum: Aynı sızıyı ona da duyurmuş, onun tarafından tercih edilmiş olmanız! Şu var ki, Gülrevan Hanım'ın üzerinizdeki tesirinde ruhî bir anomali, bir gayri tabiilik aramak lazım geliyor."

"Ne gibi?"

"Zira sizde hafif bir 'metatropism' istidadı mevcut. Yani bir kadının hükmetmesinden, üstünlüğünden hazzediyorsunuz. İstiyorsunuz ki sizi o idare etsin, sevk ve idarenizi ona bırakasınız. Haşmetli bir güzelliğe sahip oluşuna hayranlığınız da yine bundandır, daima üstünlüğünü duymak, emri altında bulunmak arzusundandır. Esasen vapurdaki serüven esnasında teşebbüs her zaman kendisinden geldi; sizinle konuşma vesilesi bulan odur, randevuları o sağladı, adeta

kolunuzdan çekip götürdü, getirdi ve ilişkilerinizin sınırını yine o çizdi. Size râm olmadı; olacağı saati kendisi tayin edecektir. Onun yanında rolünüzün ikinci planda kaldığını biliyorsunuz ve acayibi öyle olmasından hiç de şikâyetçi görünmüyorsunuz; aksine haz içinde kalıyorsunuz."

Rıdvan sesini çıkarmadan dinliyor:

"Halbuki Lalegül kızımıza hükmeden sizsiniz; başrol sizdedir, hükmeden siz, baş eğen o! Ne yazık ki o rolden öbürü kadar zevk almıyorsunuz. İşte demin bahsettiğim anomali bu noktada meydana çıkıyor. Şayet Gülrevan sultanla evlenirseniz -başka şekilde sizin olamayacağı kanısındayım- anomali devam etmekle kalmayacak, gelişecek. Ayrıca kendinizi kıskançlık zevkine de kaptıracaksınız. 'Zevk' dedim, zira kıskançlık kendine eza etmekten duyulan bir nevi zevktir. Kıskanç, nefsine eziyet çektirmek için üstün bir çaba ile vesileler arayan, icat eden bir yaratıktır, bunu keyfine vardığından dolayı yapar. Gülrevan Hanım'daki güzellik öylesine göz alıcı ki kendisine çevrilen her bakıştan kıskanma vesilesi çıkarmak işten bile değildir. Eh, az çok meçhul kalacak bir geçmişi de vardır."

"Beni epeyce düşündüren bir nokta..."

"Size karşı ilk günden duyduğum yakınlık dolayısıyla özel işlerinize karışmış, sorumluluk altına girmiş bulundum. Hatalı bir yola sevk etmiş olmanın azabını çekiyorum. Bir kere daha dediğim gibi şansımız imdada yetişti, karşınıza bir de Lalegül Hanım çıktı. Uzun tetkikler ve tahliller neticesinde anladım ki..."

"Başlangıçtaki noktaya geldik: Bana Lalegül ile evlenme tavsiye edeceksiniz."

"Evet, 'şayet evlenme niyetinde iseniz' kaydını da ilave etmiştim. Yok, niyette değilseniz yahut kızımızı muvafık bulmuyorsanız veyahut da 'ikisi de turistik gezi eğlencesi' diye düşünüyorsanız öbürü ile ne yapacağınıza karışmam, fakat Lalegül Hanım'a ümit vermekten vazgeçmenizi, hatta o kadarla da kalmayıp böyle bir şeyin olamayacağını kendisine açıkça anlatmanızı rica ederim."

Sabık vali bir an düşündü:

"Hatta," diye ilave etti, "en centilmen bir hareket Anvers'te vapuru bırakıp yurda karayoluyla dönmenizdir. Dostunuz Sadri Bey'i bulur, oyalanırsınız. Esasen aranızdaki ilişki muhafızlarının kulağına gittikten sonra bir dam altında bulunsanız Gülrevan Hanım'la ilişkinizi idame etmek[1] kolay olmayacaktır; bir 'tantal işkencesi' başlayacaktır, huzurunuz kaçacak."

Yine durdu, mırıldandı:

"Hoş, onların vapura döneceklerine ihtimal vermiyorum ya?"

"Dönmezler mi dersiniz? Halbuki mektubunda 'dönmek için ne mümkünse yapacağım!' diyor."

"Öbürleri de dönmemek için mümkün olanı yapmaktan geri kalmayacaklardır. Söz konusu olan milyonlardır, beyefendi! 'Vedut ve Ortakları Kollektif Şirketi' bu partiyi kaçırmak istemez."

"Ah, şu muhbiri bir öğrensem..."

"Teşekkür etmek için mi? Layıktır, doğrusu! Bendenize müsaade... Düşünür, elbette bir karara varırsınız. Konuşmamıza başlarken söylemiştim: son ve kesin karar saati çaldı."

---

1 idame etmek: sürdürmek

"Bu kararı Anvers'te vereceğim."

"Yani yarın... Hayır, gece yarısı çoktan geçti, 'bugün' demeniz lazım. Bana gücenmediniz ya?"

"Ne münasebet? Bilakis size teşekkür borçluyum... Ama düşünmeye de muhtacım."

"Alacağınız kararın hakkınızda en hayırlısı olmasına duacıyım."

Meram Bey üçüncü defa doldurduğu kadehinde kalıp ısınmış viskisini içti, çekilip gitti. Rıdvan'ın zihni tek nokta üzerinde çalışıyor.

"Acaba dönmeyecek mi? Dönmesine engel olabilecekler mi? Dönerse ne yapacağım, dönmezse yapmam lazım gelen nedir?"

Esasen kararsızlık yüzünden içinden bir türlü çıkamadığı duruma karşı kendisi de Meram Bey'in gösterdiği yolu çoktan düşünmüştü: Yanaştıkları limanların birinde tası tarağı toplayıp vapurdan kaçmak.

Bir kere o kararı alıp ayağını trene attı, denizden uzaklaştı mı üç beş gün sürecek bir iç sızısından sonra tabii hayatına tekrar kavuşurdu. Ara sıra Gülrevan'ı, bazen de Lalegül'ü hatırlar, içinde bir eziklik duyar, mahzunlaşır, fakat bu nöbetler gittikçe seyrekleşir, hafifler, nihayet kesilirdi.

"Şimdiye kadar olduğu gibi... Belki de birkaç defa daha olacağı gibi!" diye söylendi.

Yatağına girip de ışığı söndürünce birbiri arkasına, bazen birbirine girift olmuş halde ikisi de zihninin sahnesinde bütün güzellikleri ve hoşluklarıyla numaralarına başladılar. Kâh giyimli idiler, kâh soyunmuş. Gülrevan'ın kayısı topuklarını, siyah kemerini, hasır örme ayakkabıları ile saman

renginde ajurlu bluzunu, hatta o bluzun beyaz keten eteğinden fırlamış ucunu, hepsini ilk rastladığı günde olduğu gibi görüyor.

Lalegül de karşısındadır: Yine ilk rastlantı gününün kılığıyla, sarı kehribar rengindeki parlak, ince, yazık edilerek kısa kestirilmiş saçları otokarda dağılırken bunları sevimli, nazik elleriyle bastırıyor ve söyleniyor:

"Of, bu kâfir rüzgâr!"

Şu var ki sahnede en çok yer alan ve özletici tesir bırakan Gülrevan'dır. Hele vapur koridorunun loşluğunda bir gece sarılmadan, öpüşmeden, kısa bir zaman el ele duruşup sonra sessizce ayrılmaları sahnelerini düşünürken Rıdvan inleyecek gibi oluyor, kendini güç tutuyor ve:

"Evet," diyor, "yaşlı tilki doğru tahmin etti: Haydutlar onu benim bulunduğum yere bir daha getirmemek için ne mümkünse yapacaklar!"

Daldığı zaman pencereler hafifçe aydınlanmıştı; yağmur sesi duyuyordu. Uyanınca vapuru Anvers'e yanaşmış buldu; yağmur devam ediyor.

"İşte hakikaten karar saati şimdi çaldı," dedi.

Bu limanda yirmi dört saat kalacaklardı. Yolculardan bir kısmı Brüksel'e gidip dönecek, Meram Bey onlar arasındadır: Lalegül ile teyzesinin ne yapacaklarını bilmiyor ama kendisine tabi olacaklarından emin; işaretini bekleyeceklerdir.

"Fazla uzaklaşamam," diyor. "Gülrevan'ı beklemeliyim."

Kendisinden soruyor:

"Ne zamana kadar? Eğer onu yarın hareket saatine kadar bekleyecek olursam teşebbüse geçip de vapurdan

Anvers'te ayrılamam. Lizbon ise hem sapa yer, hem de üç gün ötede!"

Kendinde bir başkalık hissediyor, adeta kararını vermiş gibi bir ferahlık. Halbuki henüz bir karar alamadığını biliyor. Fakat nedir bu duyduğu hafiflik? Farkında olmadan, şuurdan saklanmış bir karar mı var?

"Evet," diyor, "ne yapacağımı çoktan kararlaştırmışım, dün gece alınan bir karar değil bu... İlk günün kararı!"

Hızlı adımlarla vapuru dolaşıyor. Meram Bey'i bulmalı, ona sonucu bildirmelidir. Artık mesele halledildi. Geleceği ne olursa olsun fikrini değiştirmeyecek. Valiyi güvertede yakaladı.

"Sizi arıyordum beyefendi," dedi, "şöyle kenara gelir misiniz?"

Beraber yürüdüler; kimsenin uğramayacağı bir yerde, rıhtımın ters tarafına düşen bomboş güvertede durdular. Meram Bey sessizce bekliyor. Rıdvan bir çırpıda diyor ki:

"Gülrevan Hanım'dan ayrılmama imkân yok. Yolunu bekliyorum. Gelirse kendisine bunu söyleyeceğim, vapurdan çıkıp gideceğim; İstanbul'da buluşmak ve evlenmek üzere; şayet gelmezse yine durmayacağım, peşinde, izinde koşacağım, yakalamaya çalışacağım; Avrupa'da veya memlekette elbette onu bulurum, bulacağım. Mesele bitmiştir. Şimdi kamarama çıkıyorum, bavullarımı hazırlayacağım. Belki yanlış hareket ediyorum... Çaresiz! Başka türlü olamadı."

Meram Bey yine sessizce elini uzattı:

"Hayırlısı," dedi, "Allah selamet versin."

"İstanbul'da görüşeceğiz, tabii sizi muhakkak arayacağım beyefendi."

"Memnun olurum."

Sabık vali özür diliyor:

"Arkadaşlar bekliyorlar, Brüksel'e gideceğiz de... Acele etmek lazım."

Arkasını döndü, ağır ağır yürüyor. Rıdvan'a öyle geldi ki, Meram Bey'in ilk defa sırtı kamburlaşmış, omuzları düşmüştür. Söylendi:

"Kararım hoşuna gitmedi. Galiba Lalegül için üzülüyor. Ben de üzülüyorum. Ama dedim ya: Çaresiz!"

Meram Bey'in tabirince "centilmence" hareket ederek Lalegül'e durumu anlatmayı lüzumsuz buluyor, zira ortada - Gülrevan'a olduğu gibi- verilmiş bir söz yoktur; ilişkileri hafif bir flörtten öteye gitmemiştir. Sadece iki kere, hem de adeta şefkatle kucaklaşmaktan başka ne olmuştur ki? Bunu da yapmaması lazımdı, fakat tahrik edici sebepler vardı: Turistik gezi başta! Sonra Gülrevan da o sebeplerden biriydi. Hele baygınlık sahnesi ve Kopenhag'daki kuğulu göl ve nilüferler... Yeşil yapraklar ortasında açılmış, rahatça dinlenen bu altın güzel duru beyaz çiçeklerin acayip etkisi inkâr edilemez.

"Gülrevan dönünce, dönerse yolunu bulur, geldiğini bana muhakkak bildirir," diye düşündü; bavullarını hazırlamaya koyuldu.

İkindi üzeri konsolosluğa gidecek, pasaportuna vapuru bıraktığına dair şerh[1] verdirecek. Hatırında kaldığına göre Vedut ile Naim fabrikatörlerle Essen'de buluşacaklardı. Dönmezlerse takibe o şehirden başlayacak.

---

1 şerh: açıklama

"Her fedakârlığı göze aldım," diye söyleniyor, "heriflere meydan okuyacağım; evleninceye kadar ve evlendikten sonra da! Gülrevan'a karşı duyduğum hisleri arzudan ibaret sanıyordum, aşkın ta kendisi imiş... Ayrılınca öğrendim. Lalegül beni avutamadı; çalışmadım değil!"

Kapıyı yarı açık bırakmıştı, kamarot göründü, soruyor:

"Yardım edeyim mi beyefendi? Galiba vapuru bırakıyorsunuz?"

"Öyle bir niyetim var."

"Gemi fazla kalabalık, hem bundan ötesi boyuna açık deniz... Sıkılır insan. Masrafı göze alan başka yolcular da sizin gibi yapıyor."

"Kimler bunlar?"

"Avukat Muhsin Bey. Manifaturacı Dimitri Efendi... Bir de şu zengin çiftçiler, Vedut Beyler. Demin zayıfı geldi, eşyaların bir kısmını alıp gitti, ağırlarını bıraktı."

"Naim Bey tek başına geldi öyle mi?"

"Evet efendim, tek başına geldi. Hanımefendi ile biraderi Brüksel'de kalmışlar. Orta Avrupa'yı dolaşacaklarmış, kendisi söyledi Naim Bey... Eşyayı toplarken yardım etmiştim de..."

"Öyle ise bana da yardım ediniz. Fakat her ne kadar zahmetse evvela ofise gidip sorunuz, mektup falan var mı?"

Kamarot boş döndü. Anlatıyor; yağmur dindiğinden vapurda kimse kalmamış, her taraf çın çın ötüyormuş. Yanaştıkları rıhtım şehrin göbeğine yayan on dakikalık yerde imiş. Gidip dönen bir gemiciye göre Anvers'in büyük mağazaları bizim turistlerle dolup boşanıyormuş.

Rıdvan bunlara kulak vermiyor, içinden söyleniyor:

"Kadını zapt ettiler, ellerinden kurtulamadı, kim bilir nasıl kandırdılar, kandırmak için ne yollar buldular! Yüreği kan ağlıyordur. Doğru Brüksel'e gideceğim, otomobille... Pasaport işini orada hallederim. Bir plan çizmeye lüzum yok, ne gerekirse onu yapacağım, neticede haydutlara boyun eğdireceğim, galebe bizde kalacak!"

Azimliliğine kendisi de şaşıyor; ara sıra diyor ki:

"Bunların hiçbiri olmayacaktı, ilişkimiz ne güzel ne tatlı geçiyordu! İhbar kimin marifeti? Öğrenemedim, galiba öğrenemeyeceğim de."

Saat on bire doğru hazırlık tamamlandı. Rıdvan asıl büyük bavulu vapurda bırakıyor, iki küçük valizi götürecek. Yükünün hafif olması lazım. Nerelere, ne gibi şartlarla gideceğini bilmiyor ki!

Dönmemesi ihtimali olduğunu ofise haber verdi, işte rıhtımdadır, hamal çantaları aldı. Antrepolardan geçtiler, caddeye çıkmışlardır. Bir taksi çevirdiler. Şoför kapıyı açtı... girdiler.

Fakat girmedi, geri çekildi. Kafasının içindeki karmakarışıklık yerine birdenbire aklının, mantığının, karakterinin düzeni hâkim oluvermişti; hepsi, her şey birdenbire yerli yerine oturdu. Arabanın önünde irkilip duran adam eski, gerçek Rıdvan'dır... Küçük zevklerle avunabilen, düpedüz hayata bağlı, rahatına düşkün, büyük kararlara ve serüvenlere karşı isteksiz, dört başı mamur aile çocuğu, zayıf iradeli basit Rıdvan!

"Ne yapıyorum? Çıldırdım mı? Gülrevan'ın peşinde koşacak, o haydutlarla uğraşacak, başıma dert açacak adam

mıyım ben? Bir buhran geçirdim. Bereket çok kısa sürdü, kendimi tam zamanında toparlayabildim. Geçmişi bilinmeyen dul bir kadın, bir çocuk, her şeyi göze almış iki gangster, uzak yerde bir çiftlik, pamuk ve tütün hesapları, didişmeler, yenişmeler, sonu gelmeyen bir sinir savaşı. Benim sayım suyum yok!"

Bunları bir an içinde düşünmüştü. Yalnız bunları mı? Yine bir anda şu mukayeseyi de yapmıştı:

"Talih karşıma çiçek gibi bir kız çıkardı. O da benim gibi yerleşmiş, yerli yerinde, mazbut bir aile çocuğu... Haftalardır gözümün önünde kitap gibi okudum, öğrendim, beğendim; tek kusurunu bulamadım. Beni seviyor, ben de onu sevmiyor muyum? Kim demiş? Şefkatten içim eriyor, yüzüne fazla bakmaya kıyamıyorum."

Şoför sordu:

"Binmeyecek misiniz?"

"Vazgeçtim, işte size borcumu veriyorum, teşekkür ederim."

Şoför parayı almadı, homurdanmadı, sürüp gitti. Hamal valizleri tekrar eline almış, vapura doğru önde yürüyor; Rıdvan onu takip etmektedir. Hiç de mahcup değil, nerdeyse gülümseyecek. Kamarası, Lalegül, hatta Teyze Hanım, hele Meram Bey gözünde tütüyor. Bu, sanki yuvaya dönüştür.

* * *

"Oo, maşallah beyefendi, buradasınız. Tahminimden de çabuk dönmüşsünüz. Bendeniz zatıâlinizi Lizbon'da bek-

liyordum, yahut Mesina'da; aklıselimin[1] icabını yapmışsınız, hem de nasıl biteceği malum olmayan bir serüvenin eşiğinde, tam zamanında."

"Öyle oldu, yanlış düşünmüşüm... Bir buhran."

"Berhudar oldum doğrusu! Avdetinizden[2] Lalegül Hanım kızımız haberdar mı?"

"Evet, demin gördüm. Konuştuk."

"Çok sevindiğine şüphe etmiyorum. Dönmeyeceğinize pek inanmamakla beraber yolda zemini azıcık hazırlamış, affınıza mağruren sizi bir nebze çekiştirmiştim. Bahsetti mi?"

"Vakit kalmadı ki... Teyzesine koştu."

"Sebep?"

"Bir haber vermiştim de... 'Nişanlı sayılabiliriz!' demiştim de..."

"Öyle mi?"

"Evet, bildirmek lazımdı. Vapurda karşılaşınca bir sevindi, sarardı, kızardı, düşecek gibi oldu, sonra ellerime bir sarıldı ki! Ömrümde böyle tatlı bir heyecan duymamıştım. Size itiraf edebilirim: Gözlerim yaşardı."

"Biraz da sevinç, biraz da gurur yaşlarıdır bunlar. Şimdi ben de size artık bir ifşada yahut itirafta bulunabilirim: Haydutlara ihbar mektubunu yazan kimdir, öğrendiniz mi?"

"Hayır. Esasen lüzum da yok; fenalık etmek niyetiyle de olsa sonuç iyi çıktı."

"Lüzum var! Bilmelisiniz, zira yazana teşekkür borçlusunuz. Sizi muhteşem badireden kurtarıp basit saadete erişti-

1 aklıselim: sağduyu
2 avdet: geri dönüş

ren zat o muhbirdir. Yani Ahmet Meram Bey kulunuz! Öp elimi delikanlı! Nefiyane bir fahriye ama kusura bakma! Yaşlılar övünmeyi de övülmeyi de severler: Bu eller öpülmeye, öpülüp başa konulmaya değer. Azman bir gül kaybettin ama o eller sayesinde bir gül goncasıyla, büklümü henüz açılmamış altın renkli bir lale kazandın."

SON

Refik Halid Karay'ın Eserleri

Anı

1- Minelbab İlelmihrab

2- Bir Ömür Boyunca

Hikâye

1- Memleket Hikâyeleri

2- Gurbet Hikâyeleri ve Yeraltında Dünya Var

3- Memleket Hikâyeleri – Gençler İçin

4- Gurbet Hikâyeleri – Gençler İçin

Kronik

1- Bir Avuç Saçma

2- Bir İçim Su

3- İlk Adım

4- Makyajlı Kadın

5- Tanrı'ya Şikâyet

6- Üç Nesil Üç Hayat

7- Üç Nesil Üç Hayat – Gençler İçin

Mizah

1- Ago Paşa'nın Hatıratı

2- Ay Peşinde

3- Deli

4- Guguklu Saat

5- Kirpinin Dedikleri

6- Sakın Aldanma, İnanma, Kanma

7- Tanıdıklarım

Roman

1- Anahtar
2- Ayın Ondördü
3- Bu Bizim Hayatımız
4- Bugünün Saraylısı
5- Çete
6- Dişi Örümcek
7- Dört Yapraklı Yonca
8- Ekmek Elden Su Gölden
9- İki Cisimli Kadın
10- 2000 Yılın Sevgilisi
11- İstanbul'un Bir Yüzü
12- Kadınlar Tekkesi
13- Karlı Dağdaki Ateş
14- Nilgün
15- Sonuncu Kadeh
16- Sürgün
17- Yerini Seven Fidan
18- Yezidin Kızı
19- Yüzen Bahçe

Refik Halid Karay'a Dair Bir İnceleme

Refik Halid Karay – Ankara
Hazırlayan: Ali Birinci

Refik Halid Karay

Yüzen Bahçe

"Lalegül birdenbire olan bu değişikliğe öyle sevinmişti ki yüzündeki durgun ve mahzun hatlar birdenbire haz ve neşeye çevrilmiş, tekrar Kopenhag parkındaki mesut Lale oluvermişti. Ne kolaydı bir genç kızı sevindirmek! Sevindirmek de üzmek de... Uzaktan onu seyrediyor; biçimliliğine, biçimliliğinin inceliğine, inceliğinin körpeliğine, körpelik ve zarafetten ibaret vücut güzelliğine hayranlık duyuyor. Sıraya girmiş başka kadınlar ve kızlar da var. Mukayese ediyor. Ne münasebet? Lalegül bir sanat yapısı."

Refik Halid Karay

Gemiyle Orta ve Kuzey Avrupa seyahati yapan yakışıklı, bekâr ve *"zevk sahibi"* Rıdvan'ın, her ikisi de ayrı anlamlarda güzel ve cazibeli kadınlar olan Gülrevan ile Lalegül arasındaki gelgitlerini; Refik Halid Karay *"coğrafya zevkiyle"* kaleme getirdiği *Yüzen Bahçe*'de anlatırken zenginleştirilmiş tasvirlerle okuru da bu *Yüzen Bahçe*'nin içine çekiyor.

ISBN 978-975-10-2978-2